

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

COVID-19 SÜRECİNDE EMNİYET MENSUPLARININ YILMAZLIK
KAYNAKLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
YEŞİM KONCA ÇOBAN

GAZİANTEP – 2021

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

COVID-19 SÜRECİNDE EMNİYET MENSUPLARININ YILMAZLIK
KAYNAKLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
YEŞİM KONCA ÇOBAN

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ HASAN EŞİCİ

GAZİANTEP – 2021

KABUL VE ONAY

Yeşim KONCA ÇOBAN tarafından hazırlanan "Covid-19 Süresinde Emniyet Mensuplarının Yılmazlık Kaynakları" başlıklı bu çalışma 18/06/2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucu başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Yaşar ÖZBAY

(Başkan)

Dr. Öğr. Üyesi Hasan EŞİCİ

(Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif KARAMAN

(Üye)

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. 18/06/2021

Prof. Dr. İbrahim Halil GÜZELBEY

Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Covid-19 Sürecinde Emniyet Mensuplarının Yılmazlık Kaynakları” başlıklı çalışmanın tarafımca, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla doğrularım. 18/06/2021

Yeşim KONCA ÇOBAN

Bu tezi, zorlu yaşam olaylarına karşın ülkesinin ve milletinin aydınlık bir geleceğe ulaşabilmesinde fedakârca kendisini siper ederek görevini sürdüren, emekli olan veya şehit düşen tüm Emniyet Teşkilatı ve Türk Silahlı Kuvvetleri personeline ek olarak benim yaşam yolculuğumda koruyucularım olan, yılmazlığıma katkı sağlayan sevgili annem ve babama ithaf ediyorum.

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tez danışmanlığımı yapan kariyer danışmanlığı ile tanışmamı sağlayan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Hasan EŞİCİ'ye süreçte sağladığı motivasyon ve yol göstericiliği adına ama en önemlisi bana her daim inandığını hissettirerek emeğime değer verdiği için teşekkür ederim. Tez jüri üyelerimden yılmazlık kavramını çalışan, engin bilgileri ile beni aydınlatan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Yaşar ÖZBAY'a ve çalışmama değerli katkılar sunan, tezim için vakit ayıran kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif KARAMAN'a şükranlarımı sunarım. Yüksek lisans süreci boyunca nitel araştırma yöntemini sevmem de yoğun etkisi olan, yürüttüğüm nitel çalışmanın heyecanını benimle paylaşan, tezimde düşüncelerini belirterek katkı sağlayan Araş. Gör. Ahmet AYAZ hocama teşekkür ederim.

Lisans yıllarımdan bu yana benimle kurduğu sevgi bağı, araştırmaya, öğrenmeye ve paylaşmaya olan merakından etkilendiğim, bana her daim inanan sevgili hocam Doç. Dr. Orkide BAKALIM'a çok teşekkür ederim. Aktardığı tavrı ve akademik duruşunu idol aldığım hem lisans hem de sonraki süreçlerde benden desteğini esirgemediğim yanımdaya olan, hayal kurmamı sağlayan ve bana umut veren biricik hocam Doç. Dr. Arzu TAŞDELEN KARÇKAY'a tüm kalbimle minnettarım. Değerli hocalarım bana psikolojik danışman duruşumu kazandırdığınız, bakış açılarıma yeni pencereler açtığınız ve aştığımız tüm değerler için ne kadar teşekkür etsem azdır.

Sürece birlikte başladığım, tez döneminde desteklerini hissettiğim, duygusal paylaşım içinde olduğum Defne YETİM ve Kübra KUTLUCA arkadaşlarıma ilgi ve manevi destekleriyle yanımdaya oldukları için sevgilerimi ve teşekkürlerimi sunarım.

Yaşamlarımı, kendi perspektiflerini, çalışma hayatlarındaki deneyimleri, ülkeleri ve meslekleri için besledikleri güçlü bağı benimle paylaşarak tezime katkı sağlayan, isimleri geçmese de ifadeleri ile var olan 14 katılımcıma tüm samimiyetimle canı gönülden teşekkür ederim.

Tez sürecinde kaygı yoldaşlığı yaptığım, ne zaman arasam beni saatlerce dinleyen, yapabileceğime koşulsuz inanan, hayatıma değer katan ve benim için anlamları bir başka olan canım arkadaşlarım Yasemin YER ve Büşra KANPARA'ya sevgi ve teşekkürlerimi iletiyorum.

İlk tanıştığım andan itibaren hep aynı noktalarda bulduğum, öğrenme aşkını büyük bir keyifle takip ettiğim, iyi ki tanışmışız dediğim, donanımı ile fark yaratan uzman psikolojik danışmanım, biricik arkadaşım Kübra KORKMAZ'a çok teşekkür ederim. Sırdaş olduğum, benden yardımlarını esirgemeyen, zamanını ve sevgisini bana ayıran, bir telefon uzaklığında hissettirerek zorlu anlarda hep ilk aklıma gelenler arasında yer alan, bana enerji veren, çiçeği burnunda uzman unvanına kavuşan ve kısa zamanda kocaman bir dostluk geliştirdiğimiz kıymetli canım arkadaşım Gizemsu KARAÇAY'a sevgilerimi ve teşekkürlerimi sunarım.

Lisans sürecimin başından itibaren hiç kopmadan bu günlere geldiğimiz yılların dostluğunu barındıran, ne zaman başım sıkışsa benim için koşturan ve hiç geri çevirmeyen, uzman unvanını almasına aylar kalan, aramızdaki minik sır ile oluşan tatlı bağı mimarı, mutluluğun hep peşinden gelmesini istediğim ve hayatımda değeri kocaman yer kaplayan sevgili arkadaşım Ali ŞÜKÜR'e çok teşekkür ederim.

Hayatıma değer katan, tonlarca nazımı çeken, beni gülümsetmeye her daim talip olan, önümdeki engellerde fedakârlık gösteren, yüzlerce güzel anımın ortağı, zor zamanları kolaylaştıran, güzel zamanları daha da güzelleştiren yol arkadaşım, canım eşim Ali ÇOBAN'a anlayışı, sabrı, destekleyici tavrı ve zorluklar karşısında gösterdiği yoğun sevginin koruyucu etkisi için sonsuz teşekkür ediyorum. Oyun arkadaşım sensiz hem hayatım hem de bu tez eksik kalırdı. İyi ki varsın ruh eşim.

Son olarak teşekkürlerin en güzelini hak eden varlıkları için her gün mutlu uyandığım sevgili ailem. Yürüdüğüm tüm yollarda yanımda olan, güzel bir çocukluk geçirmemi sağlayan, güçlükler karşısında ayakta kalmam için beni cesaretlendiren, güzel ebeveynliğin varlığı ile sevgi, ilgi ve desteğini her daim gösteren, beni ben kılan en güzel özellikleri bana katan canımın içi annem Yurduşen KONCA'ya ve biricik sevgili babam Metin KONCA'ya minnettar olduğumu belirtirim. Emeklerinizi ödeyemem. Sırdaşım, hayatıma neşe katan, bana paylaşmanın ve koşulsuz sevmenin nasıl bir hissiyat olduğunu deneyimlememi sağlayan, her koşulda yanımda olduğunu hissettiğim, evimizin bilgisayar mühendisi adayı canımdan öte kardeşim Mustafa Serdar KONCA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım. İyi ki hayatımdasınız, var olun.

Gaziantep, 2021

Yeşim KONCA ÇOBAN

ÖZET

COVID-19 SÜRECİNDE EMNİYET MENSUPLARININ YILMAZLIK KAYNAKLARI

Bu araştırmanın amacı Covid-19 sürecinde emniyet mensuplarının zorlu yaşam şartlarına karşın başarılı şekilde normal işlevselliğe dönme yeteneği olarak tanımlanan yılmazlık kaynaklarını risk faktörleri, koruyucu faktörler ve olumlu sonuçlar açısından çok yönlü incelemektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yaklaşım kullanılmıştır. Araştırmaya yaşları 26 ile 45 arasında olan 4 kadın, 10 erkek olmak üzere 14 polis memuru ve polis amiri günlük yazarak katılım göstermiştir. İkinci aşamada günlük yazan katılımcılardan seçilen 3 kadın ve 3 erkek şeklinde 6 emniyet mensubu ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri 2020 Nisan ve 2021 Mart aylarında toplanmıştır. Katılımcıların yazdıkları günlükler ve yarı yapılandırılmış form aracılığıyla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler “MaxQDA-12” programı ile içerik analizine tabi tutulmuştur. Kodlar bireysel risk faktörleri ve bireysel koruyucu faktörler alt temalarında yoğunlaşmaktadır. Elde edilen bulgular yılmazlık düzeyi düşük olan bireylerin bu süreçten daha olumsuz etkilendiğini göstermektedir. Ayrıca çalışma sonuçlarına göre emniyet mensuplarının yılmazlık kaynaklarının alanyazın ile bağlantılı bir yapı sergilediği gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yılmazlık, Polis, Covid-19, Risk ve Koruyucu Faktörler, Olumlu Sonuçlar

ABSTRACT

THE RESILIENCE SOURCE OF POLICE OFFICERS DURING COVID-19 PERIOD

The purpose of this research is to examine the sources of resilience, which is defined as the ability of police officers to successfully return to normal functionality despite challenging living conditions in the Covid-19 process, multi-directionally in terms of risk factors, protective factors and positive results. The phenomenological approach, one of the qualitative research methods, was used in the study. 14 police officers, 4 women and 10 men, aged between 26 and 45, and police chief participated in the research by writing diaries. Interviews were conducted with 6 police officers, 3 women and 3 men that are selected from the participants who wrote diaries in the second stage. Research data were collected in April 2020 and March 2021. The diaries that are written by participants and the data that is obtained from the interviews made by semi-structured form were subjected to content analysis with “MaxQDA-12” software. The codes concentrate on sub-themes of individual risk factors and individual protective factors. The obtained findings show that individuals with low resiliency levels are more negatively affected from this process. In addition, it was observed according to the results of the study that the sources of resilience of the police officers show a structure related to the literature.

Keywords: Resilience, Police, Covid-19, Risk and Protective Factors, Positive Outcomes

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ÖNSÖZ	İ
ÖZET	İİİ
İÇİNDEKİLER	V
TABLolar LİSTESİ	IX
ŞEKİLLER LİSTESİ	X
KISALTMALAR LİSTESİ	XI
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı.....	5
1.3 Araştırmanın Önemi	6
1.4 Araştırmanın Varsayımları.....	7
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları	8
1.6 Tanımlar	9
İKİNCİ BÖLÜM	10
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	10
2.1 Yılmazlık Kavramı	10
2.2 Yılmazlığı Etkileyen Faktörler	12
2.2.1 Risk Faktörleri	13
2.2.2 Koruyucu Faktörler	14
2.2.3 Olumlu Sonuçlar	15
2.3 Yılmazlık İle İlgili Kavramlar	16
2.3.1 İncinirlik (Vulnerability)	16
2.3.2 Dayanıklılık / Sağlamlık (Hardiness).....	16
2.3.3 Öz-Yetkinlik / Öz-Yeterlilik (Self-Efficacy).....	17
2.3.4 İyi Oluş (Well-Being), Sağlamlık (Health).....	17
2.3.5 Sosyal Destek (Social Support)	17
2.3.6 İyimserlik (Optimism).....	18
2.3.7 Kriz (Crisis)	18
2.3.8 Stres (Stress)	18

2.4 Yılmazlık Düzeyleri Yüksek Olan Yetişkinlerin Özellikleri	19
2.5 Polislik Mesleği Ve Yılmazlık Kavramı İlişkisi	20
2.5.1 Polisin Tanımı Ve İşlevleri.....	20
2.5.2 Polislik Mesleği Ve Özellikleri	21
2.5.3 Emniyet Mensuplarında Yılmazlığı Etkileyen Faktörler	22
2.5.4 Covid-19 Sürecinde Emniyet Mensuplarında Yılmazlık	23
2.6 Yılmazlık Kuramları Ve Modelleri	25
2.6.1 Masten'in Risk Ve Yılmazlık Modeli	25
2.6.2 Garmezy'nin Yılmazlık Yaklaşımı.....	25
2.6.3 Ungar'ın Sosyal Ekoloji Kuramı	26
2.7 Yılmazlık İle İlgili Yapılan Araştırmalar	27
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	36
YÖNTEM.....	36
3.1 Araştırma Modeli.....	36
3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu	37
3.3 Veri Toplama Süreci.....	41
3.4 Veri Toplama Araçları	43
3.4.1 Dokümanlar / Günlükler.....	43
3.4.2 Bireysel Görüşme Formu	44
3.4.3 Bilgilendirilmiş Onam Formu	45
3.4.4 Kişisel Bilgi Formu.....	45
3.4.5 Covid-19 Dönemi Emniyet Mensuplarının Yılmazlık Kaynakları Görüşme.....	45
Formu	45
3.5 Verilerin Analizi Ve Yorumlanması.....	46
3.5.1 İçerik Analizi	46
3.6 Çalışmanın İnanırcılığı.....	47
3.6.1 Güvenilirlik, Aktarılabirlik Ve İnanırcılık	48
3.6.2 Araştırmacının Rolü.....	50
3.7 Araştırma Süreci.....	51
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	52
BULGULAR.....	52
4.1 Risk Faktörleri	53
4.1.1 Bireysel Risk Faktörleri	53
4.1.1.1 Süreç Etkileri	54
4.1.1.1.1 Duygular	55
4.1.1.1.2 Düşünceler	60
4.1.1.2 Mesleki Zorluklar.....	65

4.1.1.2.1 Covid-19 Dönemi Koşulları.....	67
4.1.1.2.2 Genel Koşullar	70
4.1.1.2.2.1 Zaman	71
4.1.1.2.2.2 Hissiyat	73
4.1.1.2.2.3 Meslek Etkisi.....	76
4.1.2 Ailesel Risk Faktörleri	79
4.1.2.1 Duygusal Yoksunluk	80
4.1.2.2 Güvenlik Endişesi	83
4.1.3 Çevresel Risk Faktörleri.....	85
4.1.3.1 Negatif Durumlar	86
4.1.3.2 Negatif Değişimler	92
4.2 Koruyucu Faktörler.....	95
4.2.1 Bireysel Koruyucu Faktörleri	95
4.2.1.1 Olumlu Bakış	96
4.2.1.1.1 Pozitif Ruh Hali.....	97
4.2.1.1.2 Mesleğe Dair Pozitif Düşünceler	100
4.2.1.2 Bireysel Özellikler	105
4.2.1.3 Rutinler	110
4.2.2 Ailesel Koruyucu Faktörleri	113
4.2.2.1 Etkileşimler	113
4.2.2.2 Aile Dinamikleri	116
4.2.3 Çevresel Koruyucu Faktörleri	117
4.2.3.1 Toplumsal Birlik Ve Dayanışma.....	118
4.2.3.2 Destekleyici İlişkiler	122
4.3 Olumlu Sonuçlar.....	124
4.3.1 Bireysel Katkılar	125
4.3.2 Mesleki Katkılar	130
4.3.3 Çevresel Katkılar	131
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	133
TARTIŞMA VE YORUM.....	133
5.1 Risk Faktörleri.....	133
5.2 Koruyucu Faktörler.....	136
5.3 Olumlu Sonuçlar.....	139
ALTINCI BÖLÜM.....	142
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	142
6.1 Sonuçlar	142
6.2 Öneriler	143

KAYNAKÇA	146
EKLER	172
EK 1. Gönüllülük Onam Formu	172
EK 2. Kişisel Bilgi Formu.....	174
Ek 3. Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Soruları	175
EK 4. Etik Kurul İzin Raporu.....	177
ÖZGEÇMİŞ	178

TABLULAR LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1. Araştırmada Günlük Yazan Çalışma Grubu	39
Tablo 2. Araştırmada Görüşme Yapılan Çalışma Grubu	40
Tablo 3. Katılımcılar ile Yapılan Bireysel Görüşme Şekli, Süresi ve Tarihi	42
Tablo 4. Süreç Etkileri Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar	55
Tablo 5. Mesleki Zorluklar Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar	66
Tablo 6. Duygusal Yoksunluk Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar	80
Tablo 7. Güvenlik Endişesi Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar	83
Tablo 8. Negatif Durumlar Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar	86
Tablo 9. Negatif Değişimler Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar	92
Tablo 10. Olumlu Bakış Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar	97
Tablo 11. Bireysel Özellikler Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar	105
Tablo 12. Rutinler Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar	110
Tablo 13. Etkileşimler Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar	114
Tablo 14. Aile Dinamikleri Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar	116
Tablo 15. Toplumsal Birlik ve Dayanışma Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar	119
Tablo 16. Destekleyici İlişkiler Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar	122
Tablo 17. Bireysel Katkıları Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar	126
Tablo 18. Mesleki Katkıları Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar	130

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 1. Analiz Sonucu Ulaşılan Ana Tema ve Alt Temalara Ait Genel Görünüm.....	53
Şekil 2. Bireysel Risk Faktörlerinin Bulgularına İlişkin Genel Görünüm	54
Şekil 3. Ailesel Risk Faktörlerinin Bulgularına İlişkin Genel Görünüm	80
Şekil 4. Çevresel Risk Faktörlerinin Bulgularına İlişkin Genel Görünüm.....	86
Şekil 5. Bireysel Koruyucu Faktörlerin Bulgularına İlişkin Genel Görünüm	96
Şekil 6. Ailesel Koruyucu Faktörlerin Bulgularına İlişkin Genel Görünüm	113
Şekil 7. Çevresel Koruyucu Faktörlerin Bulgularına İlişkin Genel Görünüm	118
Şekil 8. Olumlu Sonuçların Bulgularına İlişkin Genel Görünüm.....	125

KISALTMALAR LİSTESİ

- AFAD** : Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
- COVID-19** : Koronavirüs Hastalığı
- DSÖ / WHO** : Dünya Sağlık Örgütü / World Health Organization
- EGM** : Emniyet Genel Müdürlüğü
- MEB** : Milli Eğitim Bakanlığı
- TSSB** : Travma Sonrası Stres Bozukluğu

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1 Problem Durumu

Hayatta, insanları önemli ölçüde etkileyen, değişen sıklıkta ve şiddette çeşitli olaylar meydana gelmektedir. Bu olaylar arasında deprem, sel, kuraklık, nükleer kazalar gibi afetler yer almaktadır. Toplumun bir bölümü ya da tümü için rutin devam eden yaşamı ve insan aktivitelerini durduran fiziksel, ekonomik ve sosyal olarak eksikliklere yol açan, meydana geldiği toplumda bireylerin durduramadığı doğa, teknoloji veya insan kaynaklı durumların sonuçları afet olarak tanımlanmaktadır (AFAD, 2014). Afetler oluşum türlerine göre doğal kaynaklı afetler ve insan kaynaklı afetler olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır (Altun, 2018). Bulaşıcı hastalıklar ve salgınlar, birden ortaya çıkan, insan kaynaklı afetler arasına giren ve etkileri çok geniş bir perspektifte gözlenen afetlerden birisidir (Kadıoğlu, 2011). Dünya ile birlikte ülkemizi de etkileyen, halen devam eden Covid-19, afet olarak nitelendirilmektedir. Virüs, ilk olarak Çin'in Vuhan Eyaleti'nde görülmeye başlamış ve yapılan çalışmalar sonucunda 13 Ocak 2020'de tanımlanmıştır. Başta Vuhan olmak üzere önce Çin Halk Cumhuriyeti'ne sonraki süreçte ise diğer dünya ülkelerine yayılmıştır (Çelebi, 2020). Bu yayılım sonucu Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ/WHO) tarafından Mart 2020 itibarıyla küresel salgın ilan edilmiştir (WHO, 2020). Virüs, Türkiye'de ise ilk olarak 11 Mart'ta insanlar üzerinde çeşitli fiziksel etkileri ile karşılaşılmaması sonucu tespit edilmiştir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020).

Bu gibi salgın hastalıklar farklı dönemlerde insanlığı tehdit etmiş ve çok sayıda ölümlere neden olmuştur (Yıldırım, 1985). Covid-19 da tıpkı geçmişte yaşanan salgın hastalıklar gibi milyonlarca kişinin enfekte olmasına ve ölümüne yol açmasının akabinde insan yaşamını farklı açılardan etkilemekte, hayatın olağan akışına önemli ölçüde zarar vermektedir (Bozdağ, 2020). Uzun süreli karantinalar, iş kayıpları ve mali bozulmalar gibi dünyanın işleyiş şeklini değiştiren Covid-19 virüsünün bireyler ve toplumlar üzerinde etkileri çok derin olmuştur ve hala süreç ile birlikte yansımaları da devam etmektedir (Pearman, Hughes, Smith ve Neupert, 2021). Çok sayıda insanın hayatını kaybetmesinin yanı sıra Covid-19'un yol açtığı sonuçlar, toplumsal, ekonomik, eğitimsel, politik ve ruhsal çıktılardaki

boyutları ile irdelenmesi gereken bir durum oluşturmuştur (Akat ve Karataş, 2020).

Covid-19 salgını fiziksel zararın yanı sıra, bireylerin ruh sağlıkları açısından da ilişkilidir ve kişilerin olumsuz etkilenmesine neden olmuştur (Huang ve Zhao, 2020). Karal ve Biçer'e (2020) göre bu dönemler, insanlar üzerinde hem fizyolojik hem de psikolojik olarak etkilidir. Dolayısıyla salgın hastalıklar dünya genelinde toplumlar üzerinde güven duygusuna darbe vurmakta; tedirginlik, korku ve endişe gibi birbirinden farklı yansımalar yaratabilmektedir (Karakaş, 2020). İnsanlar bu süreçlerde hastalıklardan uzaklaşmaya çalışırken psikolojik olarak da sağlam kalmaya, hayata bıraktığı yerden devam etmeye çalışmaktadır. Virüsün bulaşma riski ile karşı karşıya olmak, salgının ne zaman biteceğinin belirsiz olması, süreç devam ederken yaşanabilecek sosyal ve ekonomik zorluklara yönelik boşlukların olması ve kilit nokta olan bireyin kendisini ve ailesini bu süreçte nasıl koruyacağına yönelik endişelerinin olması yoğun stres ve kaygı yaşamalarına yol açmaktadır (Çelebi, 2020; Kımtır, 2020; Meb, 2020). Ayrıca süreçte sosyal mesafeyi korumaya çalışmak ve evde kalmak zorunda olmak da insanları yoran, stres ve kaygı yaşamalarına neden olan faktörler arasında yerini almaktadır (Kımtır, 2020). Türkiye'de yapılan bir çalışmada ise Covid-19 korkusunun depresyon, kaygı ve stresi artırıcı yönde etkilediği ve yaşam doyumunu azalttığı tespit edilmiştir (Satici, Gocet Tekin, Deniz ve Satici, 2020).

Uluslararası düzeyde bireyler üzerinde endişe ve korkuya neden olan Covid-19 salgını, yılmazlık için bir risk faktörü olarak görülmektedir (Wang, Pan, Wan, Tan, Xu, Ho ve Ho, 2020). Buradan hareketle kimi birey yeni oluşan şartlara ve yaşam tarzına daha çabuk ve etkili bir şekilde uyum sağlamakta kimi bireyler ise kriz durumuna adapte olmakta zorlanmakta, psikolojik belirtiler ve anormallikler sergileyebilmektedir (Kımtır, 2020). Zorlu yaşam olayları yaşamadan önce ki dönemde kişi psikolojik olarak ne kadar sağlıklı ve dayanıklı ise oluşacak yeni sürece adapte olması ve eski yaşam şekline dönmesi o düzeyde kolay ve başarılı olabilir (Brooks, Amlôt, Rubin ve Greenberg, 2020). Bu nedenle zorlu yaşam olaylarından önce bireyi güçlendirmek, bu yaşam olayı sırasında ve sonrasında ise ayakta kalabilme kabiliyetini artırmak için yılmazlık kavramı önem arz etmektedir. Belirtilen kapsamda Covid-19 sürecinde bireylerin ya da meslek gruplarının yılmazlık kaynakları ruhsal olarak daha çabuk iyileşebilme kapasitesi ve aynı zamanda dayanıklılıklarını irdeleme açısından incelenmelidir. İlgili alanyazın incelendiğinde, kişilerin hayatta karşılaştıkları zorlukların yılmazlık düzeylerine katkı sağladığını göstermiş, karşılaşılan zorlu yaşam

olaylarına gösterilen tepkinin onları daha güvenli, şefkatli, adanmış ve hedefe yönelik ilerleme kat etmeye yönlendirdiğini belirtmiştir (Prayag, Spector, Orchiston ve Chowdhury, 2020).

Salgın hastalık, savaş, sevilen bireylerin kaybı, afetler gibi insanlığı zorlayan kriz durumlarının yansımaları şimdiye kadar bireyler üzerindeki etki ve belirtileri ile psikoloji biliminin konu alanında yer almıştır. Ancak bireyin hayatında olağandışı yaşanan durumlarının yansımalarını incelerken bazı olguları açıklamada daha çok hastalıklara odaklanma ve tedavi şekilleri üzerine yoğunlaşma ile kişilerin yaşamlarında verimli ve sağlıklı ilerleyebilme, zorluklar karşısında potansiyel güçlerini ortaya çıkarma açısından psikoloji biliminin yetersiz kaldığı görülmektedir (Aydın, Yılmaz ve Altinkurt, 2013; Seligman, 2008). Bireylerin oluşturduğu çeşitli meslek grupları içerisinde sorun odaklı yaşam deneyimleri karşısında esneklik göstermedeki başarıda farklılıklar oluşmaktadır. Kimi meslek grubu çalışanları güçlüklerden daha çok etkilenirken kimisi ise daha az etkilenmektedir. Burada sorulması gereken nokta şu şekildedir: Yaşanan zorlu yaşam olaylarında aynı mesleği yapmalarına ve benzer süreçleri yaşamalarına rağmen kimi bireyler nasıl daha az etkileniyor ya da ayakta kalmayı başarıyorlar?

Pozitif psikoloji son yıllarda ana akım psikoloji ekollerine bir eleştiri olarak ortaya çıkan bir yaklaşımdır. Gürsu ve Ay'a (2016) göre temel akım psikoloji ekolleri insanın "eksik", "noksan" ve "hasta" taraflarına mercek tutarak bireyi tanımaya çalışmasına rağmen, pozitif psikoloji insanın özgecilik, minnettarlık, bağışlamacılık vb. gibi olumlu yönlerini ele alıp incelemiştir. Bu akım bireyin sağlıklı gelişimi ve güçlü yönlerine vurgu yapması ile gün geçtikçe ilgi odağı olmaktadır (Seligman, Steen, Park ve Peterson, 2005). Ergüner Tekinalp'a (2016) göre de ekolün savunduğu düşüncelere yönelik alanyazında baskın genel görüş birliğine erişilmeye başlanmıştır. Bahsedilen terimler dışında pozitif psikolojinin üzerinde durduğu birçok kavram bulunmaktadır. Araştırma kapsamında "yılmazlık" olarak çevrilen "resilience" kavramı da bu ekolün çalışma alanında yer almaktadır. Pozitif psikoloji de, kişilerin zorlu yaşam olayları karşısındaki süreci geçirme şiddeti ve sonrasında hayatına devam etme kabiliyeti, bu kavram ile ilişkilendirilmektedir. Eryılmaz'a (2013) göre pozitif psikoloji yaklaşımı kişilerin olumlu taraflarını geliştirmelerine, deneyim yaşamalarına ve kişisel iyi oluşlarına katkı sağlayan uygulamalarla, onların yılmazlıklarını korumaya yönelik çalışan bir alandır. Satıcı, Gocet Tekin, Deniz ve Satıcı (2020) ise kişilerin yaşadıkları

felaketlerden sonra hastalık etiyojisine odaklanmaktan ziyade esneklik gösterme kabiliyeti olan yılmazlıklarına odaklanmanın yaygınlaşması gerektiğini belirtmektedir.

Covid-19 salgın süreci gibi doğal seyrin dışında gelişen dönemlerde önemli bir olumsuzluk ya da tehdit unsuruna maruz kalınmasına karşın mesleki yaşamı sürdürme ve bireysel ya da toplumsal olarak yeni gelişmelere uyum sağlama durumunun devam etmesinde yılmazlık faktörünün etkili olduğu düşünülmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa direktörü Kluge'de, Covid-19 salgını sırasında yılmazlığın bedensel ve ruhsal sağlığın anahtarı olduğunu belirtmiştir (Kluge, 2020). Buradan yola çıkarak yaşanan olağanüstü sürecin pozitif bir şekilde atlatılabilmesinin, büyük ölçüde salgının potansiyel psikolojik etkilerine dair çalışmaların yürütülmesine bağlı olduğu da kaçınılmaz bir gerçektir (Arden ve Chilcot, 2020).

Gül ve Delice'ye (2011) göre polislik, uzun ve sistemli olmayan çalışma saatleri, katı bir işleyiş şekli ve güvenlik kaygıları gibi nedenlerden dolayı en stresli mesleklerden birisi olarak görülmekte ve bunun yansımaları bireyin kendisi dışında çalıştığı kurum ve ailesine de yönelebilmektedir. Mesleğin bu ağır koşullarının olması çalışma yaşam kalitesi konusunu akla getirmektedir. Bu meslekte görev yapan bireylerin polisliğe başladığı ilk günden emekliliğe kadar geçen süre zarfında hayati tehlike altında çalışması ve zorlayıcı bir iş alanı oluşu nedeniyle hizmet kalitesi ve çalışma performansının olumsuz yönde ilerlediği gözlemlenmektedir (Kelek, 2019). Polislerin meslekte yaşadıkları strese yol açan bu ve benzeri problemlerin çeşitli olması risk grubunda değerlendirilmelerine neden olmaktadır. Bu nedenle polislik mesleğinde görev yapan kişilerin yılmazlıklarını inceleyen araştırmaların olması, bu gruptaki bireylere ve risk faktörü ile çalışan meslekler de olanlara yönelik yapılacak çalışmalara veri sağlaması açısından önemli görülmektedir. Polislik mesleği araştırmalar incelendiğinde dünyada fizyolojik acının da dahil olduğu en stresli meslekler arasında yer almaktadır. İçerisinde önemli sorumlulukların yer aldığı bu meslekte, kaza ve aşırı tepkiler sonucu hata payı oluşabilecek şiddetli ve kronik stres altında çalışılmaya devam edilen ve hayati risk barındıran koşullar bulunmaktadır (McCraty ve Atkinson, 2012).

Bireyler polislik mesleğinin görevlerini yerine getirirken birçok problem ile karşılaşmaktadır. Halkın can ve mal güvenliğini sağlamaya çalıştığı durumlarda kendisini yaşam tehlikesi risk faktörü içerisinde bulmaktadır. Bu nedenle görevini yerine getirirken her

an tetikte olmalı ve kendisini de korumalıdır. Bu meslek diğer mesleklere kıyasla çok daha fazla risk faktörü ile iç içe olduğu için meslek çalışanlarının da hem fiziksel hem de psikolojik olarak yeterli olması beklenmekte ve ruhsal olarak daimî bir destek sistemi oluşturulması gerekmektedir (Kayıhan, 2007). Yüksek risk faktörleri ile beraber çalışan kolluk kuvvetleri içinde yer alan emniyet mensupları sıklıkla yüksek akut stres yaşamakta, bu risklerden kaynaklanan negatif şartlara katlanmak, hayati tehlikeler ile karşılaştıklarında kendilerini koruyabilmek, suçla karşı karşıya geldiğinde daha dikkatli olmak ve ayakta kalabilmek zorundadır (Anderson, Litzemberger ve Plecas, 2002). Buradan hareketle çalışmanın gerekçesi olarak bu meslek grubunun pandemi ile birlikte artan riskleri ile yeni yılmazlık kaynaklarına yönelip yönelmediğini ve eğer yeni koruyucu faktörler oluştuysa neler olabileceğini keşfetmek hedeflenmektedir. Ayrıca Covid-19 sürecinin beraberinde getirdiği olguların, polis meslek grupları açısından ne gibi yeni risk faktörleri oluşturduğu araştırılmaktadır.

Polis meslek grubunun desteklenmesi hem personelin ruh sağlığını geliştirebilecek hem de toplum ruh sağlığının korunmasına imkan sağlayacaktır. Bu amaçla polis meslek grubunun bireysel ve çevresel koruyucu kaynaklarını araştırmak ayakta kalma noktasında destek mekanizmalarını incelememize olanak sağlayacaktır. Bu çalışma ile Covid-19 salgını sürecinde zorlu şartlarda çalışan polislerin mesleki kimliği gereği tanıklık ettiği, maruz kaldığı ve ön planda yer aldığı yoğun duygu yüklü olayların sonucunda yılmazlık kaynaklarını risk faktörleri, koruyucu faktörler ve olumlu sonuçlar açısından nasıl bir örüntü şeklinde oluşturduğunun ortaya konulmasıdır. Toplumun önemli bir kesimini oluşturan, yoğun, kaygılı, riskli ve zorlu yaşam koşullarına çalışma hayatları boyunca maruz kalan polislik mesleğini yürüten kişiler üzerinde yılmazlık kaynakları açısından yapılan bu incelemenin gelecekteki bireyler için ruhsal sağlıklarını koruma ve geliştirilmesine, çalışma koşullarının iyileştirilmesine kaynaklık sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Covid-19 salgını döneminde polis meslek grubundaki bireylerin yılmazlık kaynaklarının belirlenmesidir. Seçilen örneklem grubu olan polislik olgusu zorlu bir mesleği tanımlamaktadır. Seçilen dönem ise risk faktörlerini barındıran

yılmazlığın etkilerinin gözlenebileceği dünya çapında pandemi ilan edilen, etkisi devam eden bir salgın olan Covid-19 sürecidir. Bu genel amacın alt amaçları şunlardır:

1. Covid-19 sürecinde emniyet mensupları hangi risk faktörlerine sahiptir?
2. Covid-19 sürecinde emniyet mensupları hangi koruyucu faktörlere sahiptir?
3. Covid-19 sürecinde emniyet mensupları yılmazlığa bağlı hangi olumlu sonuçlara sahiptir?
4. Covid-19 sürecinde emniyet mensuplarının yılmazlık kaynakları nelerdir?

1.3 Araştırmanın Önemi

Yılmazlık, şiddetli stres faktörleri ile başa çıkma kapasitesi olarak tanımlanmaktadır (Van Der Meulen, Van Veldhoven ve Van Der Velden, 2019). Dünyadaki çalışmalar temel alındığında kökenleri 1950'lere kadar dayanan pozitif psikolojiden beslenen bu kavram hala üzerinde çalışılan bir alandır. Yılmazlık ile ilgili çalışmalar, koruyucu kişisel, ailesel ve toplumsal faktörlerin neler olabileceğinin araştırılması, risk altında hayatına devam eden kişilerin diğerlerine kıyasla neden daha sağlıklı bir şekilde adapte olabildikleri ve yaşamda başarıya nasıl erişebildiklerinin aydınlatılması açısından kıymetlidir (Gizir ve Aydın, 2006). Buradan hareketle Covid-19 gibi küresel ölçekte etkili olan salgın, afet, deprem sel gibi insan kontrolünün etkilerinin zayıfladığı olaylardan, toplumda çalışma hayatına devam eden meslek grupları ve mensubu olan bireyler de olumsuz etkilenmektedir. Toplumsal yaşantı farklılıklarında ön safta çalışan meslek gruplarından biri olan polisler de süreçte aktif görev almaktadır. Bu neticede insanlar ile iç içe çalışması gereken bu meslek grubunun ruh sağlığı hem çalışan personel hem de toplum açısından önem arz etmektedir. Salgın döneminde sürecin ilk günlerinden itibaren sahada çalışan bireylerin yaşamını kaybetme riski ile karşı karşıya olma, çalışma arkadaşlarını kaybetme, başka kişilere ve ailelerine virüsü taşıma, ya da risk faktörlerine karşın çalışma sürecine devam etme gibi zorlu yaşam olayları ile karşılaştıkları gözlemlenmiştir. Bu ve benzeri risk faktörlerine karşın koruyucu faktörlerinde var olduğu bilinerek yılmazlık kaynaklarının belirlenmesi hedeflenmektedir. Seban ve Perdeci'ye (2016) göre koruyucu faktörlerin fark edilmesi, belirginleştirilmesi, onların yılmazlıkla bağlantısı ve kaynaklarının irdelenmesi ile yılmazlığa sağlayacağı olumlu

etkilerin araştırılması bireylerin ayakta kalmasına katkı sağlama açısından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda polislerin Covid-19 sürecindeki koruyucu faktörlerine yönelik yapılacak inceleme ile yılmazlıklarına dikkat çekmek ve bu konuda farkındalık kazandırmak istenilmektedir.

Sürekli risk faktörleri ile çalışan meslek gruplarındaki yetişkin bireylerden oluşan örneklemelerin incelenmesi gereken bir konu olmasına rağmen, betimsel çalışmaların epey sınırlı sayıda olduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca Türkiye’de hem yılmazlık kavramı hem de polis örneklem grubu ile yapılan araştırmalarda belli bir an da yapılan görüşmelerin yanı sıra bir dönemi kapsayan günlük yazımı gibi uygulamaların yok denecek kadar az olduğu görülmüştür. Bu nedenle yapılan araştırmada nitel bir çalışma desenlenmesiyle, yılmazlık kavramı üzerine yapılacak araştırmalar için kaynaklık edeceği beklenmektedir. Bunun yanı sıra yılmazlık kaynaklarının görüşme yöntemiyle ele alınmasının söz konusu kavrama ilişkin daha derinlemesine bilgiler elde edilmesi açısından da önemli olduğu düşünülmektedir.

Türkiye’de Covid-19 sürecinde polisler ile yapılan sayılı yılmazlık çalışmasından biri olması sonucu alanyazına katkı sağlayacağına inanılmaktadır. Bireylerin zorlu yaşam olayları ile ilgili kaynaklarını tespit etmek, konu ile ilgili anlaşılabilirliği artırmak ve yeni olgular keşfetmek amaçlanmaktadır. Özellikle Covid-19 salgınının toplumlar üzerinde etkilerinin devam ediyor olması, sonuçlarının polis meslek grubu gibi aktif çalışan bireyler açısından uzun dönem sürecek oluşu ve kullanılan metodoloji nedeniyle araştırma hem önemini hem de güncelliğini koruyacaktır. Ayrıca bu meslek grubundaki yetişkinlerin bu salgın döneminde zorluklarla baş edebilmeleri için bir takım destek sistemlerinin varlığını ve nelerden oluştuklarını tespit etmek de bir diğer amacı barındırmaktadır. Sonuç olarak araştırma bulguları özveri ile çalışan polisler başta olmak üzere meslek gruplarını daha iyi anlayabilmemiz ve insanlığın zorlu yaşam olaylarının üstesinden gelebilme kabiliyetinin büyüleyici etkisine şahit olabilmemiz için bir olanak sunması açısından kıymetlidir.

1.4 Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırma kapsamında ulaşılabilecek olan polisler duygu ve düşüncelerini günlüklere aktarabilecek düzeyde yazma becerisine sahiptirler.
2. Covid-19 salgınının bireyler için risk faktörü olduğu varsayılmıştır.

1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Covid-19 virüsünün yayılım etkisinin devam etmesi nedeniyle görüşmeler yüz yüze yapılamamış, katılımcılar ile telefon bağlantısı üzerinden gerçekleştirilmiştir.
2. Emniyet mensupları kapsamında çalışma da polis memuru ve polis amiri (komiser ve komiser yardımcısı) yer almaktadır.
3. Günlüklerin yazımı salgının başladığı ilk dönemde gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla elde edilen günlük bulguları salgının ilk dönemi ile sınırlı olmakla birlikte ilerleyen süreçlerini ve farklı evrelerini kapsamamaktadır.

1.6 Tanımlar

Yılmazlık: Zorluk durumu ile karşı karşıya gelindiğinde bu durumu daha güçlü bir şekilde atlatmayı, bir kriz durumunda gelişim göstermeyi, bireyin psikolojik, sosyal, kültürel ve fiziksel olarak içinde bulunduğu toplum kaynaklarını kullanarak kendi yararına gelişim gösterdiği bir süreçtir (Ungar, 2008).

Risk Faktörleri: Kişinin dayanma gücünü yıpratıcı hayattaki stresli olaylar ve çevresel şartları belirtmektedir (Demirbaş, 2010).

Koruyucu Faktörler: Güçlüklerin, risk faktörlerinin ya da travmaların yıkıcı etkisini azaltan sağlıklı ve etkili şekilde uyum sağlama ve kişinin baş etme, sorun çözme kabiliyetini ilerleten kişi ya da olgulardır (Demircioğlu ve Yoldaş, 2019).

Olumlu Sonuçlar: Risk faktörlerine karşı sosyal ve akademik alandaki yeterlilik olarak tanımlanır. Devam eden çevresel koşullar içerisinde, kişinin gelişim sürecini sağlıklı şekilde devam ettirebilmesi için etkili ve olması istenen uyum gösterme sürecidir (Masten ve Coatsworth, 1998).

Mesleki kimlik: Kişilerin, mesleki gelişim faktörü açısından dikkat edilen özelliklerinden yetenek, ilgi ve hedefleri için doğru, net ve istikrarlı bir görüşü barındırmasıdır (Kuzgun, 2014).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde yılmazlık kavramı, yılmazlığı etkileyen faktörler, yılmazlık ile ilgili kavramlar, yılmazlık düzeyleri yüksek olan yetişkinlerin özellikleri, polislik mesleği ve yılmazlık kavramı ilişkisi, yılmazlık ile ilgili kuramlar ve kavramla ilişkili yapılan araştırmalar yer almaktadır.

2.1 Yılmazlık Kavramı

“Resilient” (kendini hızlı bir şekilde toparlayabilen kişi) kavramı zorlu şartlarda beklenmedik ilerleme ve başarı gösteren, değişen koşullara adapte olabilen bireyler için kullanılır (Terzi, 2008). Yılmazlık kavramı alanyazında “resilience” olarak ele alınmaktadır. “Resilience” ansızın gelişen durumlar ve oluşumlar çerçevesinde hem ayakta kalmak, beklenmedik oluşumlar ve değişimler karşısında yıkılmamak, esneyebilmek, küllerinden yeniden kendini var edebilmek, toparlanabilmek hem de daima öğrenebilmek, değişebilmek, kendini yeniden oluşturabilme becerisine sahip olabilmektir (Christopher ve Peck, 2004). Kavram, şaşırtıcı değişimler karşısında gelişmeyi sürdürme kapasitesi ve sıkıntılı şartlar içerisindeyken sergilenen hem bireysel hem de çevresel iyi adaptasyonu belirtmek amacıyla kullanılmaktadır (Folke, 2016; Masten, 1999). Genel anlamı ile ifade edecek olursak yılmazlık, hayatın getirdiği olağanüstü süreçler ve travmalar ile sağlıklı uyum sağlayabilme becerisi ile koruyucu faktörlerin risk faktörleri ile bağ kurması sonucu ortaya çıkan olumlu sonuçlar neticesinde iyi oluş hali olarak ifade edilebilir (Bonanno, 2004; Windle, 1999).

Bireyin zorlu şartlarda dahi denge halini alabilmesini barındıran yılmazlık, değişimlere karşın kabiliyetlerini devam ettirebilme becerisini sürdürmesidir (Benard, 1991; Öğülmüş, 2001; Richardson, Neiger, Jensen ve Kumpfer, 1990). Yılmaz kişilerin negatif süreçlere karşın gelişimsel olarak uyum sağlayarak ilerleyebildiği, kaygı ve stresten kaçınarak durum ile mücadele edebilme yeteneğini güçlendiren kişilik özelliklerine sahip olduğu söylenebilir (Maddi, Harvey, Khoshaba, Lu, Persico ve Brow, 2006; Rutter, 1990; Zautra, Hall, Murray ve The Resilience Solutions Group, 2008).

Bu kavramdan söz edebilmek için birdenbire oluşan bir durum, yıkıcı bir olay ya da bir krizin mevcudiyetinden bahsetmek gerekmekte, risk altında bulunmayan kişiler için esnek olma kavramından söz edilememektedir (Dutton ve Jackson, 1987; Pearson ve Clair, 1998; Topbay, 2016). Ungar'a (2008) göre kişinin karşılaştığı bir zorluğa rağmen sağlıklı bir şekilde bu durumun ve olgunun üstesinden gelebilmesi ve yaşamını sürdürmesi çarpıcı bir özelliktir. Kimi insanlar hayatlarında karşılaştıkları travmalar sonucunda ruh sağlıklarını kaybedebilirler. Endişe, korku, anksiyete, depresyon gibi duygu ve hastalıklara maruz kalabilirler. Bu gibi durumlardan uzaklaşabilmek ve iyileşebilmek süreç gerektirebilir. Kimi insanlar ise karşılaştıkları sarsıcı durumların meydana getirdiği olumsuzluklardan fazla etkilenmez ve belirtilenler gibi oluşabilecek kötü ruh hallerinden kısa sürede uzaklaşır ve yaşamını bıraktığı yerden sürdürür (Doğan, 2015). Kavram sadece sorun, keder ve stresle mücadele değil, aynı zamanda negatif durumların içinden kurtulabilme becerisi olarak ifade edilmektedir (Garmezy, 1991). Yapılan ilk çalışmalarda yılmazlık kavramı, kişide var olduğu andan itibaren bulunan bir kişilik özelliğini belirtmek için kullanılmasına karşın, son yıllarda kişinin hayatının herhangi bir döneminde geliştirilebilir ve ilerletilebilir bir özellik olarak kabul edilmektedir (Luthar, Cicchetti ve Becker, 2000; Stephens, 2013). Kişinin yılmazlığının zamanla azalabileceği gibi süreçle birlikte artabileceği de beklenmektedir (Yılmaz Irmak, 2004). Bu aşamada yılmazlığın geliştirilebilir ve öğrenilebilir bir kavram oluşu polis meslek grubu bağlamında da önem arz etmektedir.

Kavramın tanımı üzerinde, alanyazında henüz bir fikir birliği bulunmamaktadır. Türkiye'de ise kavram ile ilgili çalışmaların yoğunlaştığı görülmesine karşın tanımının yanı sıra çevirisinde de araştırmacılar tarafından farklılıkların olduğu ve birden fazla kelime ya da kelime grubu ile ifade edildiği görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde kavramın karşılığı "Yılmazlık" (Bayraklı, 2010; Gürkan, 2006; İşcan ve Malkoç 2017; Kurtoğlu ve Doğan 2017; Öğülmüş, 2001), "Psikolojik Sağlamlık" (Arslan, 2015), "Psikolojik Dayanıklılık" (Gizir, 2007), "Kendini Toparlama Gücü" (Işık, 2016), "Dayanıklılık" (Eminağaoğlu, 2006) ve "Sağlamlık" (Dayıoğlu, 2008) olarak dilimize çevrilmiştir. Kavramın çok alanlı bir ağı olan multidisipliner yapısı nedeniyle tek bir tanımının olamayacağı belirgindir (Southwick, Bonanno, Masten, Panter-Brick ve Yehuda, 2014). Garmezy'e (1993) göre dayanıklılık kavramının metaforik bir anlamı yoktur bu nedenle bireyin zorluk ve ruhsal yaralanma yaşamayacağı bir durumda esneklik göstermesini karşılar, yılmazlık kavramı ise kişinin

zorluk ve ruhsal yaralanma yaşaması sonucu güç ve kabiliyetinin bir kısmını kaybedebileceği ancak ilerleyen süreçte eski haline geri dönme becerisi ve işlev devamı olarak nitelendirmiştir. Buradan da hareketle "resilience" kelimesinin Türkçe karşılığını ilk kez Öğülmüş'ün (2001) kullandığı şekli ile mevcut araştırma kapsamını en iyi şekilde "yılmazlık" kavramının ifade ettiği düşünülerek bu kullanım tercih edilmiştir.

Yılmazlık kavramı birden fazla kavram ile alanyazında yer almasına karşın tanımlar iki çeşit sınıflandırma etrafında birleşmektedir. İlk grupta güçlüklerle mücadele etme yetisine sahip, doğal seyrinde ilerleyen bir gelişim dönemi ile hareket eden, esneklik barındıran, adaptasyonları kapsayan dinamik bir oluşumu içeren tanımlar varken ikinci grupta, bireyde var olan kişilik özelliklerinin tümüne odaklanan, oluşacak ani süreçlere uyum gösteren yılmazlık anlatılmaktadır (Demirbaş, 2010). Çalışma hayatında her an risk ile karşı karşıya olan polislik mesleği personelleri daha önce insanlık sürecinin karşılaşmadığı bir salgın olan Covid-19 ile birdenbire uyum sağlama becerisi gösterme ve çalışma hayatlarını kaldıkları yerden sürdürme eğilimi göstermişlerdir. Bu nedenle araştırma kapsamında ikinci grup tanımlar üzerinden ilerleme gerçekleştirilmiştir.

Güncel çalışma kapsamında yer alan ilk kavramsal çerçevesi Amerika'da oluşan yılmazlık kelimesi, alanyazın tarandığında gün geçtikçe çalışma sahasının arttığı ülkemizde de çalışılmaya devam edilen bir olgudur ve alt alanlara ayrılarak incelenmeye devam etmektedir. Buna örnek olarak kariyer yılmazlığı (Fourie ve Van Vuuren, 1998), aile yılmazlığı (Özbay ve Aydoğan, 2013), duygusal yılmazlık (Kurtoğlu ve Doğan, 2017), akademik yılmazlık (Yavuz ve Kutlu, 2016), matematiksel yılmazlık (Izgar ve Irmak, 2015) ve ilişkisel yılmazlık (Aydoğan ve Özbay, 2015) terimleri verilebilir.

2.2 Yılmazlığı Etkileyen Faktörler

Yılmazlık kavramının çevirisi noktasında hemfikir olunmamasına karşın etkileyen faktörler açısından risk faktörleri, koruyucu faktörler ve olayların gerçekleşmesinden sonra karşılaşılan olumlu sonuçlar bağlamında ortak noktada buluşulmaktadır (Gizir, 2007; Windle, 2011). Bireyin yılmazlığının gelişiminde, maruz kalınan riskler ve bu risk faktörlerinin negatif etkilerinin azaltılmasında ya da tamamen yok edilmesinde koruyucu faktörlerin

irdelenmesi önemlidir (Luthar, Cicchetti ve Becker, 2000). Alanyazın incelendiğinde yılmazlık kavramında üç önemli faktör öne çıkmaktadır. Bunlar risk faktörleri, koruyucu faktörler ve süreç sonunda ortaya çıkan olumlu sonuç bileşenleridir. Her bir bileşen sırası ile aşağıda verilmektedir.

2.2.1 Risk Faktörleri

Risk faktörleri genellikle olabilecek bir negatif sonucun olasılığını artıran ve etkili bir şekilde fonksiyonda bulunmasını zorlaştıran bir değişkendir (Durlak, 1998; Hawley, 2000). Yılmazlık, birey, aile ve çevre üzerinde etkili olan karmaşık bir kavramdır. Kavram çerçevesinde yer alan risk faktörleri bu üç başlık altındaki çalışmalarda yer almaktadır. Bunlar bireysel, ailesel ve çevresel risk faktörleri olarak adlandırılmaktadır.

Bireysel risk faktörleri içinde kişinin kendine yönelik güven eksikliği, erken doğum, negatif yaşantı geçmişi, saldırgan bir kişilik yapısı, bireyin doğumundan itibaren var olan ya da süreç ile edinilmiş kişilik özellikleri, genetik hastalıklar, sosyal değerlerden uzak yaşam ve davranış uyumsuzlukları, sorunlar karşısında etkili başa çıkma planlarının olmaması söylenebilir (Arslan, 2018; Gizir, 2016; Gürkan, 2006; Kararımak, 2006; McCubbin, Balling, Possin, Friedrich ve Bryne, 2002; Terzi, 2006).

Ailesel risk faktörleri içinde ailede var olan şiddet, anne ve babadan birinin veya ikisinin erken kaybı, komşular ile olan ilişkilerde güvenlik endişesi, yas, kalabalık nüfuslu bir evde yaşamak, anne babanın ruhsal ya da fiziksel rahatsızlıklarının olması, ilgisiz anne baba tutumları, anne babanın madde veya alkol kullanması, istismar ve boşanmanın olması denebilir (Campbell, Cohan ve Stein, 2006; Esen Aktay, 2010; Gürkan, 2006; Tümlü, 2012).

Çevresel risk faktörleri içinde ise düşük sosyoekonomik düzey, evsizlik, madde kullanımının yoğun gözlenebileceği bir alanda yaşamak, göç, politik kaos, suistimaller, iş bulamama sorunları, toplumsal şiddet, bireyin kendisini toplum içerisinde azınlık olarak görmesi, yaşanan yerin terör, savaş gibi kriz durumlarını barındırmasıdır (Esen Aktay, 2010; Gürkan, 2006; Spencer Rodgers ve Colins, 2006; Terzi, 2008; Tümlü, 2012). Araştırmalarda farklı etmenlerin de risk faktörleri içerisinde sınıflandırıldığı saptanmıştır fakat alanyazında çoğunlukla benzer noktalar örtüşmektedir.

Masten (2001), herhangi bir risk durumu bulunmadığı takdirde insanların yılmazlıklarından söz edilemeyeceğini ifade etmektedir. Buradan ve yapılan diğer çalışmalardan hareketle bireyin maruz kaldığı risk faktörleri neticesinde, yılmazlık oluşumu hakkında önemli bir etkiye sahip olduğu sonucu çıkarılmaktadır. Covid-19 gibi hayatta sarsıcı durumlarla karşı karşıya kalınan tetikleyici süreçler ya da sürekli sahada çalışmak zorunda olan polislik mesleği çıktıları bireyin kavram açısından psikolojik altyapısında anahtar rol oynamaktadır. Araştırmamızda karşılaşılan temel güçlük durumu ise Covid-19 salgınının yol açtığı risk faktörleri olarak belirlenmiştir.

2.2.2 Koruyucu Faktörler

Koruyucu faktörler, bir risk faktörüne karşı oluşabilecek olası negatif sonuçları azaltması beklenen ya da yok eden, bireyin yeteneklerinin gelişmesine katkı sağlayan kaynaklar olarak belirtilmektedir (Durlak, 1998; Masten, 1994). Stresli bir durum ya da kronik sıkıntının varlığı ile risk faktörleri gözlemlendikten sonra kişinin tepkilerini hafifleten ve iyileştiren mekanizmalar sayesinde adaptasyon gerçekleştirerek başarılı şekilde mevcut koşullarda devam etmesini sağlayan koruyucu faktör kavramı dikkat çekmektedir (Masten, Best ve Garmezy, 1990). Koruyucu faktörler daima işlevsel olarak bireylerin hayatlarında yer alırken, yılmazlık yalnızca güçlükler ve çözülmesi gereken sorunlar varken devreye girerler, iki kavram basmakalıp düşüncelerden sıyrılarak bu yönüyle birbirlerinden keskin şekilde ayrılmaktadırlar (Beauvias ve Oetting, 2002).

Koruyucu faktörlerin bireyin yaşamında bulunması oluşabilecek stresin azalmasına ve kişinin duygusal ve fiziksel iyi oluş haline önemli bir katkıda bulunacaktır. Kimi araştırmada belirtilen kavram da tıpkı risk faktörleri gibi benzer üç alt başlık altında incelenmektedir; Bireysel (içsel) koruyucu faktörler, ailesel koruyucu faktörler ve çevresel (durumsal) koruyucu faktörleri içermektedir (Garmezy, 1987; Gizir, 2007; Werner, 1989). Bunun yanı sıra koruyucu faktörleri, içsel koruyucu faktörler ve dışsal koruyucu faktörler (Demiray, 2019; Kararımak, 2006) olarak sınıflandıran çalışmalar da yer almaktadır. Bu araştırma kapsamında aşağıda belirtilen şekilde incelenmiştir:

Bireysel koruyucu faktörler; zeka, akademik başarı, bireysellik, entelektüellik seviyesinin yüksekliği, herkes tarafından kabul edildiğine olan inanç, pozitif ruh hali, dili

kullanma becerisi, kişilerarası iyi iletişim, kendine karşı şefkatli, tutum pozitif veya kolay mizaç, iç kontrol odağı, benlik saygısı ve özerklik, bireysel farkındalık, hayat amacının olması ve ileriye dönük pozitif ümit, etkili problem çözme becerileri, iyimserlik, sosyal olgunluk, mizah yeteneği, sağlık, cinsiyet, yaştır (Eminağaoğlu, 2006; Masten ve Coasworth, 1998; Tufan, 2019).

Ailesel koruyucu faktörler; yüreklendirici ebeveynlik, ekonomik olarak ailenin imkanlarının fazla oluşu ya da diğer aile üyelerinden destek alma, etkili anne baba tutumu, çocuğa dönük yüksek ve gerçekçi ümitlerdir (Eminağaoğlu, 2006; Masten ve Coasworth, 1998; Tufan, 2019).

Çevresel koruyucu faktörler; toplumdaki onaylayıcı bir yetişkinle pozitif ilişkiler, bireye yeni ufuklar açan ve sosyal bir alanda yaşaması, akran/arkadaş desteği, önemli çevresel kaynaklar, iyi eğitim ve öğretimin gerçekleştiği okullar, gençlik merkezleri ve konser, sergi vb. gibi katılım gösterilebilecek faaliyetlerdir (Eminağaoğlu, 2006; Masten ve Coasworth, 1998; Şahin, Yetim ve Çelik, 2012; Tufan, 2019).

Tekrar ve hızlı bir şekilde eskiye dönebilecek yeterliliklere sahip olması hedeflenen polis meslek grubu çalışanlarının koruyucu faktör bileşenlerini artırmak olumlu ve iyimser bakış açısına pozitif yönde etki edecektir. Risk faktörleri ve koruyucu faktörlerin yanı sıra bir diğer öne çıkan faktör ise olumlu sonuçlar olarak görülmektedir.

2.2.3 Olumlu Sonuçlar

Kişilerin risk ve travma geçmişlerine karşın sağlıklı bir adaptasyonun gözlemlenmesi, gelişimsel olarak evreleri sağlıklı bir şekilde atlatabilmesi ve yapmaları gerekenleri yerine getirebiliyor oluşu olumlu sonuçlar olarak ele alınmaktadır (Masten, 2014). Sipahioğlu'na (2008) göre karşılaşılan stresli ya da üstesinden gelinemeyen olaydan sonra bireyin yeniden eriştiği çeşitli alanları kapsayabilecek yeterliliklerdir. Koruyucu faktörler birey temelinde farklı etkiler yaratırlar bu nedenle sonuçlarda da değişimler meydana gelir ve bireysel farklılıklar oluşur, araştırmalarda da risklerin anlamlandırılmasının eksik kaldığına ve kişilerin yaşamlarında etki eden akademik ve sosyal alanlardaki becerilerinin olumlu sonuçlarının yansımaları yılmazlık için önemli bir etkidir (Emeksever, 2020). Gizir'e (2004) göre bir yılmazlık çalışmasının başlayabilmesi için riski tanımlamanın yanı sıra olumlu

sonuçların da belirlenmesi gerekir ve en kritik yeterlik alanları olumlu sonuçlar bakımından akademik ve sosyal alanlar ile ilişkilidir. Yetişkinler için olumlu sonuç değişkenleri kendine yönelik iyi oluş algısı, stresin azalması ya da tamamen ortadan kalkması ve mutluluk gibi olumlu duygulara yönelik unsurlar olmaktadır (Luthar, Sawyer ve Brown, 2006).

Sık karşılaşılan olumlu sonuç değişkenleri şu şekilde sıralanabilir: akademik başarı, gelişim görevlerini yapabilme becerisi, okulu terk etmeme, pozitif davranış örüntüleri, psikopatolojinin olmaması, kendini kabul, suça yönelik tavırlardan kaçınmak, mutluluk, duygusal problemlerin ve belirtilerin azlığı, kurallara uymak, çevredeki bireyler ya da arkadaşlar tarafından onaylanmak ve yakın arkadaşlar edinebilmek, psikolojik iyi oluş sergilemek ve yaşa uygun spor, sosyal yardım çalışmaları ve etkinlik gibi faaliyetler içinde bulunmak olarak nitelendirilebilir (Gizir, 2004; Gürkan, 2006; Masten ve Reed, 2002).

2.3 Yılmazlık İle İlgili Kavramlar

Bu bölümde yılmazlık ile ilgili olduğu düşünülen incinirlik, dayanıklılık, öz yetkinlik iyi oluş, sağlık, iyimserlik, kriz ve stres kavramlara yer verilmiştir.

2.3.1 İncinirlik (Vulnerability)

İncinirlik, olağan bir tehlikenin sonucunu önceden düşünme, mücadele etme ve etkisinden kurtulma becerisi noktasından kişinin ya da grubun güvenlik açığının olması ve yetersizliğidir (Janssen, Schoon, Ke ve Börner, 2006). Anthony (1987) risk faktörlerinin varlığı ile kişinin olumsuz sonuçlara yönelik incinirliğinin artacağını ve bunun olma düzeyinin yükseleceğini ifade etmiştir. Werner ve Johnson'a (1999) göre ise incinirliğin olması sonucu bireyin risklere karşı daha dikkatli olacağı ve bu sayede bir koruyucu unsura dönüşeceğini savunmaktadır. Buna karşı alanyazın incelendiğinde riskin olduğu durumlarda incinirliğin bireye ket vurduğu ve yılmazlığına olumsuz bir etki yarattığı sonucu çıkmaktadır. Yılmazlık, kavram olarak olumlu bir anlam barındırırken, incinirlik negatif bir olgudur (Masten ve Reed, 2002).

2.3.2 Dayanıklılık / Sağlamlık (Hardiness)

Dayanıklılık, stres faktörünü potansiyel olumsuz durumdan uzaklaştırarak gelişime

katkı sağlamaya dönük bir tutum ve faaliyet modelidir (Maddi, 2005). Kişilik yapısını odak nokta yapan dayanıklılık kavramı, stres faktörlerini analiz etmek, irdelemek ve yorum yapmak için gerekli kaynakların kullanımınıdır (Pollock, 1989). Dayanıklılık bireyin olumsuz yaşantılara karşı gücünü artıran bir kavramdır. Strese karşı bir kalkan görevi görürken, iyimserlikten de beslenir.

2.3.3 Öz-yetkinlik / Öz-yeterlilik (Self-efficacy)

Öz-yeterlilik, kişinin bir işin altından başarıyla kalkacağı inancıdır ve zamanla geliştirilebilen bir özelliktir (Heslin ve Klehe, 2006). Öz-yeterliliği düşük bireyler yetersiz öz saygıya sahiptirler ve kişisel gelişimleri hakkında başarısız olacaklarına dair olumsuz düşünceleri barındırırlar, bunun yanı sıra kavramın kişide yüksek olması karar verme ya da akademik başarı gibi bilişsel aktivite gerektiren süreçleri kolaylaştırır (Scholz, Doña, Sud ve Schwarzer, 2002). Bandura'a (1997) göre öz-yeterliliğe sahip bireyler diğer insanlardan nasıl hissettikleri, düşündükleri ya da davrandıkları konusunda olumlu olarak fark yaratır.

2.3.4 İyi Oluş (Well-being), Sağlık (Health)

Bayraklı (2010), sağlığın bireyin çeşitli alanlarda tıbbi ve psikopatolojik semptomlara sahip olmaması, sosyal yalıtılmışlık yaşamaması ya da ihtiyaç duymaması iyilik halini sürdürmesi olarak tanımlamıştır ve bu nokta da yılmazlığa etkisinin olduğu ve kişinin sağlıklı olması sonucu yaşam doyumunun devam ettiği söylenebilir.

İyi oluş, kişinin ruhsal bir probleminin olmayışı, kronik rahatsızlıklarının bulunmayışı, kendini geliştirme sürecinin içinde bulunma ve yaşam amacının varlığı olarak tanımlanabilir (Bayraklı, 2010). Yılmazlık için hayatın güçlükleri karşısında mutluluğunu devam ettirme veya iyileşme becerisine sahip olmaktır ve güçlüklerin ardından iyi oluşu sürdürmek, sağlık durumunu kontrol altında tutmak ve olumsuz sonuçlar karşısında özenle esneklik gösterebilmektir (Ryff, Singer, Dienberg Love ve Essex, 1998).

2.3.5 Sosyal Destek (Social Support)

Sosyal destek aile, arkadaşlar, karşı cins, komşular, iş arkadaşları gibi birey için önem arz eden insanlardan sosyal ve psikolojik olarak yardım alması olarak tanımlanır ve bu kavramın etkilerinin stresten koruyucu etkisi bulunmaktadır (Cohen ve Wills 1985; Yıldırım,

2006). Sosyal destek konusunda yapılan dünya çapındaki çalışmalardaki ortak kanı birey üzerinde fiziksel ve psikolojik sağlığa yönelik pozitif ve iyileştirici bir etki sunduğudur (Kaner, 2010). Eğer birey sosyal destek alabiliyor ise yılmazlık kaynakları çeşitlenecek ve koruyucu bir etki ile olağanüstü durumdan güçlü ayrılacaktır özetle esneklik kabiliyetinde etkili bir öge olarak sosyal desteğin etkisi yadsınamaz.

2.3.6 İyimserlik (Optimism)

Bireyin, gelecekteki hayatına dair olumlu sonuçlar elde edeceğine dair varsayımları, iyimserlik olarak tanımlanır ve kişi kötü şeylerden ziyade iyilere odaklanma beklentisi içinde olarak bir kişilik özelliğini yansıtır (Scheier ve Carver, 1985). Yılmazlık için iyimserlik ve umut gibi olumlu duygulara sahip olmak var olması istenen kişilik özellikleri arasında yerini almaktadır. Bu kavram, kişinin gelecek adına pozitif bilişsel bir analiz yapabilmek için etkili olmakta ve stresle mücadelede bireyin elinden gelenin en iyisini yapma noktasında önemli bir faktördür (Collins, 2007).

2.3.7 Kriz (Crisis)

Salgın hastalıklar, küresel ısınma, siyasi çekişmeler, savaş, psikopatolojik rahatsızlıklar, yoksulluk gibi kriz dönemlerinin var olduğu bir zaman diliminde yaşanmaktadır (Hogan, 2020). Kimi birey kriz durumlarında parçalanıp zarar görürken kimisi ise daha güçlenmiş ve kabiliyetlerini artırmış şekilde daha sağlam adımlarla ilerleyebilmektedir (Walsh, 1996). Bu nokta da krizlerden sağlıklı bir şekilde uzaklaşarak hatta güçlenmiş olarak yola devam etme noktasında bireylerin yılmazlık düzeylerinin farklılıkları devreye girmektedir.

2.3.8 Stres (Stress)

Güçlü (2001) stresi, bireyin günlük ve baskıda hissettiği nesne, insan ya da ruhsal durumuna dönük direnç göstermesi, ruhsal dengesinin bozulmasının önünü almak için gösterdiği çaba olarak nitelendirmiştir. Stres bireyin bedensel ve psikolojik olarak zorlanarak sağlam kalmasına engel olur (Franklin, Saab ve Mansuy, 2012). Carver (2010) yılmazlığı bireyin önceki durumuna geri dönmekten ziyade daha başarılı ve güçlenmiş şekilde devam etmesi olarak ifade etmekte ve stresli durumlarda insanların daha çok zarar olasılığına

odaklandıklarına fakat buradan kazançlı ayrılmanın da mümkün olduğuna vurgu yapmaktadır. Yani stres insanlar için bir tehdit unsuru olma potansiyeli barındırsa da yılmazlık düzeyini yükseltme açısından tetikleyici bir öge de olabilmektedir.

2.4 Yılmazlık Düzeyleri Yüksek Olan Yetişkinlerin Özellikleri

Glantz ve Sloboda'a (2002) göre yılmazlık düzeyleri yüksek olan bireylerin yetersizlikler, negatif süreçler, sorunlar ve güçlüklerle direnç göstererek üstesinden geldikleri fark edilmiştir. Yılmazlık seviyesi yüksek yetişkinler stresi ve zorlukları bir olanak olarak nitelendirirler ve bu durumdan kazançlı ayrılmak için ellerinden gelenin en iyisini yapmayı amaç edinirler (Kobasa, 1979). Paul de Rapin'in de dediği gibi yılmazlığı yüksek bireylerin özellikleri "Gücümüz, genellikle kendimize uygulanan engellerle orantılı olarak artar" ifadesi ile uyum içerisindedir.

Özcan'ın (2005) yaptığı alanyazın taramasına göre yılmaz bireyler şu özelliklere sahiptirler; sosyal açıdan sıcak ve samimi bir bağ kurabilme becerisi, süreçlere adapte olabilen kişilik özellikleri, yapıcı olma ve yeni tecrübelerle ılımlı yaklaşabilme, sosyal destek alabilme (motive edici aile, yanında olan arkadaşlar, sağlıklı bir şekilde kurulan karşı cins etkileşimi), espri yapabilme kabiliyeti, empati, kendini kabul, öz-yeterlik, iyimserlik ve iyi oluş hali, geleceğe dair umudun oluşu ve hedefler barındırması, bilişsel becerilerin yüksek oluşu, kişinin inanma duygusu ve sorun çözme kabiliyetinin bulunması olarak sıralanabilir.

Eraslan Çapan ve Arıcıoğlu'na (2014) göre ise yılmazlığı yüksek olan bireylerin; özgüvenlerinin yüksek, kendini olduğu gibi kabul eden, duygularının kontrolünü sağlayan, adaptasyon becerisi olan, stresi yönetebilen, motivasyonel çabaları bünyesinde barındıran, travma ile baş edebilen, plan yapabilen, engellemeler karşısında direnç gösteren ve bilişsel, sosyal ve duygusal olarak kimi etkeni içine alan özellikleri vardır ve bu kişilik etmenleri yılmaz birey olmalarına katkı sağlar.

Yılmaz kişiler olumsuzluklar karşısında hissettikleri üzüntü, kaybolmuşluk, şaşırma ve öfke hissetmelerinin normal olduğunu düşünür, duyguları yaşar ama burada takılı kalmayıp sağlıklı bir şekilde kontrol altına alırlar. Ayrıca bireyler yaşadıklarından sonra tekrar eski hale

gelmenin yanı sıra daha dayanıklı şekilde olgudan uzaklaşırlar (Ünüvar, 2012). Her sektörde çalışan birey için yılmazlık, özellikle kargaşa ve kriz dönemlerinde önemli bir beceridir, kişi yaşamı sekteye uğratan problem durumu ile karşılaştığında önceki gibi olmayacağını görür ve güçlü olmanın başa çıkmada etkili olduğunu bilir (Siebert, 2005).

Yılmazlık özelliklerinin düzeyi sabit olmamakla birlikte şartlara ve bireye göre zaman zaman azalabileceği gibi yükseliş de gösterebilmektedir (Luthar, Cicchetti ve Becker, 2000). Bu kişilik özelliklerine sahip kişilerin özelliklerinin birçoğunu yaşamda diğer bireylerinde kazanabilmesi mümkündür (Öğülmüş, 2001). Yılmazlığın dinamik bir süreç olduğu ve geliştirilebileceği belirtilerek bu nokta da tüm insanların kişilik özelliklerine olumlu yönde dayanıklılık kazandıracak özelliklerin düzeyini artırma düşüncesi üzerinde durulmaktadır.

2.5 Polislik Mesleği ve Yılmazlık Kavramı İlişkisi

Bu bölümde polisin tanımı ve işlevleri, mesleğin özellikleri, emniyet mensuplarında yılmazlığı etkileyen faktörler ve Covid-19 sürecinde polislerde yılmazlık başlıklarına yer verilmiştir.

2.5.1 Polisin Tanımı ve İşlevleri

Abraham Maslow'un ihtiyaçlar piramidine göre fizyolojik ihtiyaçlardan sonra güvenlik ihtiyacı yer almaktadır ve zorunlu önem sırası üst bir konumdadır. Bireyler kendilerini güvende hissedemezler ise üst basamaklara erişemez ve yaşamda karşılaştıkları güçlüklerle karşı zorlanırlar. Bu nedenle güvenlik konusu devletlerin odak noktalarından biri olmaktadır. Tüm devletler var olabilmek, kanunların yürütülmesinde kontrol oluşturmak ve uygulamaya sokabilmek için bir gereksinim hissetmektedir. Polis teşkilatı bu ihtiyacın bir sonucudur (Kızılkaya ve Sönmez, 2008).

Polis, asayişin sağlamak, huzur ve güven ortamı oluşturmak için sistemi korumak ve bir toplumda yürürlükte olan kanunları uygulamakla görevli olan devlet memurudur (Tunç, 2008). Polis sosyal kontrolü sağlayan, yasaların uygulanması için bir kontrol mekanizması olan ve toplumun düzen içerisinde yaşayabilmesini sağlayan önemli bir kilit noktadır (Friedmann, 1992). Düzeni korumanın yanı sıra insanlara yardım etme, suç ve suçluya

müdahale, temel hak ve hürriyet haklarına herkesin erişebilmesine olanak tanıma gibi amaçları bünyesinde barındıran bir meslektir (Hafızoğulları, 1995). Polislik, profesyonel bir meslektir. Mesleğin ana amacı toplumsal düzeni sağlamak, korumak ve sürekliliğini sağlamaktır. Bu nedenle toplum ile iç içe bir meslek olması ana amacının getirisi (Sözen, 2004). Avrupa Birliği'nin ortak polis tanımı şu şekilde belirtilmektedir: "Polis, toplumda insan haklarını ön planda tutarak güvenlik atmosferi oluşturan ve halkın huzur ve güven ortamını sağlayan devlet memurudur" (Kızılkaya ve Sönmez, 2003).

Polislik çok eski ve saygınlığı yüksek meslekler arasında yer almaktadır ve yalnızca silah, statüko ve üniformadan oluşmamakta, medeniyeti ve insan faktörünü ortaya koymaktadır (Olgun, 2007). Aristo'ya göre polislik insanoğlunun icat ettiği en medeniyet içerikli ve faydalı buluşlar arasında yer almaktadır (Yükseloğlu, 2006).

2.5.2 Polislik Mesleği ve Özellikleri

Kuzgun (2004) mesleği, kişinin var olduğu imajının önemli noktalarından biri olarak değer görmesine, insani ilişki yönünden dinamik oluşturmasına, toplumsal olarak kabul görmesine ve yaşamda işlevsel olduğu hissiyatı edinmesine fırsat veren bir bütün olarak tanımlamıştır.

Meslek bireyin hayatını devam ettirmek ve geçimini sağlamak için profesyonel olarak gerçekleştirdiği iş, bir veya birden fazla alanda uzmanlaşma ve temel bir çalışma sahası belirleme olarak ifade edilebilir. Bu noktada bir ayırım söz konusudur, her yapılan iş bir meslek değildir. Bir işin meslek olarak kabul görmesi için, toplum tarafından onay alması, belirli kurallarının bulunması, kurumsallaşmış bir değer algısını bünyesinde barındırması gerekir (Ertekin, 1988). İfade edilen tüm şartları sağlayan polislik uzmanlık isteyen bir meslektir. Polis "devletin eli" olarak adlandırılmaktadır ve kamu düzenine ait işlerin yapılmasına olanak sağlayan koludur (Göksu, Köktaş, Özcan ve Erzurumluoğlu, 2003).

Çakırlar (2012) polis mesleğinin sorunları arasında çalışma saatlerinin uzun olması, düzensiz saat sistemi, vardiyalı çalışma, nöbetler, riskli görevler, suçlularla iç içe olma gibi ağır iş yükü, keskin hiyerarşik yapı gereği ortaya çıkan ast-üst çatışmaları, aktif cinsel yaşamda düzensizlikler yaşanması sonucu ailede ortaya çıkabilecek sorunlar ve görev sonrasında oluşan polis alt kültürü nedeniyle sadece kendi meslektaşları ile arkadaşlık

ilişkileri geliştirme gibi etmenleri belirterek bireylerin mesleğin yol açtığı sorunlara maruz kaldığını ve risk faktörleri ile birlikte çalıştıklarını ifade etmiştir.

Türk polis kültüründe genel hatları ile tespit edilen özellikler; düşük düzey sosyalleşme becerisi, yeniliklere kapalılık ve önyargılı olma, ağırlıklı olarak erkeklerin çalıştığı bir meslek grubu olmasının getirileri, bireyin sert, baskıcı ve otoriter olması gerektiğine dair inancı, mesleğe yeterince hâkim olmayarak sadece suçlular ile mücadele etme olarak nitelendirme ve polis olan bireylerin birbirlerine pozitif bakışı şeklinde sınıflandırılabilir (Çağlar, 2000).

2.5.3 Emniyet Mensuplarında Yılmazlığı Etkileyen Faktörler

Polislik mesleği zihinsel olarak çok fazla zorluk yaşayan bu nedenle ruhsal problemlerin ortaya çıkabileceği stres ve çalışma şartlarının zor olduğu bir meslek grubudur (Gershon, Lin ve Li, 2002; Terrill, Paoline ve Manning, 2003). Polisler vardiyalı çalışmaları, mesai sürelerinin uzun olması ve kronik şekilde yetersiz uyuma nedeniyle yorgunluk riskine açık oldukları için kazalara karşı savunmasız hale gelmektedirler (Shift work and sleep, 2011). Ayrıca kolluk kuvvetleri olan polislerde algılanan yüksek iş stresinin etkileri, stresle ilişkili olarak sağlık sorunları, uyumsuz başa çıkma davranışları noktasında bocalama, aşırı kötüye kullanılan alkol bağımlılığı ya da kumar gibi sorunlarla mücadele etme olasılığı, yaşamını tehdit edebilecek olaylara maruz kalma (ateşli silah yaralanmaları gibi), depresyon, somatizasyon, anksiyete ya da travma sonrası stres bozukluğu (Tssb) gibi ruhsal sorunlarla karşılaşma, tükenmişlik belirtileri ya da uygun olmayan agresif davranış örüntüleri gibi risk faktörleri ile karşılaşma olasılıkları mevcuttur (Gershon, Lin ve Li, 2002).

Emniyet mensupları, çalışma süreçlerine devam etmesi gereken ve vatandaşa yardım noktasında daima çalışması zorunlu olan bir meslek grubu olduğu için Covid-19 döneminde stres seviyelerinde artış oluşmuştur (Frenkel, Giessing, Egger-Lampl, Hutter, Oudejans, Kleygrewe, Jaspert ve Plessner, 2020; Stogner, Miller ve McLean, 2020). Vatandaşların evde kalması yönündeki uygulamaları yaptırım mekanizması olarak kontrol eden ve uzun süreli olarak virüse maruz kalma tehdidi yaşayan bu meslek grubu, çalışma saatlerinin değişmesi, kullandıkları ekipmanlara yenilerinin eklenmesi, çalışma rutinlerinin farklılaşması, sosyal izolasyon Covid-19 salgınının dolaylı etkileri arasına girmiştir (Frenkel, Giessing,

Egger-Lampl, Hutter, Oudejans, Kleygrewe, Jaspaert ve Plessner, 2020; Jiang, 2021). Ayrıca salgın süreci ile birlikte polislerin ruhsal sağlık sorunları yaşama oranları ve bu sorunları yaşayan insanlarla iletişim kurma sıklıklarında da artış olması muhtemeldir (Jiang, 2021; Stogner, Miller ve McLean, 2020). Ekonomik belirsizlik, virüsün kendisine bulaşacağı korkusu, izolasyon, ilk müdahale ekipleri arasında yer alma, kamu güvenliğini sağlaması gerektiği düşüncesi, sürekli toplum ile etkileşim içerisinde olma ve aile üyelerine virüs taşıma korkusu salgın döneminin polisler üzerindeki diğer etkileri arasında belirtilebilir (Stogner, Miller ve McLean, 2020).

2.5.4 Covid-19 Sürecinde Emniyet Mensuplarında Yılmazlık

Yılmazlık, bireylerin hayatlarında yaşadıkları stresli durumlara karşı koymaya çalışma, direnç gösterme ve adapte olma sürecidir (Karabulut ve Balcı, 2017). Yılmazlığı yüksek olan bireyler değişen şartlara uyum sağlamakta ve eski hallerine daha kolay dönebilmektedir (Kukihara, Yamawaki, Uchiyama, Arai ve Horikawa, 2014). Emniyet mensupları da iş yaşamlarında birçok risk faktörü ile karşı karşıya kalmaktadır. Teaff (2019) yaptığı çalışmada kolluk kuvvetlerinin kalıcı fiziksel ve psikolojik etkilere neden olabilecek en tehlikeli ve stresli mesleklerden birine sahip olduğunu ifade etmiştir. Çakır'a (2006) göre ise polisler ücret yetersizliği, yoğun çalışma temposu, çalışma saatlerinin belirsizliği ve uzunluğu, rol çatışmaları, çalıştığı kurumun uyguladığı politikalar, gelecek kaygısı, emeklilik süreçlerindeki zorlanmalar ve kariyer basamaklarında ilerlemekte güçlük yaşama gibi meslek hayatlarında stres kaynaklarına sahiptir. Bu stres kaynakları ile mücadele eden polislik mesleği personelleri Covid-19 sürecinin başlaması ile yeni bir stres ağı ile de karşı karşıya kalmışlardır. Salgının yayılımının artması ve vakaların yükselişe geçmesi sonucu dünya genelinde insanlar üzerinde korku, endişe ve stres faktörü baskı oluşturmaya başlamıştır (Rajkumar, 2020).

Polislik mesleği, güven ve mesuliyet barındırır. Bu mesleğin halkın bakış açısından itimadının olması, toplumsal olarak saygınlığın yükselmesine olanak sağlar (Erdağ, 2000). Bu saygınlığı kazanan meslek gruplarında çalışan bireylerin yılmazlık bağlamında çevresel koruyucu faktörlere sahip olacağı yadsınamaz. Büyük önder Mustafa Kemal Atatürk ise bu mesleği *“Polis kanun adamıdır. Ona her zaman saygı göstermeli ve itaat edilmelidir.”* şeklinde ifade etmiştir.

Polislik mesleği insanlarla etkileşime çok açık bir alandır çünkü bu mesleği yürüten bireyler insanın değerini önemseme ve korumanın yanı sıra huzur ve özgürlük ortamı oluşturmada görev alır (Egm, 2000). Güvenilir birey olma kişilik özelliğinin yanı sıra yılmaz bir yetişkin olmanın başka şartları da bulunmaktadır. Polis kişiliğin de bulunması gereken özellikler ise iyi bir insan, iyi bir vatandaş ve iyi bir meslek adamı olunmasıdır (Egm, 2000). Buradan yola çıkarak polislik mesleğine yüklenen kişilik özellikleri ile yılmaz bireylerde bulunması beklenen etmenler benzerlik göstermektedir. Bu çıkış noktası neticesinde çalışmanın konusu kapsamında polis meslek grubu ele alınmıştır. Covid-19 süreci öncesinde de çalışma hayatlarında çeşitli risk faktörleri ile görevlerini sürdüren polislerin, yeni eklenen virüsün getirdiği etmenler ile yılmazlık kaynaklarının belirlenmesi çalışılmaya değer bir problem alanı olarak görülmüştür. Alanyazın tarandığında başka meslek grupları ile çalışmalara rastlanırken, yılmazlık kaynakları üzerinde bu meslek grubu ile neredeyse hiç çalışılmadığı saptanmıştır.

Covid-19 salgınının dünya çapında toplumların birçok alanında derin etkiler bıraktığı gözlemlenmektedir (Alcadipani, Cabral, Fernandes ve Lotta, 2020). Kimi dezavantajlı gruplar ise bu etkileri daha da derin yaşamaktadır. Çalışma hayatlarını devam ettirmek zorunda olan ve sosyal izolasyon seçeneği bulunmayan meslek çalışanları dezavantajlı gruplar içinde yer almaktadır. Bu bireyler hayli yüksek oranlarda ölüm tehdidi ile görev yapmakta, eğer kendilerine virüs bulaşursa, sevdikleri insanlara taşıma sonucu onların kaybı ile karşılaşma ile yas evresini yaşama ve yaşam standartlarının eskiye oranla kötüleşmesi gibi karamsarlıklar konusunda çıkmazda hissetmektedir (İmga ve Ayhan, 2020). Covid-19 döneminde bu riskli meslek grubu içerisinde emniyet mensupları da yer almakta görevlerini yaparken çeşitli etkilere maruz kalmaktadır. Salgın süreci, toplumda ilk müdahaleleri yapan, yasaların uygulanmasına aracılık eden emniyet mensuplarında derin etkiler yaratmıştır. Virüsün yol açtığı doğrudan ve dolaylı stres faktörleri polislerde yılmazlığı etkileyici rol oynamıştır (Stogner, Miller ve McLean, 2020).

Frenkel, Giessing, Egger-Lampl, Hutter, Oudejans, Kleygrewe, Jaspaert ve Plessner (2020) ise yaptığı çalışmada polislerin salgın dönemine hazırlanması için yasalar ve medya kanalları aracılığıyla belirsizlikten uzak durmak, lojistik olarak virüse dair her yönden hazırlanmak ve polis eğitiminde stres düzenleme becerilerinin geliştirilmesi yönünde üç stratejinin uygulanması gerektiğini ifade etmiştir. Özetle salgın sürecinden etkilenen polislik

mesleği çalışanları hayatlarına yeni risk faktörlerinin girmesi ile koruyucu faktörlerin etkileşimlerinde de farklılaşmalar yaşamakta ve yılmazlık kaynakları ön plana çıkmaktadır. Yapılan çalışmalar ile elde edilen bulgular sonucunda salgın sürecinde polislerin yılmazlık düzeylerini artırmalarına yönelik katkı sağlayacağı düşünülebilir.

2.6 Yılmazlık Kuramları ve Modelleri

Kavram ile ilgili bazı yılmazlık model ve yaklaşımlar; Masten'in Risk ve Yılmazlık Modeli, Garmezy'nin Yılmazlık Yaklaşımı ve Ungar'ın Sosyal Ekoloji Modeli şeklinde aşağıda belirtilmektedir.

2.6.1 Masten'in Risk ve Yılmazlık Modeli

Masten zamanla değişime ve ilerlemeye yönelen insanların risk faktörleri ile karşı karşıya geldiklerinde süreçteki anne ve babaların rollerine odaklanmıştır. Bu modelde risk karşısında çocuğun olumlu sonuçlara yönelip yönelmeyeceği ebeveynlerine endekslidir yani çocuğu üzerinde etkin bir anne-baba rolü sergileyen bir aileye sahip olanlar karşılaştıkları riskler ve şartlar sonucunda kazanımlarının olumlu sonuçları arasındaki dengeyi bulmayı hedeflemektedir (Masten, 2001). Anne ve babanın çocuğu motive etmesi, yanında olduğunu hissetmesini sağlaması, olumlu kendini algılayış ve zihinsel çaba çocuğun ilerideki yılmazlığını etkiler (Masten, 2001). Ayrıca kavram kişilerde uyum süreçlerinde sıklıkla var olan ve normalin dışında olmayan bir olgudur (Masten, 2001)

2.6.2 Garmezy'nin Yılmazlık Yaklaşımı

Garmezy'e (1991) göre yılmazlık yüksek düzeydeki sorun ve stresin üstesinden gelme, uyum sağlama yeteneğidir ve sağlıklı gelişim için büyük önem taşımaktadır. Bireyin yaşamında oluşan risk faktörleri, olumlu sonuçların olma düzeyini düşürür ve birden fazla riskle karşılaşak kişilerin hayatlarında önemli izler bırakır (Garmezy, 1993). Bireylerin bu çatışmalardan, tehdit unsurlarından ve zor koşullardan sağlam çıkmasında etkili olanlar ise koruyucu faktörlerdir (Garmezy, 1993). Garmezy'e (1991) göre bu koruyucu faktörler; insanların bireysel özellikleri, bireyin yetiştiği aile atmosferine ait özellikler ve kişinin yaşadığı çevredeki destek mekanizmalarının toplumsal etkileri olmak üzere üç kısımda ele

alınmalıdır. Kadınların, erkekler ile kıyaslandığında doğum, psikolojik sorunlar ve kayıplar gibi etmenlerden kaynaklı risk grubunda yer alma olasılıkları daha yüksektir (Garmezy, 1993).

2.6.3 Ungar'ın Sosyal Ekoloji Kuramı

Yılmazlık incelemeleri içerisinde günümüzde yalnızca bireysel faktörlere ve onun kişilik özelliklerine odaklanan kuramlardan ziyade etkileşim endeksli sosyal boyutu olan içinde bulunulan çevre içerisinde ekolojik ve değişime açık koşulları barındıran kuramlar son yıllarda ön plana çıkmaktadır (Ungar, 2005, 2011). Sosyal Ekoloji Kuramı'nda bireylerin yılmazlıkları için sosyal, kültürel, fiziksel ve psikolojik olarak tüm kaynaklarına erişmeye çalışma, onların kendi yararına dönmesini sağlama ve güçlüklerin üstünden gelmek için elindekileri sonuna kadar kullanmayı kapsamaktadır (Ungar, 2005). Kurama göre bireyin sonuçları analiz etmek ve süreçleri ayırt etmek aşamasında dayanıklı olup olmaması ile bağlantı vardır ve birey yılmazlığına katkı sağlamak için toplum içerisinde her türlü kaynaktan beslenmek ister (Ungar, 2008).

Ayrıca çevresel tehlikeler birey için nasıl tepki vereceklerine ve psikolojik süreçlerine etki etmektedir. Kişiler stres altında riskten nasıl kurularak olumlu gelişebileceklerine odaklanmakta ve kişisel kapasitelerini daha iyi nasıl kullanırım düşüncesiyle hareket etmektedir. Kuram kapsamında dayanıklı olmak yalnızca günlük yaşamdaki tüm karmaşıklığın sonuçlarını temsil etmez bunun yanı sıra sürece karşı geliştirilen esneklik, olumlu uyum becerilerini de kapsar (Ungar, 2012). Sosyal Ekoloji Kuramı'na göre bireylerin yılmazlıklarının desteklenmesi için sosyal değer kazandıkları yer olan aile içerisinde de dayanışma ve sorumluluk duygularının güçlendirilmesi gerekir (Liborio ve Ungar, 2010). Yılmazlık toplumsal anlamda politik boyutların etkilerinin de bireye yansması sonucu değişim gösterir (Ungar, 2012).

Ungar'a (2012) göre yapılan kültürlerarası araştırmalarda yılmazlık sürecine giden çok farklı kaynaklar olduğu, etkileşim türlerinin ve sıklığının önemi, bu yolların önleme ve müdahale aşamalarında etkin şekilde kullanılabilmesi belirtilmektedir. Yılmazlık bir süreçtir, olumsuz yaşantı geçmişleri de kimi zaman bir koruyucu faktör olarak karşımıza çıkmaktadır ve birey elinde bulundurduğu kaynakları ve kişilik özelliklerini ailesel ve toplumsal bağlamda kültür ile ilişkilendirerek kullanır (Ungar 2005, 2008, 2012). Araştırma kapsamında salgın

sürecinde polis amiri ve polis memurlarının yılmazlık kaynakları incelenirken Ungar'ın Sosyal Ekoloji Kuramı temel alınmıştır.

2.7 Yılmazlık İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Bu çalışmada yılmazlık kavramını meslek grupları üzerinden ele alan araştırmalara yer verilmiştir. Alanyazın da zorlu koşullarda risk faktörleri ile çalışma hayatlarına devam eden meslek grupları ile çalışıldığı ön plana çıkmaktadır. Ağırlıklı olarak yılmazlık kavramının yurt dışında çalışılması nedeniyle öncelikle yabancı alanyazında yer alan çalışmalardan bahsedilmiş sonraki aşamada Türkiye'de yapılan araştırmalara değinilmiştir. Yurt içinde çalışma hayatına devam eden polislerde yılmazlıkla ilgili pek çalışmaya rastlanmamıştır. Buna karşın benzer örneklem gruplarına ait sınırlı sayıda çalışma ise aşağıda ayrıntılı olarak incelenmiştir. Alanyazın incelemesi sonucu dikkat çeken bir diğer nokta ise meslek gruplarında yapılan yılmazlık çalışmalarının birçoğunda nicel yöntemin kullanılmasıdır. Türkiye'de çalışma hayatına devam eden polislerde nitel yöntem ile çalışmanın olmaması ve diğer meslek gruplarında nitel yöntem ile sınırlı araştırmanın gerçekleştirilmiş olması da alanyazında dikkat çeken bir diğer noktayı oluşturmaktadır.

Yılmazlıkla ilgili alanyazın incelendiğinde yurt dışında bu konunun 1950'li yıllardan beri araştırıldığı ve hem çocuklarla hem de yetişkinlerle çok fazla sayıda çalışma olduğu gözlemlenmiştir. Türkiye'de sahada görev yapan polislerin yılmazlık kaynaklarına ilişkin pek araştırma yapılmadığı gözlemlenmiştir. Buna karşın yurtdışında konu ile ilgili çalışmalar yer almaktadır. Özetle bu çalışmada yetişkin bireylerden oluşan emniyet mensuplarının yılmazlık kaynaklarını tespit etmek hedeflendiği için yurtdışında yapılan araştırmalarda içerik kapsamı sınırlandırılarak belirtilen meslek grubu ile ilgili çalışmalara değinilmiştir.

Pole, Kulkarni, Bernstein ve Kaufmann (2006) Amerika'da görev yapmış emekli polis memurları üzerinde kritik olaylara maruz kalan bir grup oldukları savı ile yılmazlık kavramı ile nitel bir araştırma gerçekleştirmiştir. Örneklem grubu daha önce risk faktörlerine maruz kalan personel arasından seçilmiştir. Araştırmacılar maruz kalma, başa çıkma, travmatik olmayan iş stresi, fiziksel sağlık ve kişilerarası işlevsellik gibi noktaları araştırmış ve yılmazlığın fiziksel sağlık, zihinsel sağlık ve kişilerarası ilişkiler açısından en önemli faktörler

olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca arkadaşlar ve aile ile ilgili pozitif etkileşim, başa çıkma stratejilerine sahip olmak ve meslek hayatlarında yaşadıkları stresi sosyal hayatlarında eriterek emeklilik evresini sağlıklı sürdürmek yılmazlık düzeyine olumlu katkı sağlayan öğeler arasında yer almaktadır. Parnaby ve Broll'da (2020) aktif çalışan polis memurları üzerinde çalışılırken emekli polislerin ihtiyaçlarının göz ardı edildiğine vurgu yaparak örneklem grubunu çalışma hayatı sonlanmış bu meslek grubu çalışanlarından seçmiştir. Emekli polislerde iş döneminde ve bittikten sonraki zaman evresinde yılmazlık ve travmanın yaşam doyumunu üzerindeki etkisini incelemiştir.

Falconer, Alexander ve Klein (2013) İskoçlu polisler, Park, Im ve Na (2018) ise Güney Koreli polisler ile yılmazlık kavramı üzerinde çalışmıştır. Hawkins Green (2013) ise tezinde görevleri sırasında riskli durumlara maruz kalan polislerin yılmazlıkları üzerine nitel bir araştırma yürütmüş ve bu meslek grubunda yer alan personellerin zorlu yaşam olaylarından sonra hem yılmazlık hem de Tssb kavramları üzerinde durulması gerektiğini ifade etmiştir. Papazoglou ve Andersen (2014) ise polis memurları ile yaptığı çalışmada görevleri sırasında kronik stres ve travmatik durumlar yaşayan bu meslek grubunun, yılmazlık ve olumlu başa çıkma becerileri kapsamında zihinsel ve fiziksel sorunlar yaşamasının önüne geçebilmek için çalışma hayatlarına başlamadan önce bir eğitim programına dahil edilmesi gerektiği saptanmıştır.

McCanlies, Gu, Andrew, Burchfiel ve Violanti (2017) kadın ve erkeklerden oluşan polis memuru örneklem grubu ile Amerika'da yaşanan bir kasırga sonrasındaki süreci ele alıp yılmazlık, yaşam doyumunu, stres, Tssb semptomları ve minnettarlık kavramları arasındaki ilişkiyi nicel bir çalışma kapsamında araştırmışlardır. Bu kapsamda yılmazlığın, Tssb semptomlarını hafiflettiği bulunmuştur. Ayrıca yılmazlık, sosyal destek ve Tssb arasındaki ilişkiye aracılık etmektedir. McCanlies, Gu, Andrew ve Violanti (2018) ise Amerika'da yaşanan yine aynı kasırga ve polis memuru örneklem grubu üzerinde yılmazlık, sosyal destek, yaşam doyumunu ve depresif belirtiler kavramları üzerindeki ilişkiyi nicel çalışma ile incelemiştir. Polis memurları için yılmazlığın, sosyal desteğin ve minnettarlığın; depresyon belirtileri ile ilişkili olduğu ve bireyin bu kavramlar üzerinde durması depresif belirtiler ile mücadele kabiliyetini geliştirmesi açısından pozitif etki yaratacağı araştırmanın bulguları arasındadır.

McCraty ve Atkinson (2012) yılmazlık geliştirme eğitimi aracılığıyla polis memurlarına yönelik fizyolojik ve psikolojik açıdan stres faktörüne yönelik ilişkisini araştırmıştır. Bulgulara bakacak olursak polisler üzerine uygulanan eğitim sonucunda stres seviyesinde düşüş, depresyon ve olumsuz duygularda azalma, artan huzur ve canlılık, aile ilişkilerinde pozitif gelişmeler, daha aktif iletişim ağı ve iş birliğine yatkınlık, iş performansında artış belirlenmiştir. Andersen, Papazoglou, Koskelainen, Nyman, Gustafsberg ve Arnetz (2015) ise özel kuvvetlerde polis olarak görev yapanlar üzerinde yılmazlık eğitim programını test etmiş ve etkili olduğu faktörlerin olduğunu araştırmada belirtmiştir. Crane, Rapport, Callen, Boga, Gucciardi ve Sinclair'de (2019) araştırmada yılmazlık eğitiminin polisler üzerindeki etkisini nitel yöntem ile araştırmıştır ve pozitif yönde bir etki yarattığına dair bulgular ifade etmiştir.

Gupta, Sood ve Bakhshi (2012) polis personelinde yılmazlık, kişilik ve tükenmişlik ilişkisini araştırmış ve meslek ile yılmazlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu saptamıştır. Balmer, Pooley ve Cohen (2014) ise Avustralya polisi üzerinde çeşitli demografik özellikler ile yılmazlık, baş etme stili ve psikolojik ilişki kavramları ile çalışmış, yılmazlık ile rasyonel başa çıkma arasında ilişki tespit etmiştir.

Fyhn, Fjell ve Johnsen (2016) Norveç polisi üzerinde yılmazlık, işe bağlılık, sosyal destek ve anlamlılık, öznel sağlık sorunları ve tükenmişlik kavramları arasındaki ilişkiyi nicel yöntem ile incelemiştir. Elde edilen bulgularda yılmazlık faktörünün iş stresi ve başa çıkmada önemli bir rol oynadığı ve özellikle işe bağlılık boyutunun ön plana çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Steenbeek, Giacomantonio, Brooks, Holmvall, Yu ve Rothfus (2020) ise Kanada, Amerika, Yeni Zelanda, İngiltere ve Avustralya'daki polisler üzerinde yılmazlık ve çeşitli kavramlar ile ilgili derleme bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yılmazlık ile sağlık ve yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Ülkemizde yapılan çalışmalarda ise kimi araştırmacılar “resilience” kavramının çevirisi olarak psikolojik dayanıklılık (Buz ve Genç, 2019; Çağlayaner, 2019; Çetinkaya Büyükbodur, 2018; Çetinyol, 2019; Mizmizlioğlu, 2018; Taşdemir, 2018; Yıldız, 2015), dayanıklılık (Çam, Öztürk Turgut ve Büyükbayram, 2014) ya da psikolojik sağlamlık (Arslan, 2018; Doğan, 2020; Özkapu, 2019) terimini kullanırken Erkoç (2019) ve Karabulut ve Balcı (2017) gibi araştırmacılar ise bu çalışmada olduğu gibi yılmazlık kavramını kullanmışlardır.

Türkiye’de yılmazlık ile yapılan çalışmaları, araştırmanın konusu noktasında sınırlandırabilmek amacıyla meslek grupları şeklinde incelemeler yapılarak yer verilmesine karar verilmiştir. Alanyazın tarandığında yılmazlık konusunda meslek bazında incelenen gruplar aşağıda yer alma sıralarına göre şu şekildedir: okul çalışanları, ruh sağlığı çalışanları, sosyal hizmet uzmanları, akademisyenler, antrenörler, sporcular, afet çalışanları, sağlık çalışanları ve öğretmenlerdir. Bunun yanı sıra sınırlı sayıda olmak üzere emekli özel harekât polisleri, gaziler ve çevik kuvvet personeli de örneklem grubu içerisinde yer almıştır.

Yıldız (2015) okul yöneticilerinin yılmazlıkları ile karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi nicel yöntem ile araştırmıştır. Örneklem grubu eğitim yöneticisinden oluşmaktadır. Araştırma bulgularına bakacak olursak örneklem grubunda yılmazlık ile karar verme stilleri arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yılmazlık düzeyinin artışının karar verme de bazı alt boyutlarda pozitif yönlü (öz saygı, dikkatli karar verme) bazı alt boyutlarda ise negatif yönlü (erteleyici, kaçınan ve panik karar verme) bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir.

Karabulut ve Balcı (2017) devlet okullarında yöneticilik yapanların yılmazlık düzeyleri ve kavram ile denetim odağı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Yöneticilerin yılmazlık düzeyleri ile çalışılan okul türü, cinsiyet ve eğitim durumu arasında anlamlı bir fark bulunmazken kıdem yılı anlamlı bir fark oluşturmaktadır. Ayrıca yılmazlık ile denetim odağı arasında ve alt boyutlarında (kadercilik, adil olmayan dünya inancı ve iç kontrol inancı) anlamlı bir fark bulunmuştur. Erkoç (2019) ise ilkökul kademesindeki yöneticilerin yılmazlık, duygusal zekâ özellikleri ve yönetsel özellikler açısından değişkenler ile irdelenmesi amacıyla nicel yöntem ile bir araştırma gerçekleştirmiştir. Çalışma kapsamında ilkökul yöneticileri ve sınıf öğretmenleri yer almaktadır. Çalışma kapsamında okul yöneticilerinin yılmazlıklarına yönelik algılarının orta düzey olduğu saptanmış ayrıca müdürlerin yılmazlık düzeylerinin okulda çalıştıkları yıl sayısı, cinsiyet ve öğrenim durumuna göre değişim göstermezken mesleki kıdem ve yöneticilikteki kıdem yılına göre değişim gösterdiği saptanmıştır. Çıkan sonuç alanyazın da yer alan önceki çalışmaları destekler niteliktedir.

Çetinyol (2019) özel okulda ilkökul ve ortaokul kademesinde çalışan okul yöneticilerinin yılmazlık ve karar verme stillerini incelemiştir. Bulgularda elde edilenler çerçevesinde yılmazlık düzeyleri yükseldikçe yöneticilerin bağımlı ve rasyonel karar verme stiline, yılmazlık düzeylerinin azalması sonucu ise kaçınma karar verme stiline yöneldikleri

tespit edilmiştir.

Arslan (2018) psikolojik danışman örneklem grubu ile madde, tütün, alkol ve internet kullanım eğilimleri ile yılmazlık ve mutluluk düzeyleri arasındaki bağlantıyı nicel desen ile irdeleyerek aralarında ilişki olduğunu tespit etmiş ve cinsiyet, yaş, mesleki deneyim ve medeni durum değişkenleri açısından incelemiştir. Taşdemir (2018) psikolog örneklem grubu ile bilinçli farkındalık ve yılmazlık ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi nicel yöntem aracılığıyla incelemiş ve pozitif bir yönde bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Mizmizlioğlu (2018) ise psikiyatristler, psikologlar ve psikiyatri hemşirelerinden oluşan ruh sağlığı çalışanları üzerinde yılmazlık ve sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının iş doyumuna etkisini nicel yöntem ile araştırmıştır. Yılmazlık ve sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının iş doyumunu üzerinde anlamlı bir ilişkisi olduğu saptanmıştır.

Özkapu (2019) ise Suriyeli çocuklar ile çalışan psikolojik danışmanlar üzerinden bu ruh sağlığı çalışanlarının kişilik özellikleri ve öz yeterlik algılarının, yılmazlıkları üzerindeki etkilerini nicel araştırma ile incelemiştir. Alt boyutlar açısından yılmazlık ile pozitif yönde ilişkili olduğu saptanırken demografik özelliklerin manidar bir fark göstermediği bulunmuş ayrıca devlet okullarında çalışanlar ile geçici eğitim merkezinde çalışanlar arasında da farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Doğan (2020) ise resmi ve özel okullarda çalışan okul psikolojik danışmanları üzerinde psikolojik sağlamlık, öz yeterlik ve iş doyumunu kavramları arasındaki ilişkiyi nicel desen üzerinden incelemiştir. Kavramlar arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur, ayrıca çeşitli değişkenlere göre yılmazlığa etkilerinin farklılaştığı tespit edilmiştir.

Çetinkaya Büyükbodur (2018) ise sosyal hizmet uzmanlarının örneklem grubunda yer aldığı çalışmada bu meslek grubunun yılmazlıklarının ikincil travmatik strese etkisini nicel desen ile araştırmıştır. Bu kapsamda yılmazlığın alt boyutu olan sosyal yeterlilik ve kendilik algısının ikincil travmatik stresi pozitif yönlü bir ilişki ile etkilediği saptanmıştır. Buz ve Genç (2019) yılmazlık kavramını sosyal hizmet uzmanı meslek personelleri açısından derleme bir çalışma ile açıklamıştır. Çalışma kapsamında bu meslek çalışanlarının yılmazlık düzeylerini yükseltmek için stratejiler, meslek grubu için kavramın önemi ve yılmazlıklarına dair karşılaştıkları güçlükler ve çözüm önerileri noktalarına değinilmiştir. Çağlayaner (2019) ise Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı çeşitli kurumlarda çalışan psikolojik

danışman, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, sosyolog ve çocuk gelişimi mezunu olan meslek personeli ile yılmazlık ve umutların, tükenmişliğe etkilerini ve bunlar üzerindeki çeşitli demografik özellikleri nicel olarak incelemiştir.

Demir (2018) üniversite de çalışan personel ile gerçekleştirdiği nicel çalışmada yılmazlık düzeyleri ve başa çıkma tarzları arasındaki ilişkiye bakmış ayrıca farklı demografik değişkenler ile anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmıştır. Dervişoğulları (2020) ise öğretim elemanından oluşan örneklem grubu ile nicel bir araştırma gerçekleştirerek, yılmazlık ve işle ilgili akış arasında akademik erteleme eğilimi açısından belli bir düzeyde ilişki tespit edilirken yılmazlık ve akademik erteleme ile mesleki yeterlikler arasındaki ilişkide işle ilgili ilişkinin daha yüksek olduğu sonucuna erişmiştir.

Özdemir (2017) ise sporcuların ve hayatlarında fiziksel aktivitenin olmadığı insanların oluşturduğu bir örneklem grubu ile yılmazlık, benlik saygısı, iyimserlik ve kontrol odağı düzeyleri arasındaki ilişkiyi nicel yöntem aracılığıyla araştırmıştır. Çelik (2018) ise benzer bir örnek grubunu ele alarak sporu meslek haline getiren insanlar ile sedanter bireyler arasındaki yılmazlık profillerini incelemiştir. Her iki araştırma sonucunda da yılmazlık seviyesinin yükselmesi ile sporcu mesleğinin ilişkisi arasında bir ilişki olduğu birbirini destekleyen bulgular olarak alanyazında yer almaktadır. Bingöl (2015) ise sporculardan oluşan örneklem grubu aracılığıyla yılmazlık ile egzersiz bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi çeşitli demografik faktörler açısından nicel araştırma yöntemi ile çalışmıştır. Bulgular incelendiğinde sporcuların cinsiyetleri ve branşları ile yılmazlıkları arasında herhangi bir anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır.

Erdener (2019) afet alanında çalışan profesyonel meslek gruplarında yılmazlık ile ikincil travmatik stres düzeyini, Çoban (2020) bu meslek grubunda yılmazlık ile stresle başa çıkma düzeyini ve Zafer (2016) ise itfaiye çalışanlarında yılmazlık ve kendini sabotaj düzeylerini incelemiştir. Bu kapsamda bulgular incelendiğinde riskli şartlarda görev yapan afet çalışanlarının yılmazlık düzeyleri yükseldikçe ikincil travmatik stres düzeyleri azalmakta, stresle başa çıkma düzeyleri artmakta ve kendini sabotaj düzeyleri ise azalmaktadır.

Alanyazında hastanede görev alan sağlık çalışanları (Cevizci ve Müezziz, 2019; Demir, 2018; Deniz, Çimen ve Yüksel, 2020), hekimler (Kurnaz, 2019) ve acil servis

çalışanları (Kahraman, 2016) ile çalışmalar yer almaktadır. Alanyazında çoğu araştırma nicel araştırma yöntemi ile çalışılmasının yanı sıra sadece birkaç derleme çalışmaya rastlanmıştır. Nitel yöntem ile hiç çalışılmamış olması dikkat çekmekte ve eksik nokta olarak nitelendirilmektedir. Başer (2020) yaptığı çalışmada sağlık çalışanlarında yılmazlık ve iş tatmini düzeyleri yükseldikçe tükenmişlik seviyesinin azaldığını tespit etmiştir. Buna karşın Çayır (2018) ise hekim örneklem grubu ile yaptığı araştırmasında yılmazlık ve tükenmişlik arasında negatif yönlü ilişki bulmuştur.

Hemşirelere ait çalışmalar ise çalıştıkları riskli birimler ve yılmazlık ile incelenmek istenen kavram aralarındaki ilişkiye göre değişim göstermektedir. Alanyazında riskli birimlerde çalışan hemşirelere ait araştırmalar şu şekilde sıralanabilir; onkoloji bölümü hemşirelerinde yılmazlık (Pehlivan, 2019; Üzar Özçetin, Sarioğlu ve Dursun, 2019), askeri hastanede çalışan hemşirelerde yılmazlık (Tekin, 2011), ruh sağlığı ve hastalıkları bölümlerindeki hemşirelerde yılmazlık (Çam, Öztürk Turgut ve Büyükbayram, 2014) ve yoğun bakımda çalışan hemşirelerde yılmazlık (Castro, 2013). Alanyazında hemşirelerde yılmazlık ile incelenmek istenen kavram arasındaki ilişkiye ait çalışmalar ise şu şekilde sıralanabilir; Selvi (2020) hemşirelerde yılmazlık düzeyi ile otantiklik arasındaki ilişkiyi, Hökkaş'ın (2019) tezinden olduğu gibi Çam ve Büyükbayram'da (2017) makalelerin de bu meslek grubunda yılmazlık seviyesinde etkili olan faktörleri, Kara (2019) hemşirelerin yılmazlık, mesleğe bağlılık ve iş yükü algısı kavramları arasındaki ilişkiyi, Beydağ (2019) belirtilen meslek grubundaki yılmazlık ve spiritüel iyi oluşun belirlenmesini ve Karakış (2019) ise hemşirelerin afetlere hazır oluş durumları ile yılmazlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir.

Alanyazın tarandığında öğretmenler ile ilgili yılmazlık araştırmalarının diğer meslek gruplarına kıyasla daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen branşları içinde ise özel eğitim ve matematik bölümleri ile yapılan çalışmalar sayısal olarak daha fazla olması ile dikkat çekmektedir. Karataş (2016) nicel yöntem ile yürüttüğü çalışmasında özel eğitim okullarında görev yapan öğretmenlerin yılmazlık düzeyleri ile başa çıkma stratejileri arasında anlamlı bir ilişki saptarken yılmazlık seviyesi ile cinsiyet değişkeni açısından farklılık tespit etmediğini ifade etmiştir. Karakuş (2017) özel eğitim öğretmenlerinde yılmazlık ile mesleki sosyal destek düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmiş, Nurhat (2017) ise bu branştaki öğretmenlerle yaptığı araştırma sonucu yılmazlık düzeyinin artışının tükenmişliği

azalttığını, cinsiyetin bu iki kavram arasındaki ilişki de belirleyici bir rolünün olmadığını, bu meslek personelinde yaş artışının yılmazlığı artırdığını, medeni durum, işini kendisinin seçmesi ve görev yaptığı kuruma ait pozitif duyguları olup olmaması yılmazlık ile tükenmişlik seviyelerinde etkili değişkenler olarak belirtilmiştir.

Üstündağ (2019) yazdığı doktora tezinde öğretmen güçlendirme programının bu meslek grubundaki yılmazlık düzeylerine etkisini hem nicel hem de nitel yöntemi birlikte kullandığı karma bir desen ile incelemiştir. Çalışma bulguları incelendiğinde alanyazın ile uyumlu sonuçlar elde edildiği gözlemlenmiştir. Hazırlanan programın öğretmenler üzerinde benlik saygısı düzeylerini, koruyucu faktörlere etkisini ve stresle başa çıkma becerilerini pozitif yönde etkilediği ayrıca bu meslek çalışanlarının yılmazlık düzeylerinin zamanla değişim gösterebildiği ve öğretmenlerin kavramın tanımlarına karşı düşüncelerinin alanyazın ile uyumlu olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Sönmezer (2015), Yıldırım (2016) ve Gönen ve Koca Ballı (2020) ise öğretmenlerin yılmazlık düzeyleri ile mesleki tükenmişlikleri arasındaki ilişkiyi farklı alt boyutlar aracılığıyla nicel yöntem ile incelemişlerdir. Çalışmalarda birbirini destekleyen bulgulara erişilmiş, yılmazlık ile mesleki tükenmişlik arasında negatif yönlü bir ilişkinin olduğu sonucuna erişilmiştir. Ayrıca Demir Polat (2018) öğretmenlerde yılmazlık ve mesleki tükenmişlik kavramlarına örgütsel bağlılık düzeyi ve örgüt iklimi algıları terimlerini de ekleyerek aralarındaki ilişkiyi nicel çalışma kapsamında araştırırken, Saruhan (2019) ise bu meslek grubunda yılmazlık ile mesleki tükenmişlik ilişkisine sosyal destek ve iş yaşamında yalnızlık kavramlarını dahil ederek araştırmasını yürütmüştür.

Yurt içinde yapılan çalışmalar tarandığında aktif göreve devam eden polis amiri ve polis memuru örneklem grubu ile ilgili nitel bir çalışmaya rastlanmamıştır fakat kolluk kuvvetlerinden olan askeri personele, gazilere ve emekli özel harekât polislerine ait çalışmalar incelenmiştir. Kurt (2011) çevik kuvvet personelinin yılmazlıkları, stresle başa çıkma tutumları ve iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişkiyi nicel yöntem ile araştırmıştır. Hasaınçebi (2018) doğu ve güneydoğu bölgesinde terör olayları sonucu güvenlik görevlisi olarak hizmet vermiş ve süreçte gazi unvanı alan bireyler üzerinde nitel bir araştırma yürüterek kişisel, ailesel ve toplumsal koruyucu ve risk faktörleri üzerinde durmuştur. Tufan (2019) ise emekli özel harekât polisleri ile nitel bir araştırma kapsamında yılmazlık çalışması gerçekleştirmiştir. Alt boyutlardan travma etkisi, dışadönüklük ve dışavurum bakımından anlamlı farklar bulunmuş ayrıca emeklilik yılı, gelişime açıklı ve öfke kontrolünde emekli olan bu meslek

Çalışanları için önemli olduğu saptanmıştır.

Yukarıda bahsedilen meslek gruplarına ek olarak Güngör Uygurtaş (2020) ceza infaz kurumunda çalışan personeller, Bulut (2019) gemide görev alanlar, şavur (2012) insani yardım alışanları, Sekban (2019) pilotlar ve Can (2020) ise mültecilerle çalışan sivil toplum personelleriyle meslek gruplarının çeşitli kavramlar üzerinden yılmazlık ile ilişkileri üzerine nicel çalışmalar gerçekleştirmişlerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de Covid-19 döneminde sahada aktif olarak çalışan polis amiri ve polis memurlarının yılmazlık kaynaklarının risk faktörleri, koruyucu faktörler ve olumlu sonuçlar açısından kapsamlı ve bütüncül bir perspektifle incelenmesidir. Belirtilen bütüncül yaklaşımı yansıtmak amacıyla, araştırmada nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Bu bölümde araştırma modeli, araştırma grubu, veri toplama süreci ve araçları, verilerin analizi ve yorumlanması, çalışmanın inandırıcılığı ve araştırmacının rolü ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1 Araştırma Modeli

Karmaşık olan yaşantı geçmişlerini ve tecrübeleri anlamlandırmanın temelini nitel araştırmalar oluşturmaktadır (Lindlof ve Taylor, 2002). Araştırmacılar, bu çalışmalarda olağan ve çabasıız biçimde oluşan vakaları tüm karmaşıklığı içinde inceleme, irdeleme fırsatı bulurlar (Fraenkel ve Warren, 2000). Nitel modelde kullanılan yöntemlerin çarpıcı etkisi, çalışılacak konuyu, katılımcıların bakış açılarından görebilmeye, bu bakış açılarını oluşturan sosyal yapıyı ve süreçleri tanımaya fırsat sağlamasıdır. Bu araştırma yönteminin bir diğer önemli özelliği ise genellemelerden uzak ve ayrıntılı bir betimleme imkânı sunmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Bu araştırma kapsamında nitel araştırma deseni içerisinde yer alan yaklaşımdan biri olan fenomenoloji (olgubilim) çalışması kullanılmıştır. Fenomenolojik (olgubilim) araştırmalar, deneyimlerin özlerine ulaşarak daha yansıtıcı, orijinal ve açıklayıcı olmayı hedefler ve araştırmacı tarafından, katılımcıların hikayelerinin yorumlanmasına olanak sağlar, buradaki amaç ise deneyimi yaşamış kişiler için onların ne anlama geldiğinin irdelenmesi ile akabinde genel anlamlar üretilmesidir (Moustakas, 1994). Creswell’e (2016) göre fenomenoloji (olgubilim) çalışmalarının temel amacı, bir olguyla ilgili bireysel deneyimleri, daha genel bir seviyeye ulaştırmaktır. Fenomenolojik (olgubilim) araştırmalarda kişilerle gerçekleştirilen görüşmeler aracılığıyla ulaşılan veriler ile içerik analizi gerçekleştirilir, analizin ardından tema ve alt temalar elde edilerek durum kavramsal şema ile eşleştirilir.

Sürecin devamında betimsel olarak, doğrudan alıntılar ile okuyucuların net bir şekilde anlaması sağlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmada belirlenen olgu “Covid-19 döneminde emniyet mensuplarının yılmazlık kaynakları” olarak belirlenmiştir. Fenomenoloji (olgubilim) çalışmaları ile ilgili yapılan araştırmalarda belirlenen çalışma desenine göre örneklem sayıları ifade edilmiştir. Bu araştırmalarda Morse’a (1995) göre en az altı katılımcı, Creswell’e (2016) göre ise 10 katılımcı ile sürecin devam edilmesi tavsiye edilmektedir. Bu önerilerin dikkate alınması çalışmanın verimliliği açısından önemli olmakla birlikte esas nokta katılımcılardan elde edilenlerin doygunluğa ulaştığı noktayı keşfetmek, verilerin zenginliğine odaklanmaktır, buna ek olarak doygunluk veri yeterliliği olarak tanımlanır ve ulaşılan kadar veri elde edilmeye devam edilir (Morse, 1995). Buradan hareketle doküman incelemesi için 14 katılımcı ile sürece başlanmış, gönüllülük esaslı şekilde yaklaşık bir buçuk ay süren günlük yazma sürecinin analizi gerçekleştikten sonra bireysel görüşmelere geçilerek katılımcı sayısı doygunluk noktasına erişilince sonlandırılmıştır.

Yılmazlık, dayanıklılık ve mücadelelilik gibi birden fazla öğeyi bünyesinde barındıran karmaşık bir yapı olması dolayısıyla ve konusu itibarıyla ulusal alanyazında kısıtlı bilgi barındırdığından, daha ayrıntılı bilgilere ulaşmak amaçlanmaktadır. Ayrıca mevcut çalışmanın esas problemi olan polis meslek grubunun risk faktörleri, koruyucu faktörler ve olumlu sonuçlar açısından yılmazlık kaynaklarını daha detaylı inceleyebilmek düşünüldüğünde nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2020-2021 yılında Türkiye’nin farklı illerinde Covid-19 sürecinde aktif olarak çalışma hayatına devam eden emniyet personeli içinde yer alan polis amiri ve polis memurlarından oluşmaktadır. Bu araştırma kapsamında Covid-19 sürecinde koruyucu ve risk faktörleri açısından emniyet mensuplarının yılmazlık kaynakları katılımcıların günlük yazmaları ve yarı yapılandırılmış bireysel görüşmeler aracılığıyla elde edilen veriler aracılığıyla incelenmiştir.

3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu

Nitel araştırmalarda hem veri kaynaklarının sınırlılığı ve veri toplama araçlarının bünyesi hem de gerçekleştirilen analizlerin özellikleri dolayısıyla çalışma grubunun büyük olması beklenemez (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışma grubuna; araştırmanın modeli, problemi, soruna yönelik elde edilen verilerin doygunluk seviyesi, hedefi, çalışma için gereken zaman ve kaynaklar incelenerek ilk aşama için 14 katılımcı, ikinci aşama için ise ilk aşamadaki bireyler arasından seçilen 6 katılımcı dahil edilmiştir. Olgubilim (fenomenolojik)

araştırmalarında ayrıntılı veri sağlayabilmek, zenginleşmiş bulgular elde edebilmek ve çalışmanın inandırıcılığına katkı sağlayabilmek amacıyla doküman incelemesi olan günlük analizine ek olarak katılımcılar ile bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın alışma grubu deseni iki kısımdan oluşmaktadır. Günlük yazan katılımcılar seçilirken amaçlı örnekleme türlerinden amaçlı rastgele örnekleme benimsenmiştir. Bu örnekleme türü kapsamında, polis meslek grubu ile çalışmak örneklemenin amacını, günlük yazmayı gönüllü kabul eden ve sürdüren polislerin varlığı ise örneklemenin rastgele oluşunu yansıtmaktadır. Amaçlı örnekleme, araştırmanın hedefine bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek ayrıntılı araştırma yapılmasına fırsat verir (Büyüköztürk, Kılıç akmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2019). Bu nedenle araştırma doğrultusunda amaçlı örnekleme yöntemi ile yılmazlık kaynaklarının araştırılması için seçilen katılımcıların belirli kriterleri sağlaması hedeflenmektedir. Bu kriterler şu şekildedir:

1. Covid-19 döneminden önce de en az bir yıl olmak şartıyla Türkiye'nin herhangi bir ilinde Emniyet Teşkilatı'nda polis amiri ya da polis memuru olarak çalışma hayatının bulunması
2. Salgın sürecinde sahada aktif olarak görev yapıyor olma
3. Günlük yazma becerisine, isteğine ve sürekliliğine sahip olduğuna inanma
4. Halihazırda süregelen bir ruhsal hastalığının olmaması

İkinci kısımda seçilen katılımcılar ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada amaçlı örneklemin tabiatı gereği çalışmanın içeriğine daha zengin cevaplar verebilen katılımcılara odaklanılmıştır. Araştırmacı bu durum neticesinde ikinci kısmın katılımcılarının belirlenmesinde amaçlı örnekleme türlerinden karma amaçlı örnekleme seçmiştir. Karma amaçlı örnekleme, ihtiyaçlara cevap vermek ve çalışmaya daha rahat şekil verebilmek hedefiyle tek bir örnekleme türü yerine daha zengin içerikli, mühim bilgilerin keşfedilebileceği ve araştırmaya kıymet kazandıracak durumların seçileceği bir örnekleme türüdür (Patton, 2014). Karma amaçlı örnekleme yapılarak içerik analizi yapılan günlükler arasından katılımcıların yılmazlık kaynakları açısından en zengin bilgilerin elde edilebileceği bireyler seçilmiştir.

Tablo 1. Araştırmada Günlük Yazan alışma Grubu

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	alışma Yılı	Meslek Unvanı	alıştığı Şehir	Günlük Yazım Aralığı
K1	K	28	Evli	4	Polis Amiri	İzmir	1 Nisan-28 Nisan 2020
K2	E	31	Evli	4	Polis Amiri	İzmir	2 Nisan-7 Mayıs 2020
K3	E	28	Evli	5	Polis Amiri	İstanbul	31 Mart-30 Nisan 2020
K4	K	32	Bekâr	3	Polis Amiri	İzmir	1 Nisan-30 Nisan 2020
K5	E	38	Evli	12	Polis Memuru	İzmir	1 Nisan-14 Nisan 2020
K6	E	31	Evli	5	Polis Amiri	Gümüşhane	1 Nisan-26 Nisan 2020
K7	E	31	Evli	5	Polis Amiri	Ağrı	1 Nisan-4 Mayıs 2020
K8	K	29	Evli	6	Polis Amiri	Siirt	3 Nisan-7 Nisan 2020
K9	K	30	Bekâr	5	Polis Amiri	İzmir	3 Nisan-7 Mayıs 2020
K10	E	27	Evli	6	Polis Memuru	İzmir	1 Nisan-30 Nisan 2020
K11	E	28	Bekâr	2	Polis Memuru	İzmir	1 Nisan-30 Nisan 2020
K12	E	26	Bekâr	3	Polis Memuru	Gaziantep	2 Nisan-19 Nisan 2020
K13	E	33	Evli	10	Polis Memuru	İzmir	3 Nisan-4 Mayıs 2020
K14	E	45	Evli	22	Polis Memuru	İzmir	1 Nisan-6 Haziran 2020

Tablo 1’de görüldüğü üzere günlük yazan çalışma grubunda 10 erkek 4 kadın katılımcı yer almaktadır. Katılımcıların yaş aralığı 26 ile 45 arasında değişmektedir ve yaş ortalamaları yaklaşık 31’dir. Çalışmaya katılan bireyler İzmir, Gümüşhane, Ağrı, İstanbul, Siirt ve Gaziantep’te yaşamaktadır. Bireylerin 6’sı bekâr 8’i ise evli ve ailesi ile aynı evde ikamet etmektedir. Katılımcıların 8’i polis amiri 6’sı ise polis memuru olarak görev yapmaktadır.

Tablo 2. Araştırmada Görüşme Yapılan Çalışma Grubu

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Çalışma Yılı	Meslek Unvanı	Çalıştığı Şehir
K3	E	28	Evli	5	Polis Amiri	İstanbul
K4	K	32	Bekâr	3	Polis Amir	İzmir
K8	K	29	Evli	6	Polis Amiri	Siirt
K9	K	30	Bekâr	5	Polis Amiri	İzmir
K11	E	28	Bekâr	2	Polis Memuru	İzmir
K13	E	33	Evli	10	Polis Memuru	İzmir

Tablo 2’de görüldüğü üzere yarı yapılandırılmış görüşme yapılan çalışma grubunda 3 kadın 3 erkek katılımcı yer almaktadır. Katılımcıların yaş aralığı 28 ile 33 arasında değişmektedir ve yaş ortalamaları yaklaşık 30’dur. Çalışmaya katılan bireyler İzmir, Siirt ve İstanbul’da yaşamaktadır. Bireylerin 3’ü bekâr 3’ü ise evli ve ailesi ile aynı evde ikamet etmektedir. Katılımcıların 4’ü polis amiri 2’si ise polis memuru olarak görev yapmaktadır. Araştırma verileri 2020 Haziran ve 2021 Nisan aylarında toplanmıştır. Ayrıca araştırma grubunda yer alan polis amirleri ve polis memurları, araştırmanın gerçekleştiği zaman dilimine kadar hiç profesyonel bir psikolojik yardım almamışlardır. Bu kapsamda günlük yazan katılımcılar içinden seçilen örneklem grubu ile yarı yapılandırılmış form aracılığıyla bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme formu ile ilgili bilgiler, bireysel görüşme formu bölümünde ayrıntılı olarak verilmektedir.

3.3 Veri Toplama Süreci

Araştırma kapsamında araştırmacı tarafından hazırlanan davet içeriği görev yapmakta olan polislere ulaştırılmıştır. Gönderilen davet içeriğinde, araştırmanın amacı açıklanıp, yukarıda belirtilen koşulları sağladıkları takdirde kendilerinin gönüllü olup olmayacakları sorulmuştur. Katılımcıların araştırmaya gönüllü olarak katıldıklarının onayı alındıktan sonra günlük yazmaları istenmiş ve ilerleyen dönemde ikinci aşamada amaçlı örneklemin doğası gereği daha fazla veri sağlayan katılımcılar aralarından seçilen bireyler ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunun cinsiyet, yaş, çalışma yılı, polis meslek grubu içerisinde amir ya da memur olması ve çalıştığı şehir açısından farklılıkların olmasına özen gösterilmiştir. Araştırmacılar, günlük yazdırma aşamasında her hafta katılımcılar ile iletişime geçerek sürece devam edip etmedikleri ile ilgili geri bildirimler almıştır. Ayrıca bireylere yazma süreçlerinde herhangi bir yönerge verilmemiştir. Bu sayede yılmazlık kaynaklarının çeşitlenmesinin önüne ket vurmamak ve salgının uzun süreli etkilerine bağlı olarak ortaya çıkan yılmazlık kaynaklarını incelemek amaçlanmıştır.

Araştırmaya katılımın gönüllülük çerçevesinde gerçekleşeceği ve araştırma içerisinde yer almak istemezlerse sürecin başlamayacağı belirtilmiştir. Ayrıca katılımcıların çalışmanın her safhasında ayrılmakta özgür oldukları ve araştırmayı terk ettikleri takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşı karşıya gelmeyecekleri konusunda bilgilendirme yapılmıştır. Çalışma kapsamında günlük yazmalarının isteneceği ve eğer seçilen katılımcılar içerisinde yer alırlarsa yaklaşık 40 dakika süren ses kaydına alınan bir görüşmenin gerçekleşeceği ve gizlilik ilkesinin tamamen korunup bilimsel amaç gözetilerek bu çalışma dışında verdikleri bilgilerin kullanılmayacağı ifade edilmiştir. Katılan bireylerin devlet memuru olma ve hassas bir kurumun personeli olarak çalışma kaygıları gözetilerek onlara bir kod adı verileceği ve kimlik bilgilerinin korunması konusunda dikkatli ve özenli davranılacağı ifade edilmiştir. Bu kapsamda kişilerin kimliklerini korumak amacıyla her biri “K” ile başlayan numaralar ile belirtilerek gizliliğin korunmasına dikkat edilmiştir. Kodlama sırasında günlük ve görüşmeleri ayırabilmek amacıyla ‘K’ ile numaralandırılan günlük dokümanlarının kodu, ‘S’ ile isimlendirilenler ise bireysel görüşmelerin kodunu kapsamaktadır. Ayrıca hazırlanan görüşme formunda yer alan soruların bireylere hiçbir yönden negatif bir etkisinin olmadığını buna karşın eğer ihtiyaç hissederseniz çalışmada yer alanlara psikolojik danışma desteğinin verileceği belirtilmiştir. Bunun üzerine tez danışmanının ve araştırmacının iletişim bilgilerinin

yer aldığı form imzalatılarak hem katılımcı da hem de araştırmacı da olacak şekilde sınıflandırılmıştır. Araştırma, Nisan 2020 tarihinde başlamış ve Haziran 2021 tarihinde tamamlanmıştır. Bu süreçte araştırmacılar, günlük yazdırma ve analiz sürecinin yanı sıra bireysel görüşmelerde gerçekleştirmişlerdir. Covid-19 salgını devam ederken Nisan 2020-Haziran 2020 tarihleri arasında günlük yazdırma süreci, Nisan 2021 içerisinde ise bireysel görüşmeler yürütülmüştür.

Tablo 3. Katılımcılar ile Yapılan Bireysel Görüşme Şekli, Süresi ve Tarihi

Katılımcı	Görüşme şekli	Görüşme Süresi (Dakika)	Görüşme Tarihi
K3	Telefon bağlantısı aracılığıyla	42	17 Nisan 2021
K4	Telefon bağlantısı aracılığıyla	31	18 Nisan 2021
K8	Telefon bağlantısı aracılığıyla	36	18 Nisan 2021
K9	Telefon bağlantısı aracılığıyla	45	17 Nisan 2021
K11	Telefon bağlantısı aracılığıyla	43	16 Nisan 2021
K13	Telefon bağlantısı aracılığıyla	32	19 Nisan 2021

Tablo 3 incelendiğinde Covid-19 virüsünün yayılımının devam etmesi dolayısıyla tüm görüşmelerin internet bağlantılarında yaşanabilecek aksaklıkların önüne geçmek adına online platformlar aracılığıyla değil, telefon bağlantısı ile gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Araştırmada yer alan bireyler ile görüşme zamanı için iletişime geçilmiş ve karşılıklı belirlenen uygun zaman diliminde görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeye başlamadan önce katılımcının gizliliği sağlayabileceği yalnız ve kendini iyi hissettiği bir ortamda olduğu nokta üzerinde durularak teyit edilmiştir. Katılımcılar ile yapılan görüşmeler mesai saatleri dışında

yapılmış ve genellikle mekân olarak ise bireylerin kendi evleri olduğu bilgisi edinilmiştir. En kısa görüşme 31 dakikayı kapsarken, en uzun görüşme süresi ise 45 dakikadır. Görüşmelerin ortalama uzunluğu ise yaklaşık 38 dakikadır.

3.4 Veri Toplama Araçları

Nitel araştırmalar, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanılması olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmanın verileri nitel çalışmaların iki farklı veri toplama yöntemi ile oluşturulmuştur. Doküman verileri toplandıktan sonra günlükleri yazan katılımcılar arasından seçilenler ile bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Veri toplama araçlarının uygulanmasında, ikinci aşama olan bireysel görüşmeler çalışmanın devam ettiği dönemde salgın sürecinin etkin olması ve yüz yüze etkileşimin en aza indirgenmesi amacıyla katılımcılar ile telefon bağlantısı üzerinden gerçekleştirilmiştir.

3.4.1 Dokümanlar / Günlükler

Çalışmanın ilk aşamasında katılımcılardan toplanan günlük verileri ile Covid-19 sürecindeki yılmazlık kaynaklarının derinlemesine bir şekilde incelenmesi hedeflenmektedir. Doküman incelemesi günlükler, itiraflar, anılar, kişisel notlar, sistematik olarak yazıya dökülmüş belgeler, özel mektuplar, resmi yayınlar, raporlar, dergiler ve kitaplar gibi yazılı içeriklerin çözümlenmesidir (Bailey, 1982; Patton, 2014). Karasar'a (2008) göre ise bu yöntem katılımcılardan elde edilen kayıt ya da belgeleri, veri kaynağı olarak sistemli bir biçimde inceleme fırsatı sunmaktadır. Dokümanlar tek başına veri toplamak için kullanılabilmesinin yanı sıra gözlem, görüşme gibi diğer kaynaklara eklenerek araştırmayı zenginleştirmek, daha güçlü içeriklere sahip olabilmek ve çalışmanın inandırıcılığına katkı sağlamak amacıyla da araştırmada yer alabilirler (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmaya katılan polis amiri ve polis memurlarından Covid-19 virüsünün yayılımının devam ettiği dönemde çalışma hayatlarına aktif şekilde devam ettikleri yaklaşık olarak Nisan 2020 ve Mayıs 2020 sürelerini kapsayan iş yaşamı ve özel hayatları ile ilgili yönlendirilmemiş olarak o güne ilişkin yaşantı geçmişlerini, duygu ve düşüncelerini

günlüklere yazmaları istenmiştir. Bireylerin günlük yazdığı zaman diliminde her haftanın son günü olan pazarları araştırmacı, katılımcılar ile iletişime geçerek geri bildirim almış ve sürece devam ettiklerini teyit etmiştir. Günlük yazma sürecinin başında onam formu katılımcılar tarafından doldurulmuş ve araştırmacı tarafından kendilerine gönüllülük esaslı bir katılımın olacağı ve istenilen zaman diliminde ayrılacakları belirtilmiştir. Bu sürecin bitiminde kâğıda dökülen verilerin sadece belirtilen çalışma kapsamında kullanılacağı fakat gizliliğin temel alınarak sürecin ilerleyeceği ifade edilerek, polislerin günlüklerini araştırmacılara teslim etmeleri belirtilmiştir. Veri toplama aşamasının ilk haftasında bir katılımcı günlük yazmayı bırakmak istediğini belirterek kendi isteği ile araştırmadan ayrılmıştır. 15 katılımcı ile başlanan doküman toplama aşaması bitiş tarihleri Tablo 1’de belirtilen 14 günlük ile tamamlanmıştır.

3.4.2 Bireysel Görüşme Formu

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği görüşme yapılan kişilerden çalışmanın hedefi noktasından veri elde etmeyi amaçlayan bazı soruların bulunduğu görüş formları kullanılarak uygulanan nitel araştırma teknikleri içinde yer almaktadır. (Cansız Aktaş, 2014). Bu yöntem iki uç nokta arasında bulunmakta, ne tam yapılandırılmış görüşmeler kadar keskin sınırları olan ne de yapılandırılmamış görüşmeler kadar değişken olmayan bir konumdadır (Karasar, 2008). Ayrıca görüşme soruları hazırlanırken açık uçlu, net, sıralı ve içerisinde yönlendirme içerikler olmamalıdır (Patton, 2014). Yıldırım ve Şimşek (2016) görüşme formunun hazırlanması, test edilmesi, hazırlıkların gerçekleştirilmesi ve görüşmelerin yapılması şeklinde görüşme boyutlarını organize etmektedir. İkinci aşama olan bireysel görüşme verileri ile daha önce elde edilen bilgilerin zenginleştirilmesi ve daha az değinilen noktaların belirgin olacağı öngörülmektedir.

Yarı yapılandırılmış bireysel görüşme formu ile günlük verilerinin bilgileri zenginleştirilmiş ve Covid-19 sürecinde polislerin yılmazlık kaynaklarının risk faktörleri koruyucu faktörler ve olumlu sonuçlar açısından derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır. Görüşme formu altı sorudan oluşmaktadır. Bu sorular emniyet mensuplarının Covid-19 sürecinde yılmazlık kaynaklarına ilişkin bilgilerin detaylarını keşfetmeye yöneliktir. Görüşme formunda yer alan açık uçlu soruların tamamı Ek 3’te yer almaktadır.

3.4.3 Bilgilendirilmiş Onam Formu

Günlük yazmanın ve görüşme yapmanın amacı, görüşme aşamasının süresi, nasıl gerçekleşeceği ve gizliliğe dair bilgileri kapsayan “Bilgilendirilmiş Onam Formu” katılımcılar ile paylaşılmıştır.

3.4.4 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu çalışmaya katılan bireylerin genel bilgilerini toplayabilmek için oluşturulmuştur. Kişisel Bilgi Formunda emniyet mensuplarının cinsiyet, yaş, kıdem yılı, çalıştığı şehir, görev unvanı, yakın çevresinde Covid-19 tanısı alan insanların olup olmadığı, salgına karşı ne düzeyde tedbirler aldığı, virüse ilişkin haberleri ne sıklıkla takip ettiği ve diğer değişkenleri belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Bu form ile birlikte çalışmaya katılan bireylerin genel profiline sistematik ve pratik bir şekilde ulaşılması sağlanmakta ve Ek 2’de sunulmaktadır.

3.4.5 Covid-19 Dönemi Emniyet Mensuplarının Yılmazlık Kaynakları Görüşme Formu

Araştırmacılar tarafından ilgili alanyazın incelenmiş, teorik temele uygun olarak alanyazında ki bilgiler ışığında görüşme soruları yapılandırılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları oluşturulurken Demir ve Aliyev’in (2019) araştırmasında kullanılan görüşme sorularından yararlanılmıştır. Form Covid-19 döneminde görev yapan polislerin yılmazlık kaynaklarını ortaya koymak amacıyla oluşturulmuştur ve yarı yapılandırılmış açık uçlu sorular içermektedir. Belirlenen görüşme yöntemine uygun olarak sorular esnek bir yapıdadır. Bu şekilde katılımcıların, Covid-19 döneminde yaşadıkları zorlu yaşam olaylarındaki risk faktörleri, koruyucu faktörler ve olumlu sonuçlar elde etme süreçlerini kendi deneyimleri ve görüşleriyle anlatmaları hedeflenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre yılmazlığı etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler alanyazının ilgili çalışmalarının çoğunda bireysel, ailesel ve çevresel olmak üzere üç kategoride incelenmektedir. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları bu noktalar çerçevesinde hazırlanmıştır.

Hazırlanan form Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanında yılmazlık kavramı üzerinde çalışan üç akademisyen ve nitel araştırma yöntemleri konusunda yetkin olan bir alan

uzmanına gönderilmiş, sorular hakkındaki görüşleri alınmıştır. Uzman görüşünden elde edilen değerlendirmeler ışığında, görüşme formuna dair soruların hedef gruba uygunluğu, içerik bağlamında kapsayıcılığı ve anlaşılabilirliği dikkate alınarak gerekli düzeltmeler gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda hedeflenen grup üzerinde form uygulamaya geçilmeden önce Covid-19 döneminde sahada aktif görev alan bir kadın ve bir erkek olmak üzere toplamda iki emniyet mensubu ile pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen bu görüşme sonrasında, forma bazı sonda sorular eklenmiş ve bazı kısımlar üzerinde ise değişimler yapılarak son hali elde edilmiştir. Görüşme formunda yer alan sorular düzenlenirken, katılımcıların günlüklerinde bulunan öznel durumlar da dikkate alınmıştır. Sondaj sorular ile bireylerin yaşantıları ve deneyimlere yükledikleri anlamlar incelenmiş, böylece çalışma konusu üzerinde daha ayrıntılı ve kapsamlı verilere ulaşılmıştır. Yapılan pilot uygulama sonrası görüşmelerin yaklaşık olarak 40 dakika sürdüğü kayda alınmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular Ek 3'te yer almaktadır.

3.5 Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Nitel çalışmada elde edilen bilgilerin analiz süreci esneklik, keşfedicilik, benzersizlik ve üreticiliği kapsamaktadır. Doyuma ulaşılan kadar sürecin içerisine yeni veriler eklenebilir (Karasar, 2008; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Çalışılan her bir nitel araştırma bir diğerine benzerlik göstermez ve bünyesinde özel bulgular barındırır. Bu nedenle çalışmacılar ulaştıkları verileri irdeleyerek, analiz çalışma planını oluştururlar (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada verilerin analizinde 'İçerik Analiz Tekniği' uygulanmıştır.

3.5.1 İçerik Analizi

İçerik analizinde yapılan temel bileşen, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar noktasında yan yana konumlandırmak ve bunları çalışmayı inceleyenlerin anlayabileceği şekilde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu analizin odağında gerçekleştirilen işlem, birbirine benzeyen verileri, belirlenen temalar çerçevesinde birleştirip, okuyucunun anlam yükleyebileceği biçimde yorumlamaktır (Öztabak, 2017). Marshall ve Rossman'a (1999) göre ise nitel araştırmaların analizi beş modelden oluşmaktadır. Bunlar sırası ile verilerin organize edilmesi, temaların tanımlanması,

ortaya çıkan hipotezin elde edilen veriler ile karşılaştırılması, verilere ilişkin başka seçeneklerin araştırılması ve raporlaştırmanın gerçekleştirilmesi şeklinde ilerlemektedir. Bahsedilen iki benzer içerik analizi çalışma modeli için referans alınmıştır.

Katılımcıların günlükleri ve yapılan görüşmeler bireylerin izinleri doğrultusunda sadece bu çalışma kapsamında kullanılmak üzere içerik analizine tabi tutulmuştur. Görüşme soruları görüşme yapılmadan önce katılımcılara gönderilmiş ve bireylerin görüşme sorularını incelemesi istenmiştir. Ayrıca araştırmacı görüşmelere başlamadan önce çalışmanın hedefi hakkında katılımcılara bilgi vermiştir. İlk aşamada günlükler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. İkinci aşamada ise yapılan bireysel görüşmelerin ses kaydı dinlenerek bilgisayar ortamında çeviri yazıya dönüştürülmüştür ve “MaxQDA-12” ile iki farklı araştırmacı tarafından bağımsız bir şekilde içerik analizi yapılmıştır. Günlükler için dönüştürülen kayıtlar 130 sayfadan oluşmaktadır. Bireysel görüşme kayıtları ise 90 sayfayı kapsamaktadır. Sonraki süreçte daha önce nitel çalışmalar içerisinde yer almış Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanında çalışan iki araştırmacı bir araya gelmiş ve gerekli tartışmalar neticesinde ortak kodlamalar oluşturulmuştur. İlk olarak veriler kodlanmış, daha sonra kodlar sınıflandırılarak en iyi tasnif edilecek temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan temalar üzerinden Covid-19 döneminde emniyet mensuplarının yılmazlık kaynakları irdelenmiştir. Ayrıca günlüklerde katılımcılardan gelen farklı kodlar görüşmelerde katılımcılara sorularak daha zengin bir içerik elde edebilmek için ayrıntılı şekilde irdelenmiştir.

3.6 Çalışmanın İnanırcılığı

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğine ait bu bölümde nitel çalışma desenine uygun bir sınıflandırma yolu izlenmiştir. Nitel araştırmalarda ulaşılan bilgilerin doğruluğu noktası hassas bir konu olduğu için araştırmacılar yoğun çaba gösterirler (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Guba ve Lincoln (1982) nicel araştırmalarda yer alan geçerlik ve güvenilirlik terimlerinin, inanırcılık kelimesi ile ifade edilmesi gerektiğini dile getirmiş, iç geçerlik, dış geçerlik ve güvenilirlik kriterlerinin ise nitel araştırmalarda güvenilebilirlik, aktarılabirlik ve inanırlık olarak ele alınmasına vurgu yapmıştır. Bu çalışma, araştırma deseninin doğasına uygun görülen yukarıdaki kavramlar üzerinden açıklanacaktır.

3.6.1 Güvenilirlik, Aktarılabirlik ve İnanıdırıcılık

Çalışmanın güvenilirliği anlamında, araştırmacılar alanyazın taraması yapmış, yılmazlık kavramı, Covid-19 dönemi, polis örneklem grubu ile ilgili yapılan tarama sonuçları akabinde Demir ve Aliyev'in (2019) araştırmasından yola çıkarak ve katılımcıların günlük verilerinde yazdıkları referans alınarak açık uçlu sorular hazırlamıştır. Çalışma kapsamında yapılan bireysel görüşmelerin tamamı Covid-19 virüsünün yayılım etkisinin devam ediyor olması nedeniyle telefon bağlantısı üzerinden gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ses kaydına alınacağı için veri kaybı yaşanmamıştır. Buna karşın görüşmeler yüz yüze gerçekleşmediği için beden dili, jest ve mimikler gibi faktörler araştırma verilerinin içine dahil edilememiştir. Çeviri yazıya dönüştürülen günlükler ve bireysel görüşmeler analiz edilirken çalışmanın soruları dikkate alınmıştır ve tümevarımcı bir yaklaşımla ilerlenmiştir. Alanyazın ile uyumlu olması için elde edilen veriler önceki aşamada oluşturulan kavramsal temayla bağlantı kurularak şekillendirilmiştir. Çalışma kapsamında ortaya çıkan bulguların kontrolü için deşifreler üzerinde yapılan analizler iki farklı araştırmacı tarafından bağımsız olarak yapılması ve ihtiyaç olduğu takdirde araştırmacı sayısının çalışmanın içeriğine göre artırılması gerçekleşmiştir. Katılımcılardan elde edilen veriler eksiksiz şekilde çalışmaya aktarılmıştır. Günlük yazma ve derinlemesine bireysel görüşmeler yapma ile çoklu veri kaynağı ya da çoklu veri toplama yönteminin kullanılması, elde edilen verilerin alanyazın çerçevesinde değerlendirilmesi çalışmanın inandırıcılığına katkı sağlamaktadır.

Veri kaynaklarının çeşitlenmesi nitel araştırma yöntemlerinde geçerliliği ve güvenilirliği sağlamada en etkili yollardan biri olmakla birlikte çalışmanın sonuçlarının genellenebilirliği de imkân sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu kapsamda çalışmada ulaşılan verileri zenginleştirmek ve güvenilirliğe katkı sağlamak amacıyla hem doküman incelemesi hem de görüşme yöntemi kullanılmıştır.

Deşifre yazımı tamamen aynı ifadelerin yazıya aktarılması gereken hayli zor ve üzerinde çok çalışılması gereken bir süreçtir (Creswell, 2016). Bu nedenle her bir görüşmeye ait ses kaydı gerekli görüldüğü yerde birden fazla defa dinlenmiş, elde edilen deşifreler ve bulgular birbirleri ile karşılaştırılmıştır. Veri analizinde araştırmacının verilere aşina olması, onları birden fazla kez okuyarak üzerinde düşünce analizleri gerçekleştirmesi ve analiz sürecine geçmeden kafasında veriler ile ilgili bir düşünce ağının oluşması beklenir (Barbour,

2014). Bu kapsamda araştırmacı kodlama sürecine başlamadan önce hem günlük hem de bireysel görüşme deşifrelerini birden fazla kez ayrıntılı bir Şekilde okumuş, üzerine düşünme ve notlar alma işlemleri gerĀekleřtirmiřtir. Ayrıca bizzat kendisi kodlama sürecinin iĀinde yer almış ve oluşan tüm verileri kodlamıştır. Bunlara ek olarak araştırmacıların daha önce nitel Āalıřmalar iĀinde yer almaları sreĀ yönetimi aĀısından olumlu bir katalizör olmuştur. Günlük yazma aşamasından sonra katılımcılardan elde edilen verilerin belirsiz yorumları olan kısımları iĀin dönüt alınması iĀin ihtiyaĀ duyulduğunda tekrar görüşme yapılmıştır.

Kodlama sürecinde araştırmacının alanyazın ĀerĀevesinde bazı hazır kodlar ile başlaması fakat analiz sürecinde bütünüyle kendisini zgr hissetmesi ve bu yönde hareket ederek yeni kodlar keşfetmesi ve benzersiz iĀeriklerin de oluşması beklenir. Kodlama işlemi bittikten sonra ise kendi analizleri ile alanyazın arasındaki ilişki tekrar gözden geĀirilmelidir (Āelik, Başer Baykal ve KılıĀ Memur, 2020). Bu kapsamda bahsedilen alanyazın ile uyumlu kavram kodları ile başlanarak (risk faktörleri, koruyucu faktörler ve olumlu sonuĀlar) sonrasında zgn yeni kod üretme ortamı araştırmacı tarafından kendisine sunulmuştur. Kodlama aşamasında öncelikle günlükler tümüyle bilgisayar ortamında “MaxQDA-12” ile analiz edilmiş, diğer bir araştırmacı ile de ortak kodlama işlemi gerĀekleřtirilmiřtir. Bu kısım tamamlandıktan sonra pilot uygulaması ve uzman görüşü tamamlanan görüşme formu aracılığıyla bireysel görüşmeler yapılmıştır. Ardından bireysel görüşme kodlamaları her iki araştırmacı tarafından öncelikle bireysel kodlanmış ardından ortak kodlaması tamamlanmıştır. Kodlamaların birden fazla araştırmacı tarafından ortak kodlama Şeklinde yapılması ve hemfikir olabilmek iĀin Āalıřılmıřtır. Creswell (2016) Āalıřmanın başında Āok daha fazla kategori ile analizin yapılması fakat son kısımda birleştirme ve azaltma işlemleri yapılarak 5-6 ana kategori ile tamamlanması gerektiğini ifade etmektedir. Araştırmacılar kodlama sırasında değişimlerin olacağını, yeni kodlar eklenip bazı kodların ise silinebileceğinin farkında olarak değişime aĀık bir Şekilde ilerlemişler ve daha Āok kategori ağından kodları azaltarak ve birleştirerek son haline ulaşmışlardır. Ayrıca kodlama iĀin yeterli zaman ayrılmış ve birden fazla kez kodlama yapılarak daha güvenilir sonuĀlar almak amaĀlanmaktadır. Kodlama aşamasında da hem ortak kodlama sürecine katılan uzmanın görüşlerine hem de tez danışmanına başvurularak destek alınması Āalıřmanın inandırıcılığını artıran faktörler arasında yer almıştır.

Tüm Āalıřma sürecinde araştırmacının iĀerikle ilgili notlar alması, onu Āalıřmanın

içerisinde tutup bağlantıları görmesi açısından etkili olur ve veriler ile kodların analizi aşamasında destekleyici bir nitelik katmaktadır (Çelik, Başer Baykal ve Kılıç Memur, 2020). Araştırmacı oluşturduğu bir defter aracılığıyla sürecin tüm safhalarında yaklaşık 20 sayfa süren notlar alarak fikirlerinin kaybolmasının önüne geçmiştir. Doygunluğa ulaşana kadar ek görüşmelerin gerçekleştirilebileceği sürecin çalışma takvimine ve katılımcılara belirtilmiştir. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemine başvurulmuş ve elde edilen bulgularda katılımcıların ifadelerine doğrudan alıntılama yolu ile yer verilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan çalışma grubunun ayrıntılı şekilde belirtilmesi ile araştırmanın aktarılabiliğine katkı sağlanmıştır. Nitel araştırmalarda karşılaşılan bir sorun olan dinlenen kişinin yanlış anlaşılması problemini çözmek adına ise yapılan bireysel görüşmelerden sonra hazırlanan deşifre ilgili katılımcıya gönderilmiş ve teyit alınmıştır. Bu sayede konuşulanların ses kaydından aynı anlamı ifade edecek şekilde yazıya geçirildiğinden emin olunmuştur. Araştırmada tüm veri toplama ve analiz süreçleri ayrıntılı bir biçimde bahsedilmiştir. Çalışma kapsamında yapılan ve yukarıda bahsedilen tüm içerikler araştırmanın güvenilirliğine, aktarılabiliğine ve inandırıcılığına katkı sunmaktadır.

3.6.2 Araştırmacının Rolü

Nitel araştırma deseninde kurgu, veri toplama süreci, analiz ve raporlaştırma aşamalarında çalışmacıların payı çok önem arz etmektedir (Fink, 2000). Bu çalışmalarda araştırmacıların önyargıları da dahil olabilmektedir. Bunun önüne geçebilmek için araştırmacılar nesnel olarak katılımcıların düşüncelerine saygı göstermelidir. Çalışmayı gerçekleştirenin herhangi bir kişisel görüşü, varsayımları, ön yargıları ve kuramsal pozisyonu araştırma sürecine yansımaması için bireysel bir eleştiri gerçekleştirilmiştir. Araştırmacıların yorum yapmadan verileri okuyucuya sunması sayesinde çalışmanın iç güvenirliliğine katkı sağlanmıştır.

Araştırmacının beceri, zekâ, güler yüz, empatik tavır gibi tutumları çalışmanın kalitesi ve katılımcılardan sağlıklı veri alabilmek için önem arz etmektedir (Patton, 2014). Araştırmayı gerçekleştiren tarafından katılımcılar ile güven bağı kurulmaya çalışılmış, orantılı ve olması gerektiği düzeyde kendini bireylere açmış, ses tonu ve kullandığı kelimeler ile iletişim ağının sağlıklı ilerlemesine dikkat etmiştir.

3.7 Araştırma Süreci

Araştırma Covid-19 salgın döneminin gerçekleştiği 2020-2021 yılı arasında bir yıldan fazla bir sürede gerçekleştirilmiştir. Çalışmada Nisan 2020’de araştırmanın konusunun belirlenmesi ile başlayan süreç Haziran 2021’de sonuçların raporlaştırılması ile tamamlanmıştır. Mayıs 2020 ve şubat 2021 tarihleri arasında katılımcılar tarafından günlükler yazılmış ve kodlama aşamaları tamamlanmıştır. Araştırma kapsamında Mart 2021 ile Mayıs 2021 tarihleri arasında ise bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiş, eviri yazıya dönüştürülmüş ve kodlama aşamaları tamamlanmıştır. Haziran 2021 tarihi itibari ile ise sonuçlar raporlaştırılarak araştırma tamamlanmıştır.

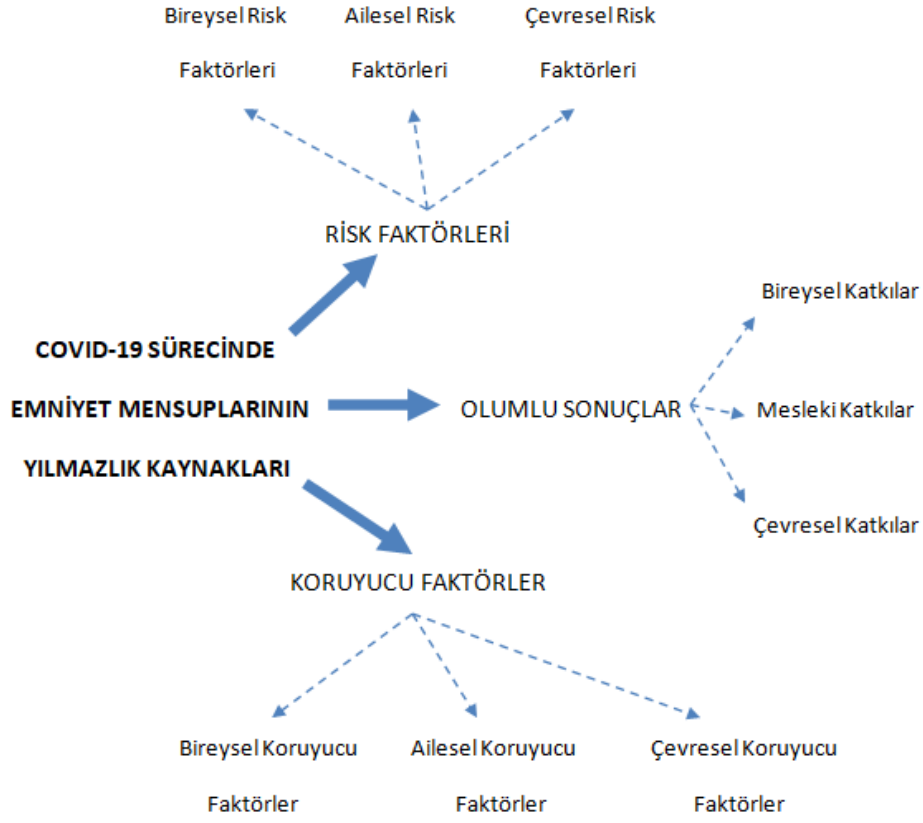
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, çalışmanın katılımcılarıyla Covid-19 sürecindeki yılmazlık kaynakları üzerine incelenen günlük ve görüşme verileri sonucunda ulaşılan ifadelerin nitel analizleri yapılarak, analizler sonucunda elde edilen bulgulara ve ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Emniyet mensupları örneklem grubundan elde edilen veriler sonucunda Covid-19 döneminde yılmazlık kaynakları "Risk Faktörleri", "Koruyucu Faktörler" ve "Olumlu Sonuçlar" olmak üzere üç ana temada birleştirilmiştir. Meydana gelen ana temalar; polis amirleri ve polis memurlarından gelen çeşitli görüşler neticesinde birden fazla alt temaya, alt temalar ise kendi içinde farklı kategorilere ayrılarak kodlar ile ayrıntılı bir şekilde bulgular şablonu oluşturulmuştur.

"K" şeklinde numaralandırılan ifadeler günlük verilerini, "S" şeklindeki katılımcı cümleleri ise yarı yapılandırılmış görüşme bulgularını kapsamaktadır. Oluşturulan şekillerde kırmızı kodlar risk faktörlerini, yeşil kodlar koruyucu faktörleri ve mavi kodlar ise olumlu sonuçların günlük ve görüşme verilerini kapsamaktadır. Siyah ile belirtilen kodlar ise ilgili şeklin altında belirtilen temaya ait olmakla birlikte sadece görüşmeler sonucu elde edilen ifadeleri belirtmektedir.

Araştırma analizinde "MaxQDA-12" programı kullanılarak katılımcıların günlük ve görüşme transkriptleri birden fazla kez okunmuş ve bir kod listesi oluşturulmuştur. Oluşturulan kod listesinde benzer içerikli olanlar alt temalar etrafında birleştirilerek tümevarımsal olarak ilerlenmiştir. Bulguların analiz aşamasında ortak kodlamaya katılan uzman, nitel araştırmalarda çalışan bir akademisyen ve tez danışmanı ile birlikte çalışılmış, görüşleri neticesinde araştırmada revizyonlar gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında ulaşılan temalara ait genel görünüm Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Analiz Sonucu Ulaşılan Ana Tema ve Alt Temalara Ait Genel Görünüm

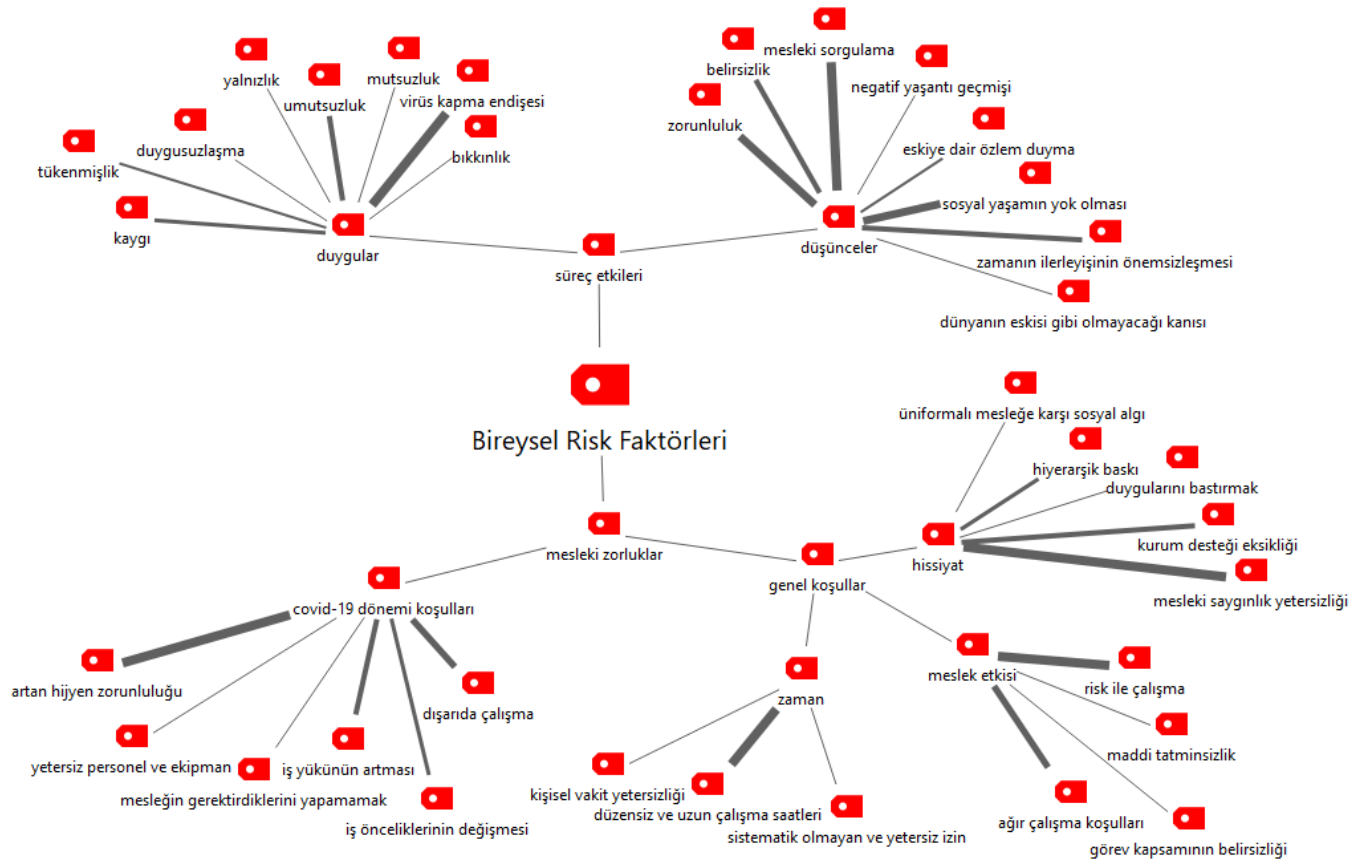
4.1 Risk Faktörleri

Emniyet mensuplarının Covid-19 döneminde çalışma deneyimleri her bireyde farklı etkilere yol açmaktadır. Elde edilen veriler "Bireysel Risk Faktörleri", "Ailesel Risk Faktörleri" ve "Çevresel Risk Faktörleri" olmak üzere üç alt temada incelenmiştir. Polis amiri ve polis memuru olan katılımcıların bazı cümleleri birden fazla kategoriye eklenebilecek içeriğe sahip olduğunda o görüşe ait ifade ilgili çeşitli kategorilere veya kodlara dahil edilmiştir.

4.1.1 Bireysel Risk Faktörleri

Bireysel Risk Faktörleri alt teması, "Süreç Etkileri" ve "Mesleki Zorluklar" olarak iki başlıktan oluşmaktadır. Covid-19 sürecinin devam ettiği dönemde çalışma hayatında yer alan

katılımcıların hem mesleki hem de kişisel yaşamlarında birçok risk faktörünün yer alması yılmazlık düzeylerinde değişimin gerçekleşmesine yol açmıştır. Bireylerin salgın sürecinde duygu ve düşüncelerinde yaşanan olumsuz değişimler ve çalışma hayatlarında yer alan hem süreç öncesi hem de süreç sırasındaki farklılaşmalar risk faktörleri oluşturmaktadır. Aşağıda ifade edilen noktaların yaşanmış ya da yaşanmaya devam ediyor oluşu bireylerin süreçten etkilenme düzeylerini artırmıştır. Bireysel risk etkileri katılımcıların günlüklere yazdıkları ve görüşmelerde dile getirdikleri ifadeler ile ön plana çıkmıştır. Bu alt temaya ilişkin oluşturulan kategoriler Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2. Bireysel Risk Faktörlerinin Bulgularına İlişkin Genel Görünüm

4.1.1.1 Süreç Etkileri

Emniyet mensuplarının çalışma hayatında yaşadıkları deneyimlerin sonucunda birçok risk faktörü ile karşı karşıya gelinmektedir. Covid-19 sürecinin etkisi ile değişen bireysel risk faktörleri katılımcıların görüşleri neticesinde "Duygular" ve "Düşünceler" şeklinde iki

kategoriye ayrılarak incelenmiştir. Bu kategoriye ilişkin oluşturulan kodlar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Süreç Etkileri Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar

Kategoriler	Kodlar	N
DUYGULAR	1. Bıkkınlık	8
	2. Virüs kapma endişesi	38
	3. Duygusuzlaşma	4
	4. Mutsuzluk	10
	5. Umutsuzluk	22
	6. Yalnızlık	5
	7. Tükenmişlik	12
	8. Kaygı	19
DÜŞÜNCELER	1. Zorunluluk	21
	2. Belirsizlik	15
	3. Mesleki sorgulama	24
	4. Negatif yaşantı geçmişi	4
	5. Eskiye dair özlem duyma	10
	6. Sosyal yaşamın yok olması	21
	7. Zamanın ilerleyişinin önemsizleşmesi	14
	8. Dünyanın eskisi gibi olmayacağı kanısı	4

4.1.1.1.1 Duygular

Duygular kategorisi Covid-19 sürecinde emniyet mensuplarının hissettikleri ve günlük ile görüşmeler aracılığıyla belirttikleri bıkkınlık, virüs kapma endişesi, duygusuzlaşma, mutsuzluk, umutsuzluk, yalnızlık, tükenmişlik ve kaygı kodlarından oluşmaktadır.

Bıkkınlık; Covid-19 sürecinde çalışmaya katılan emniyet personelinin bireysel olarak yaşadığı duygular arasında yer almakta ve yılmazlıklarını zedelemektedir. Bireyler mesleki yaşamlarında eskisi gibi tat alamama, kişisel olarak hapsolmuş hissetme, genel olarak

meslektaşlarında da bu duygunun varlığını gözlemlene ve sürecin bir an önce sonuçlanmasını isteme gibi görüşler belirtmişlerdir. Bu bulguya ilişkin katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

"Hep kendimden ve kendi duygularımdan bahsetmeye çalıştım. Ancak belli bir süre sonra bunalıma girdiğim için onu da tam yapamadım. Çünkü hiçbir şey düşünemez ve hissedemez olmuştum." (K1)

"Sürekli pandemi ile mücadele sürecinde Emniyet Teşkilatı'ndaki birçok kişi bıktı." (K8)

"Bugün işimin de hiç tadı yok. Sıkıldık artık gerçekten sıkıldık. Bit ve git artık korona" (K10)

"Öyle süreç çok güzel geçti diyemem bir buçuk yıl resmen hapisane hayatı gibi bir şey yaşadım... Süreç olarak sıkışmış gibi hissettim, evde kaldım yani çok kötü geçti." (S9)

Virüs Kapma Endişesi; polis amiri ve polis memurlarının süreçte yoğun şekilde hissettikleri duygular arasında yer almaktadır. Katılımcılar sürekli çok fazla insan ile temas ettikleri bir işte çalıştıkları için polislik mesleğinin virüs kapma açısından çok savunmasız olduğunu ve bu riskin kendilerinde duygusal olarak endişe yarattığını şu ifadeler ile dile getirmişlerdir:

"Öyle bir meslek yapıyoruz ki dışarıda olmak zorundayız ve düşüncesiz insanlarla uğraşırken virüs kapma riskimiz çok yüksek. Virüs her geçen gün şiddetini artırırken endişemizde artıyor tabii ki." (K11)

"Her gün vatandaşla iç içe çalışıyoruz. Her şey bir yana gerçekten birinden bu virüsü alırsam ne olacak? Yani nasıl yaşayacağız bu şekilde? Aklımda bir sürü soru ve çözümü yok tam anlamı ile." (K5)

"Çünkü temas etme olasılığımız yüksek ama hayırlısı diyelim artık. Bu hastalık yüzünden birçok kişide paranoyaklık başladı. Biri öksürdüğünde ya da hapşırduğunda ciddi derecede rahatsızlık duymaya başladık ya hastaysa ya bize bulaştırırsa gibi kendi kendimize kuruntu yapıyor olduk." (K2)

K10 ise polislik mesleğini icra ederken çok fazla insan ile iletişim halinde olmasından dolayı riske açık olmanın kendisinde yoğun bir anksiyete yarattığını bu duygusunda iş yaşamında olumsuz bir etkisinin olduğunu şöyle ifade etmiştir:

"Göreve eskiden geldiğim gibi gelmiyorum artık. Acaba hastalık bulaşacak mı? O kadar çok insanla temas kuruyorum ki anlatamam."

S3, K9 ve K12 ise çalışma hayatlarında karşılaştıkları virüs kapma riskinin iş günlerine bakış açılarında değişim yarattığını ve günü hasta olmadan tamamlama düşüncesinin ya da diğer iş risklerinin önüne geçen bir faktör olarak virüs kapmadan eve dönme isteğinin ağır bastığını şu ifadeler ile belirtmişlerdir:

" Kazasız belasız deriz hep. Bu sefer koronasız diyoruz." (K9)

"Her ne kadar sağlıklı olduğumu düşünsem de acaba birinden koronavirüs bulaştı mı endişesi içinde görevimi yapıp günü tamamlamak oldu hayat. İşten çıkıp eve gidince gün boyu el yıkamak ve dezenfektan kullanmaktan tahriş olmuş eller görmek. Daha eve girmeden üniformayı kapıda çıkarmaya başlayıp hemen temizlenmek ve kendini bu süreci bir kere daha tamamlamak." (K12)

"Görevdeyim birini durdurmuştuk, ne geziyorsun diye sordum adama da biraz yaklaştım maskesi falan var. Adam ben hastaneden geliyorum test yaptırdım pozitif çıktı dedi, tabi inansak mı inanmasak mı derken elinde evrakı vardı baktık ve sen hemen evine git dedik. Ondan sonra ben de bir telaş olmuştu ilk defa pozitif biriyle karşılaşmıştım nisan ayının başıydı. O an düşündüm acaba bize bulaştı mı bu nasıl bir şey dedim, elimi yıkadım sürekli ve akşama kadar tedirgin oldum." (S3)

Duygusuzlaşma; emniyet mensuplarında sürecin etkileri sonucu karşılaşılan hisler arasında yer almaktadır. Yaşanan evde kalma, sınırlı sosyal yaşam, insanlar ile temastan kaçınma ve çalışma hayatında gerçekleşen zorunluluklar kimi katılımcıda süreç dayanıklılığına olumsuz etki yaratmıştır. Katılımcı 1'in konu ile ilgili görüşü şu şekildedir:

"Günlerdir bu lokal hapishaneden kurtulamadık. Hayatımız belli kilometreler etrafında devam ediyor. Artık ne okuduklarım ne de izlediklerim ben de duygu

uyandırmıyor. Sadece yaşayan bir robot gibiyim."

Mutsuzluk; polislerin hissettiği duygular içinde yer almaktadır. Bu duygu bireylerin çalışma hayatlarında aldıkları doyumun azalmasına yol açmaktadır. Aşağıda emniyet mensuplarının ifadelerine yer verilmiştir:

"Şu an hayatımı özetlemek gerekirse bütün cümlelere başlayıp başlayıp yarım bırakasım var. Tam konuşacakken durup susasım var. Doğru duygu sanırım yorgunluk... Yorgun hissettiğim için hiçbir şey yapmak gelmiyor içimden." (K1)

"Her şey üzerimize geliyor sanki." (K4)

"Mesai yine başladı ama tadı yok ancak devam ediyor... Biraz daha böyle giderse hayattan zevk almayacağım." (K10)

Umutsuzluk; katılımcılarda sürecin sonlanmayacağına dair olumsuz duyguların bir arada toplanmasına yol açmıştır. Polisler çeşitli metaforlar aracılığıyla önceki gün yaşanan koronanın etkilerinin bugün de yarın da devam edeceği kanısında olduklarını şu şekilde ifade ederek kendilerindeki umutsuzluk duygusuna vurgu yapmaktadırlar:

"Aynı Charles Dickens'ın iki şehrin hikayesi romanındaki bir zindana atılıp da orada yıllarca unutulmuş doktor karakteri gibi." (K1)

"Şu an dikkatimi bir noktaya veremiyorum işte, kitap okurken, temizlik yaparken, hep bir dağınık kafam. Bir filmin içindeyiz sanki o izlediğimiz bilimkurgu, dram filmlerinin oyuncularımız. Dünya tarihinde çok önemli bir zamana tanıklık ediyoruz... Kötü bir rüyadayım sanki uyanmak istiyorum artık!" (K4)

"Sanırım yeni günde bundan farklı olmayacak." (K11)

"Koronalı olumsuz günler birbirini kovalamaya devam ediyor... Ama görünen o ki bu zamanlar da geçmişi aratmayacak gibi." (K7)

K10 ise mesleki yaşamında karşılaştıkları zorlukların üst üste gelmesinin etkilerini belirterek diğer olayların atlatılabildiğini fakat Covid-19 sürecinin bitmesine dair umut yetersizliğinin olduğunu ve kendisinde yarattığı duyguları şu şekilde ifade etmiştir:

"Öyle bir maziye daldım ki sevgili günlük zor bir jenerasyon polisiyiz. Mesleğimin ikinci yılında darbe girişimine denk gelmişim. Bir de İstanbul'da ve hem de o olayın gerçekleştiği eski adı Boğaziçi şimdiki adı 15 Temmuz Köprüsü, acayip bir duyguydu. O zaman da bir an önce bitsin istedim. Sabah olduğunda bitmişti ama koronavirüs bitmiyordu. Bu nasıl bir illet."

Yalnızlık; bireylerin arkadaşlarından, ailelerinden ve toplumdaki uzaklaşmalarına neden olan bir faktör olarak güçlü kalma noktasında risk etmenleri arasında karşımıza çıkmaktadır. Katılımcıların şu ifadeleri dikkat çekmektedir:

"Evde tek başına izole bir hayat artık gerçekten çekilmez hale geldi." (K9)

"İster istemez bütün arkadaşlarımdan da uzaklaştım. Yani biraz böyle yalnızlık konusu oldu, içime dönmeye başladım." (S9)

"Daha bir evimize kapandık, bu süreç o yüzden zor oldu. Yalnızlaştık." (S4)

Tükenmişlik; emniyet mensuplarında uykusuzluk, baş ağrısı, yorgunluk, stres, hayatı sorgulama ve çaresizlik gibi oluşumlara da neden olmuş hem duygusal hem de fiziksel etkiler baş göstermiştir ve bu belirtilerin sonucunda oluşan bu duygunun ortaya çıktığı katılımcıların şu ifadeleri ile belirlenmiştir:

"Tüm kelimelerin tükendiğini hissediyorum. Yazacak hiçbir şey bulamıyorum. Önce ruhum sonra da kelimelerim yaralandı. Bu salgında konuşmak ya da yazmak zor geliyor." (K1)

S9'un süreç etkilerini bireysel olarak kaldırmaya çalışmasının yanı sıra çalışma arkadaşlarına da destek olması ve yaşananlara mantık çerçevesinde bir hipotez ile bakması da tükenmişlik hissine ulaşmasında tetikleyici olmuştur. Yapılan bireysel görüşmede belirttiği ifadesi şu şekildedir:

"Evet, evet ağır hissettim yani altından kalkamayacağım bir yükün altında kalmışım eziliyormuşum gibi geldi. Çünkü ne kadar ikna etmeye çalışsam da bu sürecin bitmeyeceğini, pandemi de geriye dönüş 100 yılda 150 yılda bir tekrarlandığını ve ülke nüfusunun, dünya nüfusunun üçte birinin öldüğünü"

biliyordum yani tarihten dolayı. Olmayacağına inanmadığım bir şey söylemek, insanları ikna etmeye çalışmak, destek olmaya çalışmak bana çok zor geldi." (S9)

Kaygı; bireylerde virüsü tanımama, virüsün bir an da ortaya çıkması, paradigmayı çözememiş olmak ve birçok ölüme yol açtığını bilme düşüncesi nedeniyle yoğun hissettikleri bir duyguya dönüşmüştür. Katılımcıların yaşadıkları kaygılarına dair düşünceleri şu şekildedir:

"İlk başta hakkında espriler yapacak kadar rahatken rüştünü sayılarla ispat eden salgına karşı savunmasız bir evrende olduğumu düşünür oldum... Kaygım giderek artıyor." (K5)

"İnsan yakınındaki hayatların sona erdiğini, sürekli haberlerde cihazlara bağlı insanları ve her gün artan ölüm sayısını görünce etkileniyor tabii." (K4)

"Korona bilmediğimiz bir hastalık olduğu için tabii panik yaratıyor." (S4)

4.1.1.1.2 Düşünceler

Düşünceler kategorisi Covid-19 sürecinde emniyet mensuplarının yılmazlıklarına etki eden düşünceleri ve günlük ile görüşmeler aracılığıyla belirttikleri zorunluluk, belirsizlik, mesleki sorgulama, negatif yaşantı geçmişi, eskiye dair özlem duyma, sosyal yaşamın yok olması, zamanın ilerleyişinin önemsizleşmesi ve dünyanın eskisi gibi olmayacağı kanısı kodlarından oluşmaktadır.

Zorunluluk; katılımcıların polislik mesleğine sahip oldukları için kendileri adına virüs kapma endişeleri dahi olsa sahada aktif olarak çalışma mecburiyetlerini düşünsel olarak her daim hatırladıkları bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Covid-19 virüsünün her alanda yayılım gösterdiği bu dönemde emniyet mensuplarının görevlerini ifa ederken dışarıda bulunma zorunluluğunun ve çok fazla insan ile temas etme mecburiyetinin var olması düşünüldüğünde bu meslek çalışanları açısından bireysel bir risk faktörünü kapsamaktadır. Katılımcıların şu ifadeleri zorunluluk düşüncesine vurgu yapmaktadır:

"Sabah çalışmaya başladım, bu dönemde işe gidiyor olmak yıpratıcı gerçekten bunu yapmak zorundasın, herkes saklanırken bu düşünce bile yoruyor insanı."

(K4)

"Görüyorum aslında insanların gözündeki korkuyla karışık yaşam mücadelesini ama hayat devam ediyor bir şekilde. Mecburen yapılması gereken vatan borcu, kamu hizmeti söz konusu... Gitmek zorundayım. Çünkü mesleğim bunu gerektiriyor. Ben sahada olmak zorundayım." (K11)

"Biz ve Covid-19 ile direkt müdahalede bulunan sağlıkçılar hariç bütün memurlar ayrıca bir kısım özel sektör çalışanları mecburen evde kalamıyorlar... Benimse bir yanım korkuyor ama yapmam gereken işlerin olduğu biliyorum. O yüzden elimden geldiğince önlem alıp işlerime devam etmek zorundayım." (K12)

Belirsizlik; katılımcıların sürecin sonlanmasına dair net bir zaman diliminin belirli olmaması nedeniyle düşündükleri konular arasına girmektedir. Polis amiri ve polis memurları yaşadıkları sürecin bilinmezliklerle dolu olması sonucunda ileriye dönük plan yapmakta zorlandıklarını ve ne zaman biteceğini bilmenin onları rahatlatan bir durum olacağını ifade etmişlerdir. Bireylerin görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki ifadeler de yer almaktadır:

"Belirsizlik çok kötü bir şey, önümüzü göremiyoruz, ilerisi için plan yapamaz olduk." (K2)

"Bu süreç ne zaman bitecek bilmiyorum... Bakalım bu Covid-19 ne zaman aklımızdan ve kalbimizden çıkacak." (K9)

"Günler bir bilinmezlik içinde geçmeye devam ediyor... Bu günlüğü yazmaya başladığım zamanlarda salgın ve tedbirlerin belki de bir ay sürmeyeceğini düşünüyordum. Şimdi ise bir aya inşallah biter diye düşünmekteyim, hayat ne garip gerçekten." (K3)

Mesleki sorgulama; polis amiri ve polis memurlarının yaptıkları iş sonucu alınan yanlış kararları sorgulamaları ve mesleki doyumlarına zarar veren eylemler olarak nitelendirdikleri durumları kapsamaktadır. Covid-19 sürecinde hapishanelerdeki tahliyeler, vatandaşların çalışmak zorunda olanlara saygı göstermemesi, görev anlamında alınan bazı kararların yanlış olduğuna inanılması ya da virüse karşın kendilerine bulaş gösterecek elzem olmayan uygulamalar polislik mesleğini sorgulamalarına yol açmış ve bir risk faktörü olarak

belirginleşmiştir. Konu ile ilgili görüşler şu şekildedir:

"Biz kaç gündür neyin çilesini çektik ki o zaman emniyet teşkilatı olarak. Bizlere haksızlık olmuyor mu? Yazık değil mi? İnsanlar güvende olsun diye dışarıda nöbet tutmadık mı? Bu düşünceler ile uyumaya çalışmak." (K11)

"Bu arada C. Mahallesi'nde geçen sene ceza evine gönderdiğimiz kişi yanımıza geldi. Yüzünde samimiyetsiz bir gülümseme ile 'affoldum ben ve çıktım' diyordu. Bravo. Emek ver çalış yakala neyse. Korona bir tek onlara yaradı. Bit artık korona." (K10)

"Ülke genelinde hafta sonu olan sokağa çıkma yasağını delen vatandaşlara inat bizim de yükümüz her geçen gün artmakta. Hepimiz hem sağlık açısından hem de psikolojik açıdan ayrı ayrı sınavlardan geçiyoruz. Yanlış ve zamansız olan bazı tedbirler ortamı kargaşaya götürmekten öteye gitmiyor." (K7)

"Çünkü bana bulaşsa herkese bulaşıyor. En azından ben böyle düşünüyorum. Sanırım doğru düşünce bu olsa gerek. Ama zaman gösterecek. Bu duygular arasında gidip gelirken yüzümü dönüp ülkeme bakıyorum. Polis olmak ne zormuş." (K14)

Negatif yaşantı geçmişi; bireysel risk faktörleri içinde yer alan ve dikkat çeken bir olgudur. Katılımcıların mesleğe başlamadan ya da mesleki hayatları içinde yaşadıkları travmalar ya da olumsuz durumlar Covid-19 sürecinde yaşadıkları ile belirginleşmiş ve yansıtma gerçekleşmiştir. Katılımcı 5 sosyoekonomik düzeyi düşük bir ailede büyümenin yarattığı etkiyi salgın sürecinde vatandaşa yardım etme eylemi sırasında gittiği bir evde anımsamış ve bireysel olarak hayatındaki etkisine günlük verilerinde vurgu yapmıştır. Katılımcının konu ile ilgili görüşü aşağıda yer almaktadır:

"Sanki kapının koluna uzanan teyzemiz değildi, başka bir şeydi kapıyı açan. Yoksulluğun kapı açtığına ilk kez bu kadar yakından şahit oluyordum, teyzemizin evi birbirine yaslanmış iki duvar ve iki odadan ibaretti... Ekip arkadaşım ile birlikte talep ettiği ihtiyaçlarını almak üzere ayrılırken ettiği duaları uzun süre unutmayacağım. Bugün birçok eve birçok vatandaşımıza gittim, ama aklımda en

çok kalan M. teyzemiz ve evi oldu. Belki onun yaşlılığını geçirdiği evde benim çocukluğumu geçirmiş olduğumdandır." (K5)

S11 ise telefon aracılığıyla yapılan görüşmede babasının kaybını anımsayarak diğer ebeveynine virüs bulaştırdığına inanması sonucu ölüm duygusunu anımsamış ve suçluluk hissetmiştir. Bireyin daha önceden yaşadığı yasın etkileri salgın sürecinde kayıp verme durumu ile bağdaşmış ve düşünsel bir gerilim yaratmıştır. Polislerin negatif yaşantı geçmişlerine sahip olmaları salgın döneminde bireysel bir risk faktörü olarak karşımıza çıkmaktadır. İlgili ifade aşağıda yer almaktadır:

"Babam üç buçuk yıl önce kanserden vefat etti, bu süreçte anneme virüs bulaştırdığım için çok korktum, yani virüsü bulaştırmanın ben olduğumu düşünüyorum."

Eskiye dair özlem duyma; katılımcıların ifade ettiği düşüncelerden biridir. Polis amiri ve polis memurları önceki yaşamlarında gerçekleştirdikleri kalabalık ortamlar, pazar kahvaltıları, yakın çevreleri ile iletişim gibi temel yaşama dair eylemleri özlediklerini belirtmişlerdir. İlgili ifadeler aşağıda yer almaktadır:

"Kötü bir gündü. Her şey bir an önce bitsin eskiye dönelim, huzur mutluluk gelsin. Normal olağan hayatı çok özledik." (K10)

"Eskiye özlem duyuyoruz." (K5)

"Köyüme gittim ama eskisi gibi değildi. Coşku vardı eskiden düğünler olurdu, kalabalık toplanırdı... Bu köy bizim köyümüz olamaz... Umarım koronadan sonra köyümüz eski haline döner." (K14)

Sosyal yaşamın yok olması; emniyet mensuplarının çalışma hayatlarında yoğun şekilde görev yapması sonucu dinlenme zaman dilimlerinin kısıtlanması ya da çeşitliliğinin azalması anlamına gelmektedir. Polis amiri ve polis memurlarının salgın dönemi ile birlikte hayatlarında yaptıkları aktivitelerin minimuma inmesi ve yakın çevrelerinden uzaklaşmaları sonucu yılmazlık düzeylerinin azalmasında bireysel bir risk faktörünün olduğu saptanmıştır. Kod ile ilgili katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

"Dışarıda rahat rahat gezilemiyor ya da arkadaşlarınızla bir yerde oturup sohbet edip bir şeyler yiyip içemiyoruz, doğal olarak bu da bizim sosyal hayattaki davranışlarımızı kısıtlıyor." (S11)

"Bugün haftalık iznim ve izin günlerimiz virüs sebebiyle aynı geçiyor. Bir yere çıkmadığımız için evde sosyalleşmeye çalışmaktan başka yaptığımız herhangi bir şey yok." (K13)

S9 ise hem günlük yazma hem de görüşmelerde belirttiği ifadelerde polislerin salgın öncesi dönemde de yoğun çalıştığını fakat sosyalleşmenin ona iyi hissettirdiğini ve dinlendirdiğini belirtirken virüs sürecinde bunun gerçekleşmemesinin olumsuz etkilerini ifade etmiştir. Bireyde Covid-19 ile birlikte sevdikleri ile sosyalleşememek yalnızlık hissiyatı yaratmış ve mesleği gereği çok fazla olmayan sosyal yaşamının daha da kısıtlandığını belirtmiştir. İlgili ifadeler aşağıda belirtilmektedir:

"Yürümeden hiçbir zaman kafamı boşaltamam. Onca yorgun mesailerime rağmen yürümek hep iyi gelirdi. Şimdi resmen kendimi kısıtlanmış hissediyorum." (K9)

"İster istemez bütün arkadaşlarımdan da uzaklaştım. Yani yalnızlık konusu oldu, içime dönmeye başladım. Böyle olunca da normal olarak benim sosyal yaşamım da zaten pandemi süreci ile alakalı yapacağım şeyler kısıtlı iken çalışma hayatının da bunun içerisine girmesi ile sosyalliğim daha da kısıtlanmış oldu. Pandemi beni en çok sıkıntıya soktu, bunlar içinde en önemlisi fazla görevle birlikte sosyal yaşamın yok olmasıydı. Yani durum sosyal yaşamı daha da düşürdü." (S9)

Zamanın ilerleyişinin önemsizleşmesi; bireylerin sosyal hayatlarında zaman kavramının önemsizleşmesi nedeniyle yaşadıkları düşünsel sorgulamayı kapsamaktadır. Katılımcılar her günün aynı olmasından ve ileriye dönük değişen yeni yaşantı geçmişlerinin oluşmaması sonucunda zaman kavramının anlamsızlaşmasının kendilerinde bir risk faktörü oluşturduğuna şu ifadeler ile vurgu yapmaktadır:

"Yazdıkça bütün günlerimin bir öncekinden pek bir farkı olmadığını görüyorum. Oysa zaman geçiyor gidiyor." (K12)

"Bu gününde diğer günlerden farkı yok aslında." (K13)

"Günlerden salı, günlerin, haftaların pek bir önemi kalmasa da." (K9)

K1 ise zaman kavramının önemsizleşmesi sonucu çalışma hayatında var olan hafta içi ve hafta sonu durumunun anlamsızlaşmasına parmak basarak değişen virüs sürecinde izin günlerinin onu rahatlatan bir zaman dilimi oluşturmadığını şu görüşüyle ifade etmiştir:

"Artık yaptığımız evraklara tarih yazmasaydık günlerin hepsini birbirine karıştıracaktım... Pandemiye önce hafta sonu gelmezdi, ipe çekerdim. Şimdi ise haftanın sonuyla başının gelmiş ya da gitmiş olması beni hiç ilgilendirmiyor... Bugün yine günlerden dün ya da bir önceki gün. Yani bugün yine her gün ki gibi. Uzun süredir hayat o kadar stabil ki." (K1)

Dünyanın eskisi gibi olmayacağı kanısı; katılımcıların bir kısmının dikkat çektiği bir düşünce kümesini oluşturmaktadır. Emniyet mensupları Covid-19'un yol açtıklarının sistemi değiştirdiğini ve ilerleyen süreçte artık çoğu konuda eskisi gibi hareket edilemeyeceğine vurgu yapmaktadır. Konu ile ilgili katılımcıların düşüncelerinin çok benzer olduğu dikkat çekmektedir ve ifadeleri aşağıda yer almaktadır:

"Hep söylediğim gibi bu hastalık birçok şeyi değiştirdi hatta yeni bir dünya düzeni inşa etti." (K2)

"Her şey yavaş yavaş böyle değişecek sanırım virüs söylendiği gibi yeni bir dünyaya sebep olacak galiba." (K4)

"Yeni bir dünya düzeni kuruluyor." (K14)

4.1.1.2 Mesleki Zorluklar

Emniyet mensuplarının yaşadıkları zorluklar "Covid-19 dönemi koşulları" ve "Genel Koşullar" olmak üzere iki kategoride sınıflandırılmıştır. Katılımcılar polislik mesleği özelliklerinin virüs sürecinden önce de risk faktörleri barındırdığını belirtmektedir. Fakat Covid-19 süreci ile daha önce var olan risk faktörleri hayatlarında yeni evreler oluşturmuştur. Daha önce var olan mesleki zorlukların yanı sıra bir de virüs sürecinin etkileri ile mesleki

yaşamlarına yeni eklenen güçlükler oluşmuştur. Covid-19 dönemi koşullarının yol açtığı zorluklar ise "Zaman", "Hissiyat" ve "Meslek Etkisi" şeklinde alt kategorilerde sınıflandırılarak ayrıntılı bir şekilde bulgularda açıklanmıştır. Bu kategoriye ilişkin oluşturulan kodlar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Mesleki Zorluklar Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar

Kategoriler	Alt Kategoriler	Kodlar	N
COVID-19 DÖNEMİ KOŞULLARI		1. Dışarıda çalışma	13
		2. İş yükünün artması	12
		3. Artan hijyen zorunluluğu	16
		4. İş önceliklerinin değişmesi	10
		5. Yetersiz personel ve ekipman	5
		6. Mesleğin gerektirdiklerini yapamamak	6
GENEL KOŞULLAR	ZAMAN	1. Kişisel vakit yetersizliği	6
		2. Düzensiz ve uzun çalışma saatleri	18
		3. Sistematik olmayan ve yetersiz izin	6
	HİSSİYAT	1. Hiyerarşik baskı	9
		2. Duygularını bastırmak	4
		3. Kurum desteği eksikliği	11
		4. Mesleki saygınlık yetersizliği	15
		5. Üniformalı mesleğe Karşı sosyal algı	5
	MESLEK ETKİSİ	1. Risk ile çalışma	23
		2. Maddi tatminsizlik	3
		3. Ağır çalışma koşulları	17
		4. Görev kapsamının belirsizliği	6

4.1.1.2.1 Covid-19 Dönemi Koşulları

Bu kategori zorlu çalışma olayları ve şartları ile görev yapan emniyet mensuplarının salgın süreci ile birlikte çalışma hayatlarına dahil olarak yılmazlık düzeylerinin azalmasında risk yaratan; dışarıda çalışma, iş yükünün artması, artan hijyen zorunluluğu, iş önceliklerinin değişmesi, yetersiz personel ve ekipman, mesleğin gerektirdiğini yapamamak kodlarından oluşmaktadır.

Dışarıda çalışma; emniyet mensuplarının salgın sürecinden önce yaşadığı zorluklar arasında yer almasına karşın karşılaştıkları yeni bir güçlüğü neden olmaktadır. Covid-19 döneminde bu risk faktörlerinin varlığı sonucu katılımcılar virüs bulaşmasına daha savunmasız hale gelmektedir. Bu nedenle bireylerin kendilerini uzaktan çalışan meslek grupları ile karşılaştırdıkları dikkat çekmektedir. Konu ile ilgili katılımcı görüşleri şu şekildedir:

"Keşke benim de böyle bir durumda sizin gibi eve girip çıkmama imkânım olsa... Ama ne yazık ki mesleğimiz gereği insanların en mutlu ve en kötü olduğu durumlarda sahada olmak zorundayız. Bu da bizi her geçen gün daha da yormaktadır." (K7)

"Diğer insanlar gibi uzaktan çalışmak isterdim açıkçası... Ama polis olan biri de evde kalırsa zaten kim çalışacak bir de öyle düşünmek lazım. Bizim çalışmamız lazım. Mecburduk yani çalışmaya." (S13)

S4 ise dışarıda çalışması gereken bir mesleğe sahip olmasının etkileri olarak salgın sürecinde çevresindeki bireylerin onunla görüşmek istemediğini dile getirmiştir:

"...insanlar benimle görüşmek bile istemiyor çalışıyorsun sen dışarıda çalışıyorsun diyorlar... Çünkü insanlar bir süre gerçekten evlerine kapandılar ve kimseyle görüşmek istemediler."

İş yükünün artması; katılımcılar için gelen sokağa çıkma yasakları sonucu gelen denetim görevleri, Covid-19 uygulamalarında kurallara uyma konusunda kontrollerin yapılması gibi yeni bir faktör ile belirginleşmiştir. Denetimler noktasında Emniyet Teşkilatı için yoğun şekilde yeni görevlerin eklendiği katılımcıların şu ifadeleri ile öne çıkmaktadır:

"Her geçen gün yeni tedbirler yeni önlemler alınıyor. Bu da bizim için biraz daha yoğun bir iş yükü ve yoğun mesai demek." (K7)

"...sokağa çıkma yasağı ile birlikte önleyici hizmet görevimiz arttı. Birçok yerde kapama noktaları oluşturuldu..." (K2)

"Diğerleri belli bir süreden sonra rutine döndüler ama bizim meslek gereği, en başından beri sürekli bir iş yoğunluğumuz var... Şimdi Covid-19 ile beraber daha çok çalışmaya başladım. Burada devriye görevlerimiz başladı. Benim daha öncesinde devriye görevim yoktu." (S8)

K11 ise yoğun çalışmalarına bir de virüsten kaçmaya çalışmanın eklenmesinin çalışma hayatındaki yükü artırdığını şu şekilde ifade etmiştir:

"Kaza yerine intikal ve ardından hem taraftara yardımcı olmak hem yolu trafiğe açmak hem de salgın hastalık ile mücadele."

Artan hijyen zorunluluğu; bireylerde sürekli el yıkama, yoğun dezenfektan kullanımı, artan duş ihtiyacı ve uzun saatler maske takmak zorunda kalmaya yol açmıştır. Bireyler, virüsten korunmak için temizliğe verdikleri önemi artması sonucu yapılan eylemler aracılığıyla kaygı seviyelerini artırmaktadır. Konu ile ilgili katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

"İş yerinde daha steril ortam yaratmak için dezenfektan, sabun ve kolonya üçlüsüne dalmış durumdayım. Büroda oturduğum sandalye, masa, bilgisayar, yazıcının dezenfektan ile her gün birkaç kere temizliğini bizzat ben yapıyorum. Ellerimi ve yüzümü gün içerisinde 10'a yakın yıkadığım oluyor, hem de bol sabunla. Kolonya ile neredeyse duş alıyorum sayılırım." (K5)

"Dezenfektan kullanmaktan, sürekli yıkamaktan tahriş olan eller yüzler... Eve gel ve kıyafetleri temizlemek için yıkamaya at. Duşunu al..." (K11)

"Maske, mesafe ve hijyen denilen üç altın kural var ya bu noktaya dikkat etmeye çalıştım, zaten evimizde eskiden kalma bir adet kolonya eksik olmaz ama artık yanımızda taşıyoruz ve maske denen o şeyle tanıştık." (S3)

İş önceliklerinin değişmesi; katılımcılar da çalışma hayatlarına salgın sürecine dair

yapılması gereken işlerin girmesi ile devam etmektedir. Bu yeni sürece adapte olmaya çalışan emniyet mensuplarının duruma ait görüşleri şunlardır:

"Artık şüpheli ve bariz şeyler harici araç durdurmuyoruz. Görülen ihlal plakasına uygulanıyor. Çünkü virüs iyice etkisini gösterdi." (K11)

"Yine tek konumuz virüs ve ben yine stokçuları ve onların depolarını bulmaya çalışıyorum. Neden bu işi yapıyorum? Çünkü geri kalan bütün işleri askıya aldık ve sadece bu konuya odaklanıyoruz." (K12)

"Koronavirüs sebebiyle tüm narkotik uygulamaları iptal edildi. Artık tüm uygulama ve tedbirler koronavirüs için yapılıyor." (K8)

S9 ise polis amiri olarak virüs süreci ile birlikte değişen şartlarda çalışma arkadaşlarına psikolojik destek olarak yeni bir görev üstlenmiş ve bunun kendisinde olumsuz etki yarattığını ifade etmiştir. Yeni karşılaştığı bu iş önceliğinin onda yarattığı psikolojik riski ise şu şekilde ifade etmektedir:

"Birçok açıdan hemen hemen her işimi kendim yapmaya çalışıyorum evde, dışarıda. İdareci olarak görev yapıyorum, insanlara bir yerde destek olmak zorundayım yani eşi yoğun bakımda yatarken Covid-19 nedeniyle kadın veya erkek çalışma arkadaşlarımın ailelerine destek olmak zorunda kaldım. Bu beni gerçekten yordu ve çok zor oldu."

Yetersiz personel ve ekipman; katılımcıların çalışma hayatlarını olumsuz etkilemekte ve bir risk faktörü olarak karşımıza çıkmaktadır. K5 ve K7 maske, eldiven, dezenfektan gibi malzemelerin yetersizliğinden dolayı virüsün kendisine bulaşabileceğinden kaygılanmakta ve yılmazlığına etki ettiği gözlemlenmektedir. Günlüklere yazıkları ifadeler şunlardır:

"Ancak temel sorunum maske ve eldivensiz yetersizliği. Koca günü bir maske ile geçiriyorum. İster istemez kaygı seviyem gün geçtikçe artıyor." (K5)

"Eldivenimiz ve maskemiz yok, araçlar dezenfekte olmamış. Bizim bu halimiz ne olacak?" (K7)

Ayrıca K7 günlüğünde çalışan personel eksikliği nedeniyle salgın sürecinde iş atmosferinde

etkilendiklerini belirtirken S8 ile yapılan bireysel görüşmede bu eksikliğin iş yükünün artmasına da yol açtığını şu ifadeler ile belirtmektedir:

"Bizler bir yandan Covid-19 ile mücadele ederken bir yandan da az personelle gündelik işleri çevirmeye çalışıyoruz." (K7)

" Covid-19 tedbirleri de eklenince, şimdi il küçük, sayı çok az personel sayısı, böyle olunca haftada bir ya da iki defa tedbir geliyor mutlaka." (S8)

Mesleğin gerektirdiklerini yapamamak; katılımcıların etkilendiği ve yılmazlıklarında bireysel risk faktörü olan konulardan biri olmaktadır. Bireyler polislik mesleğinin görevleri arasında olan vatandaşa yardım etme, vaka çözümü için iş birliği içinde çalışma ya da olayı çözümlmek için desteğe başvurma gibi noktalarda yer yer çözümsüz kaldıklarını şu ifadeler ile belirtmektedirler:

"İlk zamanlarda sokağa çıkma yasağında olay oluyordu, bu noktada kamera incelemek gerekiyor. Suçluları takip etmemiz lazım ama süreçte biraz zorlandık çünkü bir sürü mekân açık değildi ki kimin kamerasını inceleyeceksin." (S13)

"Bir dosya yapan personelin Covid-19 olması o dosyanın ertelenmesine sebep oluyor..." (S3)

"Kovidli bir hastayı durdurduğumuzda 'ben Covid-19 geçirdim ama hastaneye gidip durumumu öğrenmek istiyorum sokağa çıkma yasağı var beni götürür müsünüz' diye sormuştu. Bizde orada bekleyin 112 sizi alacak, biz sizi arabamıza alamayız demiştik bu beni etkilemişti... Yani hasta ama yardımcı olamıyorum diye düşündüm." (S4)

4.1.1.2.2 Genel Koşullar

Emniyet mensuplarının polislik mesleğinde salgın süreci öncesinde de maruz kaldığı fakat değişen şartlarla birlikte yaşanan güçlüklerinde değişimler gerçekleşen çeşitli risk faktörleri ile karşılaşmışlardır. Bu faktörler üç alt kategoride sınıflandırılmaktadır. Zaman alt kategorisinde kişisel vakit yetersizliği, düzensiz ve uzun çalışma saatleri, sistematik olmayan

ve yetersiz izin olmak üzere üç kod yer almaktadır. Hissiyat alt kategorisinde hiyerarşik baskı, duygularını bastırmak, kurum desteği eksikliği, mesleki saygınlık yetersizliği ve üniformalı mesleğe karşı sosyal algı olmak üzere beş kod bulunmaktadır. Meslek etkisi alt kategorisinde ise risk ile çalışma, maddi tatminsizlik, ağır çalışma koşulları ve görev kapsamının belirsizliği şeklinde dört koddan oluşmaktadır.

4.1.1.2.2.1 Zaman

Kişisel vakit yetersizliği; nedeniyle katılımcılar polislik mesleğinde yoğun çalıştıkları için gerek kendilerine gerek de ailelerine zaman ayıramadıklarını ve bu şartlarda çalışma hayatlarına devam etmenin onların yılmazlıklarında risk faktörü olarak karşılıklarına çıktığını şu ifadeler ile dile getirmektedirler:

"10 Nisan günü burada bunları dile getirirken gelecek hafta perşembe günü evlilik yıl dönümüm ve daha ilk yılımızı yeni dolduruyoruz. Eşimin hayalleri, beklentileri o kadar güzel ki bizim için ama maalesef burada bu meslekte olunca ne doğum günü ne de başka özel günleri yaşamak o kadar basit olmuyor." (K7)

"Tabii ki mesela ben spor yapmayı seven bir insanım sürekli spor yapardım, bu davranışımı ya da yaşam biçimimi kaybettim. Sadece evde kısıtlı imkanlar ile yapabiliyorum ve iş dolayısıyla uzun bir süredir yapamıyorum." (S11)

"Süreç hala da devam ediyor, beş gün eve gidebildim bir buçuk yıl içinde sadece beş gün anne babamı, ailemi görebildim... Mesleğimiz ile ilgili şeyler problem oldu." (S9)

K14 ise polis olması dolayısıyla ailesine destek olmakta zorlandığı dönemlerin olduğunu ve onların yanında olamadığı için mesleki anlamda da verimsizleşmesine neden olan duygusal bir döngü içine girdiğini şu şekilde belirtmiştir:

"İzmirli ile beraber bu depremi biz de yaşadık. Bu depremi bizim çocuklarımızda yaşadı. Bütün kurumlar tatil oldu ve evine gitti. Herkes eşine, ailesine gitti uygulandı ve teselli buldu. Aynı depremi polis çocukları da yaşadı. Onlar anne baba diye onların resimlerine bakarak teselli buldu. Onun için derim ki polisleri iki kez vurdu, polis çocuklarını ise dört kez vurdu. Deprem İzmir'i 6.6 vururken

bizi 9.9 vurdu. Deprem de biz çocuklarımızla bile görüşemiyorken topluma ne verebiliriz."

Düzensiz ve uzun çalışma saatleri; emniyet mensuplarının çalışma hayatlarında karşılaştıkları salgın dönemi ile birlikte gelen yeni gündem maddeleri ile de çalışma konuları değişse de saatlerin azalmadığı bir dönemi kapsamaktadır. Bireyler çok uzun saatler çalıştıklarını ve bunun yıpratıcı etkilerini yaşadıklarını aşağıdaki ifadeler ile günlük ve görüşmelerde ifade etmişlerdir:

"12 saat mesaimiz var eve geldiğimde enerjim tükenmiş oluyor tamamen. Çok uzun bir mesai, ne kadar saat dışarıda o kadar enfekte riski insanlar keşke biraz düşünebilse çalışmak zorunda olanları ama asla yapamazlar." (K4)

"Günlük olarak 12 saat çalışıyorum, evden çıkmak eve girmek derken toplam 14 saat... Çok fazla, insanlık dışı... Daha kısa mesai saatleri olsun isterdim." (S4)

"Günde 14 saat yani evden çıkışım eve girişimle beraber 14 saat dışarıdayım hani fiili, fiziki olarak 12 saat görünüyor ama çalışmamız tabii ki yol vesaire bunlar da temel alındığında 14 saat sürüyor." (S11)

S3, S9 ve S13 uzun çalışma saatlerinin etkileri olarak ailelerinden uzak kaldıklarını belirtmektedir. Katılımcılar çalışma saatlerinin düzensiz olması ve aile bireylerinin uyku saatlerine doğru biten mesai süreleri nedeniyle onlarla vakit geçiremediklerini ya da kendileri için dinlenme sürelerinin kısıtlı olduğunu şu şekilde ifade etmektedirler:

"Yoğun çalışıyoruz İstanbul'da çalıştığım birimde bir süredir sabah 11 gece 11 o şekilde çalışıyorum. Kapalı bir yerde çalışıyorum, dışarı ile de alakam olmuyor zaten sabah 11'de işe geliyorsun gece 11'e kadar çalışıyorsun. Evde bekleyen bir ailem var ama saatte bir onları ayırabiliyorsan ayırıyorsun uyuyorsunuz ve tekrardan buraya ulaşım için sabah 9'da ya da 10'da kalkmanız lazım böyle geçen bir hayat." (S3)

"Uzun çalışma saatlerinden dolayı bütün sevdiklerimden uzaklaşmak zorunda kaldım." (S9)

" Sabah dokuzda başlıyoruz biz normalde gece 2-3 ama bazen sabaha kadar çalıştığımız oluyor. Cinayet büro olduğu için iş olduğu vakit sürekli çalışıyoruz... Sabah erken saatlerde gelen telefonla apar topar göreve çağrılmak tabii pek hoş olmuyor... Daha normal saatlerde çalışmayı ben de isterim. Sabah gidiyorum, eve geldiğimde eşim, çocuğum uyumuş oluyor. Ben de normal insanlar gibi akşam yedide sekizde evde olmayı ben de isterim." (S13)

Sistematik olmayan ve yetersiz izin; emniyet mensuplarının yılmazlıklarında risk faktörü olarak gözlemlenmektedir. Katılımcılar izin günlerinin iptal edilebildiğinden, önemli günler için ayarladıkları yıllık izinlere gidemeyebileceklerinden bu nedenle önceden bir planlama yapmalarının bu meslekte mümkün olmadığından bahsetmektedirler. Ayrıca izinli oldukları gün sayısının yetersiz olduğuna değinen polis amiri ya da polis memurları, ölüm, çocuğunun doğumu, evlilik yıldönümü vb. gibi hayatlarındaki önemli olaylarda işten uzaklaşma konusunda sorun yaşamaktadırlar. İzne çıkamamak ya da izinli gün sayısının az olması polislik mesleğindeki bireyler de strese neden olmakta ve yılmazlık düzeylerinde risk oluşturmaktadır. Konu ile ilgili katılımcı görüşleri şu şekildedir:

"Her şeyi geçtim izin yok. Çünkü ben polisim. Hani bir laf var ya. Çocuğun doğar göremezsin, ölümler olur gömemezsin. Sen öyle bir meslek yapıyorsun ki ecelinle bile ölemezsin. Bu çok acı bir dramdı ve ben herhalde bu süreçte en zorlandığım şeydi." (K11)

"İzne çıkamıyorum kısıtlamalardan kaynaklı, zaten kapatılıyor belli bir yerden sonra, çalışma saatim zaten belli." (S8)

"Daha az mesai daha fazla izin konusunda bir değerlendirme olabilirdi." (S4)

"Normal şartlarda haftada iki gün izin kullanıyoruz, bir hafta içi bir hafta sonu izin kullanıyoruz ama bazen çalışmalarımızın yoğunluğundan dolayı ekstra bazen haftada bir güne düşebiliyor çalışma izinlerimiz yani esnek çalışma saati emniyet teşkilatında mümkün değil." (S12)

4.1.1.2.2 Hissiyat

Hiyerarşik baskı; Emniyet Teşkilatı personelinin ifade ettiği salgın sürecinden önce de

var olduğu dile getirilen bu süreçle ise virüs kapma noktasında riski artıran duygusal bir süreci kapsamaktadır. Covid-19 döneminde birçok zorlu yaşam olayı ile karşılan bu meslek grubu kendi içerisinde ast-üst ilişkisindeki dinamikler nedeniyle de risk faktörlerine maruz kalmaktadır. Hem polis amiri hem de polis memuru katılımcıların ifadelerinde emir kavramı, hiyerarşi ve etkileri gözlemlenmekte ve şu ifadeler ile ön plana çıkmaktadır:

"Bunlara rağmen rapor tutun diyen bir sürü amir var. Bu ortama rağmen mesainin başlama ve bitim saatlerinin belli olmaması ve sadece emir ile yürüyen ek çalışma saatlerinin hiçbir karşılığı olmayan ve fazla mesai yapan benim ya da bizleriz. Araç kamerasını açmadı diye rapor yiyen, ezilen, hor görülen, hiçbir sosyal hakkı olmayan, amire karşı koyamayan ve her zaman haksız olan insan topluluğuna polis denir." (K14)

"Gün ve gündemden gelen haberler, yukarıdan gelen baskılar, mesleğin zorluğu bir yandan her geçen gün karantina günü gibi olumsuz ve ağır geçiyor." (K7)

Duygularını bastırmak; polislerin mesleki yaşamlarında sıklıkla karşılaştıkları bir risk faktörüdür. Covid-19 döneminde virüs bulaşma riski nedeniyle ibadethanelerin kapatılması sonucu denetimlere gitmenin bireyde yarattığı olumsuz duygu, salgın sürecinde vatandaşa yardım etmek için evlerine gittiklerinde karşılaştıkları görüntüler ile dinledikleri cümlelerde hissettikleri ya da dışarı çıkma kısıtlamalarında yüksek miktar olarak nitelendiği cezaları yazdıktan sonra insanların nasıl ödeyeceğini düşünerek üzüntü duyması ve mesleğin gereği olarak duygularını göz ardı etmek zorunluluğu ön plana çıkmaktadır. Kişisel olarak oluşan bu risk faktörüne dair katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

"Mümkün olduğu kadar iletişimsiz bir biçimde, konuşmadan ihtiyaçlarını belirleyenlerin taleplerini hızlıca temin edip ulaştırmak zorundayız. Peki ya olasılıklar... Hasta bir vatandaşımızla karşılaşma olasılığım düşünebileceğim durumların en zoru, ya da engelli bir vatandaşımız. Acaba yüreğimin kaldıramayacağı durumlarda nasıl hareket edeceğim." (K5)

"Cezalar da az değil 3 bin küsur olunca bazen vicdanın ve kanun arasında kalıyorsun. Ama herkesin sağlığı için bu aralar vicdan sesiyle hareket etmek yanlış olur." (K10)

"Kim derdi ki polis halkın camide namaz kılıp kılmadığını denetleyecek? İnançımın gereklerinin yapılması konusunda engelleyici bir göreve gitmek beni oldukça üzdü." (K8)

Kurum desteği eksikliği; noktasında polis amiri ya da polis memuru katılımcılar çalıştıkları Emniyet Teşkilatı'nın kimi zaman meslek grubunun ihtiyaçlarına karşılık veremediğini düşünmektedir. 10 Nisan Polis Bayramı'nda katılımcıların günlüklerine yazdıkları ifadeler neticesinde sadece bir günü kutlamanın onları mesleki doyuma ulaştırmaktan çok uzak olduğunu çalıştıkları kurumun maddi ve manevi olarak daha fazla arkalarında durması gerektiğini bu şekilde kendileri K13'ün ifade şekli ile 'sahipsiz' hissettiklerini belirtmektedirler. Konu ile ilgili ifadeler aşağıda yer almaktadır:

"Bugün 10 Nisan polis bayramı yani polise verilen sözlerin tutulmadığı, sürekli oyalamaya çalışılan ve iki teşekkürle fatihin aslanlarıyız diye gaz verilen sahipsiz bir teşkilatın bayramıdır... Kısacası 10 Nisanda askeri personele zam yapıldığı zamandır polis bayramı." (K13)

"Aslında 10 yıldır mensubu olmama rağmen anlamını kavramakta zorlandığım bir kutlama günü bugün. Polisin bayramı ama polis memnun değil bayramı olmasından." (K5)

"İşe başladık yine. Güzel bir işimin olduğunu düşünüyorum ama kötü yanları da yok değil. Bence teşkilatın, çalışanlarını sahiplenecek bir ruh ile hareket etmesi gerekiyor. Ama gerçekten gerekiyor. Sadece 10 Nisanlarda yapılanların yeterli olduğunu düşünmüyorum." (K12)

Mesleki saygınlık yetersizliği; katılımcıların bireysel düşünceleri noktasında, toplum gözünde polisliğe değer verme düşüncesinin yetersiz olduğu kanısını kapsamaktadır. Emniyet mensupları, kolluk kuvvetlerine hak ettikleri önemin verilmediğini S11 in ifadesiyle 'günah keçisi' olunduğunu ve önyargı ile yaklaşıldığını düşünmektedirler. Bu durum polislik mesleğindeki bireylerin yılmazlık düzeylerinde bir risk faktörü olarak karşımıza çıkmaktadır. Konu ile ilgili görüşmede keşfedilen ve kodlanan ifadeler aşağıda yer almaktadır:

"Toplumdan yeteri kadar destek almadığımızı düşünmüyorum... Polis günah

keçisi bu memlekette yani maalesef en ufak şeyde her şey polise patlıyor bunu her zaman görebiliyoruz maalesef." (S11)

"...polis olarak o kadar şey yaşıyoruz ama polisin toplumda bir değeri yok. Bir komisere de sorsan o da aynısını düşünüyor." (S13)

"Kesinlikle toplumdaki destek aldığımı düşünmüyorum. Yani bu konuda hem devlet büyüklerinden hem vatandaştan böyle bir destek içinde olduğunu düşünmüyorum. Sanki biz polisler... İnsanlar hem polise karşı önyargılı hem de zor durumda kaldığı zaman polisin yanına geliyor, tabii ki gelecek, devletin kolluk kuvveti mutlaka gelecek ama vatandaş... Destek olduğunu düşünmüyorum. İnsan gibi bile gördüklerini düşünmüyorum polisi." (S9)

Üniformalı mesleğe karşı sosyal algı; kimi zaman polislerin risk faktörlerine açık olmasına neden olan bir durum haline gelebilmektedir. Üniforma giymenin hem meslek çalışanları hem de toplum için etkileri bulunmaktadır. Çalışma süresi içinde ya da evden çıkış ve dönüş zaman dilimlerinde tüm dikkatlerin bu meslek çalışanlarına yönelmesinin rahatsız edici bir duygu yarattığını yapılan görüşmede S9 şu şekilde ifade etmektedir:

"İnsanların üniformam ile dolaştığımda sürekli durup bakması çok rahatsız ediyor... Yani ne kadar da olsa üniformanın bir ağırlığı oluyor, sürekli üniformana geliyor insanlar aslında S9'a gelmiyorlar ben bunun farkındayım. İnsanların bir şeye ihtiyacı olduğunda, üniformayı gördükleri için geldiklerini biliyorum, Yani haftada bir gün o üniforma üstümde olmadan, insanların bana geleceğini bilmeden, daha içedönük, yürümek, konuşmak, istediğim yerde oturabilmek bana çok iyi geliyordu. Şu an bu süreçte bunu yapamıyorum, o gerçekten çok zor yani bunu değiştirmek isterdim. Bir gün bile olsa bugünü değiştirmek isterdim."

4.1.1.2.2.3 Meslek Etkisi

Risk ile çalışma; polislerin hem salgın öncesi hem de salgın sırasında karşılaştıkları önemli faktörlerden birisidir. Covid-19 sürecinde mesleğin gerektirdikleri arasında yer alan

birçok durum nedeniyle virüs kapma riskine karşı çok daha savunmasız bir atmosfer ile çalışmışlardır. İlgili ifadeler şu şekildedir:

"Gün içinde bazen 150, 200 ya da 250 vatandaşıyla muhatap olmak zorunda kalıyoruz bir nevi insanlarda varsa bize gelince hastalık bulaştırmamak adına ben her şüphelendiğimde test yaptırdım." (S9)

"Kolluk güçlerinin ne kadar önlem alırsa alsın bu tarz görevlerde bulunması sonucu hastalığı kapma ihtimalini arttırması ve bunun sonucunda diğer bireylere göre gün içerisinde daha fazla insanla temasta bulunması, hastalığın daha hızlı yayılmasına, kaş yaparken göz çıkarmaya neden olabilir... Salgın sürecinin başından bu yana sağlıkçılar ve polis teşkilatı yükü omuzlarında götürüyorlar. Hem çalışma saatleri hem de hastalık riski olarak en dezavantajlı grup bu iki kurum çalışanları." (K6)

"Yani bizim kadar çalışan başka bir kurum yok yani. Özellikle Covid-19 tedbirleri açısından söyleyeyim herkesin canı kıymetli yani ama bir tek polisin canı kıymetli değil. Şöyle baktığında sağlık çalışanından fazla polis vefat etmiş koronadan ama kimse bundan bahsetmiyor." (S13)

"Covid-19 tedbirleri kapsamında hani mecburi olarak vatandaşıyla birebir görüşme, vatandaşıyla birebir işte denetim yapma, karşılıklı iletişim içerisinde olduğumuz için sürekli ve bizden bunlar istendiğinden dolayı risk altındayız tabii ki. Bu da insanı ister istemez bazı kaygılara itiyor bunun bir etkeni var üzerimizde mesleki açıdan." (S11)

Maddi tatminsizlik; polislerde gözlemlenen ve mesleğe karşı sorgulayıcı bir durum olarak karşımıza çıkan bir durumdur. Yoğun şekilde çalışma, uzun saatler görev alma ve özveri göstermeye karşın Covid-19 döneminde diğer meslek gruplarının aldığı ek ücretlere karşın polislere ek maddi bir destek sağlanmaması katılımcıların yılmazlığında bir risk faktörü olarak karşımıza çıkmaktadır. İlgili ifadeler şu şekildedir:

"Tüm Covid-19 sürecinde polis bir kuruluş ödüllendirme aldı mı? Tabii ki hayır... Hem çalışma saatleri hem de hastalık riski olarak en dezavantajlı grup bu iki

kurum çalışanları. Sağlık çalışanları bu zahmetin maddi karşılığını aldılar. Peki ya sadece para dağıtım işine katılan ve polisle birlikte dağıtan PTT çalışanlarının ek ikramiye almasını nasıl izah edeceğiz." (K6)

Ağır çalışma koşulları; katılımcıların maruz kaldığı olumsuz şartlar ve yoğun mesainin yıpratıcılığı nedeniyle karşılaştıkları risk faktörlerini barındırmaktadır. Covid-19 döneminde izin günleri hava durumu olumsuzlukları, yoğun insan teması ve yorucu ve aralıksız çalışmanın etkisi ile ağır iş yüküne maruz kalan polislik mesleği personeli şu ifadeler ile karşılaştıklarını ifade etmektedir:

"Çünkü sürekli sokaklardayız, yollardayız. Hava şartları ne kadar dikkat etsek de etkiliyor bir şekilde. Bu yoğun mücadele hep böyleydi ama işte şu illet salgın. Acaba dedirtiyor. Dayanırım diyorum... Evde kahvaltı yapma şansım pek olmuyor. Mesleğin getirmiş olduğu dezavantaj bu maalesef. Yani yeme içme düzeni imkânsız oluyor. Çünkü hep hazır kıtasın. Anons geldiği zaman yemek başında da olsan hemen gitmelisin. Kamu adına görev yapıyorsun ve bu görev bazen bir canı kurtarmak olabiliyor." (K11)

"Zaten kendi iş yüküm çok ağır, her an bir konu çıkabilir, her an bir şey olabilir." (S8)

"Covid-19'dan dolayı da daha yoğun çalışma sistemimiz devam etti... 24 saate yakın görev yaptım. Hiç eve dahi gelmedim. Bir de regli durumum da oluyordu. Yani o kadar yoğun bir çalışma mesaisi içinde aynı anda da ister istemez böyle kendi vücutsal bir rahatsızlığım da olmasına rağmen işin sonunda insanlara yardım edebildiğimi gördüğüm anda açıkçası mutlu oluyorum." (S9)

"Yoğun çalışıyoruz İstanbul da çalıştım birimde yoğun bir birim uzun bir süredir sabah 11 gece 11 o şekilde çalışıyorum kapalı bir yerde çalışıyorum birazda dışarı ile de alakam olmuyor... Yorucu işimizden dolayı akşam direk kendimi yatağa atıyordum." (S3)

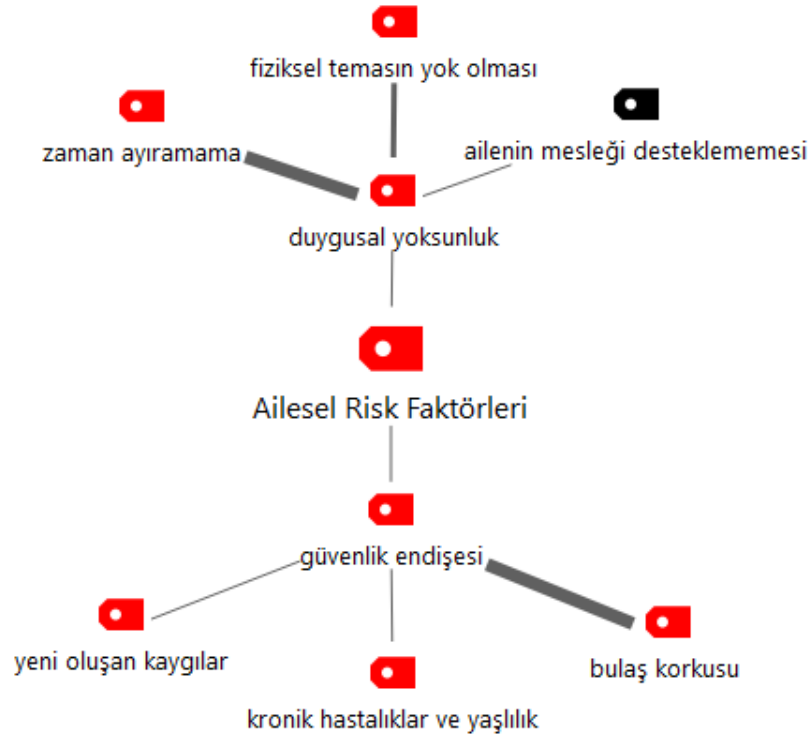
Görev kapsamının belirsizliği; emniyet mensuplarının çalışma hayatlarında salgın öncesinde ve salgın sırasında da zorluğa neden olmakta ve risk faktörü olarak karşılına çıkmaktadır. Birçok konuda çalışması istenen ya da soru sorulup cevap beklenen katılımcıların konu ile ilgili görüşleri aşağıda yer almaktadır:

"Giderken yolda, ağızda maske ile kimseyle temas etmeden yakın durmadan araca ulaşmak istiyorum. Fakat bu biraz zor oluyor. Çünkü üniformalı polis demek; danışma gişesi gibi. Herkes mutlaka soracak bir şey buluyor." (K11)

"Vefa destek grupları içerisinde; emniyet, belediye, sosyal yardımlaşma vakfı, sağlıkçı vs. birçok gruplar mevcut. Bu sosyal destek grubunda 24 saat görevlisi bulunan polis ve jandarma dışında bir kurum var mıdır? Bu destek grubuna gelen taleplerin lojistik desteğini hangi kurumlar sağlamaktadır?" (K6)

4.1.2 Ailesel Risk Faktörleri

Ailesel Risk Faktörleri alt teması, "Duygusal Yoksunluk" ve "Güvenlik Endişesi" olarak iki başlık şeklinde sınıflandırılmıştır. Emniyet mensuplarında; ailelerinin kaygıları, yeterince destek alamadıklarına inanma, virüse karşı çeşitli nedenlerden dolayı savunmasız aile üyelerine sahip olma, meslekleri gereği virüs kapıp sevdiklerine bulaştırma korkusu, iş yoğunluğu ve şartları gereği ailesi ile yeterince zaman geçiremediğine dair inançlar, yakınları ile virüs nedeniyle fiziksel temasın sıklığının azalması ya da hiç olmaması ve ailenin mesleki kimliğini desteklememesi ailesel risk faktörleri olarak tespit edilmiştir. Konu ile ilgili bulgular kod başlıkları altında katılımcı görüşleri de eklenerek detaylı şekilde ifade edilmektedir. Bu alt temaya ilişkin oluşturulan kategoriler Şekil 3'te sunulmuştur.

Şekil 3. Ailesel Risk Faktörlerinin Bulgularına İlişkin Genel Görünüm

4.1.2.1 Duygusal Yoksunluk

Emniyet mensuplarının aileleri ile iletişim kurma yetersizliği veya onlardan aldıkları desteğin azlığı, hiç olmaması gibi durumlar risk faktörü olarak karşılıklarına çıkmaktadır. Duygusal yoksunluk kategorisi Covid-19 sürecinde polislerin yılmazlıklarına etki eden ailelerinden kaynaklı bireylerde oluşan duygusal öğeleri barındıran ve günlük ile görüşmeler aracılığıyla belirttikleri zaman ayıramama, fiziksel temasın yok olması ve ailenin mesleği desteklememesi kodlarından oluşmaktadır. Bu kategoriye ilişkin oluşturulan kodlar Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Duygusal Yoksunluk Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar

Kategori	Kodlar	N
DUYGUSAL YOKSUNLUK	1. Zaman ayıramama	21
	2. Fiziksel temasın yok olması	10
	3. Ailenin mesleği desteklememesi	3

Zaman ayıramama; katılımcıların çalışma hayatlarındaki yoğun çalışma, zorlu iş temposu sonucu oluşan yorgunluk ve düzensiz iş saatler nedeniyle ailelerine vakit ayıramamalarını kapsamaktadır. Emniyet mensupları yeterince aile üyeleri ile birlikte olamamakta bu nedenle yılmazlık düzeylerine bir risk faktörü daha eklenmektedir. Salgın sürecinin başlaması ile birlikte iş temposunun artması özel günlerde onların yanında olmama, mesai saatlerinin düzensiz ve uzun olması sonucu eve gittiklerinde çocuklarının ya da eşlerinin uyumuş olabilmesi ya da şehir dışında yaşayan anne babalarını görmeye gidememek bireylerde duygusal yoksunluk yaratmaktadır. Polislerin konu ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

"...Yarın 16 Nisan benim ve ailem için büyük bir gün; yarın evlilik yıl dönümüz eşim benden sürprizler bekliyor. Hem işi düzenleyip hem de onun için bir şeyler yapmalıyım. Zaten bu kadar kasvetli bir zaman diliminde en azından eşimi mutlu etmek oldukça iyi gelecektir. Ama mesleğim getirmiş olduğu hengâme ve yoğunluktan dolayı bazen bir plan bile yapmaktan aciz kalabiliyoruz." (K7)

"Daha normal saatlerde çalışmayı ben de isterim. Sabah gidiyorum, eve geldiğimde eşim, çocuğum uyumuş oluyor. Ben de normal insanlar gibi akşam yedide sekizde evde olmayı ben de isterim." (S13)

"Aile desteğinden evet çok çok uzak kaldım. Öyle yani süreç hala da devam ediyor yani beş gün eve gidebildim bir buçuk yıl içinde beş gün anne babamı, ailemi görebildim. Sonraki süreçte de meslek mesleğimizle ilgili şeylerde problem oldu... Uzun çalışma saatlerinden dolayı bütün sevdiklerimden uzaklaşmak zorunda kaldım. Covid-19'dan dolayı da." (S9)

"8-5 çalışan gişe memuru olsaydım tabi ki eve geleceğin saatler evden çıkacağın saatler belli olduğu için aileme daha vakit ayırabilirdim... Gece 11 kadar çalışıyorsun evde bekleyen bir aile var. Bir saatte onlara ayırabiliyorsan ayırıyorsun uyuyorsunuz." (S3)

Fiziksel temasın yok olması; polislerin salgın sürecinde duygusal ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandıkları bir konu olmuştur. Sahada aktif çalışmalarını ve virüsün taşıyıcı olmaları riskini her daim eve gittiklerinde anımsayan emniyet mensupları çocuklarına, eşlerine ya da anne babalarına dokunmaktan kaçınmak mecburiyetinde kalmışlardır. Bu izole

durumun olumsuz duyguları polisler için aile desteğinden uzaklaşmaya yol açmıştır. Konu ile ilgili katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

"İstanbul'dan son dakika dönen annem ve babamı ziyarete gittim. Ne kadar garip bir durum ki birbirimize sarılamadık, maksat onları korumak. Bir polis olarak bu virüsü taşıyabilmem hatta ve hatta taşıyor olabileceğim hususu muhtemel." (K10)

"Sevdiğin insanlara dokunamamak. Gözlerinin içine bakan çocuğunu uzaktan sevmek duygusuna tahammül etmek çok zor." (K11)

"Ne eşine ne çocuğuna sarılamıyorsun, büyüklerin ellerinden öpemiyorsun... Kendi annemin, babamın elini öpemiyorum... Çok acı bir şey fazla da diyecek bir şey yok açıkçası." (K13)

"Bu süreçte insan en çok aile bireylerine sarılmayı özleyormuş galiba." (K2)

"Kızıma döndüm ve sarılıp öpmek istedim ama kızımı bile öpemedim. Böyle kötü günler geçiriyoruz." (K14)

Ailenin mesleği desteklememesi; polis amiri ya da polis memurlarının mesleklerini yaparken zorlu duygular ile baş etmelerine neden olmakta yılmazlıkları için bir risk faktörü yaratmaktadır. Katılımcılardan polis amiri olarak görev yapan S9 ailesinden sokakta çalışan kadın bir polis mesleği çalışanı olması noktasında hiç destek görmeyeceğini yaşantı geçmişi ile ifade etmekte ve bu nedenle çalışma hayatı ile ilgili bazı kısımları ailesinden destek görmediği için gizlemektedir. Polis memuru olarak görev yapan S11 ise babasının vefatından önce bu meslek personeli olmaması yönünde bir iletişim geçmişleri olduğunu ifade etmektedir. Konu ile ilgili katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

"Babam polis olmamı istemiyordu." (S11)

"...Ailemin mesleki açıdan çok bir desteğini gördüğümü söyleyemem... Ailem hala benim sokakta çalıştığımı sokak polisliği yaptığımı bilmiyorlar. O konuda çok mütevazı bir ailem var. Sanıyorlar ki bir ofis, bir masa başında görev yapıyorum ama yani böyle bir şey söz konusu değil sokakta çalışıyorum. Sokağın gerçekten çok zorlukları oluyor özellikle bir kadın açısından çok zorlukları oluyor. Bazen

araba da itmek zorunda kalıyorum, bazen kaza yerinde ölmüş birini kaldırmak zorunda da kalıyorum birçok şeyle karşılaşabiliyorum. Yani onların düşündüğü gibi böyle bütün gün bir ofis çalışma ortamım yok. Öğrenmelerini istemiyorum açıkçası bilmelerini, öğrenmelerini istemiyorum yani bana çok destek olduklarını söyleyemem... Ailemden sokak polisi olduğumu gizliyorum." (S9)

4.1.2.2 Güvenlik Endişesi

Emniyet mensuplarının salgın sürecinde ailelerinde oluşan anksiyeteler, yakınlarının kronik hastalıkları olması, yaşlarının yüksekliği, onları kaybetme riskinin bulunması ya da mesleki riskler arasında yer alan virüse yakın olma nedeniyle sevdiklerine bulaştırma ve hastalanmalarına neden olma düşüncesi endişelenmelerine neden olmaktadır. Katılımcıların salgın sürecinde ailelerini koruma ihtiyacı ile oluşan Güvenlik Endişesi kategorisi; yeni oluşan kaygılar, kronik hastalıklar ve yaşlılık, bulaş korkusu (virüsü sevdiklerine bulaştırma endişesi) olmak üzere üç koddan oluşmakta ve Tablo 7’de sunulmaktadır.

Tablo 7. Güvenlik Endişesi Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar

Kategori	Kodlar	N
GÜVENLİK ENDİŞESİ	1. Yeni oluşan kaygılar	4
	2. Kronik hastalıklar ve yaşlılık	7
	3. Bulaş korkusu	29

Yeni oluşan kaygılar; polislerin ailelerin salgın süreci ile birlikte oluşan düşünce ve duyguları kapsamaktadır. Aile bireyleri katılımcılara ya da kendilerine Covid-19 virüsünün bulaş gösterebileceğine dair endişelerini emniyet mensuplarına yansıtmaktadırlar. Görevine devam etmek zorunda olan polisler ailelerinin kaygıları noktasında çözümsüz kalmakta ve üzgün hissetmektedirler. Konu ile ilgili ifadeler şu şekildedir:

"Eşim daha tedirgin, her zaman olmasa da baş başa kalıp içten bir sohbet etmeye zaman bulduğumuz anlarda kaygılarını dile getiriyor. Virüse yakalanmaktan çok

yakalanırsa bebeğimizi emzirememekten korkuyor. Onun gözünde o korku ve kaygıyı görmek kadar kahredici bir şey olamaz. Bir şeyler yapmak istiyorum, hem de hemen, ama sanırım bu dönemde yapabileceğim tek şey uyarılara uymak ve görev verildiği takdirde layıkıyla yapmak. Ne olursa olsun onun o gözlerinde kaygı ve elem görmek beni yürekten yaralıyor, gözleri geleceğe umutla, gülerek bakabilmeli." (K3)

"Tabi ailem endişe duyuyor çalıştığım için... İnsanlar korkuyor ailemde tabi endişe duyuyor." (S4)

"Benim annem çok evhamlı bir kadındır, yani sürekli beni arar. O süreçte de benim yoğun çalışmamı gördüğü için aman kızım dikkat et, aman kızım çift maske tak, aman kızım eldiven tak, aman kızım sürekli elini yıka..." (S8)

Kronik hastalıklar ve yaşlılık; katılımcıların ailelerini yaşlarının yüksekliği ya da kronik rahatsızlıklarının olması nedeniyle salgın sürecinde kritik kitlede olan bireylerden oluşmakta bu da katılımcılar da ailesel risk faktörleri arasında yer almaktadır. Emniyet mensuplarının konu ile ilgili düşünceleri şu şekildedir:

"Annem babam 65 yaş üstü hasta olmalarını istemedim, aşı olmalarını bekledim gitmek için. Yani yaklaşık bir yıl anne babamı görmedim. Sadece telefonla iletişim sağladım." (S9)

"Hepimizin ailesi zaten cüzi bir yaşta ve çoğunun da kronik hastalıkları var. Netice itibari ile aile bağımızda kopartan bir duruma sebebiyet vermiş oluyor." (S8)

"Anne ve babam yaşlı ve hasta insanlar, onlara bir şey olsun hiç istemiyorum." (K9)

Bulaş korkusu; emniyet mensuplarının meslekleri nedeniyle virüsü kaptıktan sonra sevdiklerine bulaştırma düşüncesini kapsamaktadır. Katılımcılar virüsü evlerine taşıma durumu olursa kendilerini suçlu hisseceğini şu ifadeler ile belirtmektedirler:

"Çünkü vebal var için ucunda. Biz zaten bu görev için hazır kefenliyiz. Ama böyle

bir illeti eve taşıyıp sonucunu kestiremediğimiz şeylere maruz bırakmak çok kötü... Tek derdim eve taşımamak bunu. Çünkü sevdiğime zarar gelmesini vicdanım kabul etmiyor." (K11)

"Evde eşlerimiz, çocuklarımız ve anne babalarımız var. Hayat onlar. Her gün dışarıdan eve girerken tereddüt ediyoruz bizden onlara bir şey bulaşabilir mi diye?" (K12)

"Kendine bulaşması bir yana başka insanlara da bulaştırıyorsun dışarıdaki her insan bir diğerinin katil gibi bir şey bu. Bir de tabii evdeki sevdiğin var." (K4)

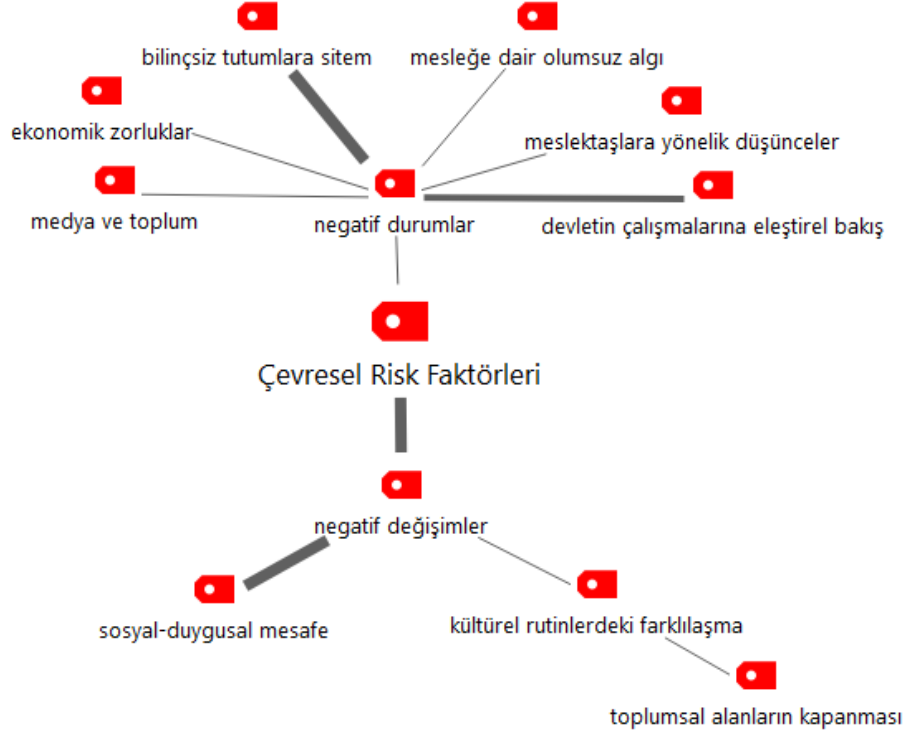
"Hastalığı evime, aileme bulaştırmaktan çok korkuyorum." (K9)

Yakının hastalanması ve ölümü; polislerden kaynaklı bir süreç olabileceğinde duygusal bir çöküşe neden olabilir. Covid-19 sürecinde polislerin ailesel risk faktörlerine sahip olmaları iş performanslarına da olumsuz yönde etki etmektedir. Salgın sürecinin etkileri sonucu virüsü ailesine taşıdığını düşünen katılımcı 11'in düşünceleri şu şekildedir:

"Şöyle buradan yaz sürecinde anneleri görmeye gittiğimde döndükten sonra annelerin pozitif olduğunu öğrendim mesela çok kötü hissetmişim. Birkaç yıl önce babamı kaybetmişim ben bir hastalık yüzünden bu tarz bir durumda annemi kaybetmek... Yani biraz annemi kaybetme korkusuyla belki işime de yansımıştır ama psikolojik olarak o dönemde şey olmuşum kötü hissetmişim."

4.1.3 Çevresel Risk Faktörleri

Çevresel Risk Faktörleri alt teması ise "Negatif Durumlar" ve "Negatif Değişimler" şeklinde iki başlıkta yer almaktadır. Emniyet mensuplarında Covid-19 sürecinin etkileri sonucu meydana gelen toplumsal değişimler ve toplumun polislik mesleğine dair her türlü algısı, medya ve devletin çalışmalarına dair gerçekleştirenlere ait fikirleri çevresel risk faktörleri arasında yer almaktadır. Konu ile ilgili bulgular kod başlıkları altında katılımcı görüşleri de eklenerek derinlemesine bir şekilde anlatılmaktadır. Bu alt temaya ilişkin oluşturulan kategoriler Şekil 4'te sunulmuştur.

Şekil 4. Çevresel Risk Faktörlerinin Bulgularına İlişkin Genel Görünüm

4.1.3.1 Negatif Durumlar

Polislik mesleği personelleri salgın sürecinde devletin, medyanın, vatandaşların, toplumsal tabuların bir arada bulunduğu toplum dinamikleri içinde görev yaparken birçok risk faktörüne maruz kalmaktadır. Katılımcıların ifadeleri ile elde edilen bulgular ayrıntılı şekilde ifade edilerek bu risk faktörleri gruplandırılmıştır. Negatif Durumlar alt teması medya ve toplum, ekonomik zorluklar, bilinçsiz tutumlara sitem, mesleğe dair olumsuz algı, meslektaşlara yönelik düşünceler ve devletin çalışmalarına eleştirel bakış kodlarından oluşmaktadır ve Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Negatif Durumlar Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar

Kategori	Kodlar	N
NEGATİF DURUMLAR	1. Medya ve toplum	15
	2. Ekonomik zorluklar	12
	3. Bilinçsiz tutumlara sitem	56
	4. Mesleğe dair olumsuz algı	15
	5. Meslektaşlara yönelik düşünceler	11
	6. Devletin çalışmalarına eleştirel bakış	34

Medya ve toplum; katılımcıların sürekli çevrelerinde, haber kanallarında ya da sosyal medyada Covid-19 ile ilgili haberlere maruz kalmaları ve çok fazla bilgi kirliliği olduğuna değinmelerini kapsamaktadır. Emniyet mensupları çevrelerinde maruz kaldıkları bu bilgi kirliliği ve umutsuz salgın süreci haberlerinden dolayı yılmazlıkları açısından büyük bir risk faktörü içerisinde yer almaktadırlar. Hissettikleri olumsuz duyguları bireyler şu şekilde ifade etmektedirler:

"Evde oturdukça haberleri izliyorum, hemen hemen bütün kanallar zaten küresel Covid-19 salgını hakkında konuşuyor, bununla ilgili uzmanlar çağırılıyor, uzun uzun yorumlar, ülkeler bazında grafikler... Sürekli olarak bunu düşünmemiz isteniyor gibi... Bu durum artık canımı sıkıyor." (K3)

"Yaklaşık olarak 2,5 aydır Covid-19 adlı virüs salgını dünya gündemimizi kaplıyor. Sabah uyandıığımızda, işe giderken yolda, iş yerinde iş arkadaşlarımızla, eve döndüğümüzde ailemizle ve sosyal medya denilen modern gazetemiz dolayısıyla bazen tuvalette bile bu salgın ile ilgili gelişmeleri okuyoruz. Kısacası bu salgın ile yatıp bu salgın ile kalkıyoruz." (K4)

"Covid-19 salgınının bize bırakacağı en büyük miras bahsettiğim kompulsif ve manipülasyon temelli bilgi kirliliği olacak sanırım... Neler Allah'ım neler. Sosyal medya facia, televizyonlar daha da facia. Kirliliğin sonucu olarak genel kazanım, 'mutsuzluk'... Haberleri izleyince iyice kötü oluyorum." (K5)

Ekonomik zorluklar; emniyet mensuplarının toplum içerisinde saptadıkları maddi sorunu konu almaktadır. Bireyler Covid-19 virüsünün çevrelerinde birçok ailenin maddi kayıplar yaşadıklarını ve bunun sonuçlarının uzun dönem toparlanamayacağını düşünmektedirler. Katılımcılar yaşadıkları toplum adına endişelenmekte ve bu durumu şu şekilde dile getirmektedirler:

"Sokaklar ıssız ve تنها hal almaya başladı, bazı vatandaşlar geçim sıkıntısı yüzünden çalışmak durumunda olduğunun farkında yine esnaf zor günü bitirmek ve yarına yeni umutlar peşinde koşmakta... Öyle bir zamana denk geldik ki hem ekonomik anlamda hem de keyif anlamında ağzımızın tadı kalmadı." (K2)

"Bizler bir şekilde maaşlarımızı alıyoruz ama ya ücretsiz izne gönderilen insanlar? Halleri nice olur... Tahminim o'dur ki salgının ülkelerde sağlık açısından açacağı hasarlar belki bir şekilde giderilecektir ama sanırım ekonomik bakımdan yaraların sarılması uzun bir zaman alacak." (K3)

"Üzüntü içerisinde görev yapmaya devam ederken dua ederek şu salgının bitmesini gerçekten istiyorum. Hayat normale dönsün. İşini kaybeden, mücadelesi olan insanlar mücadeleye etsin." (K11)

Bilinçsiz tutumlara sitem; katılımcıların görevlerini ifa ettikleri sırada daimi olarak vatandaşları gözlemlene şansı bulmaları nedeniyle kurallara uymamalarına karşı dile getirdikleri duygu ve düşüncelerinin içermektedir. Bireyler, toplumun salgın kurallarına uymamaları sonucu polis meslek grubunun iş yükünün arttığını ve hem kendilerinin hem de çevrelerinin riske karşı daha savunmasız hale geldiklerini belirtmektedirler. Emniyet mensuplarının konuya karşı sitemlerinde güçlü duygular taşıdıkları tespit edilmiştir. Konu ile ilgili ifadeler şu şekildedir:

"Ben şöyle düşünüyorum; insanlarımızın bir kısmının bu duyarsızlığı devam ederken bir kısmı duyarlı olunca kolay kolay geçmez bu salgın... 4 günlük yasak varmış. Bu arada bu yasaktan etkilenmeyen bizler hariç diğer insanlar acayip bir panik halinde. Sanki kıtlık geliyor gibi marketleri yine resmen yağmalamışlar. Ne bu korku, ne bu panik? Ülkemin garip insanları, yine sosyal mesafeler sıfır." (K10)

"Şahsi araçları ile çıkanlar biraz fazla gibi. Durdurup sorduğumuz da çok tuhaf cevaplar alıyoruz. Gezmeye çıktık. Evde canımız sıkıldı. Sevgilim bunaldı. Aslında millet olarak bir şeyleri çok hafife aldık hep. Umursamadık. Tehlikenin farkında değil kimse. Acaba bulaştırır mıyım? Bana da geçer mi diye hiç düşünen yok. Vurdumduymazlığın bu kadarı... Pes artık diyoruz bir noktada." (K11)

"Sadece iki gün çıkmayacağız dışarı açıktan ölmeyiz ya ekmek almasak, kola almasak... Sözün bittiği yer." (K9)

"İnsanlar bunlardan ders çıkartmak yerine adeta üstüne gider gibi

vurdumduymaz bir şekilde dışarıda kalmaktadırlar." (K7)

"Sokağa çıkma yasağının kalkması ne yazık ki insanlarımızda virüsün yenildiği artık tehlikenin kalktığı gibi bir algı yaratmış olmalı ki, yasak öncesi dönemden biraz daha kalabalıktı bugün sokaklar. Sabahın erken saatlerinde market ve fırın kuyrukları... Ne çok ekmek yiyormuş milletimiz." (K3)

Mesleğe dair olumsuz algı; emniyet mensuplarının görevlerini ifa ederken toplumdaki bireyler aracılığıyla karşılaştıkları tepkilerinin tümünü kapsamaktadır. Salgın süresince yazılan cezalar, maske takma ve dışarı çıkmama uyarıları nedeniyle yoğun bir tepki ile karşılaşan polislik mesleği personelleri süreci yönetirken hem duygusal hem de fiziksel riskler ile karşılaşmış yılmazlık düzeylerini etkileyen olgulara maruz kalmıştır. Konu ile ilgili katılımcı ifadeleri aşağıda yer almaktadır:

"Polis olmak ne zormuş. Kimisi taş atar, kimisi pusu kurar. Herkes elinden geleni yapar. Ülkemde polis olmak ne zormuş." (K14)

"Uymayanlara gerekli cezaları yazıyoruz tabii bunu yaparken insanlar bunu onların sağlığı için yapıldığının, bu tedbirlerin onların bir yere giderken iki kez düşünmeleri gerektiği ve aslında zorunlu olmadıkça çıkmalarını zorlaştırmak için yapıldığının idrakinde olmadıkları için çalışırken bu konuda tepki alıyoruz ortam anında kaos olabiliyor. Herkesin tansiyonu yüksek evlerde kalınabilse bir müddet bunlara gerek olmayacak ama kendimiz zorlaştırıyoruz durumu maalesef." (K4)

"...“maske tak” demen bir polis olarak vatandaşa çok ağır geliyordu. Ya neden böyle bir şey ağır geliyor anlayamıyorum ama ağır geliyordu. Böyle olunca da biz vatandaştan destek değil tam tersi tepki topluyorduk bu süreçte." (S8)

K11 hem günlüğünde hem yapılan görüşmede toplumun polislik mesleğine karşı olumsuz bir algısı olduğunu ve vatandaşın bu düşünce şeklini meslek çalışanlarına karşı sözel ya da sözel olmayan mesajlarla belirttiklerini şu ifadeler ile dile getirmektedir:

"...Üzülüyorsun aslında bunları vatandaştan duyunca. Ama aldığın terbiye, eğitim, kanun ve vatani görev borcu adına işini yapmaya devam ediyorsun bir şekilde." (K11)

"Birazda burada polise yaklaşım çok iyi olmadığından dolayı ha tabii ki belli bir kesim var yani gerçekten polisi seven, gerçekten hani polisle iç içe yani toplumun polisle olduğu bir nokta var ama yüzde yaklaşık 70, 75'lik kesimde maalesef burada polise karşı çok farklı bir gözle bakılıyor." (S11)

Meslektaşlara yönelik düşünceler; emniyet mensuplarının çalışma arkadaşlarına karşı korumacı olma içgüdüğü nedeniyle risk faktörlerine duygusal ve fiziksel açıdan açık olmalarını kapsamaktadır. Bireyler virüs nedeniyle mesai arkadaşlarını kaybetmiş, inanmasalar dahi sürecin hasarsız biteceğine dair arkadaşlarına motivasyonel konuşmalar gerçekleştirirken bunun ağırlığını hissetmiş, iş arkadaşlarının yükünü hafifletmek için salgın sürecinde üstüne düşünme yapmam gerekir düşüncesiyle virüs kapma endişesi ile çalışmış ve kimi zaman arkadaşlarının hastalanması görmüş hatta yas süreci yaşamıştır. Emniyet mensuplarının birbirine bağlı olduğu katılımcıların ifadelerinden tespit edilen bir olgudur. Emniyet Teşkilatı personeli olmak duygusu koruyucu bir faktör yaratmaktadır fakat buna karşın salgın sürecinden çalıştıkları kurum arkadaşlarını düşünmek virüse karşı fiziksel ve duygusal savunma mekanizmalarına da yer yer zarar vermektedir. Konu ile ilgili katılımcı düşünceleri aşağıda yer almaktadır:

"Ama ben görevi başında olan arkadaşlarımı düşünüyorum. Acaba birine bir şey oldu mu? Onlara bulaştı mı? Bünyesi zayıf olan ne yapacak? Bu düşünceler uzayıp gidiyor saatlerce." (K11)

"Bölge trafik Şube Müdürlüğü'nde çalışan bir memur arkadaşı korona sebebiyle kaybettik. Bu çok üzücü. Bir komiser olarak ekiplerimin dışarıda olması beni tedirgin ediyor ama insanlar dışarıda oldukça ekiplerde çalışmak zorunda kalıyor bu konuda yapacak tek şey hiçbir insanın dışarıda olmaması sanırım..." (K4)

"Zaten çalışma arkadaşlarım bu kadar yoğun çalışırken benim burada durmam olmaz... Ama bizler için önemli olan bu tarz durumlarda arkadaşların yükünü bir nebze azaltabilmek..." (K7)

"Mesela şöyle söyleyebilirim böbrek hastası bir memur arkadaşımın eşi Covid-19'dan dolayı yoğun bakımda kaldı. Bu süreçte arkadaşımın yanında dahi olamadım bu hastalıktan dolayı sadece telefonla bir ihtiyacı olup olmadığını"

sormaktan öteye geçemedim ve ikna etmek zorunda kaldım bir nevi teselli etmek zorunda kaldım insanları. 'Gececek bu süreçler, kendim inanmasam bile, bu süreçler geçecek, yakında her şey normale dönecek, iyileşeceğiz, bitecek bu pandemi' demek zorunda kaldım." (S9)

K1 ise salgın süreci nedeniyle iş ortamındaki çalışma arkadaşlarının gergin ve kaygılı olduğundan önceki dönemden farklı bir atmosfer ile devam edildiğinden bahsederken şu ifadeleri kullanmıştır:

"İş yerinde herkes gergin herkes stresli bu da davranışlarında tutarsızlık yaratıyor insanların." (K1)

Devletin çalışmalarına eleştirel bakış; emniyet mensuplarının yaşadıkları sorunlarda karşılaşılan güçlüklerle karşı düşünceleri ve sorgulamalarını kapsamaktadır. Salgın sürecinde gerçekleştirilen politikalar kimi zaman polislerin çalışma hayatlarında sorun yaşamalarına neden olmuş ve yılmazlık düzeylerine olumsuz yönde etki etmiştir. Konu ile ilgili katılımcı görüşleri aşağıda yer almaktadır:

"Pandemi tedbirleri kapsamında alınan birçok idari kararın yasal zemine oturtulmaması yani ilgili kanun maddelerine alınan bu kararların koyulmaması kuralları ihlal eden vatandaşlara cezai işlem uygulanması aşamasında pek çok kez polisin yazmış olduğu cezaların yasalara uygun olmadığını ileri sürerek vatandaşlarımız ile polisi karşı karşıya getirmektedir." (K6)

"İl içi ve il dışı seyahatlerde vatandaşlar gelip belge almakta. Genelge çerçevesinde düzenlenen genelgede konu başlıkları o kadar basit ve az ki anlatmaya dahi gerek yok. Ama gel gör ki buradaki insanların anlamama isteği hala devam etmekte ve de bizi yormakta." (K7)

"Pandemi döneminde beni rahatsız eden durum şu, yapmış olduğumuz tedbirlerin işe yaramaması. Çalışmalar, tedbirler işe yaramıyor çünkü bir ceza sistemi yok ve keskin bir kısıtlama yok. Ama yani tedbirlerin bence daha keskin olması gerektiği kanaatindeyim ben. (S8)

4.1.3.2 Negatif Değişimler

Bu alt temada polislerin Covid-19 sürecinde toplumda değişen durumlarda risk faktörleri oluşturan etmenler belirtilmektedir. Negatif değişimler; sosyal duygusal mesafe ve kültürel rutinlerde farklılaşma şeklinde kodlardan oluşmaktadır. Ayrıca toplumsal alanların kapanması ise değişen toplum düzeninde yer alan durumlardan bir diğeridir. Kategoriyeye ilişkin oluşturulan kodlar Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Negatif Değişimler Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar

Kategori	Kodlar	N
NEGATİF DEĞİŞİM R	1. Sosyal-duygusal mesafe	17
	2. Kültürel rutinlerdeki farklılaşma	13
	- Toplumsal alanların kapanması	7

Sosyal-duygusal mesafe; katılımcılarında yer aldığı, toplumun büyük kesimini kapsayan bir uzaklaşma ile belirginleşen bir risk faktörüdür. Salgın sürecinde virüs kapma endişesi sonucu oluşan sosyal-duygusal mesafe insanları birbirinden uzaklaştırmış ve anksiyeteye yol açmıştır. Çalışma hayatında da polisler tarafından etkileri gözlenen bu durum çevre desteğinin de azalmasına neden olarak bir risk faktörü olarak gözlemlenmektedir. Konu ile ilgili katılımcıların görüşleri şunlardır:

"İnsanlar aralarına mesafe koyarak oturmayı alışkanlık haline getirmişler. Kimse kimsenin yanına yaklaşamıyordu... Salgın yüzünden insanlar çok tedirgin birbirinden korkuyorlar." (K1)

"Koronavirüs tedbirleri, salgının etkileri ve Ramazan'ın başlaması. Bu dönemde bu süreci yaşamak insan olarak bizleri çok üzüyor. Sokaklarda iftar için kurulmuş masalar, fırınların önünde ramazan pidesi kuyruğu, bir yerlere yetişmeye çalışan insanlar ve birçok şeyi bu süreçte göremiyoruz. Maalesef ki koronavirüs bizleri çok etkiledi. Hem kişisel, hem toplumsal olarak. Resmen bize katı bir yaşam biçimi belirledi. Bu durum tutsak bir insanın farklı ülke hapisanesi içinde

yaşamısına benziyor birazda. Kendi ülkende yabancı gibi olmak." (K11)

"Biri hapşırıldığı zaman insanların bakışlarını görmek gerekiyor" (K12)

S4 ise geçen bir yıllık süreye karşın salgın döneminde toplumda insanlardan uzak durması gerektiği düşüncesini koruduğunu hem günlük hem de görüşmede şu şekilde ifade etmiştir:

"Herkes tedirgin birbirimize yaklaştırmaya korkuyoruz." (K4)

"Mesleki anlamda insanlara yaklaşmıyorum, vatandaştan korkuyorum mesela. Yardımcı olma konusunda, yardımcı oluyoruz yine ama korkarak. Meslek olarak bu şekilde... Ama bu süreçte insanlarla zor iletişim kurar olduk, korkarak..." (S4)

Kültürel rutinlerdeki farklılaşma; katılımcıların toplumsal hayatta ekonomik ve sosyal değişimlerin olumsuz etkilerini ifade ettiği bir konudur. Covid-19'un etkileri nedeniyle 23 Nisan gibi ulusal bayramların kutlanamaması, camilerde ibadetlerin yapılamaması, sokağa çıkma yasağı nedeniyle şehirde sokakların boşalma manzaraları, hafta içi ve hafta sonu ayrımının eskisi kadar fark yaratmıyor olması emniyet mensuplarının toplumsal hayattaki değişler noktasında vurgu yaptıkları arasındadır. Toplum içinde yer edinmiş önemli olayların gerçekleşemiyor oluşu polis meslek grubundakiler olmak üzere toplumda yaşayan her birey için yılmazlık bakımından risk faktörü oluşturmaktadır. Konu ile ilgili katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

"Eskiden herkesin ipe çektiği, tatilin başlangıcı olan cuma gecesi artık vatandaş için bir stres anlamına geldi. Sokağa çıkma kısıtlamaları bu hafta da devam ediyor." (K3)

"Covid-19 adeta hayatı durdurmuş gibi sokaklar terk edilmiş biçimde, tek tük insanlar var onlar da mecburi hizmette bulunanlar..." (K2)

"Köyüme gittim ama eskisi gibi değildi. Coşku vardı eskiden düğünler olurdu, kalabalık toplanırdı..." (K14)

"Bu gün 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, ne yazık ki her zaman ki gibi coşkulu kutlanamıyor. Ne yazık ki her zaman ki gibi coşkulu kutlanamıyor şu virüs belası yüzünden." (K13)

"Sokağa çıkma yasağı var ve dışarısı terk edilmiş şehir gibi... Koronavirüs tedbirleri, salgının etkileri ve Ramazan'ın başlaması. Bu dönemde bu süreci yaşamak insan olarak bizleri çok üzüyor. Sokaklarda iftar için kurulmuş masalar, fırınların önünde ramazan pidesi kuyruğu, bir yerlere yetişmeye çalışan insanlar ve birçok şeyi bu süreçte göremiyoruz. Maalesef ki koronavirüs bizleri çok etkiledi... Hem toplum olarak hem ülke olarak hem de dünya olarak boyutları ekonomik, siyasi ve ulusal şekilde ciddi bozulduğundan dolayı bunun etkileri herkese mal olduğu için yine sıkıntısını bizlerle beraber diğer insanlar da maalesef çekiyor." (S11)

Toplumsal alanların kapanması; kültürel rutinlerin değişiminde farklılaşma yaratan bir olgu olarak restoran, spor salonu, cami, stadyum vb. yerlerin faaliyet göstermemesini kapsamaktadır. Katılımcılar toplumlar alanlardaki birçok yerin kapalı olmasının etkilerini şu şekilde dile getirmektedir:

"40 gündür spora gidemiyorum ve bu durum beni fiziksel, psikolojik olarak etkiliyor... Korona salgını tüm hayatı ve planları alt üst etti. Etkisi bitse dahi toplum üzerindeki etkisi uzunca bir zaman sürecektir. Korku ve panik içerisinde endişe duyacak insanlar." (K11)

"Sokaklar gerçekten boşalmış durumda, yemek yiyebilecek yer bile bulamıyoruz. Sokakta çalıştığımız için bu durum bizi zorluyor." (K2)

"Pandemi sürecine girmeden önce haftada 1 defa kesinlikle hala saha maçlarımız olurdu." (K5)

"Nöbetimin bitmesine yakın almış olduğumuz ani tedbirleri biraz canımı sıktı. Camilerde artık namaz kılmak yasaklandı. Bugün tüm camileri kontrol edip açık olanların hepsini kapattırdık. Kim derdi ki polis halkın camide namaz kılmadığını denetleyecek?" (K8)

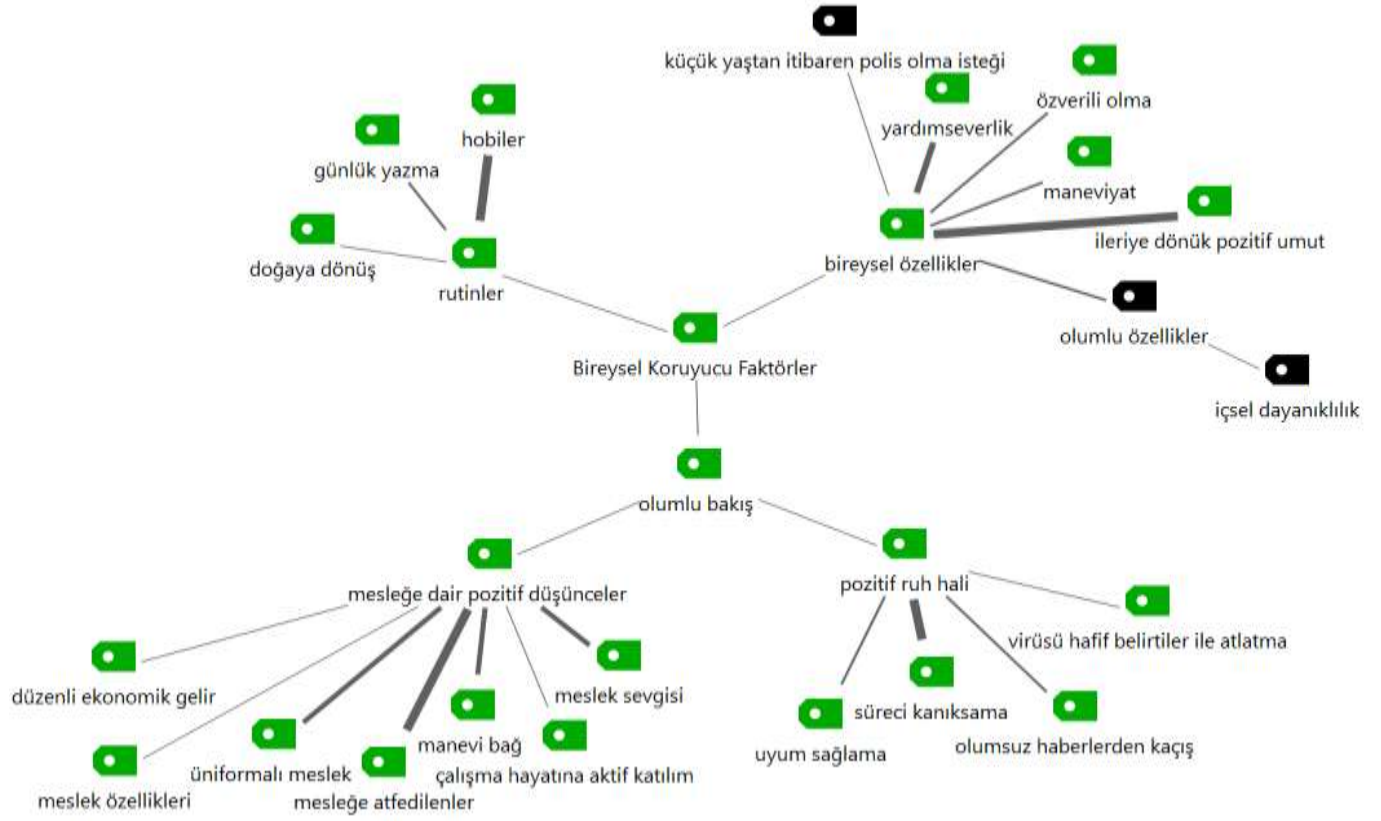
"Baktığımızda restoranlar kapalı, en kötü dışarı çıkıp ailece bir yemek yiyorduk şu an onu bile yapamıyoruz." (S13)

4.2 Koruyucu Faktörler

Emniyet mensuplarının Covid-19 döneminde çalışma deneyimleri bireylerde farklı etkilere yol açmıştır. Bu doğrultuda katılımcıların yılmazlık düzeyleri için koruyucu etki oluşturacak birçok ifade saptanmıştır. Elde edilen veriler "Bireysel Koruyucu Faktörler", "Ailesel Koruyucu Faktörler" ve "Çevresel Koruyucu Faktörler" olmak üzere üç alt temada incelenmiştir. Polis amiri ve polis memuru olan katılımcıların bazı cümleleri birden fazla kategoriye eklenebilecek içeriğe sahip olduğunda o görüşe ait ifade ilgili çeşitli kategorilere veya kodlara dahil edilmiştir.

4.2.1 Bireysel Koruyucu Faktörleri

Bireysel Koruyucu Faktörler alt teması, "Olumlu Bakış", "Bireysel Özellikler" ve "Rutinler" şeklinde üç başlıktan oluşmaktadır. Oluşan bu başlıklara ait kodlar aşağıda ayrıntılı olarak ifade edilmektedir ve belirtilen içerikler çalışma hayatına aktif devam eden polislerin yılmazlık kaynaklarının belirlenmesinde önemli yere sahip olmaktadır. Salgın sürecinde emniyet mensuplarının yılmazlıklarının yüksek olmasında mihenk taşı niteliği taşıyan bireysel koruyucu faktörler, çalışma hayatlarına devam edebilmelerinde de kritik bir nokta oluşturmaktadır. Bireysel koruyucu etkiler katılımcıların günlüklere yazdıkları ve görüşmelerde dile getirdikleri ifadeler ile ön plana çıkmıştır. Bu alt temaya ilişkin oluşturulan kategoriler Şekil 5’de sunulmuştur.

Şekil 5. Bireysel Koruyucu Faktörlerin Bulgularına İlişkin Genel Görünüm

4.2.1.1 Olumlu Bakış

Emniyet mensuplarının süreç içerisinde güçlü kalmalarında ve çalışma hayatlarına devam etmelerinde geliştirdikleri pozitif düşünce şekilleri ve polislik mesleğine yönelik olumlu duygu ve fikirlere sahip olmaları büyük bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireysel koruyucu faktörler içinde yer alan olumlu bakış alt teması "Pozitif Ruh Hali" ve "Mesleğe Dair Pozitif Düşünceler" olmak üzere iki kategoride ele alınmış ve Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. Olumlu Bakış Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar

Kategoriler	Kodlar	N
POZİTİF RUH HALİ	1. Uyum sağlama	6
	2. Süreci kanıksama	8
	3. Olumsuz haberlerden kaçış	6
	4. Virüsü hafif belirtiler ile atlatma	5
MESLEĞE DAİR POZİTİF DÜŞÜNCELER	1. Manevi bağ	11
	2. Meslek sevgisi	10
	3. Meslek özellikleri	5
	4. Üniformalı meslek	10
	5. Mesleğe atfedilenler	15
	6. Düzenli ekonomik gelir	5
	7. Çalışma hayatına aktif katılım	7

4.2.1.1.1 Pozitif Ruh Hali

Covid-19 sürecinde emniyet mensupları yaşananlara karşı koyma yönünde geliştirdikleri bireysel düşüncelerini günlük yazma ve yapılan görüşmeler aracılığıyla ifade etmişlerdir. Bireysel koruyucu faktörler içinde yer alan pozitif ruh hali alt teması uyum sağlama, süreci kanıksama, olumsuz haberlerden kaçış ve virüsü hafif belirtiler ile atlatma olmak üzere dört koddan oluşmaktadır.

Uyum sağlama; emniyet mensuplarının süreci kabullenerek yaşamlarında daha az tedirgin hissettiklerini keşfetmeleri ile ortaya çıkmıştır. Bireyler Covid-19 dönemine adaptasyon gerçekleştirme ile süreç başında ki olumsuz duygularında azalma gerçekleşmiş bu durum yılmazlıklarına katkı sağlamıştır. Konu ile ilgili katılımcı görüşleri şu şekildedir:

"Sanki bir iki yıldır değil yedi sekiz yıldır böyle yaşıyormuş gibi hissediyorum artık. Alıştığım için mi sürece yoksa kurtulma sürecinin bitişinin uzun olacağına kendimi ikna ettiğim için mi bilmiyorum ama sanki çok uzun zamandır böyle bir

hayat yaşıyormuş gibi hissediyorum, o yüzden de eskisi kadar tedirgin olmuyorum." (S9)

"Bu süreçte zaten üstüne düşeni yapmak noktasında bir kabullenişte olduğun zaman bunun üstesinden gelebilirsin... Nasıl maske takmayı kabullendiysek, "bir süreç var bu sürecin üstesinden gelmek için herkes elinden geleni yapacak noktasına çıkınca bunun üstesinden geliniyor... Şimdi her şeyin başlangıcı benim aslında kabullenişle alakalı. Pandemi süreci var, bir virüs koronavirüs çıktı, bu virüsü tüm dünya yaşıyor, bu virüsün getireceği şeyler var." (S8)

"İyi hissettiren şeyler düşünüyorum en başta hayatın devam ettiği bir şekilde buda geçecek düşüncesi... Kabullendim." (S3)

Süreci kanıksama; katılımcıların sürekli maruz kaldıkları salgın sürecine karşı duyarsızlaşmaları ya da virüsü önemsememeleri ile kaygı seviyelerini optimum seviyede tutmalarını sağlamıştır. İlerleyen sürecin olumsuz etkilerine dair savunma mekanizmaları geliştirerek kanıksayan katılımcılar, bu sayede yılmazlıklarının güçlenmesini sağlamıştır. Konu ile ilgili görüşler şunlardır:

"İşe geldim, sanki ilk günlere göre artık daha az Covid-19 üzerine konuşuluyor. Her şey gibi buna da alışıyoruz, gözümüzde sıradanlaşıyor... Covid-19 ile ilgili gündemi daha az takip eder olduk, yeni alınan tedbirlere, yeni teşhislere, yeni ölümlere eskisi kadar şaşırmıyor kimse eskisi kadar dile getirilmiyor. İlk zamanlardaki insanlarda o ne olacak korkusu daha azalmış görüyorum, tedbirlere daha çok uyan, tedbirlerle yaşamaya alışan insanlar görüyorum." (K3)

"Sonraları ülkemizde ilk tanı koyulduğunda da bu hastalığın bir grip kadar etkili olabileceğini ve korunma yollarının bundan çok daha fazlası olmadığını düşünmeye başladım. Aslında halen bugün bile daha fazla ciddiye aldığım söylenemez, belki de hata yapıyorum. Çevremdeki insanlara bakıyorum maske ve eldivenle dolaşıyorlar, sürekli bu konuda konuşuyorlar. Onlar mı abartıyor yoksa hafife alan ben miyim bilemiyorum. Çalışıyorum, işe gelip gidiyorum." (K4)

"Bu süreçte panik ve kaygıyla yaşamayı az çok öğrendik galiba. Pandeminin ilk

dönemindeki panik ve korku yerini rehavete bırakıyor gibi. Psikolojimiz buna bağışıklık kazandı..." (K6)

"İlk dönem herkes gibi sağlık bakanının sosyal medya hesabını takibe aldım. Vaka tablosunu takip ettim veya cumhurbaşkanı o aralar her pazartesi açıklama yapıyordu tedbirler hakkında haziran ayına kadar bu böyle devam etti, haziranda ki normalleşmeden sonra bir rahatladık. Mesela bugün kaç vaka var bilmiyorum 60 binlere gelmişiz herhalde arkadaşlarımdan duyduğum" (S3)

Olumsuz haberlerden kaçış; katılımcıların daima virüs sürecine dair bilgiye maruz kalmalarından yorulduklarını bu nedenle de uzaklaşma isteğini barındıran bir konudur. Polisler Covid-19 sürecinin olumsuz etkilerine dair sürekli haber almak istememekte ve uzaklaşmanın onlara daha iyi geleceğine inanmaktadır. Yılmazlıklarına katkı sağlayan bu düşünce şeklini katılımcılar şu şekilde ifade etmektedir:

"Yaklaşık olarak 2,5 aydır Covid-19 adlı virüs salgını dünya gündemimizi kaplıyor. Sabah uyandığımızda, işe giderken yolda, iş yerinde iş arkadaşlarımızla, eve döndüğümüzde ailemizle ve sosyal medya denilen modern gazetemiz dolayısıyla bazen tuvalette bile bu salgın ile ilgili gelişmeleri okuyoruz. Kısacası bu salgın ile yatıp bu salgın ile kalkıyoruz." (K3)

"Haberlerde gündem hep aynı. Ölü sayıları, yeni vakalar falan filan. Artık bunları görmek ya da duymak istemiyorum. Bütün haber kanalları aynı haberleri sunuyorlar. Onları izleyince ülkede hiç iyi güzel bir şey olmuyormuş gibi geliyor. Bu da bizi daha fazla karamsarlığa sürüklüyor. O yüzden artık haber izlemeyeceğim... Kısır döngüye girmemek için haberleri izlemiyorum. Bun sadece üzülmemi sağlıyor. Her gün felaket tellallarını dinlemek hiç bir işime yaramıyor." (K1)

Virüsü hafif belirtiler ile atlatma; emniyet mensuplarının Covid-19 virüsüne karşı bağışıklık sistemlerinin güçlü olması, kronik rahatsızlıklarının bulunmaması, spor geçmişlerinin olması gibi düşünceleri barındırmaları kolay atlatacakları bir hastalığa dönüşeceği ya da dönüştüğü düşüncesini kapsıyor. Katılımcılar sağlıklı olduklarına dair inançları sayesinde yılmazlık düzeylerini yüksek tutmada koruyucu bir etken olarak pozitif

düşüncelere sahipler ve şu ifadeler ile belirtmektedirler:

"Kronik rahatsızlığım yok öyle olmuş olsa daha fazla düşünürdüm." (S3)

"Yani bu kadar çalışmama rağmen Covid-19 olmamam beni tatmin etti, ben iyiyim bağışıklığım iyi dedim o mana da güçlü hissettim kendimi." (S4)

"Benim virüsü atlatmam kolay oldu ama tabii ki herhangi bir kronik rahatsızlığın yok spor geçmişim var, bunların çok fazla etkisi oluyor. Çünkü vücut direncim yüksek... Ama herhangi bir kronik rahatsızlığımız olsaydı ve kendimize bakmıyor olsaydık eminim ki çok ağır geçirdik." (S8)

4.2.1.1.2 Mesleğe Dair Pozitif Düşünceler

Emniyet mensupları yaşadıkları salgın sürecinin olumsuz etkileri olmasına karşın mesleklerine karşı geliştirdikleri olumlu duygu ve düşünceler sayesinde süreçte yılmazlıklarına katkı sağlayan özelliklere sahip olmuşlardır. Polislik mesleğinin barındırdığı pozitif etmenler ve Emniyet Teşkilatı personelinin içsel dayanıklılığına katkı sağlayan faktörlerin bulunması meslek ile çalışan bireyler arasında bir bütün oluşturduğuna işaret etmektedir. Mesleğe dair pozitif düşünceler manevi bağ, meslek sevgisi, meslek özellikleri, üniformalı meslek, mesleğe atfedilenler, düzenli ekonomik gelir ve çalışma hayatına aktif katılım olmak üzere yedi koddan oluşmaktadır.

Manevi bağ; emniyet mensuplarının çalışma hayatlarında mesleklerine karşı bağlılıklarını kapsamaktadır. Katılımcılar polisliğin kutsal bir meslek olduğunu sadece bir görev olarak bakılamayacak kadar maneviyat barındırdığını ve özveri gerektirdiğini şu şekilde ifade etmektedirler:

"Ne kadar riskli de olsa vatandaşa yardım ediyoruz. Polis olmak böyle bir şey 'sen de virüs taşıyıcısı olabilirsin' diyemezsin, doktorların hastalara yaklaşırken tereddüt etmediği gibi biz de onlara karşı tereddüt edemeyiz bu bir görev değil aslında, göreve de girmiyor bu konu tabii ama mesleğin ruhuna aykırı olur tereddüt." (K4)

"10 Nisan'ın Polis bayramı olarak atfedilmesi güzel. İnsanın aidiyet duygusunun

gelişmesine vesile oluyor... Bugün bayrağı göndere çekerken şehit meslektaşlarımız, gazilerimizin bize bıraktığı mirasın birer bekçisi olduğumuzu hissetmek onur verici." (K5)

"Bizde daha fazla aidiyet duygusu var. Bir de biliyorsunuz polis ve askerlik mesleği genelde daha özveri gerektirir." (S13)

Katılımcı 11 ise hem günlük hem de görüşmelerde ki görüşlerinde polislik mesleğinin ayrı bir maneviyata sahip olduğunu belirtmektedir. Mesleği ve vatani uğruna her gün ölmeyi göze alarak çalıştığını ve bu duygusal etkinin polis olmanın doğasında yer aldığını şu şekilde ifade etmektedir:

"Ama aldığın terbiye, eğitim, kanun ve vatani görev borcu adına işini yapmaya devam ediyorsun bir şekilde. Allah bu gücü sana veriyor bir şekilde... Bugün Polis Günü. 10 Nisan 1845'te kurulan teşkilatın evlatları olarak bu gün 175 yıl sonra aynı heyecan ve dirayetle görevimizin başına gitmek üzere yola koyulduk... Canımı çokta düşünmek gelmiyor aklıma. Değişik bir maneviyat aslında bu... Bu kutsal meslekten şanlı şerefle emekli olmak nasip olur ümidiyle şehit düşersem de eğer benim için bir kıvanç olacak duygusu içinde... Biz zaten bu görev için hazır kefenliyiz." (K11)

"Emniyet teşkilatında farklı bir maneviyatı olduğu için hani kesinlikle kes laf gelmesini ya da dışarıdan farklı bir durum anlaşılmasında gönlüm razı olmaz yani." (S11)

Meslek sevgisi; katılımcıların polisliğe karşı hissettikleri yoğun pozitif duyguları kapsamaktadır. Emniyet mensupları meslekleri ile aralarında oluşan sevgi sayesinde zorluklara göğüs germekte ve yılmazlık düzeylerine olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Konu ile ilgili katılımcı düşünceleri şu şekildedir:

"Ama seviyorsun mesleğini ve onurlu şerefli bir iş bu." (K11)

"Sevmek ya, yani yaptığın işi sevmek... Bu zaten en büyük şey. İnsan eğer bu işi sevmeden yapıyorsa bunun üstesinden gelemez zaten." (S8)

"Tabi ki seviyorum yoksa bu şartlarda çalışmam. Hiçbir zaman mesleğime olan sevgimi kaybetmedim sadece eğitim süresinde kafamda soru işaretleri vardı nasıl bir meslek acaba nasıl olacak ne yapacağız diye kaygılarım vardı ama göreve başladığımdan beri hiçbir zaman şikayet etmedim. Hatta seve seve kurallarına uyan birisi oldum." (S3)

"Yani onu sevmek... Ne derler şeye kızıp da pireye kızıp da yorgan yakmıyoruz yani." (S13)

"Covid-19 dönemi geldi diye işi bırakmazdım, yani başka bir şey olsa da bırakmam. Çünkü bu mesleği seçtim ve bu benim mesleğim. Bu meslekte kalmak hoşuma gidiyor seviyorum, yani hastalıkta olsa başka bir şey de olsa bunu değiştirmezdim diye düşünüyorum." (S4)

Meslek özellikleri; polislik mesleğinde var olan salgın dönemi sırasında da sonrasında yer alan kült faktörleri kapsamaktadır. Emniyet mensupları kural ve disiplin anlayışının varlığı, fazla mesainin oluşu, kanunların uygulanması noktasında denetim görevi üstlenilmesi gibi mesleki özelliklerin varlığını bilerek polislik mesleğini seçtiklerini bu nedenle zorlu şartlarda bu düşünceyi anımsadıklarını ifade etmektedirler. Hazırlıklı oluş durumu emniyet mensuplarının şartlara hazır oluşunu etkileyerek yılmazlıklarına katkı sağlamıştır. Aşağıdaki ilgili ifadelerde katılımcı görüşleri yer almaktadır:

"Kanundan da ayrılmam o yüzden bu mesleğin aslında yol haritası bu. Kuralı bilmek, ona uygun hareket etmek ve duruşunu göstermek meslekteki en güçlü maddelerden bir tanesi diyebilirim." (S11)

"Ben bu mesleğe girerken zaten yoğun mesai olduğunu göze alarak girdiğim için bu durum beni çok rahatsız etmiyor. Beni çalışmak rahatsız etmiyor." (S8)

"Suçla mücadele etmek, mağdurları masumları korumak, kanunları uygulamak, yaşanılan bir toplumda adil bir düzen oluşmasında o toplumda düzenleme rolünde çalışmak. Mesleğin disiplinli hiyerarşi olması bir hayat nerde duracağını nerde oturup kalacağına dikkat etmek hoşuma giden yönlerden bazıları... Kurallara uymak olabilir kanunları uygulamak olabilir disiplin sağlamak olabilir

bunları yapınca geri kalan işlerde zaten bir şekilde halloluyor." (S3)

Üniformalı meslek; polislerin mesleğe karşı attıkları olumlu duygulara bir katalizör olmaktadır. Emniyet mensuplarının mesleki aidiyetlerini yükselten üniforma, çalışma hayatlarında zorlaştırıcı etkilerinin yanı sıra kolaylaştırıcı olguları da bünyesinde barındırmakta ve Emniyet Teşkilatı personelinin yılmazlığına katkı sağlamaktadır. Katılımcılar hem bireysel hem de toplumsal olarak üniformalı bir mesleğe sahip olmanın olumlu etkilerini de görebildiğini şu şekilde ifade etmektedir:

"Görevdir gideceğiz, bu üniformayı bugünler için giydik. Jilet gibi üniformamı giyip parıl parıl parlayan botlarıma vuran güneş ışığıyla normal hızda ekip aracını almaya gidiyorum." (K3)

"İşimi yaparken veya çalışma ortamında üniformayı çok seviyorum gerçekten gururla taşıyorum." (S9)

"İnsanlar üniformayı görünce daha bir düzenli davranıyorlar... Sonuçta görsel olarak bir kimlik oturuyor üzerine, daha bir saygınlık psikolojisine bürünüyorsun... Tabi bu üniformayı giyince daha bir mesleğinin gerektirdiği gibi davranmak istiyorsun." (S4)

Mesleğe atfedilenler; katılımcıların polisliğe yükledikleri değere ithafken düşünceleri ve duygularını ifade ettikleri görüşleri barındırmaktadır. Emniyet mensupları "şerefli bir iş" olarak nitelendirdikleri meslekleri için salgın sürecinde kapsamak üzere zorluklara direnmeleri gerektiklerine inanmakta bu düşünce şekli de yılmazlık için bir koruyucu faktör olarak keşfedilmektedir. Konu ile ilgili katılımcı düşünceleri şu şekildedir:

"Ama gitmek zorundayım. Çünkü mesleğim bunu gerektiriyor. Ben sahada olmak zorundayım." (K11)

"İşini umursamayanların vatan sevgisinden uzak olduğunu düşünüyorum." (K14)

"Her gün polis bundan fazlasını yapamaz dediğim ne varsa ertesi gün yanılıyorum." (K6)

"Yine de bizim üstümüze düşeni en iyi şekilde yapmak insani olarak da iş bilinci"

olarak da bizim görevimiz. Tüm bunları da yapmaya devam edeceğiz." (K7)

"Bir devlet kurumunda çalışan bir memur olarak dolayısıyla baktığım zaman benim bir sorumluluğun var. Her şeyden önce devlete karşı bir sorumluluğun var." (S8)

Düzenli ekonomik gelir; polislerin salgın sürecinde birçok meslek grubunun yaşadığı ekonomik zorluklara maruz kaldığını görmeleri sonucu yaptıklarını işin karşılığında her ay aldıkları bir maaşın olmasının verdiği güven hissini ifade etmektedir. Katılımcılar Emniyet Teşkilatı'nda çalışarak devlet memuru statüsünde görev yapmalarının maddi açıdan ani kayıplara yol açmayacağı düşüncesinin koruyucu bir faktör olduğunu şu şekilde belirtmektedirler:

"Ayrıca şu da bir gerçek bizler çok şükürler olsun maaşlarımızı düzenli olarak alıyoruz." (K3)

"Ama en azından maaşımı alıyorum." (K10)

Çalışma hayatına aktif katılım; katılımcılar için salgın sürecinde bir işe sahip olma, insanlara yardım edebilme ve sürekli ev de kalmayarak üretken hissetme gibi katkılar ile yılmazlıklarını olumlu etkilemiştir. Konu ile ilgili katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

"Bunaltıcı bir hafta sonundan sonra nefes almak için yeni bir gün. Her sabah kalkmakta zorlanınca söylene söylene kalktığım işime şükrediyorum artık. Çok mutluyum ki sürekli aktif bir işte çalışıyorum... İş yerime gitmek başka insanlar görmek beni çok rahatlatıyor. O yüzden daha çok şükrediyorum artık." (K1)

"Çalışmak, yararlı olabileceğini bilmek de beni açıkçası tetikledi." (S9)

K3 salgın sürecinde evde kalmadığı için daimi çalışma hayatı içinde yer aldığı için mutlu hissettiğini hem günlük hem de görüşmelerde şu şekilde dile getirmektedir:

"Fakat şunu anladım işe gittiğimde ki daha önce de işe gitmekten şikayet ettiğim görülmemiştir, kendimi daha iyi hissediyorum." (K3)

"Mesleğim, çalışıyorum devam ediyorum. Mutluyum." (S3)

4.2.1.2 Bireysel Özellikler

Emniyet Teşkilatı'na girerek bu mesleği seçen polislerin ilk mesleğe başlama adımlarında ya da salgın süreci gibi zorlu yaşam olaylarında çalışma hayatlarına ekledikleri özellikleri ile mesleki kimliklerinin uyumu dikkat çekmektedir. Katılımcılar duygusal ya da düşünsel olarak iş yaşamlarında gerekli olan bireysel etmenleri yoğun şekilde uygulamaya dönük bir eğilim içerisinde oldukları ve bu durum yılmazlıkları için önemli bir koruyucu faktördür. Bireysel özellikler küçük yaştan itibaren polis olma isteği, yardımseverlik, özverili olma, maneviyat, ileriye dönük pozitif umut ve olumlu özellikler kodlarından oluşmaktadır ve Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Bireysel Özellikler Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar

Kategori	Kodlar	N
BİREYSEL ÖZELLİKLER	1. Küçük yaştan itibaren polis olma isteği	3
	2. Yardımseverlik	25
	3. Özverili olma	11
	4. Maneviyat	10
	5. İleriye dönük pozitif umut	35
	6. Olumlu özellikler	12
	- İçsel dayanıklılık	6

Küçük yaştan itibaren polis olma isteği; polisler bir kısmının vurguladığı bir konudur. Bireyler meslek hayallerine ulaştıklarını ve bunun yarattığı koruyucu faktörü şu şekilde dile getirmektedirler.

"Zaten çocukluk hayalim olduğu için ben doğduğumdan beri polis olmak isteyerek büyüdüm... Polislik çocukluğumdan beri olmak istediğim bir hayalimdi aslında."
(K11)

"Çocukluğumda mesela ilköğretim hayatımda hep polis olmak isterdim halbuki polisliğin ne olduğunu bilmiyordum ama daha küçük yaşlarda amcamın anlattığı hikayelerden duymuştum." (S3)

Yardımsverlik; emniyet mensuplarının Covid-19 sürecinde insanların ihtiyaçlarına karşı gerçekteştirdikleri eylemlerin sonucunda ulaştıkları doyumun çalışma hayatlarına etkilerini kapsamaktadır. Bireyler yardım etme hissini onlara çok iyi hissettirdiğini ve mesleki yaşantılarında bir koruyucu faktör oluşturduğunu şu şekilde ifade etmektedirler:

"Bu sũreçte aslında bizi daha çok mutlu eden yaşlılarımıza yardım etmek duygusu... Herhalde o gũcũ kendimde hissediyorum. Gelen trafik kazaları, yardım bekleyenler... Koşmak zorundayım bir şekilde bunlara. Gũç bulmalıyım. Ve bir mesai gũnũ daha sona eriyor." (K11)

"Yardım etme duygusu... Herhâlde o gũcũ kendimde hissediyorum. Gelen trafik kazaları, yardım bekleyenler... Koşmak zorundayım bir şekilde bunlara. Gũç bulmalıyım. Ve bir mesai gũnũ daha sona eriyor." (K11)

"İnsanlara hele bũyle bir zamanlarda yardımcı olmak gerçekten gũzel bir şey... İnsanlara yardım ettikçe daha gũçlũ hissediyorum..." (K13)

"İlçe merkezinde emniyet olarak, kũylerde de jandarma olarak çocuklarımıza hediye dağıtıp onların mutluluklarına ortak olacağız. Bu durum beni oldukça sabırsızlandırıyor." (K7)

"Yine ne kadar yardım etmeye çalışırken zorlansam da insanların problemlerini çözebildiğimde veya insanların o gũzũndeki ışığı gũrdũđũmde bu bana bir nevi doping etkisi de yarattı. Bir şeyleri çözebilmek, yardımcı olabilmek, her ne kadar diğer taraftan beni baskılasa da œbũr taraftan beni iyi hissettirdi. Çalışmak, faydalı veya yararlı olabileceğini bilmek de beni açıkçası tetikledi." (S9)

"Sonuçta 65 yaş œstũ insanlar için dışarı çıkamadılar, onlara bir şekilde devletin yardım eli uzatması lazımdı ve bunu da bizler vasıtasıyla yaptı. Bundan çok mutluyum." (S13)

œzverili olma; katılımcılar tarafından salgın sürecinde çalışma hayatlarında gũsterecekleri hassasiyetin mesleğin doğasında olduğunu ve bu şekilde hissetmeleri gerektiğine dair yoğun bir inanç şeması ile ortaya çıkmaktadır. Bireyler fedakarlık, œzverili olma, sorumluluk gũsterme ve kimi zaman œzel hayatlarından fedakarlık etme şekillerini

uygulamaları sonucu polislikten aldıkları mesleği doyumun arttığını hissetmektedirler. Katılımcılar zorlu yaşam olayları barındıran salgın sürecinde gösterdikleri bu hassasiyetin yılmazlıklarına katkı sağladığını ve koruyucu bir etmen olduğunu şu şekilde ifade etmektedirler:

"Arada bir ekmek ilaç isteyen oluyor mutlu oluyorum. Ama inan günlük fedakarca çalışıyoruz." (K10)

"Zaten kolay bir yerde çalışsak, kendimizi iş yapmıştan saymazdık. Zorluklar insanın hayatına derin tecrübeler katar, o yüzden ilk günkü kaygım yerini bir mutluluğa bırakıyor bugün." (K3)

"Bizde daha fazla aidiyet duygusu var. Polis ve askerlikte genelde daha fazla şey olur, özveri gerektirir. Sonuçta vatani milleti hepimiz seviyoruz ama bazı duyguları bazı insanlar daha fazla hisseder polis ve askerde bu olduğu için daha fazla çalışıyor, daha fazla kendinden ve ailesinden feragat ediyor, özveri gösteriyor." (S13)

Katılımcı 8 Covid-19 etkilerinin varlığı devam etse de süreci atlatabilmek ve mesleğinin gerektirdiklerini uygulamak açısından özverili şekilde çalışması gerektiği inancını hem yazdığı günlükte hem de görüşmelerde şu şekilde ifade etmektedir:

"Ama Covid-19 belasından kurtulmanın çözümlerinden biri buyusa elimizden geleni yapmamız gerek bu tüm insanlığın fedakarlığı ile en çok da biz polisler gibi ön safhalarda yer alanlar ile mümkün olur ancak." (K8)

"Ben bir toplum kuruluşunda yani devlete bağlı bir kurumda çalıştığım için en fazla sorumluluk ve yük zaten bizim gibi kurumlara düşer ki bu en çok genel itibari ile polise düşer." (S8)

Maneviyat; bireylerin Covid-19 sürecinde ve çalışma hayatlarında karşılaştıkları zorluklar ile mücadele de dini inanç etkisinin yansımalarını kapsamaktadır. Katılımcılar dua etmek ve inandıkları dinin gereklerini yaparken sürecin olumsuz yansımalarından korunmayı istemek şeklinde manevi duygular barındırmanın olumlu etkilerinin şu şekilde dile getirmektedir:

"Allah bu gücü sana veriyor bir şekilde... Biz ne takdir ne de alkış bekledik bu üniformayı giyip yemin ederek başladığımız bu kutsal görevde. Biz iman için yaptık. Ve vicdani boyutta hesap vereceğimizi hep bildik." (K11)

"Dua bizim olmazsa olmazlarımızdandır. Dini konularda hassasiyetim çok yüksek olmasa da yürekten edilen bir duanın, alemleri yaratanın huzurundan gelecek bir yardımın önünü açacağına inanıyorum. Bu insanlığın çok eski bir ritüeli, virüs konusunda bize desteği olacağına inanıyorum." (K3)

"Felakette her şey de Allah'tan umarım en kısa zamanda bu günler geçecek." (K9)

İleriye dönük pozitif umut; katılımcıların sürecin biteceğine dair geleceğe yönelik olumlu bakış açılarını kapsamaktadır. Emniyet mensupları virüs sürecinin biteceğine, eski yaşam şekillerine geri döneceklerine ve sağlıklı şekilde bu süreci atlatabileceklerine dair düşüncelere sahip olarak yılmazlık açısından bir koruyucu faktör yaratmaktadır. Polislerin konu ile ilgili düşünceleri şu şekildedir:

"Hikayenin sonunda er ya da geç elbette çözümü bulan ve kazanan insan olacak ama bu süreç bakalım insanlık aleminde ne gibi farklılıklar, yenilikler yaratacak, ne gibi tecrübeler bırakacak güncel merak konusu bu. Her şeye rağmen insanoğlu ümit vardır. Öyle de olmak zorundadır, insanı hayata bağlayan budur. Gün gelecek kim bilir 'Korona Günlükleri' yerini 'Koronayı Yenme Şenliklerine' bırakacaktır." (K3)

"Bu virüsünde hakkında geleceğimiz umuduyla yaşama mücadelemize devam ediyoruz... Tek düşüncem bir an önce bu durumun düzelmesini umut etmek. Daha ötesi maalesef yok. Yeni günde kaleme almak ümidimle." (K14)

"Umudumuzu kaybetmemeliyiz. Bunu biliyorum. İnşallah en kısa zamanda bu günler geçecek inanıyorum. Sağlıklı günler diliyorum." (K9)

"Temennimiz odur ki o kara günlerin bir an önce gitmesi ve yerine güzel güneşli günlerin gelmesidir... Her gün geçen bir önceki günden daha mutlu olabilme dileğiyle bu sayfaları kapatıyorum." (K7)

Olumlu özellikler; katılımcıların yalnızca görüşmeler sırasında sorulara verdikleri yanıtlar ile keşfedilen günlüklerde var olmayan ve yılmazlıkları için kendilerinde bulduklarını belirttikleri kişisel özellikleri barındırmaktadır. Çalışkan olmak, dayanıklılık, kurallara uyma isteği, hiyerarşik sisteme bağlılık, disiplinlik olmak, pes etmemek ve azimli olmak katılımcıların ifade ettikleri kişilik özellikleri arasında yer almaktadır. Konu ile ilgili polislerin görüşleri şunlardır:

"Ben asla geri adım atmam yani kanun dolayısıyla bir iş yaptığımız için birazcık böyle olmak gerekiyor. Eğer yaptığım işten eminsem asla geri adım atmam ben. O yüzden kararlıyım ve geri adım atmayı da beni hiçbir zaman kötüye götürmedi. Hırsa yenik düşmem, bildiğim yoldan da şaşmam." (K11)

"Dayanıklı olduğumu düşünüyorum açıkçası. Ne olursa olsun veya kim olursa olsun, kimle çalışırsam çalışayım dayanıklı olabildiğimi, işi yapabileceğimi kendimde görebiliyorum. İş yapma konusunda asla pes etmeyeceğimi biliyorum. Bir işi yapmak istediğimde o işin altından kalkabileceğimi biliyorum. Bu da açıkçası beni böyle kendi içimde sen bunu yapabilirsin, bu senin yapamayacağın bir şey değil gibi bir teselli duygusu oluyor bende." (S9)

"Çalışmayı seven bir insanım, çalışmakla alakalı bir sorun yok. Çalışmayı, işimi seven bir insan olduğun için zaten sorumluluk sahibi de oluyorsun." (S8)

"Kurallara uymak olabilir kanunları uygulamak olabilir disiplin sağlamak olabilir bunları yapınca geri kalan işlerde zaten bir şekilde halloluyor görev tanımı kanun uygulayıcı bende kanunlara uyma noktasında kanunları uygulama noktasında başarılı ve istekli olduğumu düşünüyorum... Hiyerarşi konusunda da üslerime saygı gösterme konusuna çok dikkat ederim." (S3)

İçsel dayanıklılık; katılımcılarda var olan kişilik özellikler arasında yer almaktadır. Polisler zorlu yaşam olayları barındıran salgın sürecinde çalışma hayatlarına devam etme güçlerini kendilerine ki dayanıklılık il bağdaştırmaktadırlar. Bireyler uzun mesai saatlerinde ya da virüs bulaşma riski ile karşılaştıklarında üstesinden gelmek için dirençli bir tavır takındıklarını ve bu duygunun kendilerinde yer aldığını şu şekilde ifade etmektedirler:

"Gücü aslında kendimde buldum daha önce yaşamış olduğum kötü olayları düşünerek, onların üstesinden geldiğimi tekrardan bu Covid-19 döneminde de baş edebileceğimi düşünerekten o gücü kendimde bulduğum için toparlandım." (S11)

"O kadar yoğun çalışma mesaisi içinde aynı anda da bir de kendi vücutsal rahatsızlığım da olmasına rağmen işin sonunda insanlara yardım edebildiğimi gördüğüm anda açıkçası mutlu olmuştum. Bu sürekli dayanmak veya insanların işte araçların gitmesine yardımcı olmak, yolları açık tutabilmek birçok şey beni orada tatmin etmişti. O kadar yoğun mesaiye rağmen 22-23 saat yaklaşık 24 saat çalıştım en son arabanın içinde uyudum zaten. O süreç beni gerçekten çok farklı hissettirdi." (S9)

4.2.1.3 Rutinler

Polis amiri ya da polis memurlarının da Covid-19 dönemi içerisinde yaşamlarında düzenli olarak tekrarladıkları eylemlerin koruyucu bir etki yarattığı keşfedilmiştir. Katılımcılar araştırma kapsamında yaşamlarını ifade ettikleri bir günlük yazma süreci içerisinde yer almıştır. Günlükler sonucunda olumlu etkiler gözlemlediklerini, yazmayı bıraktıktan sonra ise bu rutinin onlar için hayatlarında neler yaptıklarına ve hissettiklerine dair farkındalık yarattığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların hobileri ise süreci daha kolay atlatmalarında bir etmen olmuştur. Ayrıca salgının kalabalık yerlerden uzaklaştırması ve birçok yerin kapalı oluşu nedeniyle doğa ile bütünleşme artmıştır. Bu eylemler polislerin yılmazlıklarına katkı sağlayarak bireysel koruyucu faktörler şeklinde yer almaktadır. Rutinler hobiler, günlük yazma ve doğaya dönüş olmak üzere üç koddan oluşmaktadır ve Tablo 12' de sunulmuştur.

Tablo 12. Rutinler Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar

Kategori	Kodlar	N
RUTİNLER	1. Hobiler	31
	2. Günlük yazma	14
	3. Doğaya dönüş	8

Hobiler; katılımcıların şiir, film rüya, kitap alıntıları, yazar ya da şairin ifadelerinden alıntılar gibi cümleler aracılığıyla duygularını anlatmayı kapsamaktadır. Emniyet mensupları yaşadıklarını ifade ederken gerçekleştirdikleri hobileri kullanarak yalnız olmadıklarını hissetmekte ve duygu ifadesinin kolaylaşma etkisi sonucu bireylerde koruyucu etki yaratmaktadır. Konu ile ilgili Katılımcı 1'in ifadesi şu şekildedir:

"Bilincim unutsa da çoğu şeyi bilinçaltım hatırlıyor sanırım. Gerçekten de Sigmund Freud'un dediği gibi "Bilinçaltı insanın gerçek hazinesi gibi". Daha önce izlediğim filmlerin, okuduğum kitapların şimdiki zamanları daha iyi anlamamı sağladığını düşünüyorum. Sanırım insanlığın başına bizim yaşadıklarımız gelmiş ve gelmeye devam ediyorum. Bu durumu bilmek iyi hissettiriyor."

Günlük yazma; araştırma kapsamında yürütülen ve katılımcıların yaklaşık bir buçuk aylık bir süre zarfında duygu ve düşüncelerini kağıda dökmelerini kapsayan bir durumdur. Polisler salgın sürecinde günlük yazmanın yaşadıkları güçlükler karşısında daha iyi hissetmelerini sağladığını belirtmektedirler. Ayrıca birçok katılımcı ilk defa günlük yazdığını ve bıraktıktan sonra boşluk hissettiğini şu şekilde ifade etmektedir:

"Ben hayatım da ilk defa günlük tuttum... Bu süreçte bu durumları kaleme almak günü değerlendirmek adına güzel oluyor." (K14)

"Ben hiç günlük tutmamıştım hayatımda böyle sürece katılınca günlük yazma ihtiyacı duydum günlük yazmanın bende bıraktığı ilk etki günün o kadar yoğun geçiyor ki bunun muhasebesini yapamadığın zamanlar oluyor günlük yazmak için oturduğunda düşünüyorsun bugün neler yaşadım neler yaptım bu da günün muhasebesini yapmada faydalı oluyor diyebilirim." (S3)

"Ben" ilk defa günlük yazdım açıkçası güzelde oldu mu oldu. İnsanın hissettiği şeyleri kağıda dökmesi güzel oldu açıkçası." (S13)

"Kendimi daha böyle iyi hissettim yazarken benim için de hani güzel bir dönem oldu... Eve gelince hani son bir aylık zaman zarfından sonra bugün günlük yazmayacağım o bir aylık zaten orada böyle bir şey oldu nasıl diyeyim hani rutine"

binmiş bir şey artık olmayınca insan böyle birkaç gün bocalıyor açıkçası o şeyi yaşadım o duygu karmaşasını yaşadım o dönemde." (S11)

Doğaya dönüş; salgın süreci nedeniyle doğadaki gelişmelerin katılımcılara yansımaları ve orada geçirilen zamanın artmasını kapsamaktadır. Emniyet mensupları, süreçte doğa da daha çok zaman geçirme isteklerinin olduğunu, artık çevreye dönük farkındalıklarının arttığını ve toprak ile ilgilenmenin iyi hissettirdiğini şu şekilde ifade ederek koruyucu bir etmen olan doğaya vurgu yapmaktadırlar:

"Sokağa çıkma yasağı sebebiyle hiç ses yoktu sabah dışarıda gözümü açıp dışarıya bakınca sokak hayvanları vardı sadece pencereyi açıp tekrar yatağıma geçtim biraz daha uyumuşum, kuş sesiyle uyandım çok garip geldi dışarıdaki tek ses kuş sesleriydi. Şehir gürültüsünden duymamışım seslerini hiç, dışarıdaki hayvanları fark etmemişim insan kalabalığından. İlginç bir dönemden geçiyoruz her anlamda." (K4)

"Bence dünya da her sene belli bir zaman bu sokağa çıkma yasağı uygulanmalı, dünyayı bazen nadasa bırakmak iyi olur. Bu korona sürecinde yaşadıkları ortamı terk eden hayvanlar, insanlar evlerinde kaldığı sürede tekrar geri döndüler ve doğa gerçekten kendine geldi. Doğayı ne yazık ki biz insanlar mahvediyoruz." (K13)

"Güzel haberlerden bahsedelim biraz da bu hastalık sayesinde, insanların el becerisi gelişti. Şu bir haftadır bahçe işlerine verdim kendimi ve çok da geliştirdim. Domates, biber, patlıcan yetiştirmeye başladım. Her gün sabah erken saatlerde sulamasını yapıyorum ara sıra da çapalamasını ihmal etmiyorum. Bence her insan mutlaka hayatında bir şey yetiştirmeli çünkü kendi emek verince daha bir güzel oluyormuş." (K2)

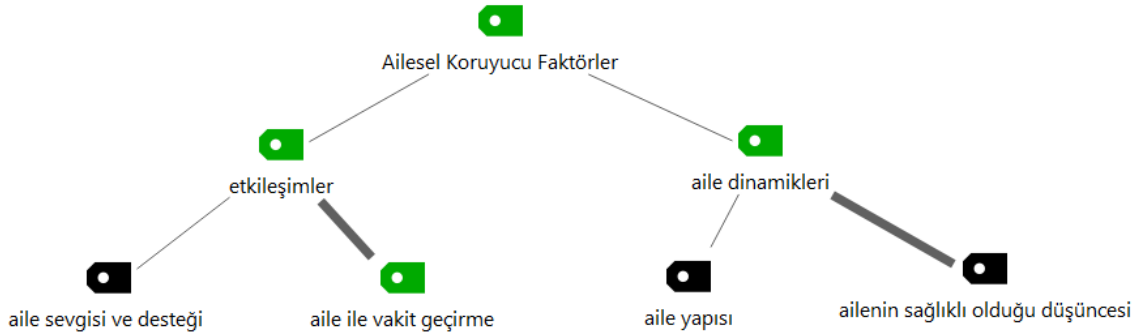
"İnsanoğlunun doğadan el çekmesi ne kadar güzel oldu. Tüm canlılar kendine yaşama alanı buldu..." (K1)

"Covid-19 ile birlikte insanlarımız tarıma, doğal yaşama ilgi duymaya başladı. Ayrıca bu dönemde engellenemeyen tek faaliyet alanı da tarım oldu. İnsanlara

kendi özünü hatırlatmış oldu. İnsanlar her şeyden vazgeçse de topraktan vazgeçemedi. Şehirde yaşayanlar bile hobi bahçeleriyle ilgilenmeye, kendilerini meşgul etmeye başladı." (K6)

4.2.2 Ailesel Koruyucu Faktörleri

Ailesel Koruyucu Faktörler alt teması, "Etkileşimler" ve "Aile Dinamikleri" olarak iki kategoride sınıflandırılmıştır. Ailenin dinamikleri, bakış açıları, salgın sürecinde aile bireylerinin hassasiyetleri, sağlık durumları, düşünce yapıları, aile sevgisi, yanında olduğunu hissettirme ve geçirilen zaman dilimi emniyet mensuplarının süreçte güçlü kalmalarında, yaşanan güçlükler karşısında pes etmemelerinde koruyucu faktörleri arasında yer almaktadır. Veriler ağırlıklı olarak yapılan görüşmeden elde edilmiştir. Günlüklerde ise polisler ağırlıklı olarak aile ile vakit geçirmenin önemine vurgu yapmaktadırlar. Bu alt temaya ilişkin oluşturulan kategoriler Şekil 6'da sunulmuştur.

Şekil 6. Ailesel Koruyucu Faktörlerin Bulgularına İlişkin Genel Görünüm

4.2.2.1 Etkileşimler

Etkileşim alt teması aile sevgisi, desteği ve aile ile vakit geçirme olmak üzere iki koddan oluşmaktadır. Polis meslek grubu personelleri Covid-19 döneminde yoğun ve riskli bir çalışma temposu içerisinde yer almaktadır. Bu noktada iş yaşamının olumsuz etkilerinden koruyucu faktörlerden biri olarak aile etmeni ön plana çıkmaktadır. Aile ile geçirilen uzun ve kaliteli zaman dilimleri, aile bireylerinin polis olmaya yönelik pozitif bakış açısı, ailenin

bireye karşı gösterdiği sevgi ve bireyin ailesinin yanında olduğunu hissetmesi zorlu yaşam olaylarında yılmazlıklarına katkı sağlayan kritik noktalar arasında bulunmaktadır. Katılımcılar içerisinde yalnız yaşayan bireylerin çalışma hayatında yer almaları sonucu izin alamamaları ve virüsü taşıma olasılıkları nedeniyle telefon bağlantısı ya da online iletişim araçları ile aile desteğine eriştiklerine ulaşılmıştır. Bu kategoriye ilişkin oluşturulan kodlar Tablo 13 de sunulmuştur.

Tablo 13. Etkileşimler Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar

Kategori	Kodlar	N
ETKİLEŞİMLER	1. Aile sevgisi ve desteği	13
	2. Aile ile vakit geçirme	14

Aile sevgisi ve desteği; katılımcıların yılmazlıklarına etki eden önemli bir etmen olarak karşımıza çıkmaktadır. Emniyet mensupları, aile üyelerinin polislik mesleğine saygı göstermesi ve zorlu şartlara rağmen olumlu bir yaklaşım içerisinde olunmasına mutluluk duymaktadır. Bunun yanı sıra salgın sürecinde aile desteğini kimi zaman fiziksel olarak yan yana kimi zaman ise uzaktan hissetmenin duygusal bir rahatlama yarattığını şu şekilde ifade etmektedirler:

"Ailemin sevgisi beni sürekli arayıp sorması çok değerli, mesela o dönemde kardeşim yanımdaydı. Yani o dönem bir şekilde yanımda olmaya çalışıyorlardı, onların sevgisini hissedince daha çok güçlü kalabiliyorsun." (S4)

"Ben ne yaparsam yapayım benim arkamda olmaları, bana ilgi göstermeleri beni mutlu ediyor... Yani ailemin bana destek olması her koşulda, bir de oğlum yani oğlumun olması o bana zaten başlı başına bir güç veriyor." (S13)

"Pandeminin yoğun olduğu dönemde hani genelde güç aldığım şey ailemdi... Bir olay olduğunda direk telefonum çalıyor. Annenin bir hayır duasını almak o anlamda insana güç veriyor tabii bir motivasyon kaynağı aslında, ailem de bu şekilde yanımda oluyor benim." (S11)

Katılımcı 3 ise eğer eşinin destekleyici tavrı olmasa çok zorlanacağını hatta mesleği ile ailesi arasında seçim yapmak gibi zorlu bir sürecin içine girebileceğini belirtmiştir. Bu katılımcı üzerinden polislerin ailelerinin destekleyici tutumları ve mesleklerine yönelik saygı hissiyatları yılmazlık düzeylerine olumlu bir etki yaratmaktadır. Aşağıda ilgili birey ile yapılan görüşmede ki ifadesi yer almaktadır:

"Eşim bana neden bu kadar çok uzun çalışıyorsun diye hiç sormadı sorun çıkarmadı ama neden bu kadar uzun çalışıyorsun gibi sorunlar çıkarsa belki bu kadar güçlü kalamayabilirim. Hatta bazı seçimler yapmak zorunda bile kalabilirim ama eşim bu konuda asla sorun çıkarmaz. Çekirdek ailemde bu şekilde, benim yaptığım işe saygı duyarlar. Ailemde dedem yetiştirdi beni bu konuda saygı disiplin konusunda onlarda mesleğime saygı duyarlar. Belki üzümler çok çalışmam yorulmam konusunda ama saygı duyarlar destekleyicidirler. Birak mesleği yapma etme demezler."

Aile ile vakit geçirme; polislerin Covid-19 sürecinde daha fazla ev de kalabilme şansı edinmeleri sonucunda iletişim ağının fazlaşması ile edinilen pozitif hissiyatları kapsamaktadır. Katılımcılar salgının etkisi ile ailelerine daha fazla zaman ayırabilmiş ve akabinde bunun kendilerine keyif verdiğini ifade etmişlerdir. Eşi ya da çocukları ile daha uzun saatler birlikte olmak emniyet mensuplarının yılmazlık düzeylerine olumlu etkiler yaratmıştır. Konu ile ilgili katılımcı görüşleri şu şekildedir:

"Bugün izinliydim. Tabii evde geçirdim, bizim ufaklıkla ilgilendim... Ev de oturmak insana iyi geliyor, hele ki uzun zamanlarını evinden dışarıda geçirmiş bizler için bunun tadı başka." (K3)

"O kadar çok evde kalıyorum ki eşim ile evlendiğimizden beri hiç bu kadar fazla vakit geçirmemiştim. Güzel oldu bizim için." (K10)

"Zamanında kıymetini bilmediğimiz ne çok şeyi bizlere hatırlattı. Evde vakit geçirmek hiç bu kadar zevkli olmamıştı. Her şey önce tüm aileyi eve topladı." (K2)

"Aslında biz polisler olarak sürekli sokaklarda olduğumuz için eve biraz daha önem veriyoruz. Yani yasaklar bitince elbet bizimde arzu ve isteklerimiz

doğrultusunda yapmak istediklerimiz olacak ama şu an evdekilerle vakit geçirebildiğimiz için keyifliyiz" (K11)

4.2.2.2 Aile Dinamikleri

Etkileşim alt teması aile sevgisi, desteği ve aile ile vakit geçirme olmak üzere iki koddan oluşmaktadır. Polis meslek grubu personelleri Covid-19 döneminde yoğun ve riskli bir çalışma temposu içerisinde yer almaktadır. Bu noktada iş yaşamının olumsuz etkilerinden koruyucu faktörlerden biri olarak aile etmeni ön plana çıkmaktadır. Aile ile geçirilen uzun ve kaliteli zaman dilimleri, aile bireylerinin polis olmaya yönelik pozitif bakış açısı, ailenin bireye karşı gösterdiği sevgi ve bireyin ailesinin yanında olduğunu hissetmesi zorlu yaşam olaylarında yılmazlıklarına katkı sağlayan kritik noktalar arasında bulunmaktadır. Katılımcılar içerisinde yalnız yaşayan bireylerin çalışma hayatında yer almaları sonucu izin alamamaları ve virüsü taşıma olasılıkları nedeniyle telefon bağlantısı ya da online iletişim araçları ile aile desteğine eriştiklerine ulaşılmıştır. Bu kategoriye ilişkin oluşturulan kodlar Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14. Aile Dinamikleri Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar

Kategori	Kodlar	N
AİLE DİNAMİKLERİ	1. Ailenin sağlıklı olduğu düşüncesi	3
	2. Aile yapısı	1

Ailenin sağlıklı olduğu düşüncesi; emniyet mensuplarının aile üyelerinin sağlam bir bünyeye sahip olması ve kronik rahatsızlıklarının olmaması düşüncesi ile virüsü kolay atlatacakları düşüncesi sonucu onların Covid-19 sürecinde olumsuz bir durum ile karşılaşmayacağı inancını kapsamaktadır. Bu durum katılımcıları rahatlatmakta ve aileleri adına duydukları kaygı düzeylerini kontrol etmelerini sağlamaktadır. Aşağıda katılımcıların görüşlerine yer verilmiştir:

"Bizim virüs kolay geçti çok şükür. Çünkü eşimin spor geçmişi olduğu için vücut

direnci ikimizde de yüksekti ama herhangi bir kronik rahatsızlığımız olsaydı ve kendimize bakmıyor olsaydık eminim ki çok ağır geçirdik, bu durum beni rahatlattı." (S8)

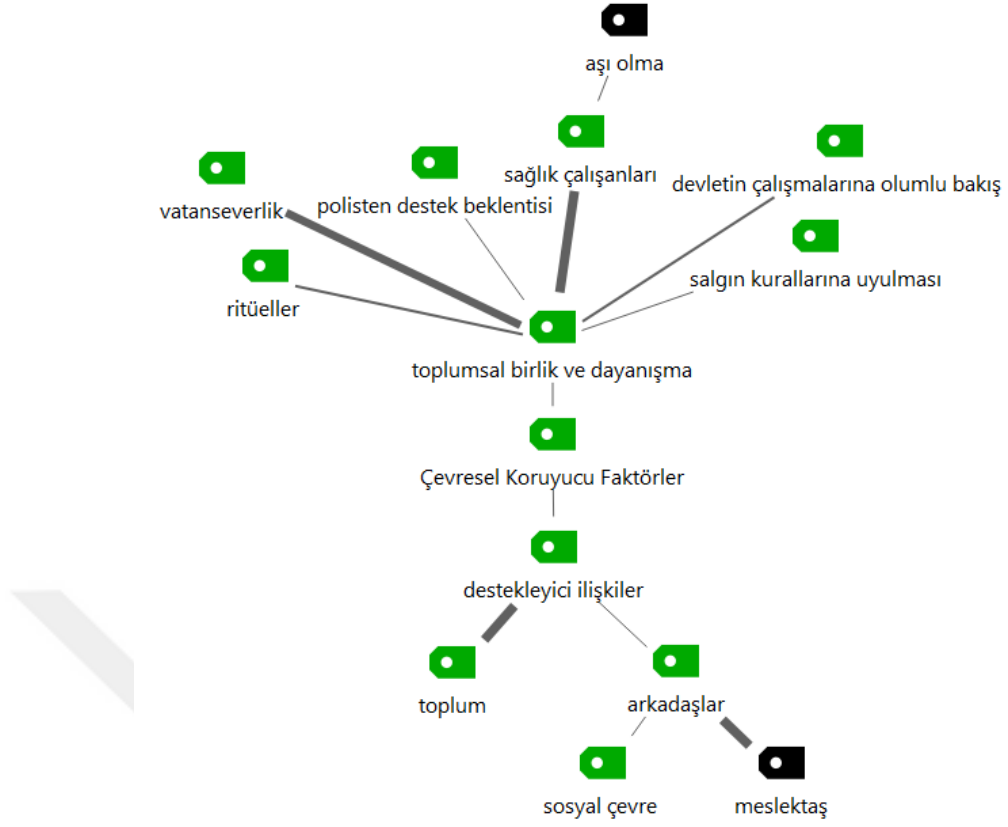
"Ailemin kronik rahatsızlıklarının olmaması da beni biraz rahatlattı, ama babaannem yakalandı. Onda biraz endişelenmiştim babaannemin şeker hastalığı romatizmaları var. O da köyde yaşıyordu atlattı." (S3)

Aile yapısı; polislerin yetiştikleri evin atmosferine yönelik durumların yılmazlıklarına etkisini içermektedir. Geleneksel bir aile de kurallar ve bir sistem çerçevesinde büyütülmüş emniyet mensuplarının polislik mesleğini icra ederken daha az sorguladıkları ve zorlandıkları saptanmıştır. Bu durum yılmazlıklarını olumlu etkilemekte ve salgın gibi zorlu yaşam olaylarında da çalışma motivasyonlarına katkı sağlamaktadır. Konu ile ilgili Katılımcı 3 ün görüşmedeki ifadesi şu şekildedir:

"Polis olmanın kuralları beni yormadı çünkü okul hayatımda da bir sivil toplum örgütündeydim o da kendi içinde bir hiyerarşinin olduğu bir yerdi. Çok yabancı olduğum bir konu değil. Ailemde de böyleydi mesela büyüklerin yanında bacak bacak üstüne atılmaz gibi alışkın olduğum kurallar vardı. Yani hiyerarşi ve kurallar benim büyümem de hep etkiliydi bu nedenle zorlanmadım."

4.2.3 Çevresel Koruyucu Faktörleri

Çevresel Koruyucu Faktörler alt teması ise "Toplumsal Birlik ve Dayanışma" ve Destekleyici İlişkiler" şeklinde iki kategoride yer almaktadır. Polislerin çalışırken iletişime geçtiği insanlar, genel toplumsal algılar, sosyal hayattaki arkadaşları, meslektaşları, devletin mesleklerine yönelik düşünceleri ve politikaları, toplumun ritüelleri, vatanseverlik duygusunun toplumsal yansımaları ve birlik ve beraberlik teması çevresel olarak koruyucu etkiler oluşturmaktadır. Emniyet mensupları için çevresel desteğin çalışma hayatlarını sürdürmede ki önemi payı yadsınamaz. Bu alt temaya ilişkin oluşturulan kategoriler Şekil 7'de sunulmuştur.

Şekil 7. Çevresel Koruyucu Faktörlerin Bulgularına İlişkin Genel Görünüm

4.2.3.1 Toplumsal Birlik ve Dayanışma

Toplumsal birlik ve dayanışma vatanseverlik, ritüeller, polisten destek beklentisi, salgın kurallarına uyulması, devletin çalışmalarına olumlu bakış ve sağlık çalışanları olmak üzere altı koddan oluşmaktadır. Katılımcıların; önemli günlerin kutlamalarında hissettikleri duygular, vatanseverlik ile milletlerine bağlı olma, toplumun polis meslek grubundan isteklerinin olması ve güçlü kalarak bu beklentileri karşılamaları gerektiğini düşünme, devlete ve sağlık çalışanlarına yönelik olumlu düşüncelerinin oluşu yılmazlık düzeylerini olumlu şekilde etkilemektedir. Günlük ve görüşmelerden elde edilen kodlar ilgili başlıklar altında katılımcıların doğrudan ifadeleri ile ayrıntılı olarak belirtilmektedir. Bu kategoriye ilişkin oluşturulan kodlar Tablo 15’de sunulmuştur.

Tablo 15. Toplumsal Birlik ve Dayanışma Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar

Kategori	Kodlar	N
TOPLUMSAL BİRLİK VE DAYANIŞMA A	1. Vatanseverlik	12
	2. Ritüeller	6
	3. Polisten destek beklentisi	5
	4. Salgın kurallarına uyulması	4
	5. Devletin çalışmalarına olumlu bakış	7
	6. Sağlık çalışanları - Aşı olma	13 2

Vatanseverlik; emniyet mensuplarının salgın süreci gibi zorlu süreçler olsa dahi ülkelerine duydukları sevgi sayesinde güçlü kalmalarında bir katalizör barındıran bir faktör olarak ön plana çıkmaktadır. Katılımcılar millet ve ülke sevgisi ile dolu olmanın güven ve olumlu hissiyatlar yarattığını günlük ve görüşmeler de şu şekilde ifade etmektedirler:

" Halk salgından dolayı bu bayramı balkonlarda kutladı. Umarım ülkemizin bu birlik ve beraberliği her daim devam eder." (K2)

"Bugün 23 Nisan. TBMM'nin açılışının 100. yılı. Ülkemiz için çok önemli bir gün ve ülke tek yürek olup saat 21'de balkonlara çıkıp İstiklal Marşı'nı okuduk. Çoluk çocuk tüm insanlar balkonlardaydık. Gurur verici anlardan biriydi. Belki bu sene sokaklarda kutlayamadık ama 100. yıla yakışır bir şekilde tüm Türkiye tek yürek oldu, ülkemizi çok seviyorum." (K1)

"Hepimiz vatanımızı milletimizi çok seviyoruz ama biz polisler daha bir hassasız, bu sevgiyi daha fazla besliyoruz içimizde." (S13)

Ritüeller; emniyet mensuplarının salgın sürecinde değişen şartlara karşın milli bayram, polis bayramı gibi önemli günlerin kutlanması sonucu hissettikleri duyguları ve akabinde ki koruyucu etmenleri kapsamaktadır. Katılımcılar kutlamalarda görev yaparken elde ettikleri mesleki doyumunu ve etkilerin şu şekilde ifade etmektedirler:

"Bugün 23 Nisan. Ülke geneli kutlama olmayacak ve bu süreçte bizde ekip otolarını bayrak, balon ve benzeri şeylerle süsleyip halka moral olsun diye konvoy

eşliğinde kortej yaparak herkesin bayramını kutlamaya ve moral vermeye çalıştık." (K11)

" Sabah babamın telefonu ile erkenden başladım güne. 10 Nisan polis günü koskoca teşkilatta 175 yıl olmuş. Babam da haklı gururu ile günümüzü kutladı. Sosyal medyadan ya da telefonlarla günümüz kutlandı. Bunca soruna karşın unutmayan birilerinin olması sevindiriciydi." (K10)

" İlk gün hayli rahat geçti o yüzden. Akşam ise balkonlardaki 23 Nisan coşkusu görülmeye, yaşamaya değerdi. Eş, dost, konu, komşu, hele de çocuklar balkonlara dolmuştu. Duygulandım bu sahne karşısında, tarihte eşi benzeri bir daha yaşanır mı bilmem. İnşallah omuz omuza, meydanlarda, özgürce kutlayabileceğimiz nice bayramlarımız olur." (K3)

Polisten destek beklentisi; katılımcıların meslekleri dolayısıyla vatandaşlardan aldıkları sözel ya da sözel olmayan yardım isteklerini kapsamaktadır. Emniyet mensupları vatandaşların destek beklentilerine şahit oldukça güçlü kalmaları gerektiğine inanmakta ve yardım etme sonucunda salgın sürecinde motivasyon kaynağı elde etmektedirler. Aşağıda konu ile ilgili katılımcı düşünceleri yer almaktadır:

"Her gün bu güzergahı kullanıp işe giderken insanların bakışları oluyor ve kolaylık diliyorlar. Her türlü insan profili ile karşı karşıya kalıyoruz. Bu süreçte motive olmak için bir sebep olabiliyor bizim için... Şunu bir kez daha anladım ki vatandaşın bizden beklentisi gerçekten yüksek. Süreçte bu durum hem bize hem de halka çok iyi bir motivasyon kaynağı oldu." (K11)

"Polis olarak insanlar bizden bir güç ve destek konusunda beklentisi içindeler. Bunu bilmek bizlere bir güç veriyor tabi ki." (K10)

Salgın kurallarına uyulması; polislerin toplumda gözlemledikleri ve onları rahatlatan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Katılımcılar görevlerini ifa ederken toplumun virüse karşı duyarlı olması mesleklerini sürdürmelerini kolaylaştırmakta ve yılmazlıklarına katkı sağlamaktadır. Konu ile ilgili ifadeler aşağıda değinilmektedir:

"İnsanlar birbirlerine gayet mesafeli herkes maskeli. Bu durum beni çok

şaşırtmakla birlikte sevindiriyor da." (K10)

"Toplumda insanlar virüs konusunda duyarlılar, zaten kişisel temizliğine dikkat eden insanlar olduğu için çalışırken karşılıklı birbirimize saygı gösterdik, birbirimizin özel alanına çok fazla müdahale etmeden bu şekilde atlatmaya çalıştık." (S13)

Devletin çalışmalarına olumlu bakış; Covid-19 sürecinde uygulanan politikalar ve polisler için çalışma hayatlarını kolaylaştırıcı destekleri kapsamaktadır. Emniyet mensupları salgının yayılımına engel olmak için uygulanan sokağa çıkma yasağı uygulamalarını, sağlık sisteminin işleyişini, araçlarının dezenfekte edilmesini ve maske, eldiven gibi ekipmanların kendilerine tahsis edilmesini olumlu durumlar olarak nitelendirmektedirler. Katılımcılar çalıştıkları devlete karşı bağlılık duymakta ve gönüllü şekilde süreçte görev almaktadırlar. Bu istekli tutum ve yapılan çalışmalara destek verme inancı emniyet mensuplarının yılmazlık düzeylerine katkı sağlamaktadır. Konu ile ilgili katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

"Şu süreçte devletimizden büyük destek aldık. Özellikle bizim çalışma ortamlarımızı sürekli dezenfekte edilmesi, çalışma araçlarımızın dezenfekte edilmesi konusunda sürekli yardımcı olundu. Devletimiz var olsun." (K6)

"Allah devletimizden razı olsun gerçekten, sen sokağa çıkma evde kal ben senin maaşını evine kadar getiririm diyor bundan güzel bir şey var mıdır?" (K13)

Sağlık çalışanları; polislerin süreçte birlikte hareket ettikleri ve destek aldıkları kurumlar arasında yer alarak koruyucu bir faktör oluşturmuştur. Emniyet mensupları kalabalık insan toplulukları ya da yakın temas nedeniyle virüs kapma endişesi yaşadıklarında sağlık çalışanlarından destek almışlardır. Ayrıca salgın sürecinin daha kolay atlatılması, kayıpların azaltılması gibi hususlarda hastane çalışanlarına güven duyma da bir diğer koruyucu etmendir. Aşağıda konu ile ilgili katılımcıların doğrudan ifadelerinden bir kısmı yer almaktadır:

"Özellikle sağlık çalışanlarının bu konuda göstermiş olduğu hassasiyet ve samimiyeti ayakta alkışlamaktayım. Bize güven aşıyorlar. Türk hekimlerimize

güveniyoruz." (K2)

"Çok sık biz test yaptırdık mesela sağlık kuruluşlarını aradığımızda veya işte söylediğimizde, gittiğimizde, o ilk zamanlarda insanların çok nadir test yaptıkları dönemde, biz her gün test yaptırabildik. Şüphelendiğimiz her dakika biz polissiz dediğimizde gerçekten sağlık kuruluşları bize çok yardımcı ve destek oldu." (S9)

Aşı olma; Covid-19 sürecinin başında yazmaya başlanan günlüklerde yer almayan fakat görüşmeler aracılığıyla elde edilen bir kod olarak karşımıza çıkmaktadır. Süreçte yapılan çalışmalar ile aşının bulunması sayesinde virüsün kontrol altına alınmaya başlaması emniyet mensuplarını rahatlatan bir öge olarak koruyucu bir faktör oluşturmuştur. Katılımcı 8'in konu ile ilgili görüşü şu şekildedir:

"Polislere aşı gelir gelmez yaptırdım, bize aşı sırası geldi... Şu an aşısının olması bizlere büyük umut veriyor, tedavisi daha kolay oluyor. İyi ki aşı bulundu."

4.2.3.2 Destekleyici İlişkiler

Destekleyici ilişkiler toplum ve arkadaşlar olmak üzere iki koddan oluşmaktadır. Emniyet mensupları çalışma hayatları içerisinde hem mesai saatleri hem de sonraki zaman dilimleri içerisinde insanlar ile etkileşimlerinde olumlu ifadeler ile karşılaşarak koruyucu bir duygusal ağ oluşturmuşlardır. Katılımcılar üniforma ile çalışırken toplumsal desteğin ve mesai arkadaşlarının yanlarında olduğunu hissederken sosyal hayatlarında ise hayatlarında var olan arkadaşlarının desteğinin olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin oluşturulan kodlar Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16. Destekleyici İlişkiler Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar

Kategori	Kodlar	N
DESTEKLEYİCİ İLİŞKİLER	1. Toplum	7
	2. Arkadaşlar	
	- Sosyal çevre	8
	- Meslektaş	12

Toplumun; polislere yönelik güven ve sevgi duymayı yansıtması bu meslek grubuna için bir koruyucu faktör oluşturmaktadır. Görevlerini yaparken pozitif ifadeler ya da davranışlar ile karşılaşan polislerin motivasyonları artmakta ve bu durum çalışma hayatlarına yansımaktadır. Aşağıda polislere yönelik toplumdaki bireylerin destekleri katılımcıların yaşadıkları olaylar ve bakış açıları açısından şu şekilde yansımaktadır:

"Balkondan seslenen bir kadın sesi duydum. Kafamı çevirdiğimde memur bey kolay gelsin. İyi ki sizler varsınız, bu zor zamanda bizler için dışarıdasınız Allah yardımcınız olsun dedi. Bende duymuş olduğum mutluluğa istinaden teşekkür ettim ve yoluma devam ettim. Aracı almaya giderken geçirdiğim o sürede sorguladım hep bir şeyleri. Gerçekten bu mesleği neden yaptığımı, iyi bir karar verdiğimi bir kez daha anladım. İnsanların hayatlarına dokunmak, onları kontrol etmek, hayatlarını kolaylaştırmak adına yaptıklarımızı düşününce mutlu olmamak mümkün değil." (K11)

"Hangi ara sokağa girsek vatandaşlar tarafından alkışlanıyoruz çok güzel bir duygu." (K10)

Arkadaşlar; emniyet mensuplarının meslektaşları ve sosyal çevrelerinde yanlarında olan insanları kapsamaktadır. Katılımcılar salgın sürecinde arkadaşlarının desteklerinin etkisini çok önemsemektedir. Polislerin uzun saatler birlikte vakit geçirdikleri meslektaşlarının destekleri ise yadsınamaz ve koruyucu bir etki olarak yılmazlık düzeylerine katkı sağlamaktadır. Katılımcıların konu ile ilgili sosyal hayatlarında edindikleri ve mesai arkadaşlarını kapsayan görüşleri şu şekildedir:

"Bu süreç bizlere dostlukların ne kadar kıymetli olduğunu gösterdi." (K2) (Sosyal Çevre)

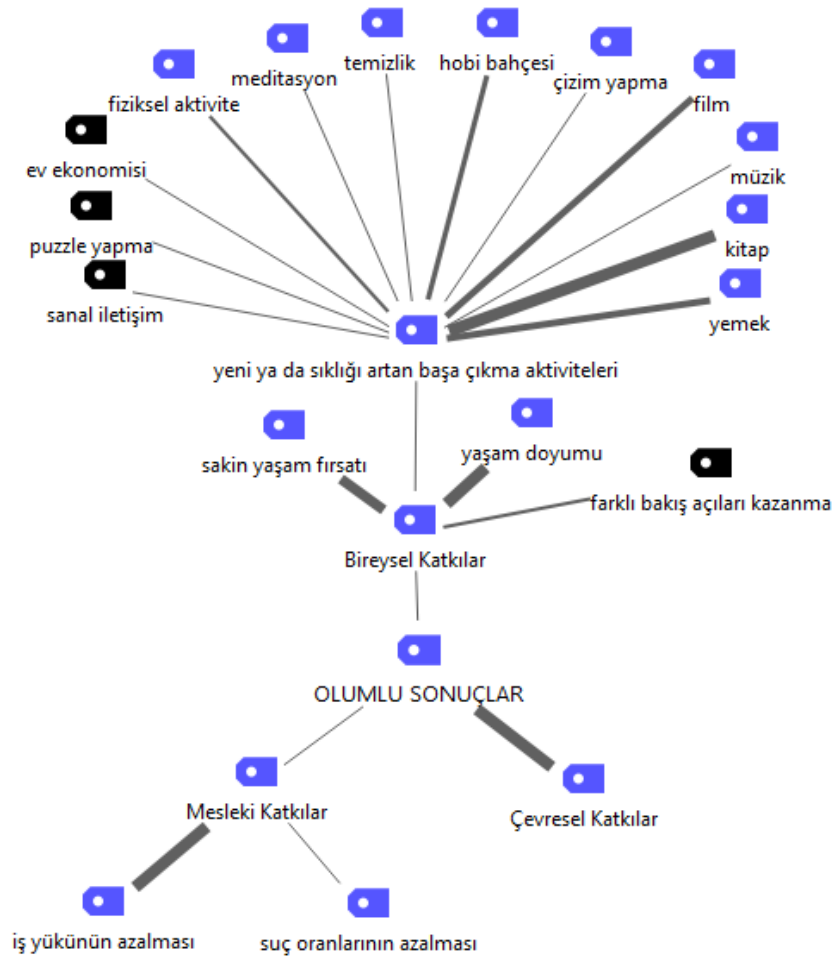
"Ayrıca normal zamanda görüşemediğiniz birçok arkadaşınız ya da akrabam ile telefonda görüşmeye başladım çünkü telefon olayı çok fazla ortaya çıktı. İnsanlar birbirini göremediği için telefonda hasret gidermeye başladı ve uzun zamandır görüşemediğim, görüşmek için zaman bulamadığım insanlarla bu şekilde iletişim kurup o sevgiyi de bu zor süreçte hissetmem daha fazla güçlü kalmama sebep olmuştur diye düşünüyorum." (S4) (Sosyal Çevre)

"Çevremizdeki çalışma arkadaşlarımızdan aldığımız destek var. Süreçte onlar da dikkat ettiler, biz de dikkat ettik. Hepimiz birbirimizin özel alanlarına girmeden saygılı olarak karşılıklı destek olmaya çalıştık." (S13) (Meslektaş)

"Yani tabii ki iş yerimde ki arkadaşlarımın da bana çok desteği oluyor ister istemez sonuçta aynı ortamda 12 saat 13 saat 14 saat geçiriyorum birçoğu ile birlikte yemek yiyorum, çay içiyorum muhabbet ediyorum... Ailemden daha fazla sıkıntılarımı bilen arkadaşlarım var. Ya tabii ki destek oluyorum onlardan da çok fayda alıyorum." (S9) (Meslektaş)

4.3 Olumlu Sonuçlar

Olumlu sonuçlar, koruyucu faktörler sonucunda emniyet mensuplarının salgın sürecinde hayatlarında pozitif katkılar elde ettikleri kodların bütününe kapsamaktadır. Polis meslek grubu personellerinin yılmazlıklarına katkı sağlayan olumlu sonuçlar, Covid-19 virüsü ile birlikte değişen mesleki ve sosyal yaşamlarının etkisi nedeniyle çeşitli kazançlar elde etmelerini sağlamıştır. Olumlu Sonuçlar alt teması ise "Bireysel Katkılar", "Mesleki Katkılar" ve "Çevresel Katkılar" olmak üzere üç kategoriden oluşmaktadır. İlgili kategorilere ait kodlar aşağıda katılımcıların doğrudan görüşleri ile birlikte ayrıntılı olarak ifade edilmektedir. Bu alt temaya ilişkin oluşturulan kategoriler Şekil 8'de sunulmuştur.

Şekil 8. Olumlu Sonuçların Bulgularına İlişkin Genel Görünüm

4.3.1 Bireysel Katkılar

Emniyet mensupları değişen yeni duruma uyum sağlama aşamasında yaşamlarını sorgulayarak pozitif düşünce şemaları oluşturma, yasaklar ve kalabalık gruplardan uzaklaşma sonucu sakinlik, ölümün, sevdiklerinden uzaklaşmanın yakın olduğunu gözlemleme sonucu içsel olarak düşünsel analiz süreci ve ev de geçirdiği zamanı daha kaliteli ve yaşanabilir kılmak için yeni etkinlik alanları oluşturmaya yönelmişlerdir. Salgın sürecinin etkilerinin bireylere sağladığı olumlu sonuçlar arasında bireysel katkılarda yaşam doyumu, sakin yaşam fırsatı, farklı bakış açıları kazanma ve yeni ya da sıklığı artan başa çıkma aktiviteleri olmak üzere dört kod yer almaktadır. Bu kategoriye ilişkin oluşturulan kodlar Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17. Bireysel Katkılar Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar

Kategori	Kodlar	N
BİREYSEL KATKILAR	1. Yaşam doyumu	13
	2. Sakin yaşam fırsatı	11
	3.Farklı bakış açıları kazanma	4
	4. Yeni ya da sıklığı artan başa çıkma aktiviteleri	
	- Sanal iletişim	2
	- Puzzle yapma	1
	- Ev ekonomisi	1
	- Fiziksel aktivite	4
	- Meditasyon	1
	- Temizlik	2
	- Hobi bahçesi	5
	- Film	7
	- Çizim yapma	2
	- Müzik	2
- Kitap	11	
- Yemek	6	

Yaşam doyumu; katılımcıların içinde buldukları salgın sürecine karşın iyi hissetmeye devam etmeleri, olumlu düşünce şemaları oluşturmak için kendilerine neden aramalarını içermektedir. Emniyet mensupları kimi zaman polislik mesleği sayesinde dışarıya çıkabiliyor olmak, kimi zaman doğan güneş, gece var olan ay ışığı, kimi zaman sabah sağlıklı uyanabiliyor olmak, kimi zaman ise geleceğe karşı her şey iyi olacak mesajları sayesinde süreçte oluşturdukları düşünce yapıları ile içedönük bireysel bir katkı elde etmişlerdir. Konu ile ilgili katılımcı düşünceleri şu şekildedir:

"Yeni bir güne daha uyanmak. İyi olduğunu hissetmek." (K11)

"Dışarıda hiç kimse yokken özgürce gezmekte işimizin bak başka bir güzel yanını ortaya çıkardı." (K12)

"Bu gün göreve başladığımda sokaklar gerçekten bomboştu, sokakta polisler ve

yasada izin verilen kişilerden başka kimse yoktu. Sokaklar her zaman ki gibi bizlere kaldı." (K13)

"Bu gece çok güzel bir ay ışığı var. Böyle gecelerde geç saatlere kadar balkonda oturur, vakit geçiririm. Sebebini bilmiyorum ama ay ışığı eskiden beri bana huzur verir." (K3)

"Yeni bir gün yeni bir umut aşılması ile kendime yazmaya çalışıyorum. Herkesin o karamsar tablosuna inat ben bugün daha mutlu, daha da deli dolu olacağım. Tüm bu virüs lanetine inat günüm daha dolu ve daha eğlenceli olması dileğiyle..." (K7)

Sakin yaşam fırsatı; polislerin salgın sürecinde herkesin evlerine kapanması sonucu içsel bir yolculuğa çıkma ve dinginleşme şansı yakalayabildikleri bir süreci kapsamaktadır. Katılımcıların elde ettikleri bu yeni kazanç yılmazlık düzeylerini olumlu yönde etkilemiştir. Emniyet mensupları sakinleşmenin kendileri üzerindeki olumlu katkısını, trafikten uzaklaşmayı, içsel analiz yapabilme fırsatı yakalamayı, koşturmadan yaşamının özgürlüğünü şu şekilde belirtmektedirler:

"Çok dert yaşıyoruz bu içinde bulunduğumuz duruma lakin ülke olarak hatta dünya olarak bir durmaya bir mola vermeye ihtiyacımız varmış. Çok uzun süredir kimse hayatın koşturması içinde kendini dinleyememişti. Eminim ki bu süreçten çoğu insan kendini biraz daha doyuma ulaşmış olarak hissederek çıkacak." (K1)

"Aslında bu karantina dönemlerinin bir de trajikomik bir yanı da var. Zaten işe gidip gelmek üzerine bir hayat kurduğumuz İstanbul'da çalışma hayatına devam edenlerden biri olarak işime gidip gelirken trafiğe takılmamak, işe geç kalacağım korkusu ve stresi yaşamamak beni ayrıca rahatlatmadı değil." (K3)

"Hep bir telaşe hep bir koşturmaca ama işte şimdi günlerden sakinlik." (K9)

" Evde kaldığımız süreçte kendimizle, iç dünyamızla baş başa kalma ihtimali bulduk. Anılarımızı yargılayıp, doğrularımızı yanlışlarımızı uzun uzun tartmaya başladık. Tek başımıza da vakit geçirmeyi öğrendik. Dışarıda bulamadığımız özgürlüğü iç dünyamızda yaşamaya çalıştık." (K6)

Farklı bakış açıları kazanma; emniyet mensuplarının salgın sürecinin başında yazdıkları günlüklerde ifade etmedikleri fakat yaklaşık bir yıl bu dönem ile birlikte olunması neticesinde görüşmelerde ortaya çıkan bir olgudur. Katılımcılar yaşamlarına dair yeni düşünce yapıları geliştirmişlerdir. Bunlar arasında yardım etmenin pozitif etkisi, hayatı akışına bırakmak gerektiği düşüncesi, erteleme davranışından uzaklaşmak gibi durumlar yer almaktadır. Konu ile ilgili katılımcı görüşleri şu şekildedir:

"Yani neler kattı? Karar almam da birazcık daha farklı açılardan düşünmeye başladım. Eskiden erteliyordum, biraz hayatı da ertelediğim oluyordu ama bu sağlık süreci, bu hastalık süreci daha bir şeyleri de ertelemem gerektiğini de düşünmeye başladım. Yani olabildiğince anın, yaşamının tadını çıkarmaya başlamayı öğrenmeye başladım." (S9)

"Eskiden belki de böyle düşünmüyordum ama bizim çalıştığımız yerde de Covid-19 geçiren çok kişi oldu, hasta olan arkadaşlarımız oldu, rahmetli olan arkadaşlarımız oldu. Bunları düşündükten sonra hayatın aslında çokta ciddiye alınabilecek bir konu olmadığını ve anın tadını çıkarmam gerektiğini düşünmeye başladım açıkçası. Önceden hayata daha ciddi bakabiliyordum. Şimdi artık o kadar da eskisi kadar değil açıkçası." (S10)

"Bu bakımdan belki farklı bakış açıları edindiğimi düşünüyorum." (S4)

"...insanlara yardım etmenin zaten iyi bir şey olduğunu bu süreçte bir kez daha gördük... Yani insanlara yardım etmenin güzel olduğunun herkes farkına vardı. Önceki süreçte yardım etmenin hoş bir duygu olduğunun tekrar farkına vardık." (S13)

Yeni ya da sıklığı artan başa çıkma aktiviteleri; emniyet teşkilatı personelinin salgın sürecinde kendilerine yeni kattıkları hobiler ya da daha önce daha az sıklıkta yaparken şimdi artırdıkları yaşam eylemlerinden oluşmaktadır. Polisler süreç etkileri sonucu şu aktiviteleri hayatlarına dahil etmişlerdir; Sanal iletişim aracılığıyla daha sık yakınları ya da arkadaşları ile iletişime geçmek, puzzle yapmak, evde kaldıkları sürenin uzaması ile harcadıkları para miktarlarına dikkat etmek, spor aktivitelerini evlerinde gerçekleştirerek fiziksel egzersizlere yönelmek, meditasyon yapmak, virüs nedeniyle yaşam alanlarının temizliğine daha çok önem

vermek, kendilerine hobi bahçesi oluşturarak toprakla ilgilenmenin yanı sıra meyve sebze yetiştirmek, film izlemek, çizim yapmak (karikatür çizmek), müzik dinlemek, kitap okumak ve yeni tarifler deneyerek mutfakta geçirdikleri süreyi uzatmaktan oluşmaktadır. Katılımcılar Covid-19 sürecinde hayatlarına bu yeni oluşumları eklemiş ya da yapma sıklıklarını artırarak zorlu bir yaşam olayı olan salgın sürecinde krizi fırsata dönüştürerek olumlu sonuçlar elde etmişlerdir. Konu ile ilgili bir kısım katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

"Ayrıca normal zamanda görüşemediğiniz birçok arkadaşınız ya da akrabam ile telefonda görüşmeye başladım çünkü telefon olayı çok fazla ortaya çıktı. İnsanlar birbirini göremediği için telefonda hasret gidermeye başladı ve uzun zamandır görüşemediğim, görüşmek için zaman bulamadığım insanlarla bu şekilde iletişim kurup o sevgiyi de bu zor süreçte hissetmem daha fazla güçlü kalmama sebep olmuştur diye düşünüyorum." (S4) (Sanal iletişim)

"Örneğin puzzle hiç sevmiyordum normalde, çok fazla etkili olduğunu düşünmüyordum açıkçası, sabredemiyordum ama 4-5 tane puzzle bitirdim bu süreçte." (S9) (Puzzle yapma)

"Ev ekonomisine katkı sağladı. Dışarıdaki harcamalarım biraz daha kısıtlandı, mutfakta bir şeyler yapmamın sıklığı arttı." (S11) (Ev ekonomisi)

"Pandeminin bize sağladığı iyi şeylerden birisi de sağlığımıza önem vermemiz oldu. Spor yaparak vakit geçiriyorum." (K6) (Fiziksel aktivite)

"Kitap okumak iyi geliyor bir nebze, takip ettiğim birkaç sayfadan da meditasyon yapıyorum bu kadar olumsuzluğu dindirmenin bir yolunu bulmalıyız kendimizce ve müzik ve dualar ile" (K4) (Meditasyon)

"Virüs hayatımızdaki sıradanlığı yok ederek bizi değiştirdi, dönüştürdü. Pek çok alışkanlığımızı etkiledi. Temizliğin ve hijyenin önemini hatırlattı. Pandemi bittiğinde de elleri yıkamanın, hapşırırken dikkat etmenin, umuma açık yerlerde kendimize dikkat etmenin devam edeceğini umuyorum." (K6) (Temizlik)

"Şu sıralar tüm insanlık gibi bizim de kendimize ayırabileceğimiz vakit fazla oluyor, o yüzden kendime hobi bahçesi yaptım." (K2) (Hobi bahçesi)

"...film izliyorum çalışırken zaman bulup da izleyemediğim evdeki zamanı güzel farklı sıkılmadan geçirmeye çalışıyorum." (K4) (Film)

"Evde ev işlerine ve kendime ayıracağım vakit oluyor. Bir süredir karikatür çiziyorum." (K11) (Çizim yapma)

"Farklı müzikler dinliyor... Süreci beklemeye devam ederken bir yandan da vakti iyi değerlendirmek fena olmaz sanırım." (K11) (Müzik)

"Dört yıldır beklediğim okumaya fırsat bulamadığım tüm kitaplar da bitti." (K9) (Kitap)

"Evde yeni şeyler keşfetmeye devam ediyorum. Mutfakta özellikle... Farklı yemek tarifleri gibi mesela. Eskiden yine yapardım ama şuan daha fazla vakit geçiriyorum." (K10) (Yemek)

4.3.2 Mesleki Katkılar

Polisler mesleki yaşamlarında süreç etkileri nedeniyle bazı işlerin geri plana alınması sonucu ya da kapanma dönemlerinde iş yükü açısından rahatlamış ve suçluların toplum ve birey üzerindeki olumsuz etkileri azalma göstermiştir. Bu durum Covid-19 döneminin mesleki bir kazanımı olarak karşımıza çıkmakta ve emniyet mensuplarının yılmazlıklarına katkı sağlamaktadır. Salgın sürecinin etkilerinin mesleki yaşamlarına pozitif etkileri iş yükünün azalması ve suç oranlarının azalması olmak üzere iki kod şeklindedir. Bu kategoriye ilişkin oluşturulan kodlar Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18. Mesleki Katkılar Alt Temasına İlişkin Ulaşılan Kategoriler ve Kodlar

Kategori	Kodlar	N
MESLEKİ KATKILAR	1. İş yükünün azalması	14
	2. Suç oranlarının azalması	2

İş yükünün azalması; emniyet mensuplarının salgın sürecinin mesleki katkısı olarak nitelendirdikleri bir durumdur. Katılımcılar hem iş yüklerinin hem de bazı dönemler işe gidiş gün sayılarında azaldıklarını şu şekilde ifade etmektedirler:

"...geç uyandım zaman çok hızlı geçiyor bir gün çalışıp diğer gün çalışmamak fiziksel olarak dinlendirdi beni çok yoğun çalışıyorduk." (K4)

"Bu dönem için biz güvenlik güçleri için yarı tatil olarak adlandırmak olduğunu düşünüyorum." (K3)

"Hastalık sayesinde esnek çalışma vaktine sahibiz birçok kurum gibi, o yüzden yine evde vakit geçirmekteyim... Şu sıralar tüm insanlık gibi bizim de kendimize ayırabileceğimiz vakit fazla oluyor." (K2)

"Bugün normalde işe gitmemiz lazım ama ölüm olayı, cinayet olmadığı sürece işe gitmiyoruz ve evden takip ediyoruz. Bu durum inşallah böyle devam eder." (K13)

Suç oranlarının azalması; süreçte emniyet mensuplarının pozitif bakış açısı ile yaklaştıkları bir konudur. K3 evde kalınan sürecin artış göstermesinin yansıması olarak düşündüğü bu olguyu şu şekilde ifade etmektedir:

"Umuma açık mekânların kapatılması insanları evde tutmaya ittiği için suç oranlarında hayli düşüş var."

4.3.3 Çevresel Katkılar

Emniyet mensupları salgın sürecinde insanların evlerinde oluşu sonucu çevreye verdikleri zararın azaldığını ve bu sayede günlük kirliliğin minimal düzeyde oluşmaya başladığını ifade etmektedirler. Hava, su ve çevre kirliliğinin azalmasının etkilerini gözlemleyen polislerde, salgın sürecinin çevresel katkılarının pozitif bir hissiyat yaratması yılmazlıklarına katkı sağlayan sonuçlar arasındadır. İlgili ifadeler aşağıda yer almaktadır:

"Ama sokaklara bir temizlik gelmiş gibi göründü bana. Acaba kirleten bizler miyiz? Güneş başka güzel her gün gördüğümüz ağaçlar daha şık duruyor. Hayvanlar daha özgür geziyor... Etraf sessiz ve sakin. Doğal bir güzellik bütün"

şehri kaplamış gibi. İnsanlardan kurtulmuş sokaklar. Özgürlüğüne kavuşmuş gibi." (K12)

"Bence dünya da her sene belli bir zaman bu sokağa çıkma yasağı uygulanmalı, dünyayı bazen nadasa bırakmak iyi olur. Bu korona sürecinde yaşadıkları ortamı terk eden hayvanlar, insanlar evlerinde kaldığı sürede tekrar geri döndüler ve doğa gerçekten kendine geldi. Doğayı ne yazık ki biz insanlar mahvediyoruz." (K13)

"İzolasyon döneminde doğanın kendini toparladığını söyleyenler sanırım haklı... Dünya ve doğa rahatlıyor." (K3)

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen alanyazın taramasına ve çalışma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak problem ve alt problemlere ilişkin yorumlamalara yer verilmiştir. Çalışmada polis amiri ya da polis memurlarının çalışma hayatlarına devam ederken Covid-19 salgınının devam ettiği süreçte yılmazlık kaynaklarını derinlemesine incelenmek amaçlanmıştır.

Salgın sürecinde bireylerin zorluklar karşısında yılmazlık düzeylerinin düştüğü ve bu yönde yapılan çalışmalar ile müdahale yöntemlerinin oluşturulmasına kaynaklık edileceği düşünülmektedir (Bozdağ, 2020). Ayrıca yılmazlık kavramının emniyet mensuplarının bütün yaşam alanlarının ve deneyimlerinin sonucunda şekillendiği ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda alanyazın ile kavramsal olarak uyumlu şekilde risk faktörleri, koruyucu faktörler ve olumlu sonuçlar olmak üzere üç ana tema üzerinden çalışma bulguları tartışılmıştır. Her bir ana temanın alt temalarına dair bulgular detaylı şekilde diğer araştırmalar ile güçlendirilerek belirtilmiştir.

5.1 Risk Faktörleri

Bu ana tema bireysel risk faktörleri, ailesel risk faktörleri ve çevresel risk faktörleri olarak üç alt temadan oluşmaktadır. Covid-19 sürecinde aktif şekilde çalışan emniyet mensupları çalışma hayatlarında karşılaştıkları zorluklar sonucunda yılmazlık düzeylerine olumsuz etki eden çeşitli duygular hissetmektedirler. Elde edilen bulgular neticesinde katılımcılar salgın döneminde kaygı, tükenmişlik, duygusuzlaşma, yalnızlık, umutsuzluk, mutsuzluk, virüs kapma endişesi ve bıkkınlık duyguları ile karşılaşmışlardır. Bireyler güç koşullar neticesinde duygu durumlarında yaşanan değişimleri kontrol etmeye çalışmakta zorlanmaktadır. Alanyazında bu araştırma bulguları ile paralel olarak Covid-19 salgınının bireylerde kaygı, sıkıntı, korku ve endişe, bıkkınlık, üzüntü, şaşkınlık, özlem ve umutsuzluk gibi olumsuz duyguları tetiklediği belirtilmektedir (Frenkel, Giessing, Egger-Lampl, Hutter, Oudejans, Kleygrewe, Jaspaert ve Plessner, 2020; Kımtır, 2020; Yüksel Şahin, 2021).

Katılımcılar salgının yayılımının devam etmesine karşın diğer insanlardan farklı olarak mesleklerini sürdürme ve çalışma mecburiyetine sahip olduklarını düşünmektedir. Zorunda olma düşüncesi ve diğer meslek grupları ile kıyas yapma emniyet mensuplarının dirençlerini azalmaktadır. Salgın döneminde evde çalışma uygulamasına işin gerektirdikleri, fiziksel ve teknolojik imkanlar nedeniyle yalnızca bazı meslek kolları dahil edilebilir (Yürekli, 2020). Covid-19 sürecinin ne zaman biteceğine dair bir tarihin olmaması yaşanan olumsuz sürecin sonlanmasına dair bilinmezlikler emniyet teşkilatı personelini yıpratmaktadır. Bireyler için yaşanan belirsizlik zihinsel olarak yorucu bir hal almaktadır. Katılımcılar, Covid-19 döneminden önce eskiye dair negatif yaşantı geçmişlerine sahip olma, salgının etkisi sonucu sosyal hayatlarının bitme noktasına gelmesi, virüs nedeniyle hayatlarında yeni durumların gelişmemesi ile zamanın ilerleyişinin önemsizleşmesi, süreç sonlansa bile artık eski yaşam şekillerine dönememe durumunu düşünme ve salgından önceki eski yaşam dönemlerine dair özlem duygusu içerisine girmeleri sonucu risk ile karşılaşmaktadır. Bunlara ek olarak çalışma hayatlarında değişimler meydana gelmesi ve ruhsal zorlanmalar Covid-19 salgınının dolaylı etkileri arasında yerini almaktadır (Frenkel, Giessing, Egger-Lampl, Hutter, Oudejans, Kleygrewe, Jaspaert ve Plessner, 2020).

Başka bir iş personeli ile yapılan bir araştırma bulgusuna göre salgın sürecinde ön safta yer alan meslek gruplarından biri olarak yoğun çalışma saatleri, ekipman eksiklikleri, stres seviyelerinde gün geçtikçe belirgin şekilde yükselmeler, hem kendi hem de sevdiklerini riske atma gibi birçok risk ile çalışmaktadır (Gershon, Lin ve Li, 2002; Karasu ve Öztürk Çopur, 2020). Bu meslek grubu gibi polisler içinde salgın hastalık dönemlerinde sahada aktif olarak çalışmak başlı başına bir güçlük olmakla birlikte belirtilen nedenlere ek olarak şu faktörler sıralanabilir; polis meslek grubunda çalışan bireylerin buldukları ortamların kalabalık olması, hijyen koşullarının yetersizliği, çalışan personel sayısının yetersiz olması nedeni ile birden fazla mekanda gün içerisinde bulunma, virüsten korunmak için ihtiyaç duyulan maske ve eldiven gibi ekipmanların yetersizliği, güvenlik nedeniyle ekip şeklinde birden fazla çalışma arkadaşı ile bir arada çalışmak, sahada daima dışarıda görev yapmak, oluşan yeni zorlu şartlar nedeniyle iş yükünün artması, mesleğinin gerektirdiği işleri Covid-19 nedeniyle sürdürememenin verdiği olumsuz hissiyat ve virüs nedeni ile tüm gün maske takmanın yoruculuğu salgın döneminde çalışma şartlarını zorlayan etkenler arasında yer almaktadır. Düzeni sağlamada önemli görevler düşen kamu sektöründe çalışan bireyler için iş

şartları ağır olan ve risk ile çalışması gereken meslek gruplarında yer alanların yılmazlık düzeylerinde düşüşler meydana gelmektedir (Çakırlar, 2012; Değirmenci, 2019; Shift Work and Sleep, 2011). Alanyazında yer alan bir diğer çalışmaya göre ise polisler Covid-19 döneminde de zorlayıcı çalışma koşulları ve ekstra iş yükü ile devam etmektedir (Alcadipani, Cabral, Fernandes ve Lotta, 2020).

Emniyet mensupları Covid-19 döneminden önce de mesleklerini ifa ederken çeşitli zorluklara maruz kalmaktadır. Katılımcıların sürecin etkilerini ve kronikleşen sorunlarını ifade ederek görüş bildirmeleri sonucu bu çalışma kapsamında hem bulgular hem de tartışma bölümlerinde ayrı bir paragraf açılarak belirtilmiştir. Polisler hem virüsün etkisini gösterdiği hem de daha önce ki dönemlerde zorlu yaşam olaylarına maruz kalırken onları zorlayan ve yılmazlık düzeylerinin düşüşüne neden olan çeşitli risk faktörleri ile karşılaşmaktadır. Emniyet Teşkilatı personeli düzensiz ve uzun çalışma saatleri, istedikleri alamadıkları sistematik olmayan ve dinlenmeleri için yetersiz olarak nitelendirdikleri izin dönemleri ve bunların sonucunda kendilerine ayırabilecekleri yetersiz bir zaman diliminin kalmasının etkisi sonucu çalışma hayatlarında zorlandıklarını belirtmektedir. Katılımcıların görev kapsamının belirsizliği, her an yaralanma, ölüm gibi ciddi risk faktörleri ile çalışmayı sürdürme olgusu, ağır çalışma koşulları ve aldıkları maaşın yetersiz olduğu inancı etmenlerinden dolayı mesleki zorluklar yaşamaktadır.

Polis amiri ve polis memurları Covid-19 sürecinde ailelerine yeterince zaman ayıramama, virüsü sevdiklerine bulaştırma korkusu nedeniyle fiziksel temastan kaçınma ve kimi katılımcı için aile bireylerinin mesleklerini yapmaları noktasında destek olmaması faktörlerinden dolayı risk ile karşılaşmaktadır. Ayrıca aile bireylerinin kronik hastalıkları olması ya da yaş olarak ilerlediklerini düşünme ve onların virüse dair negatif duygular taşımaları da polislerin ailelerine yönelik endişe duymasına ve yılmazlıklarına dair sarsıcı bir etki ile yüzleşmelerine neden olmaktadır. Polislerin yılmazlık düzeylerinin yüksek olmasında ailesel destek alabilmeleri ve toplum desteği önemli bir yer tutmaktadır (Pole, Kulkarni, Bernstein ve Kaufmann, 2006). Araştırmada elde edilen yukarıda ki çeşitli nedenlerden dolayı polisler için ailesel desteğin yeterli düzeyde alınamaması risk olarak görülmektedir.

Emniyet mensupları için Covid-19 sürecinde toplumun kimi tavır ve düşünceleri de yılmaz bireyler olma noktasında zarar vermektedir. Katılımcılara göre medyada sürece dair

olumsuz haberlerde bilgi kirliliğinin olması ile birlikte sürekli maruz kalma, toplumun her kesiminden insanın ekonomik zorluklar içerisinde olduğuna şahit olma, virüsten korunmaya karşı insanların bilinçsiz tutumlar sergilediklerini gözlemleme, polislik mesleğine karşı olumsuz algı ve şemaların olması, polislerin meslektaşlarına dönük koruma içgüdüsü ile virüs ile karşı karşıya kalma ve devletin aldığı bazı kararların salgının seyrini olumsuz etkilediği inancı mesleklerinde çevresel anlamda risk faktörleri oluşturmaktadır. Alcadipani, Cabral, Fernandes ve Lotta'ya (2020) göre de araştırmada elde edilen verilerle bağlantılı olarak, polisler salgın ile birlikte görevlerini halkın ihtiyaçlarına göre şekillendirmektedir fakat politik, mesleki ve sosyal etkiler bunu sınırlandırmaktadır, buna ek olarak yeni oluşan kısıtlama gibi süreçlerde yaptırımların sınırlarının belirgin olmaması ve devletlerden kaynaklı politik anlaşmazlıklar da çevresel olarak bu meslek grubunu zorlamaktadır.

Covid-19'un hayata yansımaları sonucu toplumda ki her bireyin birbirinden sosyal ve duygusal açıdan uzaklaşması ve kültürel değerlerin zorunlu olarak değişmesi, toplumsal alanların kapanması ile salgın öncesi dönemde toplumun koruyucu etmenleri yok olarak riske dönüşmüştür. Sürekli dışarı da çalışan polisler toplumu iyi analiz etmekte ve yaşanan tüm olumsuz süreçlerden çok fazla etkilenmektedir. Sosyal Ekoloji Kuramı'na göre de içinde yaşadıkları kültürden etkilenmekte ve yaşanan olumsuz süreçler güçlü kalmalarına zarar vermektedir bunun yanı sıra çevresel desteğin azlığı duygusal eksikliğe yol açmaktadır (Ungar, Ghazinour ve Richter, 2012).

5.2 Koruyucu Faktörler

Bu ana tema bireysel koruyucu faktörler, ailesel koruyucu faktörler ve çevresel koruyucu faktörler olarak üç alt temadan oluşmaktadır. Polisler Covid-19 sürecinde kendilerine iyi gelen etkinliklere yönelerek yaşadıkları zorlu durumların etkileri hafifletmek istemektedir. Salgın döneminde düzenli olarak hayatlarına entegre ettikleri günlük yazmak, müzik, şiir gibi ruhsal olarak dinlendikleri hobilere yönelmek ve doğa da geçirilen sürenin artışı katılımcılardan elde edilen rutinler arasındadır.

Emniyet mensuplarının bireysel özelliklerinin de yılmazlık düzeylerinin yüksek olması ve çalışma hayatlarına devam edebildiklerinde bir faktör olduğu keşfedilmiştir. Kimi katılımcı küçük yaştan itibaren polis olmak istemekte, içsel dayanıklılığının yüksek olduğunu belirtmekte, hırslı, disiplinli ve kurallara uyan bir kişiliğinin olduğunu ifade etmektedir.

Emniyet mensuplarının ifadeleri gibi başka bir çalışma da çıkan benzer sonuçlara göre azimli olmak, mutluluk, iyimseverlik, özyeterlik, problem çözme becerilerine sahip olmak, yüksek öz farkındalık gibi kişisel özellikleri barındırmak yılmazlık düzeyi için olumlu etki etmektedir (Benard, 1991; Demirbaş, 2010; Gizir ve Aydın, 2006; Gürkan, 2006). Ayrıca maneviyatının yüksek olması ve bir güce inanma, ileriye dönük pozitif düşünce şekillerinin olması, yaptığı iş noktasında özveri gösterme kabiliyeti ve yardımsever bir kimlik geliştirme noktalarını barındırma da polislik mesleği personelini güçlü kılan unsurlar arasında yer almaktadır. Killgore, Taylor ve Cloonan'a (2020) göre sık şekilde dua ederek maneviyatının güçlü kalmasını sağlayan, aile, arkadaşlar ya da hayatındaki diğer önemli kişilerden sürekli destek alabilen, fiziksel aktivitelere gerçekleştiren bireyler daha yılmaz olabilmektedir.

Türk Emniyet Teşkilatı içerisinde görev yapan bireyler mesleklerine ve çalışma arkadaşlarına dair yoğun bir bağ hissetmektedir. Bu meslek grubundaki bireyler polis kültürü diye adlandırabilecek bir bağ ile mesleklerine bağlıdır ve meslektaşlarına karşı birbirini kollama anlayışında çalışmaktadır (Çağlar, 2000). Katılımcıların meslek sevgisi, çalışma hayatının içerisinde yer almaktan mutluluk duyması, mesleğine atfettiği önemli olumlu özellikler, üniforma giymenin kendisini güçlü ve yenilmez kıldığı algısı ve düzenli bir ekonomik gelirinin olmasının verdiği güven nedeniyle mesleklerine devam etme noktasında itici güçlerin olduğunu düşünmektedir. Polislere dönük keşfedilen bu koruyucu etmenlerin çalışma hayatları dışında sosyal hayatlarında da pozitif yansımaları olmakta ve yılmaz bireyler karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma bulguları ile paralel şekilde başka bir araştırma sonucunda elde edilen verilere göre kurumsal bağlılık ögesinin varlığı ve yönetimin desteğini alma düşüncesi bireylerde koruyucu bir faktör oluşturmaktadır (Çağlar, 2000; Gu ve Day, 2013)

Bireyler kolay uyum sağlayabilme, yaşadıkları salgın sürecini kanıksama, sürekli karşılaştıkları olumsuz haberlerden uzaklaşmaya çalışma ve sağlıklı olduklarını düşünerek virüsü hafif belirtiler ile atlabileceklerine dair inanç besleme olguları ile risk faktörlerinden korunmakta ve yola devam edebilme becerisi geliştirmektedir. Alanyazın tarandığında araştırma bulgularını destekleyecek şekilde yapılan bir başka çalışmaya göre polislerin medyadaki olumsuz haberlerden kaçınarak belirsizlikten uzak kalması gerektiği belirtilmektedir. (Frenkel, Giessing, Egger Lampl, Hutter, Oudejans, Kleygrewe, Jaspert ve Plessner, 2020). Salgın sürecinden önceki dönemde de çeşitli zorlu yaşam olaylarına maruz

kaldıklarını düşünen katılımcıların bu durumların mesleklerinin bir parçası olduğu düşüncesi ve üstesinden gelebileceklerine dair büyük bir umut beslediklerine dair inançlarının varlığı tespit edilmiştir. Yapılan bir araştırma sonucuna göre yılmaz bireyler zorlu yaşam olaylarından kaçmak yerine onları ile yüzleşerek nasıl atlabilecekleri yönünde çaba sarf etmekte, karşılaştıkları durumlara uyum sağlayarak güçlü kalmaya çalışmaktadır (Masten, 1994; Rutter, 1990).

Katılımcılar için ailelerinden aldıkları destek ve sevgi bağı sayesinde daha güçlü kalabildiği ve aile ile vakit geçirmenin koruyucu bir etmen olduğu saptanmıştır. Emniyet mensupları için ailenin polislik mesleği özelliklerine uygun disiplin ve kural temalı bir yapısının olması Covid-19 süreci gibi zorlu yaşam olaylarının üstesinden gelmesinde kolaylaştırıcı bir unsur oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra sevdiklerinin sağlıklı oldukları inancına sahip olan polislerin virüs nedeniyle kayıp yaşamayacaklarına dair düşünceler barındırmaları yılmazlık açısından koruyucu bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Aile içindeki yakın ilişkiler, pozitif aile ortamı, aile sıcaklığının varlığı ve onların desteklerine erişebilme bireylerin güçlü kalmalarını sağlamaktadır (Masten ve Reed, 2002; Rutter, 1990; Terzi, 2008). Karal ve Biçer'in (2020) araştırma bulgularına göre ise yılmazlıkta sosyal destekler içerisinde en fazla aile desteği yer almakta ve güçlükler karşısında dayanıklı kalmalarında çeşitli değişkenlerin etkisi sonucu önemli bir fark yaratmaktadır.

Emniyet mensuplarında çevresel koruyucu etkenler temasına ait bulgular incelendiğinde toplumun birlik ve dayanışması ve onlardan aldıkları destek ön plana çıkmaktadır. Katılımcılar için sosyal çevrelerinde edindikleri arkadaşları, meslektaşları ve çalışma hayatları içerisinde toplumda yer alan vatandaşlardan aldıkları olumlu dönütlerin salgın sürecinde yılmazlıklarına katkı sağladığını saptanmıştır. Bireyler yılmaz kalabilme noktasında dış kaynaklar olarak da nitelendirilen arkadaşlar, toplumdaki insanlar gibi unsurların samimiyet ve desteğine ihtiyaç duymakta ve etkili sosyal kaynaklardan beslenmektedir (Friborg, Hjemdal, Rosenvinge ve Martinussen, 2003; Masten, 1994). Yapılan bir başka araştırmaya göre koruyucu etmenler arasında meslektaş desteği büyük önem arz etmektedir (Anderson ve Olsen, 2006).

Polis amiri ve polis memurlarının çalışma hayatlarında toplumu gözlemlemeleri sonucu fark ettikleri bazı öğeler de koruyucu faktörler olarak görülmektedir. Türk Emniyet Teşkilatı personeli, ülkemizin sağlık sistemine ve çalışanlarına güven duyması, aşının

bulunmasının ardından virüsün etkililiğinin yok olacağı düşüncesine sahip olma, devlet yetkililerin virüs atmosferinde doğru kararlar ve uygulamalara yöneldiklerine dair duyulan inanç barındırmaları sonucu zorlukların geçici ve direnç gösterilebilir olduğunu ifade etmektedir. Polislik mesleği daima halk ile işbirliği içinde olarak, vatandaşa güven ve huzur ortamı oluşturabilmeli buna ek olarak bu iletişim ağının oluşturulmasında polise büyük bir iş düşmektedir (Çalışkan ve Mencik, 2017). Buradan hareketle emniyet mensupları için; polislik mesleğinde yer almaları nedeniyle vatandaşların onlardan beklentileri olduğunu ve bu nedenle güçlü bir duruş sergilemeleri gerektiğine inandıklarını, vatanseverlik duygusuna sahip olmanın motive edici olduğunu, toplumdaki bireylerin salgın kurallarına uyması sonucu hem işlerinin kolaylaşması hem de bu dönemin atlatılacağını düşünmeleri bir de önemli günlerin zorlu sürece rağmen coşkuyla kutlanarak ritüellerin devam ediyor oluşu yılmazlık düzeylerine katkı sağlamaktadır. Alanyazında bulguları destekleyen nitelikte yapılan bir çalışmaya göre de polislik mesleğinin halkın bakış açısından beklentiler yarattığı ve personelin bu saygınlığı korumak için belirli bir tavırdaki davranması kişi tarafından hissedilen bir olgudur (Erdağ, 2000).

5.3 Olumlu Sonuçlar

Bu ana tema mesleki katkılar, bireysel katkılar ve çevresel katkılar olarak üç alt temadan oluşmaktadır. Emniyet Teşkilatı personeli Covid-19'un etkisi ile kısıtlamalar sonucunda sokaklarda azalan insan sayısı sonucu suç oranlarında azalma ile karşılaşmıştır. Polislik mesleğinin görevleri arasında yer alan asayişin sağlama durumunun daha stabil olması ile beraberinde iş yükünün azalması da katılımcılar aracılığıyla keşfedilen bir diğer nokta olmuştur. Yoğun ve uzun saatler çalışan emniyet mensupları virüsün yayılım hızına göre değişen sıklıklarda kendilerine daha çok vakit ayırma şansına erişmiştir ve bu durum sürecin bir kazanımı olarak görülmektedir. Araştırmanın bulgular ile benzer şekilde yılmazlık düzeyi yüksek bireylerde süreçte bireysel gelişimleri için çaba sarf etme, yetkinliklerini artırmaya çalışma ve kendileri için yeni kazanımlar elde etme gözlenen bir durumdur (Masten ve Coastworth, 1998; Luthar, Cicchetti ve Becker, 2000). Masten ve Reed'e (2002) göre bireylerde suça yönelimin azalması yılmazlık düzeyi yükseldikçe gözlemlenen bir olgudur. Yapılan bu çalışma da ise polis meslek grubu üyelerinde mesleklerini sürdürürken Covid-19'un etkileri sonucu diğer insanlarda suça yönelimin azalması sonucu mesleki katkılar elde etmiş, yaşamlarında dingin bir ortama erişimlerdir. Buradan hareketle alanyazında yer

almayan bir bulguya ulaşıldığı söylenebilir.

Mesleki katkı olarak salgın döneminin etkisi ile oluşan suç oranlarında düşüş ve iş yükünün azalması faktörlerinin etkisi ile bireysel anlamda daha sakin yaşama olanağı bulan polis amiri ve polis memurları kendilerini daha pozitif düşünce ve duygulara ulaştırabilmek adına sorgulamaktadır. Covid-19 döneminde sosyal hayatlarında sorgulamalar sonucunda olumlu düşünce şemaları geliştiren katılımcılar geleceğe karşı umutlu olmayı sürdürmektedir. Konu ile ilgili başka çalışmaların bulgularına göre de yılmaz bireylerin mutlu hissetmesi, duygusal sorunlarının olmaması, kendini kabul etmesi ve süreçte sorgulamalar sonucunda uyum sağlama becerisini elde etmesi beklenmektedir (Gizir, 2007; Gürkan, 2006).

Covid-19 sürecinin etkileri sonucu önceki dönemde kendilerini üzen fakat önemli olmadıkları düşündükleri olumsuz düşüncelerden uzaklaşmaktadır. Sevdiklerini kaybetmenin ve kendileri için ölüm durumunun sandıklarından uzakta olmadığını anımsayan polisler Covid-19 döneminde farklı bakış açıları ile yaklaşımları gerektiğini düşünmektedir. Emniyet mensupları sosyal hayatlarında salgının etkisi sonucu daha fazla zaman elde etme ile yaşamlarında bazı aktiviteleri daha sık yapmaya başlarken bazı etkinlikler için ise ilk defa deneyimleme şansına erişmiştir. Covid-19 döneminde başka bir meslek grubu ile yapılan çalışmada katılımcıların bir kısmı kendilerine ve ailelerine daha fazla vakit ayırdıkları ve istedikleri eylemlere yönelebildikleri için mutlu hissetmektedir (Yüksel Şahin, 2021). Katılımcılar, yüz yüze iletişimin virüs kapma endişesi barındırması nedeniyle daha fazla insanlarla online platformlar üzerinden konuşmuş, puzzle, kitap, film, spor, meditasyon, çizim, yeni tarifler deneme, müzik, bahçe işleri ile uğraşma, ev içerisinde harcamalarına dikkat etme ve temizlik yapma gibi etkinlikler ile zamanlarını daha kaliteli geçirmeyi denemiştir. Bulgular ile örtüşen yapılan başka bir çalışmaya göre bireylerin pozitif yönde ilerleyen yakın arkadaş ilişkileri geliştirerek sıklığını artırması, hayatlarında yeni etkinliklere yer vermeleri ve iyilik halinin olması istenen ve tespit edilen olumlu sonuçlar arasında yer almaktadır (Gizir, 2007; Gürkan, 2006; Masten ve Reed, 2002). Ayrıca çalışma da polislerin yılmazlık düzeyleri için yaptıklarını belirttikleri faktörler alanyazın ile bağdaşmakta ve yaşanan zorlu olaylara karşın ileriye dönük umudunu kaybetmeme, sosyal desteklerine karşı ilişki ağını açık tutmayı sürdürme olumlu sonuçlar arasında yer almaktadır (Ong, Bergeman ve Boker, 2009).

Restoran, kafe gibi toplumsal alanların virüs nedeni ile kapanması sonucu Emniyet mensupları doğanın güzelliklerine dair farkındalık geliştirmiştir. Süreçte polisler için doğa ile daha fazla zaman geçirme, kuş seslerine dikkat etme, açık alan yürüyüşleri gibi etkinlikler hayatlarında önem kazanmıştır. Ayrıca katılımcılar, insanların yasaklar nedeniyle evlerinde kalmaları sonucu çevre kirliliğinin azaldığına vurgu yapmaktadır. Bireyler doğanın kendini temizlendiğini ve verilen zararın bir kısmının telafi olmasını salgın sürecinin bir kazanımı olarak görmekte ve duruma pozitif şekilde yaklaşmaktadır. Araştırmada elde edilen bu iki bulguya ilişkin alanyazında bir veriye rastlanmamıştır.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde bulguların yorumlanmasının ardından elde edilen sonuçlara ve bu noktadan yola çıkarak çalışmada yer almayan konular ve ileride yapılacak olan çalışmalara dönük öneriler sunulmuştur.

6.1 Sonuçlar

1. Katılımcıların günlük ve görüşmelerdeki ifadeleri aracılığıyla Covid-19 sürecinde polislik mesleğinde yılmazlık kaynakları açısından risk faktörleri, koruyucu faktörler ve olumlu sonuçlar kodları sınıflandırılarak nitel analiz programları aracılığıyla veriler elde edilmiştir.
2. Covid-19 sürecinde daha çok insan ile iletişime geçmeleri gereken ve iş yükünün yoğun olduğu birimlerde çalışan emniyet mensuplarının yılmazlık düzeyleri açısından daha çok risk faktörü ile karşılaştıkları saptanmıştır.
3. Mesleğin özelliklerinden biri olan sürekli dışarıda çalışma olgusu Covid-19 döneminden önce emniyet mensupları için üzerinde daha az düşündükleri bir konu olarak ifade edilirken, süreçte virüs kapma endişesi nedeniyle bu durum yılmazlık düzeyleri için bir tehdit unsuru oluşturmaktadır.
4. Elde edilen ailesel risk faktörleri kodlarında yoğun olarak ortaya çıkan ve sürekli insan ile temas etmeleri gereken bir meslekte çalışmalarını nedeniyle ailelerine virüsü bulaştırma endişesi barındıran bir etmen olarak bulaş korkusu ortaya çıkmıştır.
5. Üniformalı bir mesleğe sahip olma katılımcılar için bazı noktalarda bir risk faktörü oluştururken koruyucu faktörler yaratan kısımları da mevcuttur. Polisler her gün görev yaparken giydikleri üniforma nedeniyle toplumsal olarak yoğun bir sorumluluk hissetme ve göz önünde olma duygusu ile karşılaşarak risk faktörüne maruz kalmaktadır. Buna karşın bireyler kutsal bir görev icra ettiklerini ve üniformalarını giydiklerinde kendilerini daha saygın hissettiklerini belirtmişlerdir.
6. Geleneksel aile yapısına sahip olan emniyet mensupları, ev içi kurallarla yaşamış ve disiplinli olmanın aşılandığı şekilde büyüdüklerini ifade etmişlerdir. Polislik mesleği özellikleri düşünüldüğünde bu tarz bir aile yapısına sahip olan bireyler daha kolay

uyum sağlamak ve koruyucu bir faktör olarak meslek yaşamlarına olumlu etki etmektedir.

7. Katılımcıların kendileri ve ailelerinde kronik hastalık olmadığı düşüncesi virüsü kolay atlatılabilir inancı yaratmakta ve yılmazlık düzeylerine olumlu katkı sağlamaktadır.
8. Polisler vatanseverlik, milli birlik ve beraberlik, yardımlaşma gibi duyguların varlığına çok vurgu yaparak içsel olarak yoğun bir şekilde hissettikleri belirtmektedir. Bu kapsamda belirtilen yoğun hisler onların güçlü kalmalarında önemli bir unsur oluşturmaktadır.
9. Salgın sürecinde polisler için koruyucu bir etmen olarak doğaya yönelik ve farkındalık unsurları keşfedilmiştir. Katılımcılar artık doğada daha uzun süreler vakit geçirmekte ve şehir hayatında daha önce fark etmedikleri kuş seslerini algılama, yeşile dair özlem gibi etmenlere önem vermişlerdir.
10. Sürecin katılımcılara kattığı düşünsel boyutta farkındalık kazanma aşaması yeni bakış açıları geliştirmeleri sağlamış, salgın sürecinin sonlanmasından sonra da hayatlarına pozitif yansımaları olacak düşünce şekilleri oluşturarak olumlu bir sonuç yaratmıştır.
11. Emniyet mensupları Covid-19 nedeniyle kapanmaların olması sonucu insanların çevre kirliliğine yol açma düzenlerinin azaldığını ve bu nedenle doğanın kendini temizlediğini belirtmektedir. Bu durum tespit edilen önemli bir kazanım olarak düşünülebilir.
12. Covid-19 sürecinin zorluklar barındırmasına karşın emniyet mensupları üzerinde bireysel, mesleki ve çevresel katkıları da olduğu keşfedilmiştir. Katılımcıların zorlu yaşam şartları ile mücadele ederken bu noktalar hakkında olumlu şemalar geliştirmeleri ise koruyucu bir faktör olarak yılmazlık düzeylerine pozitif bir etki oluşturmuştur.

6.2 Öneriler

Araştırmacılara yönelik öneriler;

1. Araştırma İzmir, İstanbul, Gümüşhane, Ağrı, Siirt ve Gaziantep illerinde görev yapan polis amiri ve polis memurları ile sınırlıdır. Farklı illerde çalışan emniyet mensupları dahil edilerek sonuçlar genişletilebilir.

2. Emniyet mensupları koruyucu faktörler kısmında komşu, akraba vb. gibi çevresel etmenlerin destekleyici ilişkisinden bahsetmemiştir. Konu ile ilgili yapılacak araştırmalarda uzak akrabalar ve iletişim ağı içerisinde olduğu diğer insanlar ile ilgili bir inceleme gerçekleştirilebilir.
3. Yapılan bu çalışmada yer alarak çalışma grubunu oluşturan polis memuru, komiser yardımcısı ve komiser dışında diğer emniyet mensubu çalışanları da araştırmaya dahil edilebilir.
4. Araştırmada veri toplamak amacıyla nitel yöntem kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarının genele yayılabilmesi için daha sonra yapılacak çalışmalarda karma yöntem kullanılabilir.
5. Covid-19 gibi zorlu yaşam şartlarını barındıran dönemlerin etkilerini kapsayan Emniyet Teşkilatı personelini inceleyen bu araştırma dışında nitel araştırmaya ülkemizde rastlanamamıştır. Güçlükler barındıran dönemlerde çalışan polislik meslek grubunun yılmazlık kaynaklarının daha kapsamlı bir şekilde anlaşılması ve bu sürece ilişkin yaşanan olumsuzlukları en aza indirebilmek için nitel araştırmaların sayısı arttırılabilir.
6. Nitel araştırma yöntemlerinde günlük doküman analizine daha fazla sayıda araştırmada yer verilerek bu veri toplama yönteminin kullanımının artırılması sağlanabilir.
7. Gelecekte yapılacak çalışmalarda boylamsal araştırmalar kullanılarak süreç etkilerinin daha uzun zaman dilimlerinde ki yansımaları analiz edilebilir.
8. Bu çalışmada yapılmayan ama gelecek çalışmalar için ele alınabilecek bir diğer konu ise şu şekildedir; Araştırma da fenomenolojik yaklaşım ile polis amiri ve polis memuru örneklem grubu ile çalışılmıştır. Bu sürece ek olarak ilerleyen dönemde yapılacak araştırmalarında sürece katılımcıların aileleri, çalışma arkadaşları ya da teşkilatta yer alan hiyerarşik sistem içinde bulunan diğer bireyler dahil edilerek durum çalışmasına dönüştürülebilir.

Emniyet mensuplarına yönelik öneriler;

1. Bireyler Covid-19 sürecinin mesleki ve sosyal yaşam süreçlerinin yol açtığı olumsuz durumlardan daha az etkilenebilmek için duygu, düşünce ve yaşam şekillerine şu etmenleri ekleyebilirler:

- Meditasyon ya da spor gibi ruhsal ve fiziksel aktiviteler gerçekleştirmek,
- Aile desteğinden yararlanma sıklığını artırmak,
- Virüs süreci ile ilgili bilgi kirliliğinden kaçınmak,
- Meslek ile sosyal yaşamı düşünsel anlamda birbirinden ayırabilmek,
- Toplumsal desteği önemsemek ve sıklığını artırmak için virüs dönemin şartlarına uygun eylemlerde bulunmak,
- Kaygılarını yönetebilmek ve zorlu yaşam olaylarına maruz kalma etkilerini azaltabilmek için uzman desteğine başvurmak.

Politika yapıcılara yönelik öneriler;

1. Türk Emniyet Teşkilatı'nın önderliğinde sosyal aktivitelerin sıklığı ve çeşitliliği artırılarak güç koşullarda çalışan polis meslek grubuna yönelik yılmazlık düzeylerine olumlu yansımaları olacak çalışmalar yürütülebilir.
2. Yapılan araştırma neticesinde "Polis Bayramı" gibi özel günlerin emniyet teşkilatı personeli için büyük önem arz ettiği keşfedilmiştir. Bu kapsamda bu güne dair motive edici uygulamaların iyileştirilmesi bireylerin çalışma verimliliğinin artmasına ve mesleki değer düşüncesine pozitif yönde etki edebilir.
3. Emniyet mensuplarının yılmazlıklarına katkı sağlamak amacıyla kurum bünyesinde yer alan "Rehberlik ve Psikolojik Danışma Büro Amirliği'ne" sevk konusunun teşviki ve hassasiyetine dönük sıklığı artan çalışmalar gerçekleştirilebilir.
4. Covid-19 sürecinde polislik mesleğinin Türk Emniyet Teşkilatı personeli tarafından sadece bir iş olarak görülmediği gönül bağı ile bağlılıkları olduğu gözlemlenmiştir. Hem kuruma dönük hem de çalışan personelin meslektaşlarına yönelik hissettikleri bu duygusal bağın güçlendirilmesi için psikolojik destek birimleri ile koordinasyonlu şekilde çalışılarak Sosyal Ekoloji Kuramı çerçevesinde çeşitli programlar geliştirilebilir ve eğitimler düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Akat, M. ve Karataş, K. (2020). Psychological effects of Covid-19 pandemic on society and its reflections on education. *Turkish Studies*, 15(4), 1-13. doi: 10.7827/TurkishStudies.44336
- Alcadipani, R., Cabral, S., Fernandes, A. and Lotta, G. (2020). Street-level bureaucrats under Covid-19: Police officers' responses in constrained settings. *Administrative Theory and Praxis*, 42(3), 394-403. doi: 10.1080/10841806.2020.1771906
- Altun, F. (2018). Afetlerin ekonomik ve sosyal etkileri: Türkiye örneği üzerinden bir değerlendirme. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 2(1), 3.
- Andersen, J. P., Papazoglou, K., Koskelainen, M., Nyman, M., Gustafsberg, H. and Arnetz, B. B. (2015). Applying resilience promotion training among special forces police officers. *Sage open*, 5(2), 1-8. doi: 10.1177/2158244015590446
- Anderson, G. S., Litzenberger, R. and Plecas, D. (2002). Physical evidence of police officer stress. *Policing an international journal of police strategies and management*, 25(2), 399-420.
- Anderson, L. and Olsen, B. (2006). Investigating early career urban teachers perspectives on and experiences in professional development. *Journal of Teacher Education*, 57(4), 359-377.
- Anthony, E. J. (1987). Risk, Vulnerability and Resilience: An Overview. In E. J. Anthony and B. J. Cohler (Eds.), *The Invulnerable Child* (pp. 3-48). New York: The Guilford Press.
- Arden, M. A. and Chilcot, J. (2020). Health psychology and the coronavirus (Covid-19) global pandemic: A call for research. *British Journal of Health Psychology*, 1-2. doi: 10.1111/bjhp.12414
- Arslan, F. (2018). *Din ve Psikoloji Eğitimi Alan Öğrencilerin Psikolojik Sağlık ve Affedicilik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış

yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Arslan, G. (2015). Ergenlerde psikolojik sağlamlık: Bireysel koruyucu faktörlerin rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), 73-82.

Arslan, H. (2018). Psikolojik danışmanların mutluluk, psikolojik sağlamlık ve bağımlılık durumları arasındaki ilişkiler. *Sağlık Bilimlerinde Eğitim Dergisi*, 1(1), 17-35.

Aydın, A., Yılmaz, K. ve Altınkurt, Y. (2013). Eğitim yönetiminde pozitif psikoloji. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 1472- 1473.

Aydoğan, D. ve Özbay, Y. (2015). Çiftlerde ilişkisel yılmazlık ve ilişkisel profesyonel yardım arama: İkili (dyadic) analiz. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), 109-121.

Bailey, K. D. (1982). *Methods of social research* (2.nd. Ed). New York: The Free Press.

Balmer, G. M., Pooley, J. A. and Cohen, L. (2014). Psychological resilience of Western Australian police officers: relationship between resilience, coping style, psychological functioning and demographics. *Police Practice and Research*, 15(4), 270-282. doi: 10.1080/15614263.2013.845938

Barbour, R. S. (2014). Quality of data analysis. In U. Flick (Ed.). *Handbook of qualitative data analysis*, (pp. 496-510). Los Angeles, USA: Sage.

Başer, B. (2020). *Sağlık çalışanlarında tükenmişlik, psikolojik dayanıklılık ve iş tatmini arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.

Bayraklı, H. (2010). *Zihinsel engelli ve engelli olmayan çocuğa sahip annelerde yılmazlığa etki eden değişkenlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Beauvais, F. and Oetting, E. R. (2002). Drug use, resilience, and the myth of the golden child. In *Resilience and development* (pp. 101-107). Springer, Boston, MA. doi: 10.1007/0-306-47167-1_5

- Benard, B. (1991). *Fostering resiliency in kids: Protective factors in the family, school, and community*. Portland, OR: Northwest Regional Educational Laboratory.
- Bingöl, E. (2015). *Farklı branşlardaki sporcuların egzersiz bağımlılık ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Bonanno, G. A. (2004). Loss, Trauma, and Human Resilience: Have We Underestimated the Human Capacity to Thrive After Extremely Aversive Events? *American Psychologist*, 59(1), 20–28. doi: 10.1037/0003-066X.59.1.20
- Bozdağ, F. (2020). Pandemi sürecinde psikolojik sağlamlık. *Turkish Studies*, 15(6), 247- 257. doi: 10.7827/TurkishStudies.44890
- Brooks, S., Amlôt, R., Rubin, G. J. and Greenberg, N. (2020). Psychological resilience and post-traumatic growth in disaster-exposed organisations: overview of the literature. *Bmj military health*, 166(1), 52-56. doi: 10.1136/jramc-2017-000876
- Bulut, Ö. (2019). *Gemi adamlarının kişilik tipleri ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Buz, S. ve Genç, B. (2019). Sosyal hizmet uzmanları için psikolojik dayanıklılığın önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(2), 623-642.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. Ve Demirel, F. (2019). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (26. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları. doi: 10.14527/9789944919289
- Campbell Sills, L., Cohan, S. L. and Stein, M. B. (2006). Relationship of resilience to personality, coping, and psychiatric symptoms in young adults. *Behaviour Research and Therapy*, 44(4), 585 – 599. doi: 10.1016/j.brat.2005.05.001
- Can, M. (2020). *Sığınmacılar/mültecilerle çalışan sivil toplum çalışanlarının psikolojik sağlamlığının ve ikincil travmatik stres düzeyinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.

- Cansız Aktaş, M. (2015). Nitel veri toplama araçları. M. Metin. (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (ss. 337-371). Ankara: Pegem Akademi.
- Carver, C. S. (2010). Resilience and Thriving: Issues, Models, and Linkages. *Journal of Social Issues*, 54(2), 245–266. doi: 10.1111/j.1540-4560.1998.tb01217.x
- Castro, J. F. (2013). *The relationship between psychological resilience and departmental commitment in intensive care unit and emergency room employees: a study of private izmir hospitals*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yaşar Üniversitesi, İzmir.
- Cevizci, O. ve Müezzini, E. E. (2019). Sağlık çalışanlarında psikolojik belirtilerin ve psikolojik dayanıklılığın incelenmesi. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 1(3), 166-172.
- Christopher, M. and Peck, H. (2004). Building the resilient supply chain, *International Journal of Logistics Management*, 15(2), 1-13. doi: 10.1108/09574090410700275
- Cohen, S. and Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310–357. doi: 10.1037/0033-2909.98.2.310
- Collins, S. (2007). Social workers, resilience, positive emotions and optimism. *Practice*, 19(4), 255–269. doi: 10.1080/09503150701728186
- Crane, M. F., Rapport, F., Callen, J., Boga, D., Gucciardi, D. F. and Sinclair, L. (2019). Military police investigator perspectives of a new self-reflective approach to strengthening resilience: A qualitative study. *Military Psychology*, 31(5), 384-396. doi:10.1080/08995605.2019.1645537
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri. Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.). Ankara: Siyasal kitabevi.
- Çağlar, A. (2000). Türk Polisinde Sosyalleşme ve Polis Kültürü. *Polis Bilimleri Dergisi*, 2(7-8), 87-110.
- Çağlayaner, S. (2019). *Aile, çalışma ve sosyal hizmetler bakanlığına bağlı çalışan meslek elemanlarının tükenmişlikleri ile psikolojik dayanıklılıkları ve umutları arasındaki*

- ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çakır, İ. (2006). *Polislerin stres ve bazı değişkenlere göre stresle başa çıkma tarzlarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Ankara.
- Çakırlar, A. (2012). *Polislerde evlilik uyumunu etkileyen bazı değişkenlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Çalışkan, M. ve Mencik, Y. (2017) Polislik mesleğinde halkla ilişkilerin önemi ve polislerin vatandaşa bakışı üzerine bir araştırma: istanbul örneği. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (60), 494-519.
- Çam M. O., Öztürk Turgut, E. ve Büyükbayram, A. (2014). Ruh sağlığı ve hastalıkları hemşireliğinde dayanıklılık ve yaratıcılık. *Journal of Psychiatric Nursing*, 5(3), 160-163. doi: 10.5505/phd.2014.64326
- Çam, O. ve Büyükbayram, A. (2017). Hemşirelerde psikolojik dayanıklılık ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 8(2), 118-126.
- Çayır, H. (2018). *Hekimlerin psikolojik dayanıklılık ve tükenmişlik düzeylerinin farklılaşmasında bazı demografik değişkenlerin aracılık rolü üzerine bir araştırma: izmir ili tire ilçesi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi, Mersin.
- Çelebi, G. Y. (2020). Covid 19 salgınına ilişkin tepkilerin psikolojik sağlamlık açısından incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (8), 471-483. doi: 10.21733/ibad.737406
- Çelik, H., Başer Baykal, N. ve Kılıç Memur, H. N. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi-Journal of Qualitative Research in Education*, 8(1), 379-406. doi:10.14689/issn.2148-2624.1.8c.1s.16m
- Çelik, O. B. (2018). *Elit sporcuların ve sedanter bireylerin psikolojik dayanıklılık profilleri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çetinkaya Büyükbodur A. (2018). *Sosyal hizmet uzmanlarında psikolojik dayanıklılık ve ikincil travmatik stresin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Yıldırım Beyazıt

Üniversitesi, Ankara.

Çetinyol, Ö. (2019). *Özel okul yöneticilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile karar verme stillerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.

Çoban, H. (2020). *Afet çalışanlarında psikolojik dayanıklılık ve stresle başa çıkma düzeyi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bezmialem Vakıf Üniversitesi, İstanbul.

Dayıoğlu, B. (2008). *Resilience in university entrance examination applicants: The role of learned resourcefulness, perceived social support and gender*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Değirmenci, B. (2019). Kamu Çalışanlarının Psikolojik Dayanıklılıklarının Psikolojik İyi Olmaları Üzerindeki Etkisinde İyimserliğin Aracılık Rolü. *Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-16.

Demir Polat, D. (2018). *Öğretmenlerin yılmazlık düzeyleri ile iş doyumunu, mesleki tükenmişlik, örgütsel bağlılık düzeyleri ve örgüt iklimi algıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Demir, Ç. (2018). *Üniversite çalışanlarının psikolojik dayanıklılık düzeyleri ve stresle baş etme tarzlarının incelenmesi (Toros Üniversitesi Örneği)*. Yayınlanmamış doktora tezi, Toros Üniversitesi, Mersin.

Demir, Ö. O. ve Aliyev, R. (2019). Resilience among Syrian university students in Turkey. *Turkish Journal of Education*, 8(1), 33-51. doi: 10.19128/turje.454138

Demir, T. (2018). *Sağlık çalışanlarında algılanan stres, psikolojik sağlamlık ve bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin durumluk ve sürekli kaygı düzeyini yordama gücü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.

Demiray, G. (2019). *Özel gereksinimli çocuğu olan ailelerde yaşam kalitesi, umutsuzluk ve yılmazlık arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Demirbaş, N. (2010). *Yaşamda anlam ve yılmazlık*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Demircioğlu, H. ve Yoldaş, C. (2019). Çocukluk ve ergenlik döneminde psikososyal risk faktörleri ve koruyucu unsurlar. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 18(1), 40-48.
- Demren, H. H. (2020). *112 acil sağlık hizmetleri personelinde psikolojik sağlamlık ve sosyo-demografik değişkenlerin işe bağlılıkla ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Deniz, S., Çimen, M. ve Yüksel, O. (2020). Psikolojik sağlamlığın iş stresine etkisi: Hastane çalışanlarına yönelik bir araştırma. *İşletme bilimi dergisi*, 8(2), 351-370. doi: 10.22139/jobs.741576
- Dervişoğulları, M. (2020). *Eğitim fakültesi öğretim elemanlarının psikolojik sağlamlıkları, akademik erteleme eğilimleri, işle ilgili akışları ve mesleki yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Doğan, B. B. (2020). *Okul psikolojik danışmanlarının (rehber öğretmenlerinin) psikolojik sağlamlık, öz yeterlik ve iş doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Doğan, T. (2015). Kısa Psikolojik sağlamlık ölçeğinin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness and Well-Being*, 3(1), 93-102. doi: 10.1108/13639510210429437
- Durlak, J. A. (1998). Common risk and protective factors in successful prevention programs. *American journal of orthopsychiatry*, 68(4), 512-520. doi: 10.1037/h0080360
- Dutton, J. E. and Jackson, S. E. (1987). Categorizing strategic issues: Links to organizational action. *Academy of management review*, 12(1), 76-90. doi: 10.2307/257995
- Emeksever, A. (2020). *Sınıf öğretmeni adaylarının denetim odağı ile yılmazlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.

- Eminağaoğlu, N. (2006). *Güç koşullarda yaşayan sokak çocuklarında dayanıklılık (sağlamlık)*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Emniyet Genel Müdürlüğü. (2000). *Polis Dergisi*, Ankara, sayı: 37 / 159
- Eraslan Çapan, B. ve Arıcıoğlu, A. (2014). Psikolojik sağlamlığın yordayıcısı olarak affedicilik. *International Journal of Educational Research*, 5 (4), 70-82.
- Erdağ, E. (2000). Polis-Halk ilişkilerinde sorunlar ve çözüm önerileri. *Türk İdare Dergisi*, (428), 177-198.
- Erdener, M. (2019). *Afet alanında çalışan profesyonellerin psikolojik dayanıklılık ve ikincil travmatik stres düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ergüner Tekinalp, B. (2016). Adleryan kuramın pozitif psikoloji bağlamında değerlendirilmesi. *The Journal of Happiness and Well-Being*, 4(1), 34.
- Erkoç, N. (2019). *İlkokul yöneticilerinin yılmazlık, duygusal zeka ve yönetsel etkililik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Ertekin, Y. (1988). Halkla ilişkiler ve meslekleşme olgusu. *Halkla İlişkiler Sempozyumu* (ss. 20-55). Ankara: Todaie Yayınları.
- Eryılmaz, A. (2013). Pozitif psikolojinin psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanında gelişimsel ve önleyici hizmetler bağlamında kullanılması. *The Journal of Happiness and Well-Being*, 1(1), 1-22.
- Falconer, M., Alexander, D. A. and Klein, S. (2013). Resilience and well-being in a Scottish police force. *Scottish Institute for Policing Research*, SIPR Report–November, 1-24.
- Fink, A. S. (2000). The role of the researcher in the qualitative research process. A potential barrier to archiving qualitative data. *Forum Qualitative Sozialforschung/Forum: Qualitative Social Research*, 1(3), 4. doi: 10.17169/fqs-1.3.1021

- Folke, C. (2016). Resilience (Republished). *Ecology and Society*, 21(4):44, 1-31. doi: 10.5751/ES-09088-210444
- Fourie, C. and Van Vuuren, L. J. (1998). Defining and measuring career resilience. *Sa Journal Of Industrial Psychology*, 24(3), 52-59. doi: 10.4102/sajip.v24i3.662
- Fraenkel, J. R. and Wallen, N. E. (2000). *How to Design and Evaluate Research in Education* (4.th. Ed). Boston: McGraw-Hill.
- Franklin, T. B., Saab, B. J. and Mansuy, I. M. (2012). Neural Mechanisms of Stress Resilience and Vulnerability. *Neuron*, 75(5), 747–761. doi:10.1016/j.neuron.2012.08.016
- Frenkel, M. O., Giessing, L., Egger-Lampl, S., Hutter, V., Oudejans, R., Kleygrewe, L., Jaspert, E. and Plessner, H. (2020). The impact of the Covid-19 pandemic on European police officers: Stress, demands, and coping resources. *Journal of criminal justice*, 72(101756), 1-14. doi: 10.1016/j.jcrimjus.2020.101756
- Friborg, O., Hjemdal, O., Rosenvinge, J. H. and Martinussen, M. (2003). A New Rating Scale for Adult Resilience: What are The Central Protective Resources Behind Healthy Adjustment? *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, 12(2) 65-76.
- Friedmann, R. R. (1992). *Community policing: Comparative perspectives and prospects*. New York: St. Martin's Press, doi: 10.1007/978-1-137-07200-9
- Fyhn, T., Fjell, K. K. and Johnsen, B. H. (2016). Resilience factors among police investigators: Hardiness-commitment a unique contributor. *Journal of Police and Criminal Psychology*, 31(4), 261-269. doi: 10.1007/s11896-015-9181-6
- Garnezy, N. (1987). Stress, competence, and development: Continuities in the study of schizophrenic adults, children vulnerable to psychopathology and the search for stress-resistant children. *American Journal of Orthopsychiatry*, 57(2), 159-174. doi: 10.1111/j.1939-0025.1987.tb03526.x.
- Garnezy, N. (1991). Resiliency and vulnerability to adverse developmental outcomes associated with poverty. *American Behavioral Scientist*, 34(4), 416-430. doi:

10.1177/0002764291034004003

- Garnezy, N. (1993). Children in poverty: Resilience despite risk. *Psychiatry*, 56(1), 129. doi: 10.1080/00332747.1993.11024627
- Gershon, R. R. M., Lin, S. and Li, X. (2002). Work Stress in Aging Police Officers. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 44(2), 160–167. doi:10.1097/00043764-200202000-00011
- Gizir, C. A. (2004). *Akademik sağlamlık: Yoksulluk içinde sekizinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına katkıda bulunan koruyucu faktörlerin incelenmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Gizir, C. A. (2007). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 113-128.
- Gizir, C. A. ve Aydın G. (2006). Psikolojik sağlamlık ve ergen gelişim ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 87-96.
- Glantz, M. D. and Sloboda, Z. (2002). Analysis and reconceptualization of resilience. In M. D. Glantz and J. L. Johnson (Eds), *Resilience and Development*. (pp. 109-126). Springer, Boston, MA. doi: 10.1007/0-306-47167-1_6
- Göksu, T., Köktaş, A., Özcan, M. ve Erzurumluoğlu, B. (2003). Polisi İlgilendiren Toplumsal Olayların Yönetimini (Piltoy) Etkileyen Faktörler. *Polis Bilimleri Dergisi*, 5(2), 43-64.
- Gönen, T. ve Koca Ballı, A. İ. (2020). Psikolojik sağlamlığın tükenmişliğe etkisi: özel okullarda çalışan öğretmenler üzerine bir araştırma. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 46-60.
- Gu, Q. and Day, C. (2013). Challenges to teacher resilience: conditions count. *British Educational Research Journal*, 39(1), 22–44. doi:10.1080/01411926.2011.623152
- Gupta, R., Sood, S. and Bakhshi, A. (2012). Relationship between resilience, personality and burnout in police personnel. *International Journal of Management Sciences*, 1(4), 1-5.

- Güçlü, N. (2001). Stres yönetimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 1-19.
- Gül, Z. ve Delice, M. (2011). Police job stress and stress reduction/coping programs: The effects on the relationship with spouses. *Turkish Journal of Police Studies/Polis Bilimleri Dergisi*, 13(3), 19-38.
- Güngör Uygurtaş, G. (2020). *Ceza infaz kurumunda çalışan personellerin ikincil travmatik stres düzeylerini sıkıntıya dayanma gücü, psikolojik sağlamlık ve tükenmişlik algısının yordayıcılığı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi, Mersin.
- Gürkan, U. (2006a). *Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerinin Yılmazlık Düzeylerine Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gürkan, U. (2006b). Yılmazlık ölçeği (YÖ): Ölçek geliştirme, güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39 (2), 45-74.
- Gürsu, O. ve Ay Y. (2016). *Pozitif Psikoloji: Mutluluğun ve İnsanın Güçlü Yönlerinin Bilimi*. *Turkish Academic Research Review*, 4(4), 655-660. doi: 10.30622/tarr.637983
- Hafizoğulları, Z. (1995) İnsan Hakları, Polis Görev ve Yetkisi, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 44(1-4), 564-585.
- Hasançebi, Ş. (2018). *Doğu ve güneydoğu gazilerinin psikolojik sağlamlıklarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Hawkins Green, M. J. (2013). *The impact of internal resources on resilience in police officers: A case study*. Doctoral thesis, Capella University, Minneapolis.
- Hawley, D. R. (2000). Clinical Implications of Family Resilience. *The American Journal of Family Therapy*, 28, 101-116. doi: 10.1080/019261800261699
- Heslin, P. A. and Klehe, U.C. (2006). Self-efficacy. In S. G. Rogelberg (Ed.), *Encyclopedia of Industrial/Organizational Psychology* (pp. 705-708). Thousand Oaks: Sage.

- Hogan, M. J. (2020). Collaborative positive psychology: solidarity, meaning, resilience, wellbeing, and virtue in a time of crisis. *International Review of Psychiatry*, 1–15. doi: 10.1080/09540261.2020.1778647
- Hökkaş, M. (2019). *Hemşirelerin psikolojik sağlamlık düzeyleri ve etkileyen faktörler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.
- Huang, Y. and Zhao, N. (2020). Generalized anxiety disorder, depressive symptoms and sleep quality during Covid-19 outbreak in China: a web-based cross-sectional survey. *Psychiatry Research*, 288, 1-6. doi: 10.1016/j.psychres.2020.112954
- Irmak, M. ve Izgar, H. (2015). Matematik öğretmenlerinin yılmazlık düzeyleri üzerine bir inceleme. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 1-14.
- Işık, Ş. (2016). Türkiye’de Kendini Toparlama Gücü Konusunda Yapılmış Araştırmaların İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 6(45), 1-12.
- Izgar, H. ve Irmak, M. (2015). Matematik Öğretmenlerinin Yılmazlık Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 1-14.
- İmga, O. ve Ayhan, U. (2020). Kovid-19 salgını ve sonrası: Toplum, devlet ve küresel sistem.
- İşcan, G. Ç. ve Malkoç, A. (2017). Özel Gereksinimli Çocuğa Sahip Ailelerin Umud Düzeylerinin Başa Çıkma Yeterliği ve Yılmazlık Açısından İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-8.
- Janssen, M. A., Schoon, M. L., Ke, W. and Börner, K. (2006). Scholarly networks on resilience, vulnerability and adaptation within the human dimensions of global environmental change. *Global Environmental Change*, 16(3), 240–252. doi:10.1016/j.gloenvcha.2006.04.001
- Jiang, Q. (2021). Stress response of police officers during Covid-19: A moderated mediation model. *J Inverstig Psychol Offender Profil*, 1-13. doi: 10.1002/jip.1569
- Kadioğlu, M. (2011). Afet yönetimi beklenilmeyeni beklemek, en kötüsünü yönetmek. *Marmara Belediyeler Birliği Yayını*, 21.

- Kahraman, N. (2016). *Kamu ağız ve diş sağlığı merkezi çalışanlarının psikolojik dayanıklılık düzeyleri (Ankara ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kaner, S. (2010). Yenilenmiş ana-baba sosyal destek ölçeği'nin psikometrik özellikleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 35(157), 1-15.
- Kara, Ö. (2019). *Hemşirelerin psikolojik dayanıklılık, mesleğe bağlılık ve iş yükü algısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Karabulut, N. ve Balcı, A. (2017). Okul yöneticilerinin yılmazlık düzeyi ve denetim odağı ile ilişkisi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-19.
- Kararımak, Ö. (2006). Psikolojik sağlamlık risk faktörleri ve koruyucu faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 26, 129-142.
- Karakaş, M. (2020). Covid-19 salgınının çok boyutlu sosyolojisi ve yeni normal meselesi. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 40(1), 541. doi: 10.26650/SJ.2020.40.1.0048
- Karakış, S. (2019). *Kamu hastanelerinde çalışan hemşirelerin afetlere hazır oluşuk durumları ve psikolojik sağlamlıkları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Karakuş, S. (2017). *Özel eğitim öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılık ile mesleki sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Karal, E. ve Biçer, B. G. (2020). Salgın hastalık döneminde algılanan sosyal desteğin bireylerin psikolojik sağlamlığı üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 129-156. doi: 10.20493/birtop.726411
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık.
- Karasu, F. ve Öztürk Çopur, E. (2020). Covid-19 vakaları artarken salgının ön safındaki bir

- yoğun bakım hemşiresi: Cephede duran kahramanlar. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*, 24(1), 11-14.
- Karataş, R. (2016). *Özel eğitim okullarında çalışan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ve başa çıkma stratejilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kaya, R. (2019). *Riskli birimlerde çalışan hemşirelerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ve spiritüel iyi oluşlarının belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Kayıhan, G. (2007). *Ankara polis koleji öğrencilerinin fiziksel uygunluk düzeylerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kelek, S. (2019). *Spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarından polislik mesleğine geçen bireylerle polis meslek yüksekokulu mezunu bireylerin çalışma yaşam kalitesi mesleki tutum ve örgütsel bağlılıklarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Kımtır, N. (2020). Covid-19 Günlerinde bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 574-605. doi: 10.21733/ibad.805481
- Kızılkaya, A. ve Sönmez, N. (2008). Geçmişten Günümüze Güvenlik İhtiyacı ve Türk Polis Teşkilatı. <https://www.cagipolisi.com.tr/gecmisten-gunumuze-guvenlik-ihtiyaci-ve-turk-polis-teskilati-2/> (16.03.2021).
- Killgore, W. D. S., Taylor, E. C. and Cloonan, S. A. (2020). Psychological resilience during the Covid-19 lockdown. *Psychiatry Research*, 291, 113216. doi: 10.1016/j.psychres.2020.113216
- Kluge, H. H. P. (2020). *Statement – Physical and mental health key to resilience during Covid-19 pandemic*. 20 February 2021, [sections/statements/2020/statement-physical-and-mental-health-key-to-resilienceduring-covid-19-pandemic](https://www.who.int/sections/statements/2020/statement-physical-and-mental-health-key-to-resilienceduring-covid-19-pandemic).
- Kobasa, S. C. (1979). Stressful life events, personality, and health: An inquiry into hardiness.

Journal of Personality and Social Psychology, 37(1), 1–11.
doi:10.1037/00223514.37.1.1

Kukihara, H., Yamawaki, N., Uchiyama, K., Arai, S. and Horikawa, E. (2014). Trauma, depression, and resilience of earthquake/tsunami/nuclear disaster survivors of Hirono, Fukushima, Japan. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 68(7), 524–533.
doi:10.1111/pcn.12159

Kurnaz, M. (2019). *Bir tıp fakültesinde çalışmakta olan asistan hekimlerin yaşam anlamı ve psikolojik dayanıklılık özellikleri ve ilişkili faktörler*. Yayınlanmamış tıpta uzmanlık tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Kurt, N. (2011). *Çevik kuvvet personelinin stresle başa çıkma tutumları, psikolojik dayanıklılıkları ve iş doyumunu düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Kurtoğlu, G. ve Doğan, S. (2017). Bilişsel davranışçı yaklaşıma dayalı psiko-eğitim programının beşinci sınıf öğrencilerinin duygusal yılmazlık düzeylerine etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(60), 1-20. doi: 10.17755/esosder.289666

Kuzgun, Y. (2014). *Meslek gelişimi ve danışmanlığı*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Liborio, R. and Ungar, M. (2010). Children’s perspectives on their economic activity as a pathway to resilience. *Children and Society*, 24, 326–338.

Lindlof, T. R. and Taylor, B. C. (2002). *Qualitative communication research methods*. California: Sage.

Luthar, S. S., Cicchetti, D. and Becker, B. (2000). The construct of resilience: a critical evaluation and guidelines for future work. *Child Development*, 71(3), 543- 562. doi: 10.1111/1467-8624.00164

Luthar, S. S., Sawyer, J. A. and Brown, P. J. (2006). Conceptual issues in studies of resilience: Past, present, and future research. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1094(1), 105–115. doi: 10.1196/annals.1376.009

- Maddi, S. R. (2005). On Hardiness and Other Pathways to Resilience. *American Psychologist*, 60(3), 261–262. doi:10.1037/0003-066x.60.3.261
- Maddi, S. R., Harvey, R. H., Khoshaba, D. M., Lu, J. L., Persico, M. and Brow, M. (2006). The personality construct of hardiness, III: Relationships between repression, innovativeness, authoritarianism, and performance. *Journal of Personality*, 74(2), 575-598. doi: 10.1111/j.1467-6494.2006.00385.x
- Marshall, C. and Rossman, G. R. (1999). *Designing qualitative research*. Newbury Park, CA: Sage. doi: 10.4135/9781849208826
- Masten, A. S. (1994). Resilience in individual development: Successful adaptation despite risk and adversity. In M.C. Wang and E.W. Gordon (Eds.). *Educational resilience in inner-city America: Challenges and prospects* (pp. 3-25). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Masten, A. S. (1999). Resilience comes of age: Reflections on the past and outlook for the next generation of research. In M. D. Glantz, J. Johnson and L. Huffman (Eds.), *Resilience and development: Positive life adaptations* (pp. 282–296). New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56(3), 227–238. doi: 10.1037/0003-066X.56.3.227
- Masten, A. S. (2014). Global perspectives on resilience in children and youth. *Child development*, 85(1), 6-20. doi: 10.1111/cdev.12205
- Masten, A. S. and Coastworth, J. D. (1998). The development of competence in favorable and unfavorable environments: Lessons from research on successful children. *American Psychologist*, 53(2), 205-220. doi: 10.1037/0003-066X.53.2.205
- Masten, A. S. and Reed, M. J. (2002). Resilience in development. In C. R. Snyder and S. J. Lopez (Eds.), *The handbook of positive psychology*. Oxford: Oxford University Press.
- Masten, A. S., Best, K. M. and Garmezy, N. (1990). Resilience and development: Contributions from the study of children who overcome adversity. *Development and*

psychopathology, 2(4), 425-444. doi: 10.1017/S0954579400005812

McCanlies, E. C., Gu, J. K., Andrew, M. E. and Violanti, J. M. (2018). The effect of social support, gratitude, resilience and satisfaction with life on depressive symptoms among police officers following Hurricane Katrina. *International journal of social psychiatry*, 64(1), 63-72. doi: 10.1177/0020764017746197

McCanlies, E. C., Gu, J. K., Andrew, M. E., Burchfiel, C. M. and Violanti, J. M. (2017). Resilience mediates the relationship between social support and post-traumatic stress symptoms in police officers. *Journal of emergency management (Weston, Mass.)*, 15(2), 107. doi: 10.5055/jem.2017.0319.

McCraty, R. and Atkinson, M. (2012). Resilience training program reduces physiological and psychological stress in police officers. *Global advances in health and medicine*, 1(5), 44-66. doi: 10.7453/gahmj.2012.1.5.013

McCubbin, M., Balling, K., Possin, P., Friedrich, S. and Bryne, B. (2002). Family resiliency in childhood cancer. *Family Relations*, 51(2), 103-111. doi: 10.1111/j.1741-3729.2002.00103.x

Mizmizlioğlu, E. (2018). *Bir grup ruh sağlığı çalışanında iş doyumunun psikolojik dayanıklılık ve sağlıklı yaşam biçimiyle ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Işık Üniversitesi, İstanbul.

Morse, J. M. (1995). The Significance of Saturation. *Qualitative Health Research*, 5(2), 147-149. doi: 10.1177/104973239500500201

Moustakas, C. E. (1994). *Phenomenological research methods*. Thousand Oaks: Sage. doi: 10.4135/9781412995658

Nurhat, T. (2017). *Özel eğitimde çalışan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.

Olgun, A. (2007). *Üniversite öğretim elemanları ve öğrencilerinin polis ve polislik mesleği ile ilgili algılamaları (Erciyes Üniversitesi örnekleme)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi,

Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

- Ong, A. D., Bergeman, C. S. and Boker, S. M. (2009). Resilience comes of age: defining features in later adulthood. *Journal of personality*, **77** (6), 1777-804.
- Öğülmüş, S. (2001). I. Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu: Nedenler ve Önleme Çalışmaları, *Bir kişilik özelliği olarak yılmazlık* (ss.32). Ankara: United Nations Children's Fund Unicef
- Özbay, Y. ve Aydoğan, D. (2013). Aile Yılmazlığı: Bir Engele Rağmen Birlikte Güçlenen Aile. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 7(31), 129-146.
- Özcan, B. (2005). *Anne-babaları boşanmış ve anne-babaları birlikte olan lise öğrencilerinin yılmazlık özellikleri ve koruyucu faktörler açısından karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özdemir, E. (2017). *Sporcuların ve sedanterlerin psikolojik sağlık, benlik saygısı, iyimserlik ve kontrol odağı düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Özkapu, Y. (2019). *Suriyeli çocuklarla çalışan psikolojik danışmanların, kişilik özellikleri ve öz yeterlik algılarının psikolojik sağlamlıkları üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Öztabak, M. Ü. (2017). Engelli bireylerin yaşamdan beklentilerinin incelenmesi. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (9), 355. doi: 10.16947/fsmia.323388
- Papazoglou, K. and Andersen, J. P. (2014). A guide to utilizing police training as a tool to promote resilience and improve health outcomes among police officers. *Traumatology: An International Journal*, 20(2), 103. doi: 10.1037/h0099394
- Park, O. B., Im, H. and Na, C. (2018). The consequences of traumatic events on resilience among South Korean police officers: Mediation and moderation analyses. *Policing: An International Journal*, 41(1), 144-158. doi: 10.1108/PIJPSM-08-2016-0133
- Parnaby, P. and Broll, R. (2020). After 10–7: trauma, resilience and satisfaction with life

- among retired police officers. *Policing: An International Journal*, Emerald Publishing Limited, 1-16. doi: 10.1108/PIJPSM-07-2020-0125
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün, Çev.). *S.programs. American Journal of Orthopsychiatry*, 68(4), 512-520. doi:10.14527/9786053649335
- Pearman, A., Hughes, M. L., Smith, E. L. and Neupert, S. D. (2021). Age differences in risk and resilience factors in Covid-19 related stress. *The Journals of Gerontology: Series B*, 76(2), 38-44. doi: 10.1093/geronb/gbaa120
- Pearson, C. M. and Clair, J. A. (1998). Reframing crisis management. *Academy of management review*, 23(1), 59-76. doi: 10.2307/259099
- Pehlivan, T. (2019). *Onkoloji-hematoloji hemşirelerine uygulanan kısa ve uzun süreli merhamet yorgunluğu dayanıklılık programının yaşam kalitesi, algılanan stres ve psikolojik dayanıklılık üzerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Koç Üniversitesi, İstanbul.
- Pole, N., Kulkarni, M., Bernstein, A. and Kaufmann, G. (2006). Resilience in retired police officers. *Traumatology*, 12(3), 207-216. doi: 10.1177/1534765606294993
- Pollock, S. E. (1989). The hardiness characteristic. *Advances in Nursing Science*, 11(2), 53–62. doi: 10.1097/00012272-198901000-00009
- Prayag, G., Spector, S., Orchiston, C. and Chowdhury, M. (2020). Psychological resilience, organizational resilience and life satisfaction in tourism firms: insights from the Canterbury earthquakes. *Current Issues in Tourism*, 23(10), 1216–1233. doi:10.1080/13683500.2019.1607832
- Rajkumar, R. P. (2020). Covid-19 and mental health: A review of the existing literature. *Asian Journal of Psychiatry*, 52, 102066. doi: 10.1016/j.ajp.2020.102066
- Richardson, G. E., Neiger, B. L., Jensen, S. and Kumpfer, K. L. (1990). The Resiliency Model. *Health Education*, 21(6), 33–39. doi: 10.1080/00970050.1990.10614589

- Rutter, M. (1990). Psychosocial resilience and protective mechanisms. In A. Rolf, A. S. Masten, D. Cicchetti, K. H. Nuechterlein and S. Weintraub (Eds.), *Risk and protective factors in the development of psychopathology* (pp. 181-214). New York: Cambridge University Press. doi: 10.1017/CBO9780511752872.013
- Ryff, C. D., Singer, B., Dienberg Love, G. and Essex, M. J. (1998). Resilience in adulthood and later life. In J. Lomranz (Ed.), *Handbook of aging and mental health* (pp. 69–96). New York: Plenum
- Saruhan, U. (2019). *Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile psikolojik dayanıklılık, algılanan sosyal destek ve iş yaşamında yalnızlık düzeylerinin ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Satici, B., Gocet-Tekin, E., Deniz, M. E. and Satıcı, S. A. (2020). Adaptation of the Fear of Covid-19 Scale: Its association with psychological distress and life satisfaction in Turkey. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1. doi: 10.1007/s11469-020-00294-0
- Scheier, M. F. and Carver, C. S. (1985). Optimism, coping, and health: Assessment and implications of generalized outcome expectancies. *Health Psychology*, 4(3), 219–247. doi: 10.1037/0278-6133.4.3.219
- Scholz, U., Doña, B. G., Sud, S. and Schwarzer, R. (2002). Is general self-efficacy a universal construct? Psychometric findings from 25 countries. *European journal of psychological assessment*, 18(3), 242.
- Seban, D. ve Perdeci, B. (2016). Alt sosyoekonomik düzey bir ailede yetişen çocukların akademik başarıları ile yılmazlıkları arasındaki ilişki: Bir vaka incelemesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 4(3), 106-126. doi: 10.14689/issn.2148-2624.1.4c3s6m
- Sekban, B. (2019). *Pilotlarda iş güvencesizliği algısı ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkide sürekli kaygının rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Işık Üniversitesi, Ankara.
- Seligman, M. E. P. (2008). Positive health. *Applied Psychology: An International Review*, 57,

3-18. doi: 10.1111/j.1464-0597.2008.00351.x

Seligman, M. E. P., Steen, T. A., Park, N. and Peterson, C. (2005). Positive psychology progress. *American Psychologist*, 60, 410-421. doi: 10.1037/0003-066X.60.5.410

Selvi, E. G. (2020). *Hemşirelerde otantiklik ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile aralarındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi-Kırıkkale Üniversitesi, Yozgat- Kırıkkale.

Shift Work and Sleep. (2011). Optimizing Health, Safety, and Performance. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 53(5),1–10. doi:10.1097/jom.0b013e31821aec20

Siebert, A. (2005). *The resiliency advantage: Master change, thrive under pressure, and bounce back from setbacks*. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers.

Sipahioğlu, Ö. (2008). *Farklı risk gruplarındaki ergenlerin psikolojik sağlamlıklarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Southwick, S. M., Bonanno, G. A., Masten, A. S., Panter-Brick, C. and Yehuda, R. (2014). Resilience definitions, theory, and challenges: interdisciplinary perspectives. *European journal of psychotraumatology*, 5(1), 25338. doi: 10.3402/ejpt.v5.25338

Sönmezer, B. (2015). *Öğretmenlerin tükenmişlik ve psikolojik dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

Sözen, S. (2004). Polis ve profesyonellik. *Polis Bilimleri Dergisi*, 6(3-4), 115-130.

Spencer Rodgers, J. and Collins, N. L. (2006). Risk and Resilience: Dual effects of perceptions of group disadvantage among latines. *Journal Of Experimental Social Psychology*, 42, 729-737. doi: 10.1016/j.jesp.2005.10.009

Steenbeek, A., Giacomantonio, C., Brooks, A., Holmvall, C., Yu, Z. and Rothfus, M. (2020). Resilience support to enhance positive health outcomes for police officers in five Anglosphere nations: a scoping review protocol. *BMJ open*, 10(12), 1-5. doi:10.1136/bmjopen-2020-038895

- Stephens, T. M. (2013). Nursing student resilience: A concept clarification. *Nurs Forum*, 48(2), 125-133. doi: 10.1111/nuf.12015
- Stogner, J., Miller, B. L. and McLean, K. (2020). Police stress, mental health, and resiliency during the Covid-19 pandemic. *American Journal of Criminal Justice*, 45(4), 718-730. doi:10.1007/s12103-020-09548-y
- Şahin, M. Yetim, A. ve Çelik, A. (2012). Psikolojik Sağlamlığın Gelişiminde Koruyucu Bir Faktör Olarak Spor ve Fiziksel Aktivite. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 373-380. doi: 10.9761/JASSS_405
- Şavur, E. (2012). *İnsani yardım çalışanlarının yardım arama davranışına ilişkin bir inceleme: Psikolojik belirtiler, psikolojik sağlamlık ve sosyal destek algısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD). (2014). *Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü*. 14 Mart 2021, <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu>
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (2020). *Salgın dönemlerinde psikolojik sağlığımızı korumak*. Ankara: Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. 8 Şubat 2021, http://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_03/30112459_ailecocuk.pdf
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2020). *Covid-19 Nedir?*. 9 Şubat 2021, <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66300/covid-19-nedir-.html>
- Taşdemir, E. (2018). *Psikologlarda bilinçli farkındalık ve psikolojik dayanıklılık ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Teaff, E. A. (2019). Psychological Trauma and Resilience of Police Officers Involved in an Ambush: An Exploratory Study. *Graduate Theses*, West Virginia University, Morgantown.
- Tekin, E. (2011). *Askeri hastanelerde çalışan hemşirelerin psikolojik dayanıklılık ve tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi

Üniversitesi, Ankara.

- Terrill, W., Paoline, E. A. and Manning, P. K. (2003). Police culture and coercion. *Criminology*, 41(4), 1003–1034. doi: 10.1111/J.1745-9125.2003.Tb01012.X
- Terzi, Ş. (2006). Kendini toparlama gücü ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 77-86.
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite öğrencilerinde kendini toparlama gücünün içsel koruyucu faktörlerle ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(35), 297 – 306.
- Topbay, Y. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin psikolojik sağlık düzeylerinin algılanan sosyal destek ve aile işlevleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Tufan, D. (2019). *Psikolojik Sağlık: Emekli Özel Harekât Polisleri Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Tunç, H. (2008). *Polisin Suç Olgusuna Bakışı ve Suça Karşı Uzmanlaşma Çalışmaları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Tümlü, G. Ü. (2012). *Psikolojik dayanıklılık düzeyleri farklı üniversite öğrencilerinin temas engellerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ungar, M. (2005). Introduction: Resilience across cultures and contexts. In M. Ungar (Ed.), *Handbook for working with children and youth: Pathways to resilience across cultures and contexts* (pp. 1-121). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Ungar, M. (2008). *Resilience across cultures*. *The British Journal of Social Work*, 38(2), 218-235. doi: 10.1093/bjsw/bcl343
- Ungar, M. (2011). The social ecology of resilience: addressing contextual and cultural ambiguity of a nascent construct. *American Journal of Orthopsychiatry*, 81, 1-17. doi: 10.1111/j.1939-0025.2010.01067.x

- Ungar, M. (2012). Social ecologies and their contribution to resilience. In M. Ungar (Ed.), *The social ecology of resilience: A handbook of theory and practice* (pp. 13-31). New York: Springer *Psychologist*, 56(3), 227. Doi: 10.1007/978-1-4614-0586-3
- Ungar, M., Ghazinour, M. and Richter, J. (2012). Annual Research Review: What is resilience within the social ecology of human development?. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 54(4), 348–366. doi: 10.1111/jcpp.12025
- Ünüvar, A. (2012). *Gerçeklik Kuramına Dayalı Psiko-Eğitim Programının Lise Öğrencilerinin Denetim Odağı ve Yılmazlık Düzeyi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Üstündağ, N. (2019). *Öğretmen güçlendirme programının sınıf öğretmenlerinin yılmazlık düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Üzar Özçetin, Y. S., Sarioğlu, G. ve Dursun, S. İ. (2019). Onkoloji Hemşirelerinin Psikolojik Sağlık, Tükenmişlik ve Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 11(1), 147-164. doi: 10.18863/pgy.598097
- Van Der Meulen, E., Van Veldhoven, M. J. and Van Der Velden, P. G. (2019). Stability of psychological resilience of police officers: A three-wave latent class analysis. *Personality and Individual Differences*, 144, 120-124. doi: 10.1016/j.paid.2019.03.006
- Walsh, F. (1996). The concept of family resilience: Crisis and challenge. *Family Process*, 35(3), 261–281. doi: 10.1111/j.1545-5300.1996.00261.x
- Walsh, F. (2006). *Strengthening Family Resilience* (2.nd. ed). New York: Guilford Publications. Work. 38 218-335. doi: 10.1080/01926180701290867
- Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, C. S., and Ho, R. C. (2020). Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019 coronavirus disease (Covid-19) epidemic among the general population in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 1729. doi: 10.3390/ijerph17051729

- Werner, E. E. (1989). High-risk children in young adulthood: A longitudinal study from birth to 32 years. *American Journal of Orthopsychiatry*, 59(1), 72-81. doi: 10.1111/j.1939-0025.1989.tb01636.x
- Werner, E. E. and Johnson, J. J. (1999). Can We Apply Resilience? In M. D. Glantz and J. L. Johnson (Eds.), *Resilience and Development: Positive Life Adaptations* (pp. 259-268). New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Windle, G. (2011). What is resilience? A review and concept analysis. *Reviews in Clinical Gerontology*, 21(02), 152-169 doi: 10.1017/S0959259810000420
- Windle, M. (1999). Critical conceptual and measurement issues in the study of resilience. In M. D. Glantz and J. L. Johnson (Eds.), *Resilience and development: Positive life adaptations*.(pp. 1-2). New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers. doi: 10.1007/0-306-47167-1_8
- World Health Organization. (2020). *Coronavirus disease (Covid-19) pandemic*, 5 Şubat 2021, <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/novel-coronavirus-2019-ncov>
- Yavuz, H. Ç. ve Kutlu, Ö. (2016). Ekonomik bakımdan dezavantajlı öğrencilerin akademik yılmazlık düzeylerinin bazı koruyucu faktörler açısından incelenmesi. *Eğitim Ve Bilim*, 41(186). doi: 10.15390/EB.2016.5497
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. baskı). İstanbul: Seçkin yayıncılık.
- Yıldırım, G. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin meslekten tükenmişlik ve psikolojik yılmazlık düzeyi ilişkisi. *Electronic Turkish Studies*, 11(14), 1-17.
- Yıldırım, İ. (2006). Akademik başarının yordayıcısı olarak gündelik sıkıntılar ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(30), 258-267.
- Yıldırım, N. (1985). Tanzimattan cumhuriyete koruyucu sağlık uygulamaları. *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yayınları*, 5, 1320-1338. İstanbul: İletişim Yayınları.

- Yıldız, S. (2015). *Eğitim yöneticilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ve karar verme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Yılmaz Irmak, T. (2004). *Çocuk istismarı ve ihmalinin yaygınlığı ve dayanıklılıkla ilişkili faktörler*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Yüksel Şahin, F. (2021). Psikolojik danışmanların Covid-19'a, yüz yüze ve çevrimiçi psikolojik danışma yapmaya, yüz yüze ve çevrimiçi eğitim almaya ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 496-522.
- Yükseloğlu, M. (2006). *Polis meslek yüksekokulu öğrencilerinin sosyodemografik özellik ve psikolojik gereksinimlerinin irdelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Yürekli, S. (2020). Çalışma hayatında koronavirüs (Covid-19) salgınının etkileri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(38), 34-61.
- Zafer, M. (2016). *İtfaiye çalışanlarında psikolojik dayanıklılık ve kendini sabotaj düzeylerinin incelenmesi: istanbul itfaiyesi örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Zautra, A. J., Hall, J. S., Murray, K. E. and The Resilience Solutions Group (2008). Resilience: A new integrative approach to health and mental health research. *Health Psychology Review*, 2 (1), 41-64. doi: 10.1080/17437190802298568

EKLER

EK 1. Gönüllülük Onam Formu

Gönüllülük Onam Formu

Yılmazlık ile ilgili yüksek lisans tez çalışması için bir araştırma yapmaktayız. Çalışmanın başlığı "Covid-19 Sürecinde Emniyet Mensuplarının Yılmazlık Kaynakları"dır. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü öğretim üyesi Dr. Öğr. Üyesi Hasan EŞİCİ danışmanlığında yüksek lisans öğrencisi Yeşim KONCA ÇOBAN tarafından gerçekleştirilecek olan bu çalışmaya katkılarınız çok kıymetli ve geliştirici bir etkiye sahiptir.

Covid-19 sürecinde polislerin yılmazlık kaynakları bakımından katılımcılar tarafından yazılan 14 günlük arasından görüşme yapmak için seçilen kişiler arasında bulunmaktasınız. Günlük yazarak araştırmanın ilk aşamasına verdiğiniz katkılar için teşekkür ederiz. İkinci aşama olan bireysel görüşmelere de katılım noktasında özgürsünüz. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Kararınızdan önce araştırma hakkında sizi bilgilendirmek istiyoruz. Bu bilgileri okuyup anladıktan sonra çalışmanın bireysel görüşme kısmına katılmak isterseniz formu imzalayınız.

Covid-19 döneminde polis olarak çalışma hayatınıza devam ettiğiniz dönemde yılmazlık kaynaklarınızın derinlemesine incelemesini yapmayı hedefliyoruz. Meslek yaşamınızda bireysel olarak zorlu yaşam olaylarında psikolojik olarak güçlü kalabilmenizdeki destek mekanizmalarını irdeliyoruz. Salgın gibi olağanüstü durumlarda esneklik gösterebilme yeteneği olarak tanımlanan yılmazlık düzeyinin artırılmasına yönelik öneriler sunmak, bu alanda gerçekleştirilecek psikoloji araştırmalarına bir temel oluşturmak anlamında katkı sunmayı hedeflemekteyiz.

Bu kapsamda; çalışma uygulaması yaklaşık olarak 40 dakika sürecek ve sizinle bireysel bir görüşme gerçekleştirilecektir. Bu çalışma için Hasan Kalyoncu Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan (29.03.2021 / E-804.01- 2103290015) gerekli izin alınmıştır.

Araştırma uygulaması sonucunda sizden alınan bilgiler bilimsel araştırma amaçları dışında kesinlikle kullanılmayacaktır ve başkalarıyla paylaşılmayacaktır. Bize verdiğiniz bilgilerin gizliliği kesinlikle korunacaktır.

Katılımcı

Adı-Soyadı:

İmzası:

Tarih:

Danışman

Adı Soyadı : Hasan EŞİCİ

Unvanı : Dr. Öğretim Üyesi

Görev Yeri: Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İmza:

Araştırmacı

Adı Soyadı: Yeşim KONCA ÇOBAN

Unvanı: Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Bölümü Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

Görev Yeri: Psikolojik Danışman

Milli Eğitim Bakanlığı

İmza:

EK 2. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu

1. Adınız soyadınız:
2. Cinsiyetiniz:
3. Yaşınız:
4. Görev Süreniz (Kıdem Yılıınız) :
0-5 Yıl () 6-10 Yıl () 11-15 Yıl () 16-20 Yıl () 21 Yıl ve Üstü ()
5. Görev Yaptığınız Şehir (il / ilçe) :
6. Çocuğunuz varsa sayısı ve yaş(lar)ı:
7. Görev Unvanınız:
8. Öğrenim Durumunuz:
İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()
9. Medeni Durumunuz:
Evli () Bekâr () Boşanmış ()
10. Teşhis edilmiş tıbbi ek hastalığınız var mı? :
Hipertansiyon () Diyabet () Kalp Hastalığı () Akciğer Hastalığı () Diğer...
11. Şu ana kadar Covid-19 virüsü size bulaş gösterdi mi?
Evet () Hayır ()
12. Yakın çevrenizde Covid-19 tanısı alanlar var mı?
Evet () Hayır ()
13. Covid-19 salgınına karşı ne düzeyde tedbirler alıyorsunuz?
Yüksek düzey () Orta düzey () Düşük düzey () Hiç ()
14. Covid-19 salgını nedeniyle psikolojik destek (psikiyatr, psikolojik danışman, psikolog...) almak için başvurduğunuz mu?
Başvurdum() Başvurmadım ()
15. Covid-19'a ilişkin haberleri (TV, gazete, sosyal medya, haber siteleri...) ne sıklıkla takip ediyorsunuz?
Gün de üç veya daha fazla kez () Gün de bir ya da iki kez () Nadiren ()
16. Süreçte günlük kaç saat çalışıyorsunuz ve haftalık çalışma gün sayınız?
6 saat ve altı- haftada 5 gün altı() 6 saat ve üzeri - haftada 5 gün ve üzeri()

Ek 3. Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Soruları

Covid-19 Dönemi Emniyet Mensuplarının Yılmazlık Kaynakları Görüşme Formu

Yönerge:

Değerli katılımcı,

Aşağıda yer alan açık uçlu sorular, sizlerin Covid-19 sürecindeki yılmazlık kaynaklarını derinlemesine incelemek amacıyla yüksek lisans tez aşamasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Bu amaçla sizinle yaklaşık 40 dakika sürecek bir görüşme gerçekleştirilecektir. Daha önce yazdığımız günlük dokümanlarına atıfta bulunulacaktır. Görüşme sürecinde, ses kaydı alınacak ve görüşme kayıtları verilerin yazıya aktarılmasından sonra imha edilecek ve gizlilik çerçevesinde çalışma dışında herhangi bir ortamda kullanılmayacaktır. İhtenlikle vereceğiniz kendinizi yansıtan cevaplar, araştırma için önemlidir. Katılım ve desteklerinizden ötürü şimdiden çok teşekkür ederiz.

Yeşim KONCA ÇOBAN

Psikolojik Danışman

GÖRÜŞME SORULARI

1. Covid-19 süreci başladığı andan itibaren hayatınızda neler olduğunu anlatır mısınız?

Sondaj soru: Covid-19 sürecinde polis olarak çalışma hayatına devam ederken yaşadığınız sorun ya da sorunların ne/neler olduğunu düşünüyorsunuz?

2. Bu dönemde yaşadığınız durumlar karşısında size güçlü hissettiren, iyi gelen veya zorluk olarak nitelendirdiğiniz, kötü hissettiren durumlar neler oldu?

Sondaj soru: Bahsettiğiniz bu durumlarla nasıl baş ettiniz? Gücünüzü yeniden nasıl topladınız? Covid-19 sürecinde polislik mesleğinde görev yaptığınız dönemde karşılaştığınız risk faktörleri ve koruyucu faktörler nelerdir?

3. Mesleki olarak zorluklarla başa çıkma konusunda kendinizde gördüğünüz güçlü yönler nelerdir? Peki, sizi güçlü kılacak ailenizde hangi özellikler bulunmaktadır? Güçlü kalmanızda çevresel olarak hangi etmenlerden bahsedebilirsiniz?

Sondaj soru: Covid-19 sürecinde bir emniyet mensubu olarak yaşantınızı mesleğiniz ile ilişkili olarak nasıl değerlendirirsiniz?

4. Covid-19 sürecini de düşündüğünüzde hayatınızda yaşadığınız durumlarla başa çıkmak için hangi kişi/kişiler veya kurumlardan destek aldığınızı düşünüyorsunuz? Bu süreçte bireysel olarak kendi içinizde var olan hangi özelliği kullandınız veya keşfettiniz?
5. Covid-19 sürecinde günlük yazma hakkında neler düşünüyorsunuz? Günlük yazma hayatınızı nasıl etkiledi?

Sondaj soru: Bu zorlu süreçlerde günlük yazmayı bıraktıktan sonra en çok hangi duygu ya da duyguları hissettiniz?

6. Elinizde sihirli bir değnek olsa, süreç içerisinde kendinizde ya da hayatınızda neleri değiştirdiniz?

Katkılarınız için teşekkürler

EK 4. Etik Kurul İzin Raporu

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU KARARI

Sayı :E--804.01-2103290015
Konu :Etik Kurul Hak.

Tarih:29.03.2021

Çalışmanın Türü:	Yüksek Lisans Tezi
Konu:	Uygulama
Başlık:	Covid-19 Sürecinde Emniyet Mensuplarının Yılmazlık Kaynakları
Yürütücü / Danışman:	Dr. Öğr. Üyesi Hasan EŞİCİ
Yazar:	Yeşim KONCA ÇOBAN
Karar:	Olumlu

Prof. Dr. Şener BÜYÜKÖZTÜRK
Etik Kurul Başkanı

Prof. Dr. Yaşar ÖZBAY
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Gül Rengin KÜÇÜKERDOĞAN
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Mazlum ÇELİK
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Özge HACİFAZLIOĞLU
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Osman Tolga ARICAK
Etik Kurul Üyesi

Prof. Dr. Levent SUTCIGİL
Etik Kurul Üyesi

Ek: Etik Kurul Başvuru Formu.pdf (Elektronik Ek)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:991d3a96

Belge Doğrulama Adresi: <http://ebys.bku.edu.tr/Doğrulama/Index>

Adres :Havaalanı Yolu Üzeri 8.Km - Şahinbey / GAZİANTEP

İrtibat:Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Tel / Fax :+90 342 211 80 91 / +90 342 211 80 92

Web:sbc.bku.edu.tr

Kep Adresi :hasankalyoncu.unv@hs01.kep.tr

e-Posta:sbc@bku.edu.tr

ÖZGEÇMİŞ

I. Bireysel Bilgiler

Adı ve Soyadı : Yeşim KONCA ÇOBAN

Medeni Durumu : Evli

Uyruğu : Türk Vatandaşı

II. Eğitim Bilgileri

2019-2021 Hasan Kalyoncu Üniversitesi - Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Tezli Yüksek Lisans

2015- 2016 State University of Applied Sciences in Konin - Poland (Erasmus)

2013- 2017 Uşak Üniversitesi - Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü

2009-2013 İzmir Selma Yiğitalp Anadolu Lisesi

Yabancı Dil: İngilizce

III. Mesleki Deneyim

2018 ve sonrası T.C Milli Eğitim Bakanlığı - Psikolojik Danışman

IV. Bilimsel Etkinlikler

2021 10. Üniversite Psikolojik Danışmanlığı Sempozyumu (Uluslararası katılımlı - Boğaziçi Üniversitesi) Tema: Uzaktan Üniversite Psikolojik Danışmanlığı - Makale Bildiri Sunumu (Mayıs 20-21, 2021)